MAPA POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO GMIN WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

RAPORT METODOLOGICZNY I ANALITYCZNY

GDAŃSK 2010

MAPA POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO GMIN WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

RAPORT METODOLOGICZNY I ANALITYCZNY

OPRACOWANIE ZREALIZOWANE DLA
URZĘDU MARSZAŁKOWSKIEGO WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO

GDAŃSK 2010

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

Pomorskie w Unii
URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
www.urzj.pomorskie.pl

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Badanie w ramach projektu systemowego "Moduł Informacyjno - Decyzyjny- Regionalny Barometr Społeczny (MID RBS) realizowanego w ramach Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007-2013. Projekt współfinansowany jest ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego.

Wydawca

URZĄD MARSZAŁKOWSKI WOJEWÓDZTWA POMORSKIEGO
Departament Rozwoju Regionalnego i Przestrzennego
80-810 Gdańsk
ul. Okopowa 21/27
tel./fax 58 32-61-684, e-mail: drrip@woj-pomorskie.pl

Raport metodologiczny i analityczny: Mapa potencjału społeczno - ekonomicznego gmin województwa pomorskiego.

Badanie zrealizowane przez:
Instytut Nauk Społeczno – Ekonomicznych Sp. z o.o.

Autorzy opracowania:
dr Piotr Krajewski
dr Michał Mackiewicz
mgr Edyta Łaszkiewicz
mgr Agnieszka Stefaniak
mgr Joanna Stopolska

Redakcja techniczna:
Cezary Pawlikowski

Projekt graficzny okładki i druk:
„ARTIKOM" Sp. z o.o.

© **Copyright by** Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego

GDAŃSK 2010

ISBN 978-83-88262-96-8

Spis treści

Wstęp.....7
1. Metodologia badania potencjału społeczno-ekonomicznego.....9
2. Analiza potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego 33
2.1. Procesy demograficzne.....45
2.2. Rynek pracy.....52
2.3. Warunki życia.....59
2.4. Potencjał gospodarczy.....65
2.5. Infrastruktura.....71
2.6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego.....77
2.7. Gminy o poziomie rozwoju szczególnie wysokim i szczególnie niskim.... 83
2.8. Podsumowanie.....86
3. Analiza potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów województwa pomorskiego.....89
3.1. Procesy demograficzne.....98
3.2. Rynek pracy.....106
3.3. Warunki życia.....113
3.4. Potencjał gospodarczy.....120
3.5. Infrastruktura.....126
3.6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego.....133
3.7. Powiaty o poziomie rozwoju szczególnie wysokim i szczególnie niskim 139
3.8. Podsumowanie.....143
4. Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa pomorskiego.....145
5. Rekomendacje.....152
Bibliografia.....159
Spis ilustracji.....161
Spis tabel.....164
Załącznik.....165

Wstęp

Niniejsze opracowanie pt. „Mapa potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego" stanowi jedno z narzędzi wsparcia procesów zarządzania regionem pomorskim sporządzone w odpowiedzi na realizację zadania projektu systemowego „Moduł Informacyjno-Decyzyjny – Regionalny Barometr Społeczny (MID RBS)" (Poddziałanie 8.1.4. Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki na lata 2007–2013), finansowanego przy pomocy wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego.

Celem badania jest diagnoza i ocena trendów w obszarze zmian poziomu potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego w województwie pomorskim w latach 1999–2008. Dokonana analiza ma służyć osiągnięciu założonych celów wyżej wymienionego projektu, związanych z obserwacją trendów i zjawisk o charakterze kluczowym dla obecnej i przyszłej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu województwa pomorskiego, oceną potencjału rozwojowego jednostek terytorialnych z jego terenu oraz konstrukcją kompleksowej bazy danych i informacji o regionie.

Autorska metodologia, opracowana na potrzeby badania, uwzględniająca czynniki społeczne i ekonomiczne kształtujące potencjał jednostek samorządowych w regionie, bieżący poziom tego potencjału, wpływ władz lokalnych na sytuację społeczną i gospodarczą oraz możliwości zidentyfikowania potrzeb w zakresie działań stymulujących potencjał danej jednostki, umożliwia wieloaspektową analizę sytuacji województwa pomorskiego, przy włączeniu w to jego charakterystyki. Dobór wskaźników wykorzystanych do stworzenia mapy potencjału, reprezentujących czynniki społeczne i ekonomiczne, wynikał bezpośrednio ze stosunkowo słabej dostępności danych zastanych na poziomie gmin i powiatów. Powoduje to, że przyjęta metoda nie pozwala na formułowanie wniosków odnośnie wszystkich procesów społeczno-gospodarczych zachodzących w województwie.

Województwo pomorskie, o łącznej powierzchni 18 310,22 km^2, jest ósmym co do wielkości województwem w Polsce. Usytuowane w północnej, nadbałtyckiej części kraju, istnieje w obecnych granicach od 1 stycznia 1999 roku i powstało z połączenia byłych województw: gdańskiego, słupskiego (bez obecnego powiatu sławieńskiego), elbląskiego (powiat nowodworski, sztumski, kwidzyński, malborski) oraz województwa bydgoskiego (powiat chojnicki). Ustawa z dnia 24 lipca 1998 roku o wprowadzeniu zasadniczego trójstopniowego podziału terytorialnego państwa (Dz. U. nr 96, poz. 603) określiła funkcjonującą do dziś strukturę terytorialną województwa. Pomorskie dzieli się na 20 powiatów (w tym 4 miasta na prawach powiatu) i 123 gminy, w obrębie których znajduje się 25 gmin miejskich, 17 gmin miejsko-wiejskich oraz 81 gmin wiejskich.

Województwo pomorskie sąsiaduje od wschodu z województwem warmińsko-mazurskim, od południa – z województwem wielkopolskim i kujawsko-pomorskim, od zachodu – z województwem zachodniopomorskim, a jego północną granicę stanowi linia brzegowa o długości 316 km, stanowiąca ponad 60% linii brzegu morskiego całego kraju. Pomorskie położone jest nad największą rzeką Polski – Wisłą, w dolnej części jej zlewni i przy ujściu do morza. Obszar województwa obejmuje fragment dorzeczy: Wisły, rzek Przymorza i w niewielkiej części Odry. Województwo należy do najbardziej zalesionych w Polsce (3. miejsce w kraju po województwach lubuskim i podkarpackim). Lasy pokrywają około 36,4% jego powierzchni. Największe zwarte kompleksy leśne znajdują się w zachodniej

i południowej części województwa – wśród nich Bory Tucholskie, jeden z większych leśnych kompleksów w Europie. Województwo posiada ponadto jeden z najbardziej rozbudowanych systemów obszarów chronionych. Obejmuje on dwa parki narodowe (Słowiński Park Narodowy i Bory Tucholskie), 9 parków krajobrazowych oraz obszary chronionego krajobrazu. Wymienione obszary stanowią łącznie powierzchnię zajmującą ponad 33% terytorium województwa. Pod tym względem pomorskie zajmuje czołową pozycję w kraju.

Powierzchnię województwa, która stanowi 5,9% ogólnej powierzchni kraju, zamieszkuje obecnie ponad 2,23 mln ludzi, dając średnią gęstość zaludnienia 121 osób na 1 km^2 (według stanu na dzień 31 XII 2008 roku) – jest ona zbliżona do średniej krajowej. Dane Głównego Urzędu Statystycznego klasyfikują województwo pomorskie na czwartym miejscu pod względem urbanizacji (68% populacji województwa mieszka w miastach). Ludność województwa pomorskiego skoncentrowana jest głównie w tzw. aglomeracji trójmiejskiej tworzonej przez osiem miast, którą zamieszkuje ponad 40% mieszkańców województwa, przy czym 35% tej ludności mieszka w Trójmieście (Gdańsk, Gdynia, Sopot). Drugim skupiskiem ludności w województwie jest Słupsk.

W 2009 roku kobiety stanowiły 51,4% populacji województwa pomorskiego, a współczynnik feminizacji wynosił tutaj 106 kobiet na 100 mężczyzn, podtrzymując tym samym ogólnopolską tendencję przewagi liczebnej kobiet nad mężczyznami. Z punktu widzenia rynku pracy istotne znaczenie ma liczba osób w wieku produkcyjnym. Odsetek osób w wieku przedprodukcyjnym w województwie pomorskim w roku 2008 wynosił 20,6%, w wieku produkcyjnym – 64,6%, a w wieku poprodukcyjnym – 14,8%. W latach 2002–2008 zauważalne jest ponadto coraz mniejsze obciążenie demograficzne ludności, wzrasta zaś wskaźnik starości demograficznej, co wiąże się z powszechnym procesem starzenia się społeczeństwa. W województwie pomorskim od lat notowany jest dodatni przyrost naturalny, który w 2008 roku wynosił aż 3,6 osób na 1000 mieszkańców i czterokrotnie przewyższał wartość tego wskaźnika dla Polski. Województwo pomorskie jest także jednym z niewielu w kraju, w których występuje dodatnie saldo migracji (w 2008 roku saldo migracji w województwie pomorskim wyniosło 2151 osób, które napłynęły z innych województw kraju).

W sferze edukacji województwo pomorskie wypada przeciętnie w skali kraju. Współczynnik skolaryzacji brutto, zarówno na poziomie podstawowym, jak i gimnazjalnym, nieznacznie tylko przewyższał wartość dla Polski. W 2008 roku wynosił on odpowiednio 98,46% i 101,53% (dla Polski – 98,04% i 100,77%), co wynika z powszechnego obowiązku edukacji na tym poziomie. Grupę zdecydowanie mniej liczną niż w przypadku całej Polski stanowią w województwie pomorskim studenci. W 2008 roku 472 studentów przypadało na 10 tys. mieszkańców, a w Polsce wskaźnik ten wynosił 501 studentów.

Na koniec 2008 roku stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie pomorskim wynosiła 8,4% i była niższa o 1,1 pkt. proc. od wskaźnika krajowego. W lokalnych urzędach pracy zarejestrowanych było 67 771 osób, z czego 62,4% stanowiły kobiety. Pośród osób bezrobotnych najliczniejszą grupę stanowili mieszkańcy województwa z grupy wiekowej 25–34 lat (18 563 osoby). Wskaźnik zatrudnienia w pomorskim w 2008 roku wynosił 49,8%. Najwięcej osób zatrudnionych było w sektorze usługowym – 444 tys. osób. Stopa zatrudnienia w sektorze przemysłowym i rolniczym wynosiła odpowiednio – 31,3% i 8,4%.

W 2008 roku przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie pomorskim wynosiło 3 167,70 zł i było o 9,22 zł wyższe od średniego wynagrodzenia w Polsce.

W latach 2000–2006 w województwie pomorskim systematyczny wzrost wykazywał także wskaźnik PKB *per capita*. W stosunku do roku 2000 (19 332 zł/1 mieszkańca) jego wartość wzrosła w roku 2007 (30 396 zł/1 mieszkańca) o 59,2%.

W województwie pomorskim na koniec grudnia 2008 roku w systemie REGON zarejestrowanych było 240 496 jednostek gospodarczych, z czego prawie 97,0% stanowiły podmioty prywatne. Najwięcej podmiotów zarejestrowanych było w sekcjach: „Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego" (25,3%), „Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej" (18,7%), „Budownictwo" (12,2%) oraz „Przetwórstwo przemysłowe" (11,7%).

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę w województwie pomorskim w 2008 roku była mniejsza o 0,8 m^2 od przeciętnej powierzchni użytkowej mieszkania w Polsce i wynosiła 23,4 m^2. Mieszkania w województwie pomorskim były w 98,8% wyposażone w wodociąg, w 94,6% – w ustęp spłukiwany; 91,9% mieszkań posiada łazienkę, 81,9% – centralne ogrzewanie, a jedynie 56,7% mieszkań podłączonych jest do sieci gazowej. W efekcie takie wyposażenie mieszkań w infrastrukturę przekłada się na fakt, że w roku 2008 92,4% ogółu ludności korzystało z instalacji wodociągowych, 74,6% – z kanalizacji, a 50,8% – z sieci gazowej.

Dochody własne jednostek samorządu terytorialnego na 1 mieszkańca w województwie pomorskim w roku 2008 wynosiły 1859,23 zł. Wpływy z tytułu podatków dochodowych PIT i CIT stanowiły 39,92% ogółu dochodów własnych jst. W 2008 roku jednostki terytorialne z obszaru województwa pomorskiego najwięcej wydawały na oświatę i wychowanie (31,16% łącznych wydatków jst). Kultura i sztuka pochłonęły natomiast 3,44% łącznych wydatków, a na ochronę zdrowia przeznaczono jedynie 0,85% wydatków ogółem.

1. Metodologia badania potencjału społeczno-ekonomicznego

Proces analizy potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego w województwie pomorskim prowadzący do stworzenia mapy potencjału społeczno-ekonomicznego składa się z następujących etapów:

ETAP I – wybór zmiennych charakteryzujących poszczególne, kluczowe dla ogólnego potencjału społeczno-ekonomicznego aspekty wraz z ich analizą metodą statystyki opisowej (wybór adekwatnych miar statystyki opisowej spośród miar położenia, zróżnicowania, asymetrii i koncentracji).

ETAP II – konstrukcja cząstkowych mierników syntetycznych dla każdego z sześciu głównych aspektów potencjału przy wykorzystaniu bezwzorcowej metody porządkowania liniowego wspomaganej analizą metodami statystki opisowej i techniką ważenia GVP.

ETAP III – konstrukcja taksonomicznego miernika potencjału społeczno-ekonomicznego. Określenie znaczenia poszczególnych aspektów potencjału przy zastosowaniu metody GVP, wraz z budową wskaźnika bezwzorcową metodą porządkowania liniowego.

ETAP IV – grupowanie jednostek cechujących się podobnym poziomem potencjału społeczno-ekonomicznego. Wyłonienie skupisk obiektów odznaczających się zbliżonym potencjałem w oparciu o aglomeracyjną metodę Warda.

ETAP V – interpretacja wyników uzyskanych w analizie prowadzonej w etapach I-IV oraz analiza trendów w ramach poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego. Analiza porównawcza gmin na tle powiatu i województwa oraz poszczególnych powiatów na tle innych powiatów i województwa.

ETAP VI – sformułowanie rekomendacji dotyczących polityki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa pomorskiego oraz skonsultowanie ich z ekspertami w zakresie problematyki badawczej projektu.

ETAP I

1. Wybór zmiennych i uzyskanie niezbędnych danych

W etapie tym przeprowadzony zostaje wybór zmiennych i zgromadzenie danych niezbędnych do przeprowadzenia analizy potencjału społeczno-ekonomicznego wraz ze stworzeniem mapy potencjału społeczno-ekonomicznego. Obejmuje on wybór kluczowych zmiennych diagnostycznych w sześciu aspektach:

- procesów demograficznych;
- rynku pracy;
- warunków życia;
- potencjału gospodarczego;
- infrastruktury technicznej;
- finansów jednostek samorządu terytorialnego.

Konstrukcja poszczególnych mierników determinowana jest dostępnością danych na poziomie gmin, powiatów oraz województwa. Kluczowe znaczenie w etapie tym ma trafne dobranie wskaźników na poziomie powiatów. Wykaz miar odzwierciedlających sytuację w poszczególnych aspektach potencjału jest obszerniejszy na szczeblu powiatowym, co wynika bezpośrednio z dostępności danych. Dodatkowo, wybrane do analizy zmienne charakteryzują się pożądanymi, z punktu widzenia konstrukcji mierników syntetycznych, własnościami m.in. niskim stopniem skorelowania i wysoką zmiennością.

2. Analiza z wykorzystaniem miar statystyki opisowej[1]

Zmienne diagnostyczne poddane są szczegółowej analizie przy wykorzystaniu miar statystyki opisowej. Umożliwia to zobrazowanie struktury badanych wolumenów. Porównanie poszczególnych miar pozwala wykazać różnice i podobieństwa pomiędzy analizowanymi obszarami. Zestaw miar służących analizie potencjału społeczno-ekonomicznego obejmuje:

- wskaźnik struktury – określa się go również mianem częstości względnej. Analiza wartości wskaźników struktury pozwala uniknąć błędów wynikających z analizy liczb bezwzględnych. Wyraża on stosunek części zbiorowości statystycznej do jej całości. Oznacza się go symbolem w_i i liczy następująco:

$$w_i = \frac{n_i}{N} \cdot 100$$

  gdzie:
  n_i – część zbiorowości statystycznej;
  N – liczebność całej zbiorowości.

- wskaźnik natężenia – analogicznie do wskaźnika struktury pomaga w analizie związków, proporcji i relacji pomiędzy liczbami absolutnymi charakteryzującymi dane zjawisko. Jest liczbą względną obliczaną, jako stosunek wielkości dwóch zbiorowości powiązanych ze sobą logicznie. Oznacza się go symbolem w_n i liczy następująco:

$$w_n = \frac{n}{m}$$

  gdzie:
  n – liczebność jednej zbiorowości;
  m – liczebność drugiej zbiorowości.

- średnia arytmetyczna prosta – jest klasyczną miarą położenia (miarą przeciętną), informującą o przeciętnym poziomie badanej cechy w populacji. Oznacza się ją symbolem $\bar{x}$ i dla szeregu szczegółowego liczy następująco:

$$\bar{x} = \frac{x_1 + x_2 + \ldots + x_N}{N} = \frac{\sum_{i=1}^{N} x_i}{N}$$

  gdzie:
  N – liczebność całej zbiorowości;
  x_i – kolejne wartości cechy mierzalnej poszczególnych jednostek.

Przeciętny poziom badanych zjawisk nie jest charakterystyką wystarczającą do pełnego zobrazowania zbiorowości. Dlatego analiza struktury zbiorowości zawiera

[1] Na podstawie: Domański Cz. (2001) *Metody statystyczne. Teoria i zadania*.

dodatkowo miary zróżnicowania, które pozwolą porównać poziom zmienności w poszczególnych szeregach:

- odchylenie standardowe – należy do miar zróżnicowania, jest miarą bezwzględną, klasyczną i informuje o ile przeciętnie różnią się wartości poszczególnych jednostek od ich średniej arytmetycznej. Oznacza się je symbolem S_x lub σ_x i dla szeregu szczegółowego liczy w sposób następujący:

$$S_x = \sigma_x = \sqrt{\frac{\sum_{i=1}^{N}(x_i - \bar{x})^2}{N}}$$

  gdzie:
  N – liczebność całej zbiorowości;
  x_i – kolejne wartości cechy mierzalnej poszczególnych jednostek;
  $\bar{x}$ – średnia arytmetyczna prosta całej zbiorowości.

- współczynnik zmienności – podobnie jak odchylenie standardowe należy do miar zróżnicowania, jest klasyczną miarą względną, informuje o tym, jaki jest procentowy udział odchylenia od wartości średniej. Oznacza się go V_{S_x} lub V_{σ_x} i liczy według wzoru:

$$V_{Sx} = V_{\sigma_x} = \frac{S_x}{\bar{x}} = \frac{\sigma_x}{\bar{x}}$$

  gdzie:
  S_x, σ_x – odchylenie standardowe;
  $\bar{x}$ – średnia arytmetyczna prosta całej zbiorowości.

Kolejnymi miarami służącymi do badania struktury zbiorowości są miary asymetrii (skośności). Umożliwiają one ocenę kierunku asymetrii, czyli strony w którą zazwyczaj odbiegają obserwowane wartości od wartości przeciętnych. Badanie potencjału społeczno-ekonomicznego tą grupą miar obejmuje:

- współczynnik asymetrii – mierzy stopień asymetrii i wskazuje jej kierunek, przy czym (w przeciwieństwie do innych miar asymetrii) może służyć do porównywania cech mierzonych w różnych jednostkach. Oznacza się go symbolem W_S i liczy według wzoru:

$$W_S = \frac{\bar{x} - D_O}{S_x} = \frac{\bar{x} - D_O}{\sigma_x}$$

  gdzie:
  S_x, σ_x – odchylenie standardowe;
  $\bar{x}$ – średnia arytmetyczna prosta całej zbiorowości;
  D_O – dominanta (wartość modalna, moda), jest pozycyjną miarą przeciętną i oznacza najczęściej powtarzającą się wartość.

I. Wykaz wskaźników struktury i natężenia analizowanych na poziomie powiatów i województwa w poszczególnych, kluczowych aspektach potencjału

1. Procesy demograficzne

- Przyrost naturalny na 1000 osób,
- Saldo migracji na 1000 osób,
- Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności,
- Wskaźnik starości demograficznej;

2. Rynek pracy

- Wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych,
- Odsetek bezrobotnych kobiet,
- Liczba ofert pracy na 100 bezrobotnych,
- Stopa bezrobocia,
- Przeciętne wynagrodzenia miesięczne w stosunku do średniej krajowej;

3. Warunki życia

- Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich,
- Współczynnik komputeryzacji w szkołach,
- Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca,
- Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach w liczbie dzieci ogółem (w tych grupach wiekowych),
- Liczba zakładów ambulatoryjnej opieki medycznej na 1000 mieszkańców,
- Wskaźnik wykrywalności przestępstw,
- Odsetek terenów zielonych,
- Całkowita ilość emitowanych do atmosfery gazów w tonach/rok;

4. Potencjał gospodarczy

- Udział pracujących w sektorze prywatnym,
- Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach,
- Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców,
- Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych w liczbie podmiotów ogółem;

5. Infrastruktura techniczna

- Korzystający z gazu w % ogółu ludności,
- Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów,
- Stosunek długości dróg o nawierzchni twardej do dróg ogółem,
- Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem,
- Dostępność transportem drogowym do siedziby województwa,

- Odsetek odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku) ogółem;

6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego

- Dochody własne jst na mieszkańca,
- Udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach własnych jst,
- Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca,
- Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst,
- Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst,
- Odsetek wydatków na kulturę w łącznych wydatkach jst.

II. Wykaz wskaźników struktury i natężenia analizowanych na poziomie gmin w poszczególnych, kluczowych aspektach potencjału

1. Procesy demograficzne

- Przyrost naturalny na 1000 osób,
- Saldo migracji na 1000 osób,
- Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności,
- Wskaźnik starości demograficznej;

2. Rynek pracy

- Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym,
- Wskaźnik zatrudnienia ogółem,
- Odsetek bezrobotnych kobiet;

3. Warunki życia

- Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich,
- Współczynnik komputeryzacji w szkołach,
- Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca,
- Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach w liczbie dzieci ogółem (w tych grupach wiekowych),
- Liczba zakładów ambulatoryjnej opieki medycznej na 1000 mieszkańców,
- Odsetek terenów zielonych;

4. Potencjał gospodarczy

- Udział pracujących w sektorze prywatnym,
- Poziom przedsiębiorczości – liczba podmiotów gospodarczych na 1000 osób w wieku produkcyjnym,
- Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych w liczbie podmiotów ogółem;

5. Infrastruktura techniczna

- Korzystający z gazu w % ogółu ludności,
- Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu,
- Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów,
- Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem;

6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego

- Dochody własne jst na mieszkańca,
- Udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach własnych jst,
- Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca,
- Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst,
- Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst,
- Odsetek wydatków na kulturę w łącznych wydatkach jst.

Sposób zdefiniowania poszczególnych wskaźników podlegających analizie:

- **Przyrost naturalny** – różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w badanym okresie.[2] Wskaźnik podawany jest najczęściej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, dając współczynnik przyrostu naturalnego. Przyrost naturalny liczony na 1000 mieszkańców może być wykorzystywany do oceny rozwoju demograficznego regionu. Ujemne wartości tego wskaźnika świadczą o starzeniu się społeczeństwa.

- **Saldo migracji** – różnica między napływem a odpływem ludności z badanego obszaru w określonym czasie. Współczynnik ten przeliczony na 1000 mieszkańców daje możliwość oceny atrakcyjności regionu, która maleje wraz ze zmniejszeniem się tego współczynnika. Ujemny odpływ ludności w wieku produkcyjnym może niekorzystnie wpływać na sytuację na rynku pracy i ogólny spadek liczby ludności regionu.

- **Współczynnik obciążenia ekonomicznego ludności** – stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (tj. ludność w wieku przedprodukcyjnym 0-17 lat oraz ludność w wieku poprodukcyjnym 60/65+ lat) do 100 osób w wieku produkcyjnym.[3] Wskaźnik wyrażony w procentach. Wielkość wskaźnika obciążenia ekonomicznego jest powiązana ze strukturą wieku i płci ludności, strukturą zawodową, a także miejscem zamieszkania. W praktyce będzie to związane na przykład z pokryciem składkami emerytalnymi osób w wieku produkcyjnym świadczeń emerytalnych osób w wieku poprodukcyjnym czy prognozami podaży siły roboczej na rynku

---

[2] Źródło: Definicje podstawowych pojęć z zakresu demografii, GUS, http://www.stat.gov.pl.

[3] Źródło: Podstawowe Informacje o rozwoju demograficznym Polski do 2007 roku, GUS, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/gus/PUBL_Sytuacja_demograficzna_2007.pdf

pracy. Wzrost współczynnika świadczy o starzeniu się ludności i zwiększeniu obciążenia grupy w wieku produkcyjnym grupami w wieku nieprodukcyjnym.

- **Wskaźnik starości demograficznej** – udział ludności w wieku powyżej 60 lat w ogólnej liczbie ludności, wyrażony w procentach.[4] Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności oraz wskaźnik starości demograficznej dają informację o stopniu zaawansowania starzenia się populacji.

- **Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym** – liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych podzielona przez liczbę ludności w wieku produkcyjnym (tj. 18–59 lat dla kobiet, 18–64 lat dla mężczyzn). Wysoki poziom tego wskaźnika jest wyznacznikiem niekorzystnych procesów zachodzących na rynku pracy.

- **Wskaźnik zatrudnienia ogółem** – udział pracujących w ogólnej liczbie ludności w wieku 15 lat i więcej[5], wyrażony w procentach. Informuje o zmianach zachodzących na rynku pracy. Pozwala ocenić aktywność zawodową ludności.

- **Wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych –** stosunek liczby osób pracujących w sektorze usług rynkowych do łącznej liczby pracujących, wyrażony w procentach. Informuje o strukturze gospodarki regionu i znaczeniu sektorów o wysokiej wartości dodanej.

- **Odsetek bezrobotnych kobiet** – stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych kobiet w odniesieniu do łącznej liczby osób bezrobotnych (zarejestrowanych). Wskaźnik określa sytuację kobiet na rynku pracy.

- **Liczba ofert pracy na 100 bezrobotnych** – stosunek liczby ofert pracy, którymi dysponują urzędy pracy do liczby osób bezrobotnych zarejestrowanych na danym obszarze.

- **Stopa bezrobocia rejestrowanego** – stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby ludności aktywnej zawodowo.[6] Ludność aktywną zawodowo stanowią zarejestrowane osoby bezrobotne i pracujące w jednostkach sektora publicznego i prywatnego (z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie).

- **Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w stosunku do średniej krajowej** – przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do przeciętnego

---

[4] Źródło: Ludność, ruch naturalny i migracje w województwie lubelskim w 2006 r., Urząd Statystyczny w Lublinie, http://www.stat.gov.pl/cps/rde/xbcr/lublin/ASSETS_ludnosc2006.pdf

[5] Źródło: Aktywność ekonomiczna ludności Polski (publikacja kwartalna BAEL), GUS, http://www.stat.gov.pl

[6] Źródło: Bezrobocie rejestrowane w Polsce, GUS, http://www.stat.gov.pl

miesięcznego wynagrodzenia brutto w gospodarce narodowej, wyrażone w procentach (Polska=100). Przez przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto rozumie się stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą. Stosunek przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w relacji do średniej krajowej pozwala na ocenę atrakcyjności rynku pracy w danym regionie.

- **Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich** – wyrażony procentowo stosunek wszystkich osób uczących się (niezależnie od wieku) na poziomie szkół średnich do liczby ludności w grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi nauczania (15–18 lat do roku 2002 oraz 16–18 lat po 2002 roku).[7] Wskaźnik ten informuje o dostępności szkolnictwa na poziomie średnim. Utrudniony dostęp do edukacji ponadgimnazjalnej, zwłaszcza na terenach wiejskich jest powodem niedostatecznego poziomu wykształcenia oraz jednym z czynników determinujących wielkość bezrobocia w danym regionie.

- **Współczynnik komputeryzacji w szkołach** – liczba komputerów w szkołach podstawowych i gimnazjach przypadająca na 100 uczniów. Wskaźnik ten jest istotny z punktu widzenia dostępności do informacji i nowych technologii. Młode pokolenia powinny stale podnosić swój poziom wiedzy, co jest możliwe m.in. poprzez możliwość korzystania z komputerów w szkołach.

- **Powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca** – relacja łącznej powierzchni użytkowej mieszkań w danym regionie w stosunku do liczby osób, wyrażona w m^2/1 mieszkańca. Wskaźnik ten informuje o przeciętnej powierzchni mieszkania przypadającej na 1 osobę. Mówi tym samym o standardzie życia mieszkańców danego regionu i rozwoju rynku mieszkaniowego.

- **Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach w liczbie dzieci ogółem** – określa liczbę dzieci przebywających w przedszkolach i żłobkach podzieloną przez ogólną liczbę dzieci w tych grupach wiekowych (0-3 lata żłobek, 3-6 lat przedszkole). Wskaźnik wyrażony w procentach.

- **Liczba zakładów ambulatoryjnej opieki medycznej na 1000 mieszkańców** – liczba zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadająca na 1000 mieszkańców danego regionu, wskaźnik wyrażony

[7] Źródło: Oświata i Wychowanie, GUS, http://www.stat.gov.pl

w zakładach opieki zdrowotnej/1000 osób. Wskaźnik ten przedstawia dostęp mieszkańców regionu do publicznej służby zdrowia.

- **Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw** – stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym okresie czasu do liczby przestępstw stwierdzonych w danym okresie, wyrażony w procentach. Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. W przypadku, gdy w zakończonym postępowaniu stwierdzono, że zdarzenie nie miało znamion przestępstwa, nie podlega ono rejestracji. Przestępstwo wykryte jest to stwierdzone przestępstwo, w którym ustalono przynajmniej jedną osobę podejrzaną i udowodniono jej popełnienie przestępstwa w zakończonym postępowaniu przygotowawczym.

- **Odsetek terenów zielonych –** udział powierzchni terenów zielonych w całkowitej powierzchni danego obszaru, wyrażony w procentach. W skład terenów zielonych wchodzą: parki spacerowo – wypoczynkowe, zieleńce, tereny zieleni osiedlowej oraz zieleń uliczna (dane od 2004 r.)

- **Całkowita ilość emitowanych do atmosfery gazów –** ilość zanieczyszczeń gazowych emitowanych do atmosfery przez zakłady szczególnie uciążliwe, wyrażony w tonach/rok. Wskaźnik informuje o stanie zanieczyszczenia powietrza w danym obszarze, wpływającym na jakość życia mieszkańców.

- **Udział pracujących w sektorze prywatnym –** stosunek osób pracujących w sektorze prywatnym w ogólnej liczbie pracujących, wyrażony w procentach. Informuje o rozwoju prywatnej przedsiębiorczości danego regionu.

- **Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych w liczbie podmiotów ogółem** – udział podmiotów gospodarczych w sektorze usług rynkowych zarejestrowanych w rejestrze REGON w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych, wyrażony w procentach.

- **Poziom przedsiębiorczości** – liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON przypadająca na 1000 osób w wieku produkcyjnym (18–59 lat dla kobiet, 18–64 lat dla mężczyzn). Wskaźnik wyrażony w jednostkach gospodarczych/1000 osób. Ilość podmiotów gospodarczych informuje o aktualnym poziomie gospodarki w poszczególnych gminach oraz o możliwościach ich rozwoju.

- **Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców** – liczba nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców danego regionu. Wskaźnik wyrażony w jednostkach gospodarczych/1000 mieszkańców.

- **Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca** – stosunek wielkości nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach przypadająca na 1 mieszkańca, wyrażony w zł/1 mieszkańca. Informuje o perspektywach rozwoju przedsiębiorstw na danym obszarze i ich potencjale, przekładając się na wzrost gospodarczy regionu.

- **Dochody własne jst na mieszkańca** – dochody własne jednostki samorządu terytorialnego w stosunku do liczby ludności ogółem, wyrażone w zł/1 mieszkańca.

- **Udział podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych w dochodach własnych jst** – relacja sumy dochodów jst z podatku dochodowego od osób fizycznych i od osób prawnych do ogólnej wartości dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego.

- **Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca** – wysokość wydatków majątkowych i inwestycyjnych dokonanych przez jednostki samorządu terytorialnego do liczby ludności ogółem, wyrażone w zł/1 mieszkańca. Wydatki majątkowo-inwestycyjne decydują o możliwości rozwoju gospodarczego regionu, wpływając na jego konkurencyjność i zwiększenie potencjału inwestycyjnego.

- **Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst** – procentowy udział wysokości wydatków przeznaczonych na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jednostek samorządu terytorialnego.

- **Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst –** procentowy udział wysokości wydatków poniesionych na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jednostek samorządu terytorialnego.

- **Odsetek wydatków na kulturę w łącznych wydatkach jst –** procentowy udział wysokości wydatków przeznaczonych na kulturę i sztukę (od 2001r. wydatki na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego) w łącznych wydatkach jednostek samorządu terytorialnego.

- **Korzystający z gazu w % ogółu ludności** – stosunek liczby osób korzystających z sieci gazowej w danym regionie do ogólnej liczby ludności zamieszkującej dany obszar, wyrażony w procentach.

- **Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów** – relacja liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do liczby osób korzystających z sieci wodociągowej, wyrażona w procentach.

- **Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w ludności ogółem** – liczba ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków w stosunku do

ogólnej liczby ludności zamieszkującej dany obszar, wyrażona w procentach.

Wskaźniki dotyczące dostępności do podstawowych mediów wpływają na standard życia mieszkańców danego regionu. Ponadto, dostępność do sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków ma istotne znaczenie z punktu widzenia ochrony środowiska.

- **Stosunek długości dróg o nawierzchni twardej do dróg ogółem** – iloraz długości utwardzonych dróg i długości wszystkich dróg na danym obszarze, wyrażony w procentach. Do dróg o nawierzchni twardej zalicza się drogi o nawierzchni twardej ulepszonej (z kostki kamiennej, klinkieru, betonu, z płyt kamienno-betonowych, bitumu) oraz drogi o nawierzchni nieulepszonej (o nawierzchni tłuczniowej i brukowej). Stan dróg jest istotny z punktu widzenia potencjału inwestycyjnego regionu i determinuje rozwój gospodarczy. Brak dobrych dróg może stanowić istotną przeszkodę zniechęcającą potencjalnych inwestorów.

- **Odsetek odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych (w ciągu roku) ogółem** – procentowy stosunek ilości odpadów poddanych odzyskowi do wielkości ogólnej ilości odpadów wytworzonych w ciągu roku na danym obszarze (bez odpadów komunalnych). Wskaźnik informuje o gospodarce ekologicznej prowadzonej na danym obszarze, istotnej z punktu widzenia ochrony środowiska naturalnego.

- **Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu/województwa** – przeciętny czas dojazdu transportem drogowym z poszczególnych powiatów do siedziby województwa lub z gminy do siedziby powiatu (dla gmin).[8]

ETAP II

W celu skonstruowania cząstkowych wskaźników syntetycznych dla sześciu aspektów potencjału, w oparciu o miary charakteryzujące dany aspekt potencjału, wykorzystywana jest wielowymiarowa analiza porównawcza (WAP).

Zastosowanie mieszczącej się w ramach WAP metody porządkowania liniowego pozwala na ustalenie hierarchii obiektów, czyli ich uporządkowania od obiektu (gminy lub powiatu) cechującego się najwyższym poziomem rozwoju w danym obszarze potencjału społeczno-ekonomicznego, do obiektów odznaczających się najniższym jego poziomem. Sposób porządkowania w omawianej metodzie sprowadza się do przekształcenia kilku wskaźników charakteryzujących dany aspekt potencjału w jeden syntetyczny, którego poziom wynika z wartości wskaźników cząstkowych. Przykładowo, na wartość agregatowej miary potencjału demograficznego wpływa wartość wskaźników cząstkowych

[8] Źródło: obliczenia własne na podstawie strony internetowej www.docelu.pl

(wskaźnika starości demograficznej, wskaźnika obciążenia ekonomicznego ludności, salda migracji i przyrostu naturalnego).

Proces budowy mierników, dla których podłożem metodologicznym jest bezwzorcowa metoda porządkowania liniowego wspomagana miarami statystyki opisowej oraz techniką ważenia GVP, podzielić można na następujące etapy:

1. *Nadanie wag zmiennym diagnostycznym (wskaźnikom cząstkowym) oddzielnie w ramach każdego aspektu potencjału*

Z uwagi na to, iż poszczególne zmienne diagnostyczne z różną siłą wpływają na dany aspekt potencjału, każdej zmiennej przypisana jest waga. Przez zmienną diagnostyczną rozumiany jest wskaźnik cząstkowy, np. współczynnik feminizacji, saldo migracji, stopa bezrobocia. Zestaw wag obliczany jest techniką GVP (opartą na kryteriach statystycznych). Wybór wspomnianej metody ważenia uzasadnia z jednej strony łatwość wykonania niezbędnych obliczeń, z drugiej natomiast obiektywizm uzyskanych wag. Nie mają one charakteru uznaniowego, lecz są uzależnione od ilości i istotności informacji tkwiących w danym wskaźniku, ważnych z punktu widzenia danego aspektu potencjału.

Waga *i*-tej zmiennej w ramach danego aspektu złożona jest z dwóch części. Przedstawić ją można następująco:

$$w_i = w_i^a \cdot w_i^b ,$$

gdzie:

w_i – waga zmiennej *i*;

w_i^a – część 1 wagi, będąca miarą zdolności dyskryminacyjnej *i*-tej zmiennej diagnostycznej. Jej wartość obliczana jest przy wykorzystaniu współczynnika zmienności;

w_i^b – część 2 wagi, będąca miarą pojemności informacyjnej *i*-tej zmiennej (określana poprzez wartość współczynnika korelacji).

2. *Transformacja zmiennych diagnostycznych*

W uwagi na to, że wskaźniki cząstkowe poszczególnych aspektów potencjału wyrażone są w różnych jednostkach miary (m.in. procentowo, w liczbie os.) oraz charakteryzują się różnymi przedziałami zmienności (stopniem zróżnicowania w gminach bądź powiatach), ich bezpośrednia agregacja do postaci syntetycznej miary jest niemożliwa. Aby umożliwić ich porównanie, a co za tym idzie wykonywanie na nich operacji arytmetycznych, niezbędnych do skonstruowania jednej miary aspektu potencjału, niezbędna jest ich transformacja. Przekształcenie zmiennych diagnostycznych (wskaźników cząstkowych przyporządkowanych poszczególnym aspektom potencjału gmin i powiatów województwa pomorskiego) obejmuje: stymulację zmiennych, ich normalizację oraz w przypadku ujemnych wartości cech diagnostycznych, dodatkową transformację. Rezultatem dokonanych przekształceń jest uzyskanie zestawu zmiennych, spełniających postulat:

– jednolitej preferencji, oznaczający, że zmienne mają jednolity charakter;

– addytywności, oznaczający, że zmienne doprowadzone są do wzajemnej porównywalności;

– stałości rozstępu (stałości wartości ekstremalnych), oznaczający, że zakres zmienności poszczególnych zmiennych jest jednakowy;

– nieujemności, wiążący się z koniecznością wyeliminowania z obliczeń wartości ujemnych.

- Stymulacja zmiennych

W procesie tym ma miejsce przekształcenie różnicowe nominant i destymulant w stymulanty. Transformacja tego rodzaju jest konieczna z uwagi na to, że poszczególne zmienne diagnostyczne mogą w różny sposób oddziaływać na badany aspekt potencjału. W przypadku zmiennych będących stymulantami, wysokie wartości zmiennej dla danej jednostki są pożądane (np. współczynnik skolaryzacji). Wysokie wartości zmiennych będących destymulantami świadczą natomiast o problemach na danym obszarze (np. stopa bezrobocia). Inny charakter mają również nominanty. W ich przypadku pożądane wartości mieszczą się w pewnym przedziale a za wysokie lub za niskie wartości są niepożądane.

Formuły dokonywanych przekształceń zapisać można w postaci:

<u>– dla destymulant:</u>

$$x_{ij,t}^{S} = 1 - x_{ij,t}^{D},$$

gdzie:

$x_{ij,t}^{S}$ – zmienna diagnostyczna *i* dla obiektu *j* w okresie *t* będąca stymulantą;

$x_{ij,t}^{D}$ – destymulanta.

<u>– dla nominant:</u>

$$x_{ij,t}^{S} = -\left| x_{ij,t}^{N} - x_{i,t}^{N} \right|,$$

gdzie:

$x_{ij,t}^{N}$ – nominanta;

$x_{i,t}^{N}$ – pożądana wartość *i*-tej zmiennej w okresie *t*.

- Normalizacja zmiennych (przeprowadzona metodą standaryzacji)

Celem standaryzacji jest wyrównanie stopnia zróżnicowania (dyspersji) oraz poziomu wartości danej cechy (zmiennej diagnostycznej) tak, aby wariancja każdej z nich była równa 1 a średnia arytmetyczna 0. W efekcie wyrażone w różnych jednostkach zmienne, zostają doprowadzone do wzajemnej porównywalności. Formułę standaryzacji zapisać można następująco:

$$z_{ij,t} = \frac{x_{ij,t}^{S} - \overline{x}_{i,t}}{S(x_{i,t})},$$

gdzie:

$z_{ij,t}$ – znormalizowana wartość zmiennej *i* dla obiektu *j* w okresie *t*;

$\bar{x}_{i,t} = \frac{1}{m}\sum_{i=1}^{m} x_{ij,t}^{S}$ - średnia arytmetyczna zmiennej *i* w okresie *t*;

$S(x_{i,t}) = \sqrt{\frac{1}{m}\sum_{i=1}^{m}(x_{ij,t}^{S} - \bar{x}_{ij,t}^{S})^2}$ - odchylenie standardowe zmiennej *i* w okresie *t*.

- Transformacja różnicowa dla ujemnych wartości cech diagnostycznych

Celem tego rodzaju przekształcenia jest zapewnienie wszystkim zmiennym diagnostycznym (wskaźnikom charakteryzującym sytuację w danym aspekcie potencjału) postulatu dodatniości. Zabieg ten jest konieczny w dalszej budowie syntetycznej miary. Transformacja odbywa się za pomocą formuły:

$$z_{ij,t} = \begin{cases} z_{ij,t} \ gdy \ \min\{z_{ij,t}\} > 0 \\ z_{ij,t} + \varepsilon \ gdy \ \min\{z_{ij,t}\} \le 0 \end{cases},$$

gdzie:

$\varepsilon = -\min\{z_{ij,t}\} + \frac{1}{5}S(z)$,

$S(z)$ – odchylenie standardowe ze wszystkich elementów macierzy znormalizowanych danych wejściowych dla okresu *t*.

Poszczególne części składnika korygującego ε pozwalają wyeliminować wartości zerowe i ujemne zmiennych diagnostycznych. W rezultacie następuje przesunięcie w górę skali wartości danej zmiennej dla wszystkich obiektów, bez utraty informacji o wzajemnych relacjach między obiektami i powiązaniach z innymi zmiennymi.

3. Konstrukcja syntetycznych wskaźników aspektów potencjału metodą bezwzorcową

W celu uzyskania miary agregatowej, charakteryzującej dany aspekt potencjału, uśrednieniu poddawane są wartości zważonych zmiennych, (uprzednio unormowanych i zestymulowanych), zgodnie z formułą:

$$s_{j,t} = \frac{1}{m}\sum_{i=1}^{m} z_{ij,t} w_{ij},$$

gdzie:

$s_{j,t}$ – syntetyczny miernik danego aspektu potencjału w jednostce (gminie lub powiecie) *j* w okresie *t*;

m – liczba wskaźników cząstkowych wykorzystywanych w konstrukcji agregatowej miary aspektu potencjału.

Uzyskane w powyższy sposób wartości miar aspektów potencjału zawierają się w przedziale <0;1>. Interpretując wartość tak otrzymanego wskaźnika, należy zwrócić uwagę, że im wyższa jego wartość, tym poziom rozwoju danej gminy lub powiatu w danym aspekcie potencjału jest wyższy.

Efektem przedstawionego procesu budowy miar aspektów potencjału jest uzyskanie sześciu cząstkowych wskaźników aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego dla każdej gminy i powiatu w województwie pomorskim, w każdym z czterech badanych okresów. Wskaźniki te charakteryzują sytuację każdej jednostki w obszarze:

- procesów demograficznych;
- rynku pracy;
- warunków życia;
- potencjału gospodarczego;
- infrastruktury technicznej;
- finansów jednostek samorządu terytorialnego.

4. *Hierarchizacja i grupowanie obiektów (gmin i powiatów) ze względu na wartość miernika aspektu potencjału*

Hierarchizacja gmin (powiatów) bazuje na kryterium malejącej wartości syntetycznej miary aspektu potencjału. Każda gmina (powiat) przypisana jest do jednej z siedmiu grup. Poszczególne klasy odznaczają się homogenicznością przynależnych do nich obiektów oraz wysokim stopniem heterogeniczności w porównaniu z innymi grupami. Przypisanie jednostki do danej grupy wynika z tego, jaką wartość miernika w danym czasie (roku) osiągnęła ona w badanym obszarze potencjału społeczno-ekonomicznego. W rezultacie, w grupie jednostek o wysokim poziomie rozwoju w danym aspekcie potencjału znajdują się te gminy (powiaty), które uzyskały najwyższą wartość syntetycznej miary, natomiast do grupy jednostek o niskim poziomie rozwoju włączane są te, które odnotowały najniższe wartości miernika-agregatu.

W celu określenia przedziałów wartości miernika w danej grupie wykorzystywana jest średnia arytmetyczna miary agregatowej $\bar{s}_t$ oraz jej odchylenie standardowe $S(s_t)$, pozwalająca wyróżnić następujące grupy:

– **grupa I** zawierająca gminy (powiaty) o najwyższym poziomie rozwoju w danym aspekcie potencjału. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $s_{j,t} > \bar{s}_t + S(s_t)$;

– **grupa II** zawierająca gminy (powiaty) odznaczające się wysokim poziomem rozwoju w danym aspekcie potencjału społeczno-ekonomicznego. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $\bar{s}_t + S(s_t) \geq s_{j,t} > \bar{s}_t + 0{,}5 \times S(s_t)$;

– **grupa III** zawierająca gminy (powiaty) charakteryzujące się ponadprzeciętnym rozwojem w danym aspekcie potencjału. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $\bar{s}_t + 0{,}5 \times S(s_t) \geq s_{j,t} > \bar{s}_t + 0{,}25 \times S(s_t)$;

– **grupa IV** zawierająca gminy (powiaty) charakteryzujące się przeciętnym rozwojem w danym aspekcie potencjału. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $\bar{s}_t + 0{,}25 \times S(s_t) \geq s_{j,t} \geq \bar{s}_t - 0{,}25 \times S(s_t)$;

– **grupa V** zawierająca gminy (powiaty) cechujące się poziomem rozwoju w danym aspekcie potencjału poniżej przeciętnej. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $\bar{s}_t - 0{,}5 \times S(s_t) \leq s_{j,t} < \bar{s}_t - 0{,}25 \times S(s_t)$

– **grupa VI** zawierająca gminy (powiaty) cechujące się niskim poziomem rozwoju w danym aspekcie potencjału. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $\bar{s}_t - S(s_t) \leq s_{j,t} < \bar{s}_t - 0{,}5 \times S(s_t)$

– **grupa VII** zawierająca gminy (powiaty) cechujące się najniższym poziomem rozwoju w danym aspekcie potencjału. Przynależność do tej grupy wyznacza wartość syntetycznej miary z przedziału: $s_{j,t} < \bar{s}_t - S(s_t)$

ETAP III

W celu skonstruowania agregatowej miary potencjału społeczno-ekonomicznego gmin i powiatów wykorzystywana jest wielowymiarowa analiza porównawcza (WAP). Proces budowy miernika, bazujący na metodzie GVP oraz bezwzorcowej metodzie porządkowania liniowego podzielić można na następujące etapy:

1. <u>*Nadanie wag poszczególnym aspektom potencjału*</u>

W celu określenia siły oddziaływania poszczególnych aspektów potencjału na jego łączny poziom wykorzystano metodę GVP. Jest ona przykładem techniki ważenia opartej na kryteriach statystycznych. Oznacza to, iż zestaw wag dobierany jest automatycznie, obiektywnie odzwierciedlając potencjał informacyjny zawarty w poszczególnych zmiennych. GVP umożliwia określenie wagi każdego syntetycznego miernika obliczonego w etapie 2. Zestaw wag nadawany jest każdemu aspektowi potencjału w oparciu o takie kryteria jak:

- stopień dyskryminacji danego aspektu (uwzględnienie stopnia zróżnicowania),
- stopień skorelowania (zależności) badanych aspektów potencjału (uwzględnienie zasobu informacji tkwiącej w każdym mierniku cząstkowym).

Tym samym, w GVP ostateczna waga każdego aspektu potencjału wynika z jego potencjału informacyjnego oraz zdolności do różnicowania obiektów. W rezultacie, wagę *j*-tego aspektu potencjału zapisać można w postaci:

$$w_j = wa_j \times wb_j ,$$

gdzie:

w_j – ostateczna waga aspektu *j*;

wa_j – miara zdolności dyskryminacyjnej aspektu *j* (obrazująca stopień, w jaki dany aspekt potencjału społeczno-ekonomicznego różnicuje poszczególne gminy lub powiaty);

wb_j – miara pojemności informacyjnej aspektu *j*.

Stopień dyskryminacji poszczególnych aspektów potencjału obliczany jest jako udział ich zmienności w łącznej zmienności wszystkich aspektów wpływających na potencjał społeczno-ekonomiczny. Pierwsza część wagi (wa_j), obliczana jest następująco:

$$wa_j = \frac{V(x_j)}{\sum_{j=1}^{m} V(x_j)},$$

gdzie:

$V(x_j)$ – współczynnik zmienności aspektu potencjału *j*;

$\sum_{j=1}^{m} V(x_j)$ – łączna zmienność wszystkich

Z uwagi na fakt, iż zakres badania obejmuje więcej niż jeden okres (1999, 2002, 2005, 2008) wagi aspektów określane są dla średniej wartości z poszczególnych lat, obliczonej dla każdej badanej gminy. Przyjęcie tych samych wag dla każdej jednostki (gminy) w każdym badanym okresie umożliwia analizę porównawczą gmin oraz przeprowadzenie analizy dynamiki zmian w czasie.

Określenie pojemności informacyjnej poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego gmin i powiatów województwa pomorskiego, odbywa się na postawie elementów macierzy współczynników korelacji. Na podstawie wartości w niej zawartych określana jest druga składowa wagi (wb_j). Formułę jej obliczania zapisać można w postaci:

$$wb_j = \left(\frac{1}{1 + \sum_{j'=1}^{m} \left| r_{j,j'} \right| \left| r_{j,j'} < r^* \right.} \right) \cdot \left(\frac{1}{\sum_{j'=1}^{m} \left| r_{j,j'} \right| \left| r_{j,j'} \geq r^* \right.} \right),$$

gdzie:

$\sum_{j'=1}^{m} \left| r_{j,j'} \right| \left| r_{j,j'} < r^* \right.$ – suma bezwzględnych współczynników korelacji między aspektem *j* a pozostałymi, mniejszych od wartości progowej (0,5);

$\sum_{j'=1}^{m} \left| r_{j,j'} \right| \left| r_{j,j'} \geq r^* \right.$ – suma bezwzględnych współczynników korelacji między aspektem *j* a pozostałymi, większych bądź równych wartości progowej (0,5);

Efektem powyższego sposobu ważenia jest przyporządkowanie największych wag tym aspektom, które wykazują wysoką zmienność oraz są nieskorelowane z innymi płaszczyznami potencjału społeczno-ekonomicznego.

2. *Konstrukcja syntetycznego wskaźnika metodą bezwzorcową*

Konstrukcja wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego bazować będzie na metodzie bezwzorcowej porządkowania liniowego. Zakłada ona, że uzyskana zmienna agregatowa potencjału zawiera wszystkie informacje jakich dostarczają mierniki aspektów potencjału. Uzyskanie miary agregatowej odbywa się

poprzez uśrednienie wartości zważonych wcześniej obszarów potencjału, co zapisać można w postaci:

$$s_{j,t} = \frac{1}{m}\sum_{i=1}^{m} z_{ij,t} w_{ij} ,$$

gdzie:

$s_{j,t}$ – syntetyczny miernik potencjału społeczno-gospodarczego dla obiektu *j* w okresie *t*;

m=6 – liczba wskaźników odzwierciedlających poszczególne aspekty potencjału, służąca konstrukcji agregatowej miary.

ETAP IV

Wyłonienie grup powiatów[9] cechujących się zbliżonym poziomem potencjału społeczno-ekonomicznego umożliwia zmodyfikowana metoda aglomeracyjna Warda, reprezentująca hierarchiczne metody klasyfikacji obiektów.

Punktem wyjścia w tej metodzie jest stworzenie osobnych klas dla poszczególnych jednostek terytorialnych (powiatów). Oznacza to skonstruowanie zbioru jednoelementowych skupisk (klas), których liczba odpowiada liczbie analizowanych obiektów (powiatów). Kolejnym etapem jest stopniowa redukcja liczby skupisk poprzez łączenie w jedną grupę klas najbardziej do siebie podobnych. Proces ten powtarzany jest aż do momentu uzyskania jednego zbioru, w którym znajdują się wszystkie badane jednostki.

Cała analiza składa się z następujących etapów:

- stworzenie osobnych klas (grup) dla poszczególnych jednostek terytorialnych;
- obliczenie miary podobieństwa między powiatami (klasami);
- połączenie kilku klas najbardziej podobnych;
- kilkukrotne powtórzenie procedury do momentu zaklasyfikowana każdego powiatu do określonej grupy.

Implementacja aglomeracyjnej metody Warda w ramach oprogramowania MS Excel możliwa jest dzięki zmniejszeniu liczby wykonywanych iteracji (powtórzeń) opisywanej procedury. Uproszczenie procesu odbywa się poprzez rozszerzenie liczby łączonych w grupę powiatów w ramach jednego etapu.

Określenie podobieństwa między poszczególnymi grupami obiektów jest możliwe dzięki wykorzystaniu metody Warda. Aby wyłonić najbardziej podobne do siebie klasy, tworzona jest najpierw macierz odległości euklidesowych. Poszczególne elementy macierzy zapisać można w postaci:

$$d(A_p, A_q) = \sqrt{(s_{A_p} - s_{A_q})^2} ,$$

---

[9] Z uwagi na ograniczenia oprogramowania MS Excel w przypadku gmin stosowany jest sposób grupowania analogiczny do przedstawionego w etapie II, oparty na przypisaniu obiektu do grup, których przedziały wyznaczone są za pomocą średniej arytmetycznej i odchylenia standardowego syntetycznej miary.

gdzie:

s_{A_p}, s_{A_q} – wartość taksonomicznego miernika potencjału społeczno-ekonomicznego dla powiatu A_p i A_q.

W kolejnym kroku łączone są w jedną grupę jednostki najmniej od siebie odległe. W wyniku tego zabiegu zmniejszeniu ulega liczba klas i tworzone są pierwsza, homogeniczna grupa obiektów. Następnym krokiem jest obliczenie odległości między nowo powstałą grupą A_r, w której skład wchodzi (przykładowo) *obiekt* A_p *i* A_q a pozostałymi grupami A_i , ze wzoru:

$$D_{ir} = \alpha \times d_{ip} + \beta \times d_{iq} + \chi \times d_{pq},$$

gdzie:

D_{ir} – odległość między skupieniem A_i a grupą A_r;

d_{pr} – odległość między klasą A_p a grupą A_r;

d_{qr} – odległość między klasą A_q a grupą A_r;

d_{pq} – odległość między grupą A_p a grupą A_q.

α , β , χ – parametry przekształcenia.

$$\alpha = \frac{N_i + N_p}{N_i + N_r}, \qquad \beta = \frac{N_i + N_q}{N_i + N_r}, \qquad \chi = \frac{N_i}{N_i + N_r}.$$

Oznaczenia *N* oznaczają liczbę elementów w poszczególnych grupach.

Nowo obliczona odległość jest wstawiana do macierzy odległości w miejsce *p*-tego wiersza i kolumny, przy jednoczesnej eliminacji wiersza i kolumny o numerze *q*.

Efektem przedstawionej procedury grupowania jest uzyskanie klas obiektów, przy czym wyodrębnione skupiska spełniać będą warunek:

– zupełności, oznaczający, że każda jednostka terytorialna przyporządkowana jest do określonej grupy;

– rozłączności, oznaczający, że dana jednostka terytorialna znajduje się tylko w jednej grupie;

– niepustości, oznaczający, że w każdej grupie znajduje się co najmniej jedna jednostka terytorialna.

ETAP V

Wyniki uzyskane w etapach I-IV stanowią element analizy w etapie V. Lista wskaźników cząstkowych (wymienionych w etapie I) liczona dla powiatów i województwa jest obszerniejsza niż lista wskaźników dla gmin, co łączy się z dostępnością danych. W związku z tym wskaźniki syntetyczne dla gmin liczone są na podstawie innych wskaźników cząstkowych niż wskaźniki syntetyczne dla powiatów.

Wymienione wyżej wskaźniki umożliwią dokonanie porównania powiatów na tle innych powiatów oraz województwa oraz porównania gmin na tle innych gmin

danego powiatu, na tle samego powiatu oraz województwa. Wartość średniej arytmetycznej z wartości wskaźników cząstkowych, jak i syntetycznych dla poszczególnych gmin i powiatów umożliwi wykonanie zestawienia gmin z danym powiatem oraz województwem jak i powiatów z województwem. Analiza zarówno gmin jak i powiatów obejmuje także porównanie ich między sobą. W sposób analogiczny przeprowadzana jest analiza odchyleń standardowych, współczynników zmienności oraz współczynników asymetrii. Istotnym uzupełnieniem jest analiza dynamiki i tendencji zmian we wszystkich aspektach potencjału społeczno-ekonomicznego na przestrzeni całego horyzontu czasowego badania, tj. w latach 1999, 2002, 2005 i 2008 wraz z ich graficzną wizualizacją oraz interpretacją w kontekście zjawisk pozytywnych bądź negatywnych dla kształtowania się potencjału społeczno-ekonomicznego. W efekcie możliwe staje się wyłonienie i ocena zmian zachodzących na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat zarówno w kontekście poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego, jak i w kontekście ogólnego potencjału społeczno-ekonomicznego (ogólny wskaźnik syntetyczny).

Analiza odbywa się zgodnie z podziałem administracyjnym województwa pomorskiego, uwzględniając następujące powiaty i gminy:

- **Powiat bytowski:**
    - Borzytuchom,
    - Bytów,
    - Czarna Dąbrówka,
    - Kołczygłowy,
    - Lipnica,
    - Miastko,
    - Parchowo,
    - Studzienice,
    - Trzebielino,
    - Tuchomie;
- **Powiat chojnicki:**
    - Brusy,
    - Chojnice (gmina, miasto),
    - Czersk,
    - Konarzyny;
- **Powiat człuchowski:**
    - Czarne,
    - Człuchów (gmina, miasto),
    - Debrzno,
    - Koczała,
    - Przechlewo,
    - Rzeczenica;
- **Powiat kartuski:**
    - Chmielno,
    - Kartuzy,
    - Przodkowo,
    - Sierakowice,
    - Somonino,
    - Stężyca,
    - Sulęczyno,

- Żukowo;

  Powiat kościerski:
- Dziemiany,
- Karsin,
- Kościerzyna (gmina, miasto),
- Liniewo,
- Lipusz,
- Nowa Karczma,
- Stara Kiszewa;

- **Powiat kwidzyński:**
  - Gardeja,
  - Kwidzyn (gmina, miasto),
  - Prabuty,
  - Ryjewo,
  - Sadlinki;
- **Powiat lęborski:**
  - Cewice,
  - Łeba (miasto),
  - Lębork (miasto),
  - Nowa Wieś Lęborska,
  - Wicko;
- **Powiat malborski**[10]**:**
  - Dzierzgoń,
  - Lichnowy,
  - Malbork (gmina, miasto),
  - Mikołajki Pomorskie,
  - Miłoradz,
  - Nowy Staw,
  - Stare Pole,
  - Stary Dzierzgoń,
  - Stary Targ,
  - Sztum;
- **Powiat nowodworski:**
  - Krynica Morska (miasto),
  - Nowy Dwór Gdański,
  - Ostaszewo,
  - Stegna,
  - Sztutowo;
- **Powiat gdański:**
  - Cedry Wielkie,
  - Kolbudy Górne,
  - Pruszcz Gdański (gmina, miasto),
  - Przywidz,
  - Pszczółki,
  - Suchy Dąb,
  - Trąbki Wielkie;

[10] Z uwagi na zmianę w podziale terytorialnym i utworzeniu w 2002 r. powiatu sztumskiego, do 2002 r. powiat malborski analizowany jest łącznie ze sztumskim, natomiast od 2002 r. rozpatrywany jest oddzielnie.

- **Powiat pucki:**
    - Hel (miasto),
    - Jastarnia (miasto),
    - Kosakowo,
    - Krokowa,
    - Puck (gmina, miasto),
    - Władysławowo (miasto);
- **Powiat słupski:**
    - Damnica,
    - Dębnica Kaszubska,
    - Główczyce,
    - Kępice,
    - Kobylnica,
    - Potęgowo,
    - Słupsk,
    - Smołdzino,
    - Ustka (gmina, miasto);
- **Powiat starogardzki:**
    - Bobowo,
    - Czarna Woda (miasto),
    - Kaliska,
    - Lubichowo,
    - Osieczna,
    - Osiek,
    - Skarszewy,
    - Skórcz (gmina, miasto),
    - Smętowo Graniczne,
    - Starogard Gdański (gmina, miasto),
    - Zblewo;
- **Powiat sztumski:**
    - Dzierzgoń,
    - Mikołajki Pomorskie,
    - Stary Dzierzgoń,
    - Stary Targ,
    - Sztum;
- **Powiat tczewski:**
    - Gniew,
    - Morzeszczyn,
    - Pelplin,
    - Subkowy,
    - Tczew (gmina, miasto);
- **Powiat wejherowski:**
    - Choczewo,
    - Gniewino,
    - Linia,
    - Luzino,
    - Łęczyce,
    - Reda (miasto),
    - Rumia (miasto),
    - Szemud,
    - Wejherowo (gmina, miasto);

- **Miasta na prawach powiatu:**
    - Gdańsk,
    - Gdynia,
    - Słupsk,
    - Sopot.

ETAP VI

Ostatnim elementem prac analitycznych prowadzonych w ramach badania potencjału społeczno-ekonomicznego gmin i powiatów województwa pomorskiego jest sformułowanie rekomendacji, mających na celu pobudzenie wzrostu potencjału społeczno-ekonomicznego województwa/powiatów/gmin.

Rekomendacje opracowywane są zgodnie z metodycznym schematem zaprojektowanym przez specjalistów Instytutu Nauk Społeczno-Ekonomicznych. Schemat rekomendacji w zakresie pobudzania wzrostu potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego województwa pomorskiego obejmuje następujące elementy:

1) etap empiryczny – analiza danych uzyskanych/przetworzonych w ramach realizowanego badania;

2) etap teoretyczny – przygotowanie teoretycznych podstaw/kontekstu formułowania wniosków i rekomendacji;

3) etap formułowania rekomendacji wstępnych i właściwych – konsultacje z ekspertami (recenzja wewnętrzna).

Przebieg poszczególnych etapów formułowania rekomendacji przedstawić można następująco:

1. Etap empiryczny

W oparciu o wyniki analiz wykonanych w poprzednich etapach (II-V) identyfikowane są obszary problemowe w gminach i powiatach oraz czynniki, które zadecydowały o pozycji danych jednostek w rankingu. W procesie tym wykorzystywane są informacje na temat kontekstu społeczno-ekonomicznego funkcjonowania regionu i jego poszczególnych obszarów. Oprócz analizy uzyskanych wyników, w etapie tym ma miejsce również ich interpretacja.

2. Etap teoretyczny

Etap ten polega na przygotowaniu teoretycznych podstaw/kontekstu formułowania rekomendacji. Ze względu na specyfikę prac przewidzianych w ramach tego etapu i dostępność niezbędnych materiałów źródłowych – można go przeprowadzić równolegle z realizacją właściwej części całego procesu badawczego. W etapie tym wnioski wynikające z realizacji właściwego badania zestawiane są z zapisami zawartymi w dokumentach strategicznych. Procedura ta

jest warunkiem koniecznym sformułowania trafnych rekomendacji. Analiza zapisów regionalnych i lokalnych dokumentów strategicznych obejmuje:

a) dokumenty strategiczne o zasięgu wojewódzkim (regionalnym);
b) dokumenty strategiczne o zasięgu powiatowym (lokalnym);
c) raporty z badań.

3. Etap formułowania rekomendacji wstępnych i właściwych

Rekomendacje sformułowane w efekcie realizacji działań opisanych w poprzednich punktach poddawane są konsultacjom merytorycznym przez ekspertów wewnętrznych (pracownicy naukowi z zakresu ekonomii i rozwoju regionalnego). Celem etapu konsultacji jest:

- zachowanie bezstronności i obiektywności;
- ocena treści poszczególnych rekomendacji;
- nadanie rekomendacjom ostatecznego kształtu.

2. Analiza potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego

Analiza potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego na obszarze województwa pomorskiego została dokonana w oparciu o konstrukcję wskaźnika syntetycznego dla każdej jednostki. Na podstawie zebranego materiału statystycznego gminy województwa pomorskiego uszeregowano w siedmiu klasach w zależności od wartości wskaźnika ogólnego definiującego potencjał społeczno-ekonomiczny. Przestrzenne zróżnicowanie wartości tego wskaźnika dla poszczególnych gmin zobrazowano na mapie, przyporządkowując każdej z gmin określony kolor – gminom o najwyższym poziomie potencjału odpowiada kolor zielony, zaś gminom najbardziej problemowym odpowiada kolor czerwony (por. rys. 2.1.).

Zdecydowanie wyższym poziomem wskaźnika syntetycznego, a tym samym zdecydowanie większym potencjałem społeczno-ekonomicznym, charakteryzują się gminy położone u wybrzeży Morza Bałtyckiego w rejonie Zatoki Gdańskiej. Skupione w tzw. Aglomeracji Trójmiejskiej, nazywanej też często Aglomeracją Gdańską, gminy miejskie – Gdańsk, Gdynia, Sopot oraz miejscowości od Pruszcza Gdańskiego przez Rumię, Redę, Puck, Żukowo do Wejherowa tworzą obszar wysoce zurbanizowany i uprzemysłowiony, zamieszkany przez ponad 1,2 mln ludności (koncentrujący ponad 54% ogółu ludności województwa), a tym samym ogromnie atrakcyjny dla potencjalnych przyszłych inwestorów, turystów i mieszkańców.

Równie dużym potencjałem charakteryzują się ponadto inne gminy, znane głównie ze swoich atutów w obszarze turystyki i rekreacji, jak na przykład Krynica Morska, Ustka, Władysławowo, Jastarnia, Łeba czy miasto Słupsk (drugie w województwie skupisko ludności po Trójmieście). Wyższym potencjałem społeczno-ekonomicznym i wyższym poziomem wskaźnika syntetycznego aniżeli gminy miejsko-wiejskie czy wiejskie wyróżniają się gminy miejskie.

Niższy potencjał tkwi w pozostałych gminach województwa pomorskiego, które stanowią ponad 70% wszystkich analizowanych jednostek samorządowych. Wpływają na to mniej korzystne procesy demograficzne, niższy poziom potencjału gospodarczego, mało konkurencyjny rynek pracy oraz średnie warunki i jakość życia. W połączeniu z niskim wyposażeniem w infrastrukturę, problemy te implikują niższą atrakcyjność gmin. Szczególnie niekorzystnie wypadają gminy na południowej i wschodniej granicy województwa, jak na przykład Osieczna, Skórcz, Stary Targ, Stary Dzierzgoń, czy też gminy skupione w pasie północ–południe od Smołdzina i Główczyc przez Potęgowo i Dębnicę Kaszubska po Lipnicę, Koczałę i Konarzyny; oraz w pasie wschód–zachód od Gniewina, Luzina i Linii przez Dąbrówkę Czarną po Trzebielino i Kępice. Należy przy tym zauważyć, że zróżnicowanie wartości wskaźnika syntetycznego wynika w największym stopniu z poziomu warunków życia oraz stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną, gdyż te dwa elementy otrzymały w procesie nadawania wag największe udziały – łącznie ponad 50% (por. rysunek 2.2). Wartości wag wynikają natomiast jedynie z zastosowanych procedur statystyczno-numerycznych (por. Rozdział 1).

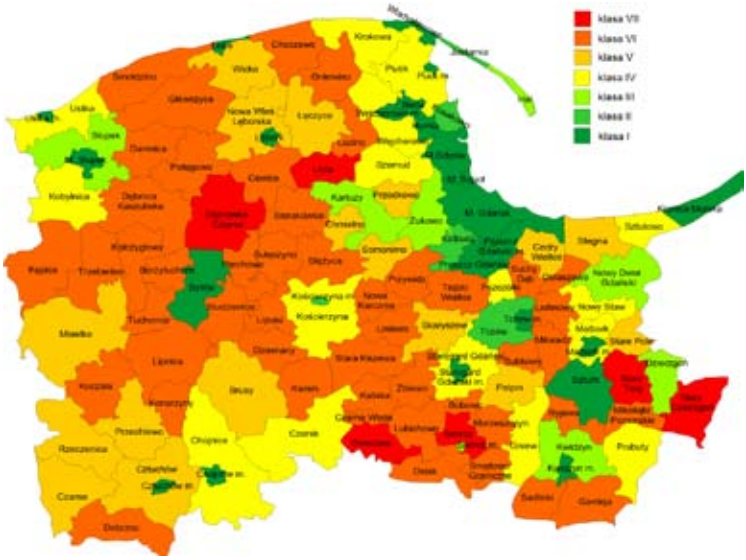

Rys. 2.1. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r.
*klasa I – wybitnie wysoki poziom potencjału, klasa VII – szczególnie niski poziom potencjału

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przy analizie potencjału społeczno-gospodarczego gmin województwa pomorskiego i wartości ich wskaźników syntetycznych nasuwa się podstawowy wniosek, a mianowicie, że rozkład poziomu potencjału jednostek samorządowych w zupełności pokrywa się ze strukturą funkcjonalno-przestrzenną zagospodarowania województwa pomorskiego oraz pasmowo-węzłowym i węzłowym układem sieci osadniczej. Złożona i wielofunkcyjna struktura funkcjonalno-przestrzenna koncentruje różnorodne funkcje związane z wykorzystaniem nadmorskiego położenia. W niej też ukształtowała się aglomeracja portowo-miejska, razem z szeregiem miast i pasm nadmorskich, zajmująca dość dużą przestrzennie część regionu, a przy tym część o najwyższym potencjale gospodarczym i społecznym. Rozległa strefa pojezierna z kolei stanowi zaplecze struktury nadmorskiej i wraz z układem funkcjonalno-przestrzennym Dolnej Wisły oraz głównym korytarzem infrastruktury technicznej łączy strukturę nadmorską z innymi ośrodkami w kraju i z południem Europy. Strefa ta jest ponadto obszarem, w którym gminy wykazują przeciętną atrakcyjność społeczno-gospodarczą. Pasma infrastruktury technicznej wzmacniają konstrukcje regionu w układach równoleżnikowych, łącząc pozostałe ważne ośrodki osadnicze regionu między sobą oraz spajając region w kierunkach wschodnim i zachodnim. Ośrodki gminne położone przy tych pasmach charakteryzują się wysokim lub przeciętnym poziomem potencjału rozwojowego, natomiast pozostałe – leżące poza obszarem oddziaływania pasm infrastruktury posiadają mniejsze perspektywy wzrostu społeczno-gospodarczego.

Analizowany wskaźnik syntetyczny potencjału dla gmin został skonstruowany w oparciu o wskaźniki cząstkowe, rozróżnione według poszczególnych aspektów tworzących potencjał społeczno-ekonomiczny jednostek. Uwarunkowania wieloaspektowego rozwoju poszczególnych gmin zbadano w obszarach dotyczących sześciu sfer: procesów demograficznych, rynku pracy, warunków życia, potencjału gospodarczego, wyposażenia w infrastrukturę techniczną oraz finansów poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego. Następnie dokonano ważenia poszczególnych wskaźników cząstkowych ze względu na stopień ich wpływu na ogólny poziom badanego zjawiska (analiza współczynników zmienności i współczynników korelacji poszczególnych zmiennych diagnostycznych). Wagi zostały wyznaczone przy założeniu pełnego obiektywizmu, z uwzględnieniem statystycznej metody ważenia GVP. Wykorzystanie tej metody pozwoliło na zaakcentowanie aspektów potencjału rozróżniających badane gminy, przy jednoczesnym zagwarantowaniu braku uznaniowego charakteru dokonywanych wyborów. Uzyskana waga każdego aspektu jest uzależniona jedynie od ilości i istotności informacji tkwiących w danym aspekcie.

Udział każdego z aspektów w ogólnej ocenie potencjału rozwojowego gmin przedstawia rysunek 2.2.

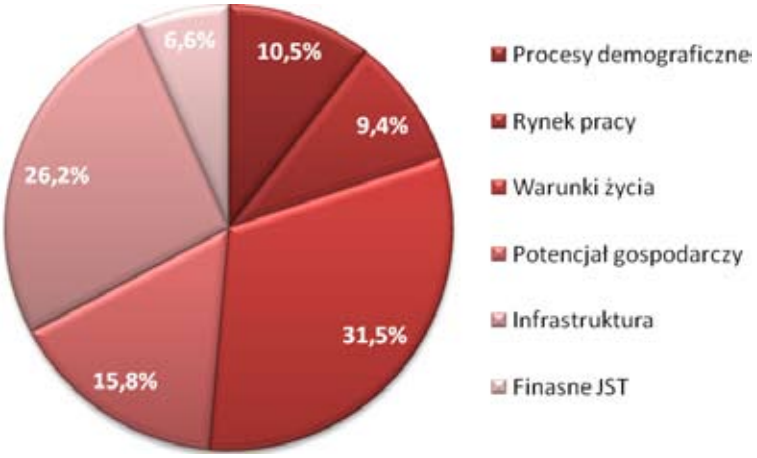

Rys. 2.2. Wagi poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego dla gmin

Źródło: opracowanie własne

Najbardziej istotne w ogólnej ocenie potencjału gmin okazały się czynniki związane z warunkami życia lokalnej społeczności (waga 31,5%) – m.in. odsetek terenów zielonych w ogólnej powierzchni jednostki, poziom rozwoju kapitału społecznego (np. współczynnik skolaryzacji, współczynnik komputeryzacji w szkołach, liczba zakładów opieki zdrowotnej) czy też powierzchnia użytkowa mieszkań. Związany z warunkami życia jest także poziom rozwoju infrastruktury technicznej, któremu został przyporządkowany udział 26,2% w kształtowaniu ogólnego poziomu potencjału. W dobie wszechobecnej konkurencji i globalizacji znaczną wagę w kształtowaniu potencjału społeczno-gospodarczego gmin przypisano też czynnikom opisującym potencjał gospodarczy gminy (waga 15,8%), na który składają się m.in.: liczba podmiotów gospodarczych działających na danym obszarze, odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych czy udział pracujących w sektorze prywatnym. Procesy demograficzne zachodzące w społeczeństwie charakteryzuje wskaźnik obciążenia demograficznego i ekonomicznego, saldo migracji i przyrost naturalny ludności, których łączny udział wynosi 10,5%. Analiza statystyczna wykazała, że gdy weźmie się pod uwagę zebrane dane, najmniejszy wpływ na ogólny potencjał społeczno-ekonomiczny gmin ma rynek pracy (sytuacja na lokalnym rynku wyrażana jest poprzez udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wskaźnik zatrudnienia i odsetek bezrobotnych kobiet) oraz obszar związany z finansami samorządów gmin, które przyjmują odpowiednio wagi 9,4% i 6,6%.

Tabela 2.1. przedstawia hierarchizację gmin województwa pomorskiego na podstawie ogólnego wskaźnika syntetycznego potencjału społeczno-ekonomicznego w latach 1999, 2002, 2005 i 2008. Wyodrębnionych zostało 7 klas, przy czym klasa I obejmuje gminy wyróżniające się szczególnie pozytywnie na tle innych, zaś klasa

VII obejmuje gminy najbardziej problemowe. Klasa IV obejmuje gminy odznaczające się przeciętnym rozwojem w danym aspekcie. Analiza wskaźników na przestrzeni 10 lat pozwala zauważyć, że w ogromnej większości przypadków pozycja gmin w ogólnym rankingu jednostek o takim samym profilu i charakterze nie uległa zmianie. 56 gmin spośród wszystkich badanych jednostek nie zmieniło swojej przynależności do danej klasy na przestrzeni analizowanych lat. Pozostałe gminy przynajmniej raz polepszyły lub też pogorszyły swoją pozycję rankingową.

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	VI	VI	VI	VI	Nowa Wieś Lęborska	V	V	V	V
Borzytuchom	VII	VI	VI	VI	Nowy Dwór Gdański	II	IV	III	III
Brusy	VI	VI	VI	V	Nowy Staw	V	IV	III	IV
Bytów	I	I	I	I	Osieczna	VI	VI	VI	VII
Cedry Wielkie	V	VI	V	V	Osiek	VII	VII	VII	VI
Cewice	VI	VI	VI	VI	Ostaszewo	VI	VI	VI	VI
Chmielno	V	VI	V	V	Parchowo	VII	VI	VI	VI
Choczewo	VI	VI	VI	VI	Pelplin	IV	V	V	V
Chojnice	IV	V	IV	IV	Potęgowo	VI	VI	VI	VI
Chojnice m.	I	I	I	I	Prabuty	IV	IV	IV	IV
Czarna Dąbrówka	VII	VII	VII	VII	Pruszcz Gdański	I	I	I	I
Czarna Woda m.	V	VI	VI	VI	Pruszcz Gdański m.	I	I	I	I
Czarne	VI	V	V	V	Przechlewo	IV	IV	IV	V
Czersk	IV	IV	IV	IV	Przodkowo	V	VI	V	V
Człuchów	IV	V	V	V	Przywidz	VI	VI	V	VI
Człuchów m.	I	I	I	I	Pszczółki	II	III	IV	IV
Damnica	VI	VI	VI	VI	Puck	III	IV	IV	IV
Debrzno	VI	VI	VI	VI	Puck m.	I	I	I	I
Dębnica Kaszubska	VI	VI	V	VI	Reda m.	II	I	I	I
Dziemiany	VI	V	VI	VI	Rumia m.	II	I	I	I
Dzierzgoń	IV	III	IV	III	Ryjewo	V	VI	VI	VI
Gardeja	VI	VI	VI	VI	Rzeczenica	V	V	V	V
Gdańsk m.	I	I	I	I	Sadlinki	VII	VI	VI	VI
Gdynia m.	I	I	I	I	Sierakowice	V	V	VI	VI
Główczyce	VI	VII	VI	VI	Skarszewy	IV	V	VI	V
Gniew	V	IV	IV	IV	Skórcz	VI	VII	VII	VII
Gniewino	IV	V	V	VI	Skórcz m.	IV	IV	IV	III
Hel m.	IV	IV	IV	III	Słupsk	II	III	IV	III
Jastarnia m.	I	I	I	II	Słupsk m.	I	I	I	I
Kaliska	V	V	VI	VI	Smętowo Graniczne	VI	VI	VI	VI
Karsin	VI	VI	VI	VI	Smołdzino	VI	VI	VI	VI
Kartuzy	II	III	III	III	Somonino	V	V	V	V
Kępice	V	VI	VI	VI	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	IV	IV	IV	IV	Stara Kiszewa	VI	VI	VI	VI

Koczała	VI	V	VI	VI	Stare Pole	V	IV	IV	V
Kolbudy	II	II	II	II	Starogard Gdański	II	IV	IV	IV
Kołczygłowy	V	VI	VI	VI	Starogard Gdański m.	I	I	I	I
Konarzyny	VI	V	VI	VI	Stary Dzierzgoń	VII	VII	VII	VII
Kosakowo	IV	IV	II	II	Stary Targ	VII	VII	VII	VII
Kościerzyna	II	IV	IV	IV	Stegna	IV	V	V	V
Kościerzyna m.	I	II	II	II	Stężyca	VI	VI	VI	VI
Krokowa	V	IV	IV	IV	Studzienice	VI	VI	VI	VI
Krynica Morska m.	I	I	I	I	Subkowy	VI	VI	VI	VI
Kwidzyn	IV	III	IV	III	Suchy Dąb	VI	VI	VI	VI
Kwidzyn m.	I	I	I	I	Sulęczyno	VI	VI	VI	VI
Lębork m.	I	I	I	I	Szemud	V	V	V	IV
Lichnowy	VII	VII	VII	VI	Sztum	I	I	I	I
Linia	VII	VII	VI	VII	Sztutowo	IV	V	IV	IV
Liniewo	VII	VI	VI	VI	Tczew	III	IV	III	II
Lipnica	VI	VI	VI	VI	Tczew m.	I	I	I	I
Lipusz	VI	VI	VI	VI	Trąbki Wielkie	VI	VI	VI	VI
Lubichowo	V	VI	VI	VI	Trzebielino	VII	VI	VI	VI
Luzino	V	V	VI	VI	Tuchomie	VII	VI	VI	VI
Łeba m.	I	I	I	I	Ustka	IV	IV	IV	IV
Łęczyce	VI	VI	VI	V	Ustka m.	I	I	I	I
Malbork	IV	IV	IV	IV	Wejherowo	II	IV	IV	IV
Malbork m.	I	I	I	I	Wejherowo m.	I	I	I	I
Miastko	IV	IV	IV	V	Wicko	V	V	V	V
Mikołajki Pomorskie	VI	VI	VI	VI	Władysławowo m.	I	I	I	I
Miłoradz	V	VI	VI	VI	Zblewo	VI	VI	VI	VI
Morzeszczyn	VII	VI	VI	VI	Żukowo	IV	II	III	III
Nowa Karczma	VI	VI	VI	VI					

Tab. 2.1. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla 1999, 2002, 2005 i 2008 roku

*klasa I – wybitnie wysoki poziom potencjału, klasa VII – szczególnie niski poziom potencjału

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany pozycji w rankingu potencjału społeczno-ekonomicznego wykazują ponadto pewną właściwość. Żadna z jednostek terytorialnych nie awansowała oraz nie spadła w klasyfikacji ogólnej o więcej niż dwa miejsca. Dla przykładu, gminy: Tczew, Łęczyce, Hel, Szemud, Słupsk, Kwidzyn, Lichnowy, Skórcz m. i Osiek zwiększyły swój potencjał w 2008r., przenosząc się do klasy wyższej w stosunku do roku 2005. Natomiast gminy takie jak Stare Pole, Przywidz, Gniewino, Linia, Miastko, Przechlewo, Dzierzgoń czy Jastarnia spadły na przestrzeni lat 2005–2008 do klasy niższej. Gmina Gniewino w 1999 roku znajdowała się w klasie IV, do 2005 w klasie V pod względem potencjału społeczno-ekonomicznego, zaś w roku 2008 spadła do klasy VI. Gmina Kosakowo zdołała poprawić wyniki miernika syntetycznego, przenosząc się z klasy IV (lata 1999, 2002) do klasy II w roku 2005

i 2008. Głównymi determinantami tego wzrostu był rozwój infrastruktury technicznej (wzrost wskaźnika osób korzystających z kanalizacji w stosunku do korzystających z wodociągów z 20,39% w 2002 roku do 62,83% w 2008 roku, a także wzrost liczby ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków z 0 do prawie 95%) oraz potencjał gospodarczy (wzrost poziomu przedsiębiorczości).

Można także wziąć pod uwagę gminy, które kilkukrotnie zmieniały swoje miejsce w klasyfikacji. Przykładem takiej gminy jest Dzierzgoń, który w roku 1999 i 2005 znajdował się w klasie IV, natomiast w latach 2002 i 2008 wyróżniał się potencjałem wyższym, przenosząc się do klasy III. Jednym z czynników decydujących o tym była okresowa poprawa i pogorszenie w zakresie finansów jst (w latach 1999, 2005 – klasa VI, w roku 2002 – klasa III oraz w roku 2008 – klasa IV). Podobnie klasyfikację zmieniała gmina Skarszewy – po spadku z klasy IV, przez V do VI w latach 1999, 2002 i 2005 – nastąpił w 2008 roku wzrost poziomu potencjału i powrót do V kategorii. Sytuacja ta dla gminy Skarszewy w całości odpowiada zmianom klasyfikacji tej gminy w potencjale gospodarczym.

W zestawieniu należy zwrócić szczególną uwagę na 21 gmin, które w każdym z analizowanych lat były zaklasyfikowane do klasy I, czyli wyróżniały się najwyższym poziomem rozwoju społeczno-ekonomicznego. Zaliczamy do nich gminy: miasto Gdańsk, miasto Gdynia, miasto Sopot, miasto Starogard Gdański, miasto Tczew, miasto Kwidzyn, miasto Malbork, miasto Słupsk, miasto Ustka, miasto Lębork, miasto Łeba, miasto Człuchów, miasto Chojnice, miasto Wejherowo, Bytów, miasto Krynica Morska, miasto oraz gminę Pruszcz Gdański, miasto Puck, miasto Władysławowo oraz Sztum. Z analizy tej płynie zasadniczy wniosek, że na czele rankingu w każdym roku utrzymują się gminy miejskie i jedynie dwie gminy miejsko-wiejskie oraz jedna gmina wiejska utrzymały się w klasie I w całym analizowanym okresie. Głównym atutem pozwalającym gminie Pruszcz Gdański (jako jedynej z gmin wiejskich) na utrzymanie się w czołówce w każdym roku jest wysoki poziom potencjału pod względem procesów demograficznych oraz rynku pracy. Gmina ta wyróżnia się bardzo wysokim saldem migracji na 1000 mieszkańców (32,5 w 2008r. oraz 17,7 w 1999r.), dodatnim wysokim przyrostem naturalnym na 1000 mieszkańców (6,3 w 2008 r. oraz 6,07 w 1999r.) oraz względnie niskim wskaźnikiem obciążenia demograficznego ludności (51,3% w 2008r.). Również w zakresie rynku pracy gmina Pruszcz Gdański znajduje się w czołówce zestawienia ze względu na bardzo niski udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (1,77% w 2008r. oraz 3,89% w 1999r.) oraz wskaźnik zatrudnienia ogółem wynoszący w 2008r. 33,2% (w porównaniu ze średnią dla wszystkich gmin wynoszącą 17%).

Badając potencjał społeczno-ekonomiczny gmin, należy także ocenić wartość wskaźnika syntetycznego gmin na tle powiatu, do którego dana gmina przynależy. W celu ułatwienia porównań, wartość wskaźnika syntetycznego dla gmin odniesiono do średniej wartości tego wskaźnika dla danego powiatu. Poniżej zaprezentowano wykresy wskaźników syntetycznych dla powiatów, w których gminy charakteryzują się największym zróżnicowaniem (por. rys. 2.3.–2.7.).

Wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatu gdańskiego w 2008 roku kształtował się na poziomie 0,0124. Najlepiej spośród 8 gmin prezentowało się miasto Pruszcz Gdański (0,0230; klasa I) i gmina Pruszcz Gdański (0,0194; klasa I), a także gmina Kolbudy jako trzecia o wartości wskaźnika przewyższającej średnią (0,0144; klasa II). O tak znaczącej przewadze tych gmin w stosunku do pozostałych jednostek na terenie powiatu gdańskiego zdecydował w głównej mierze stopień ich wyposażenia w infrastrukturę techniczną i poziom jej rozwoju. Pod tym względem wartość wskaźników cząstkowych dla miasta Pruszcz Gdański i gminy Pruszcz

Gdański przewyższa wartość obliczoną dla całego powiatu (m. Pruszcz Gdański – 0,2349; gmina Pruszcz Gdański – 0,1565; średnia dla powiatu – 0,0868) – przy znacznym udziale wagi dla aspektu infrastruktury w kształtowaniu ogólnego wskaźnika syntetycznego (waga 26,15%).

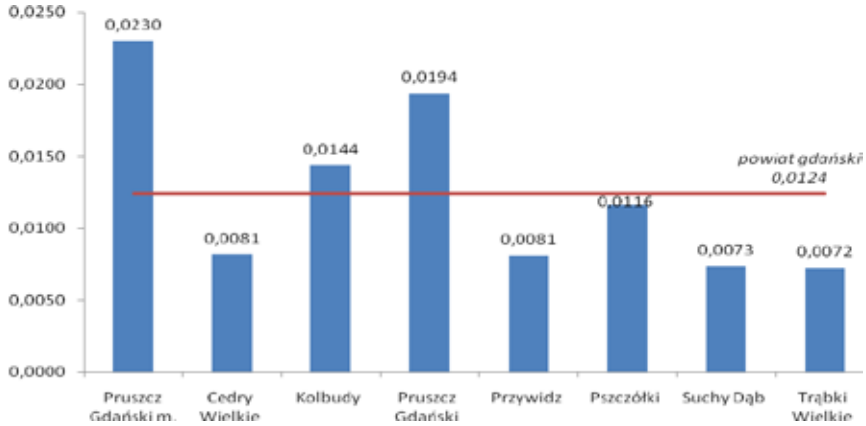

Rys. 2.3. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu gdańskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Słabo na tle powiatu prezentują się cztery gminy: Cedry Wielkie (0,0081), Suchy Dąb (0,0073), Przywidz (0,0081) oraz Trąbki Wielkie (0,0072), które w każdym aspekcie potencjału (poza obszarem finansów jst) osiągają przeciętne lub mniej niż przeciętne wyniki.

Rysunek 2.4. przedstawia natomiast kształtowanie się wskaźnika syntetycznego potencjału społeczno-ekonomicznego w gminach powiatu malborskiego. W tym przypadku w zróżnicowaniu przestrzennym potencjałów rozwojowych gmin występują równie duże dysproporcje, co w przypadku analizowanego wcześniej powiatu gdańskiego. Na tle powiatu malborskiego (0,0110) zdecydowanie wyróżnia się miasto Malbork (0,0224). Głównym czynnikiem decydującym o tym jest utrzymujący się we wszystkich latach najwyższy poziom rozwoju pod względem warunków życia i infrastruktury. Malbork szczególnie wyróżnia się pod względem udziału ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (100%) oraz korzystającej z sieci gazowej (około 90%); cieszy się także ponadprzeciętnym odsetkiem terenów zielonych i odsetkiem dzieci w przedszkolach i żłobkach (39,08% w 1999 r. oraz 45,57% w 2008 r.). Gminy Malbork (0,0112) i Nowy Staw (0,0057) minimalnie charakteryzują się wyższym od średniej poziomem potencjału, wykazując wartości wskaźników cząstkowych zbliżone do wartości dla całego powiatu, a nawet wyższe (np. dla aspektu demograficznego, rynku pracy czy infrastruktury i finansów jst).

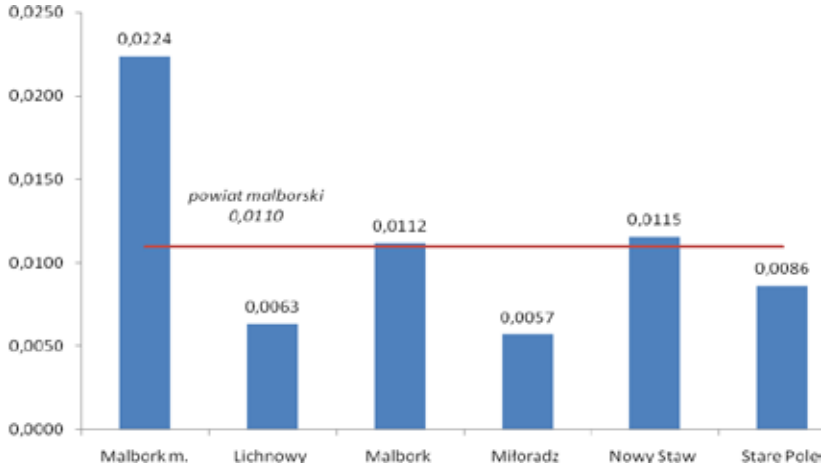

Rys. 2.4. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu malborskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Potencjał społeczno-ekonomiczny pozostałych gmin powiatu malborskiego kształtuje się na podobnym, niższym poziomie, wahając się w przedziale od 0,0057 dla gminy Miłoradz do 0,0086 dla Starego Pola.

Znaczne dysproporcje w 2008 roku obserwujemy także w powiecie wejherowskim (por. rys. 2.5). Grupa trzech gmin – Redy, Rumi i miasta Wejherowa – pod względem potencjału społeczno-ekonomicznego charakteryzuje się zdecydowanie wyższym poziomem od pozostałych jednostek osadniczych oraz całego powiatu. Wszystkie trzy wyróżniające się gminy leżą w pasie nadmorskim, w obszarze Aglomeracji Trójmiejskiej, charakteryzującej się ponadprzeciętnym wskaźnikiem syntetycznym potencjału społeczno-ekonomicznego. Rumia, Wejherowo i Reda oferują podmiotom wewnętrznym i zewnętrznym wysoki poziom i jakość życia, dobre warunki pracy oraz dogodne warunki rozwoju i prowadzenia działalności gospodarczej, wykazując wysokie wartości wskaźników cząstkowych, najistotniejszych z punktu widzenia wskaźnika ogólnego potencjału społeczno-gospodarczego. Wskaźniki syntetyczne dla pozostałych gmin mają wartości ponad połowę niższe od liderów. Najgorzej na tle gmin powiatu wejherowskiego prezentuje się gmina Linia. Za taki stan rzeczy odpowiada w szczególności niski potencjał gospodarczy tej gminy (w każdym z analizowanych lat znajduje się w VII klasie pod względem rozwoju potencjału gospodarczego) oraz słabe wyniki w pozostałych aspektach (za wyjątkiem finansów jst). Wpływa na to niski poziom przedsiębiorczości (w 2008 r. było zarejestrowanych 86,7 przedsiębiorstw przypadających na 1000 osób w wieku produkcyjnym w porównaniu do średniej dla powiatu wejherowskiego wynoszącej 125,1 przedsiębiorstw). W konsekwencji miasto Wejherowo ponad czterokrotnie przewyższa pod względem potencjału społeczno-ekonomicznego gminę Linia.

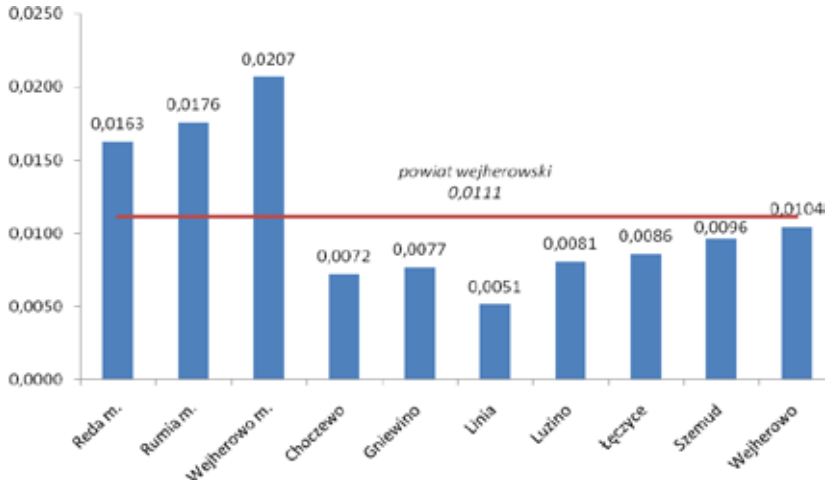

Rys. 2.5. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu wejherowskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przypadek dwóch powiatów – człuchowskiego oraz kwidzyńskiego – może posłużyć jako przykład powiatów, w których jedna z gmin ma wskaźnik (czyli potencjał) ponad dwukrotnie wyższy niż wskaźnik potencjału dla powiatu, a tym samym zdecydowanie wyższy niż w pozostałych gminach z tego samego obszaru (por. rys. 2.6. i 2.7.).

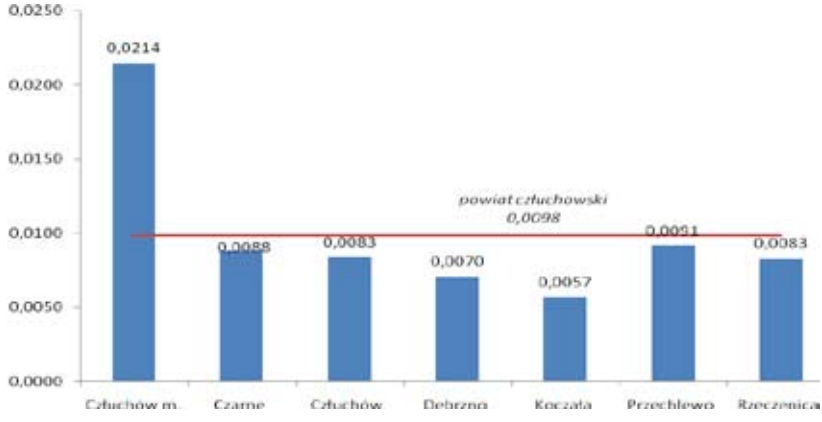

Rys. 2.6. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu człuchowskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W powiecie człuchowskim i kwidzyńskim prawie wszystkie wskaźniki cząstkowe dla gminy Człuchów m. oraz Kwidzyn m. są także kilkakrotnie wyższe w porównaniu ze średnią dla całego powiatu. Olbrzymi udział najistotniejszych czynników, budujących potencjał społeczno-ekonomiczny gminy, w wartości wskaźnika syntetycznego

spowodował ponadto efekt mnożnikowy oraz tak zdecydowane i nieosiągalne dla innych gmin pozycje liderów w danych powiatach, a nawet w całym województwie pomorskim.

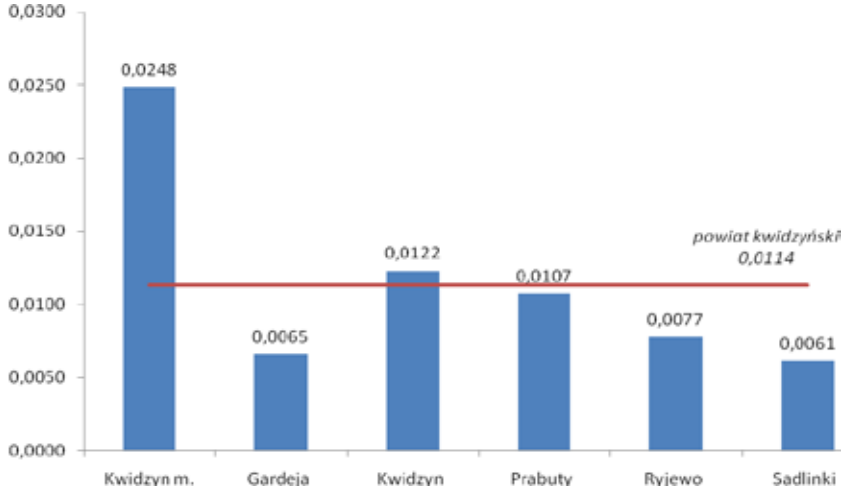

Rys. 2.7. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu kwidzyńskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W odniesieniu do analizy przestrzennego zróżnicowania potencjału rozwojowego gmin na tle powiatów w województwie pomorskim charakterystyczne jest, że prawie w każdym powiecie znajduje się przynajmniej jedna gmina (czasami dwie lub trzy) zdecydowanie wyróżniająca się na polu pozostałych, zarówno w aspekcie pozytywnym, jak i w aspekcie negatywnym. W przypadku powiatów, które nie zostały zilustrowane w opracowaniu, pozytywnie prezentującą się gminą na terenie nowodworskiego (0,0109) jest miasto Krynica Morska (0,0176), bytowskiego (0,0079) – gmina Bytów (0,0179), chojnickiego (0,0103) – miasto Chojnice (0,0204), lęborskiego (0,0134) – Lębork (0,0218) i Łeba (0,0205), słupskiego (0,0096) – Ustka m. (0,0198), kościerskiego (0,0084) – miasto Kościerzyna (0,0156), starogardzkiego (0,0085) – miasto Starogard Gdański (0,0200), tczewskiego (0,0111) – miasto Tczew (0,0212) a sztumskiego (0,0090) – Sztum (0,0162). Mają one większy potencjał społeczno-ekonomiczny niż cały powiat. W każdym z tych powiatów znajduje się też gmina lub grupa gmin o zdecydowanie niższym poziomie rozwoju w porównaniu do innych gmin i średniej dla powiatu. Należy podjąć kroki zaradcze, aby zwiększyć potencjał tych jednostek osadniczych oraz zapobiec rosnącym dysproporcjom.

Inny jeszcze przypadek prezentuje sytuacja w powiatach puckim i kartuskim, w których stopień zróżnicowania przestrzennego gmin w powiecie jest najmniejszy (różnica wynosi zaledwie 0,0060 w powiecie kartuskim i 0,0065 w powiecie puckim, podczas gdy w powiecie kwidzyńskim wynosi ona 0,0188). Gminy w wymienionych powiatach wykazują niewielkie odchylenie pod względem wartości wskaźnika syntetycznego (oraz potencjału) od średniej dla powiatu (por. rys. 2.8 oraz rys. 2.9).

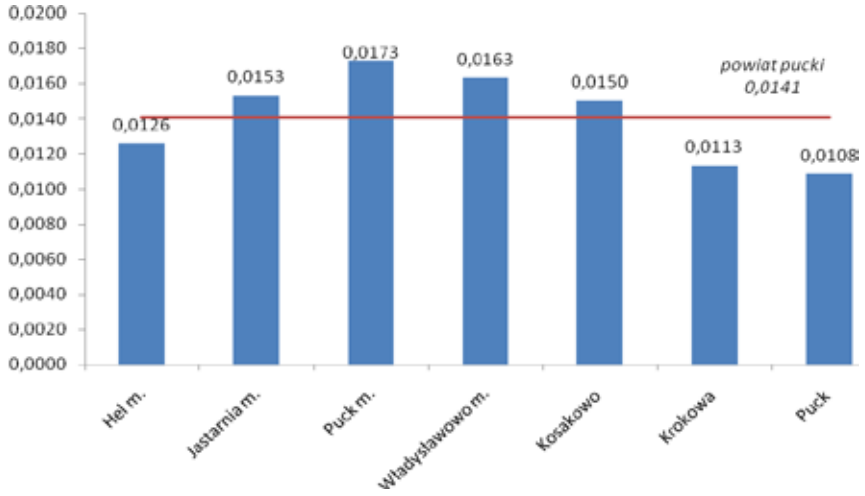

Rys. 2.8. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu puckiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

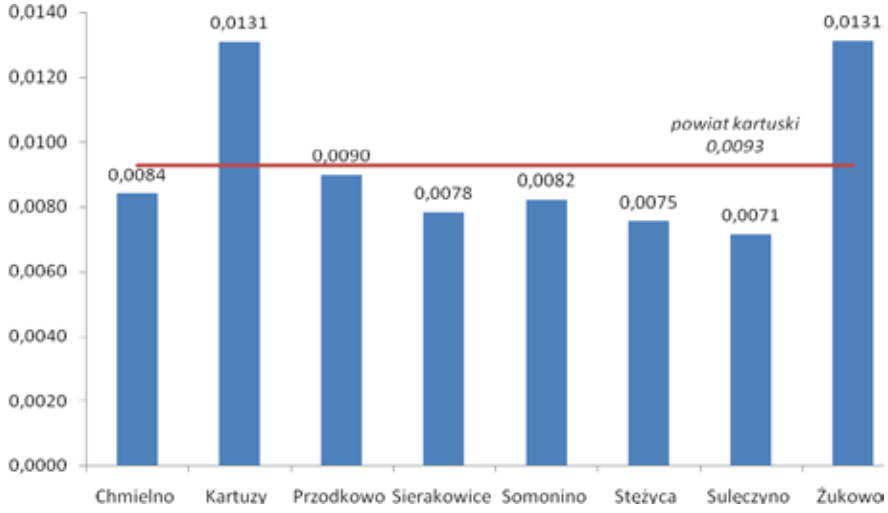

Rys. 2.9. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu kartuskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

2.1. Procesy demograficzne

Pierwszym aspektem w znacznym stopniu wpływającym na poziom potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek terytorialnych są procesy demograficzne zachodzące w lokalnym społeczeństwie. Rysunek 2.10. przedstawia przestrzenne zróżnicowanie syntetycznego wskaźnika potencjału rozwojowego gmin w aspekcie demograficznym. Jak wynika z załączonej mapy, na terenie województwa pomorskiego istnieją zarówno gminy o bardzo wysokim poziomie tego wskaźnika, jak i te o bardzo niskim, kwalifikującym je do najniższej klasy VII. Zróżnicowanie gmin w aspekcie procesów demograficznych wynika przede wszystkim z procesów migracyjnych zachodzących w poszczególnych gminach. W konsekwencji szczególnie dobrze wypadają gminy w otoczeniu Trójmiasta i innych większych miast.

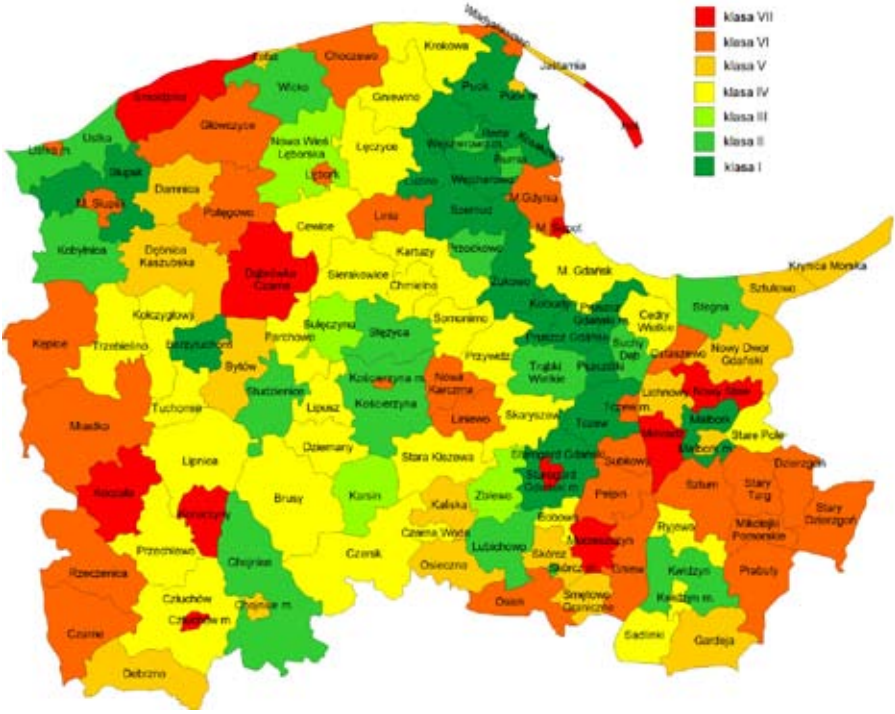

Rys. 2.10. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Procesy demograficzne"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największe skupiska gmin o najwyższym poziomie potencjału demograficznego (klasa I, II i III) występują w północno-zachodniej części województwa (wokół miasta Słupsk) i w obszarze pasa północ–południe (od Pucka przez Rumię, Redę, Wejherowo, Pruszcz Gdański po Starogard Gdański i Lubichowo). Obszary te charakteryzują się wybitnie wysokim poziomem potencjału pod względem procesów demograficznych, głównie dzięki wysokiemu

współczynnikowi salda migracji oraz dodatniemu przyrostowi naturalnemu. Przykładowo w gminie Żukowo w 2008 r. saldo migracji wyniosło 23,36 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, w gminie Kolbudy – 12,93, a w gminie Tczew – 10,85.

Najmniej korzystne wskaźniki demograficzne występują w gminach ściany zachodniej województwa (takich jak: Kępice, Miastko, Koczała, Rzeczenica i Czarne) oraz skupiskach we wschodniej części regionu (takich jak: Nowy Staw, Miłoradz, Subkowy, Pelpin, Morzeszczyn, Gniew i Sztum, Stary Targ, Dzierzgoń, Stary Dzierzgoń, Mikołajki Pomorskie i Prabuty). We wszystkich tych gminach zanotowano w 2008 r. ujemne saldo migracji, co w znacznym stopniu zadecydowało o ich klasyfikacji w ogólnym rankingu.

W pewnym stopniu taki rozkład cech pokrywa się z przestrzennym zróżnicowaniem ogólnego wskaźnika syntetycznego potencjału społeczno-ekonomicznego gmin. Jednakże nieco gorzej w tym aspekcie wypadają największe gminy trójmiejskie – miasta Gdańsk, Gdynia i Sopot oraz Słupsk. Skutków takiego stanu rzeczy można upatrywać w coraz to częstszych migracjach ludności związanych z modą i promocją zdrowego stylu życia i swojego rodzaju „ucieczką" ludności na wieś i obszary wiejskie. Szczegółową klasyfikację gmin województwa pomorskiego w latach 1999, 2002, 2005 i 2008 przedstawia tabela 2.2.

HIERARCHIZACJA GMIN – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „PROCESY DEMOGRAFICZNE"

gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	IV	II	VI	IV	Nowa Wieś Lęborska	II	II	II	III
Borzytuchom	V	IV	II	I	Nowy Dwór Gdański	VI	VI	VI	V
Brusy	V	V	V	IV	Nowy Staw	VI	VI	V	VII
Bytów	IV	V	V	V	Osieczna	IV	VII	IV	V
Cedry Wielkie	IV	IV	IV	IV	Osiek	VII	I	VI	VI
Cewice	VII	VI	VII	IV	Ostaszewo	VI	VII	VII	VI
Chmielno	III	VII	II	IV	Parchowo	VII	II	IV	IV
Choczewo	VI	VII	VI	VI	Pelplin	IV	III	VI	VI
Chojnice	VI	IV	III	II	Potęgowo	VI	IV	V	VI
Chojnice m.	III	VI	IV	V	Prabuty	IV	IV	V	VI
Czarna Dąbrówka	VI	VII	VI	VII	Pruszcz Gdański	I	I	I	I
Czarna Woda m.	VI	VI	V	IV	Pruszcz Gd. m.	II	I	I	I
Czarne	VII	VII	VII	VI	Przechlewo	IV	VI	V	IV
Czersk	IV	IV	IV	IV	Przodkowo	IV	II	III	II
Człuchów	IV	III	IV	IV	Przywidz	II	II	II	IV
Człuchów m.	V	V	VI	VII	Pszczółki	I	II	I	I
Damnica	IV	IV	V	V	Puck	II	II	I	I
Debrzno	VI	VII	VI	V	Puck m.	VII	IV	V	V
Dębnica Kaszubska	II	V	IV	V	Reda m.	I	II	II	I
Dziemiany	IV	IV	IV	IV	Rumia m.	I	I	II	II
Dzierzgoń	IV	V	VI	VI	Ryjewo	II	IV	VI	IV
Gardeja	VI	V	VI	V	Rzeczenica	VII	VI	VI	VI
Gdańsk m.	V	V	V	IV	Sadlinki	VII	IV	II	IV
Gdynia m.	III	IV	V	VI	Sierakowice	III	IV	IV	IV

HIERARCHIZACJA GMIN – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „PROCESY DEMOGRAFICZNE”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Główczyce	V	VI	VI	VI	Skarszewy	I	IV	IV	IV
Gniew	VI	VI	V	VI	Skórcz	VI	VI	IV	V
Gniewino	III	IV	IV	IV	Skórcz m.	I	IV	IV	II
Hel m.	IV	VII	VII	VII	Słupsk	II	III	VII	I
Jastarnia m.	V	IV	V	V	Słupsk m.	V	V	V	VI
Kaliska	II	II	II	V	Smętowo Graniczne	VII	IV	IV	V
Karsin	IV	IV	V	III	Smołdzino	V	VII	IV	VII
Kartuzy	IV	IV	IV	IV	Somonino	II	II	III	IV
Kępice	IV	VII	VI	VI	Sopot m.	VI	VII	VI	VII
Kobylnica	III	III	II	II	Stara Kiszewa	IV	IV	IV	IV
Koczała	VII	IV	VI	VII	Stare Pole	I	I	IV	IV
Kolbudy	I	I	I	I	Starogard Gdański	I	II	I	I
Kołczygłowy	V	VI	IV	IV	Starogard Gd. m.	V	VI	VI	VII
Konarzyny	VII	IV	III	VII	Stary Dzierzgoń	VII	VI	VI	VI
Kosakowo	I	VII	I	I	Stary Targ	VII	VII	IV	VI
Kościerzyna	III	III	I	II	Stegna	II	II	IV	II
Kościerzyna m.	IV	V	VI	VI	Stężyca	II	II	III	II
Krokowa	IV	IV	III	IV	Studzienice	VI	VI	II	II
Krynica Morska m.	IV	I	I	V	Subkowy	VI	II	IV	VI
Kwidzyn	VI	IV	II	II	Suchy Dąb	V	V	II	II
Kwidzyn m.	II	IV	V	IV	Sulęczyno	IV	IV	II	III
Lębork m.	IV	V	V	VI	Szemud	II	I	I	I
Lichnowy	IV	VI	V	V	Sztum	V	V	V	VI
Linia	IV	IV	III	VI	Sztutowo	I	VII	III	V
Liniewo	VII	VI	VII	VI	Tczew	IV	III	III	I
Lipnica	VI	IV	VII	IV	Tczew m.	IV	V	IV	VI
Lipusz	VI	III	III	IV	Trąbki Wielkie	IV	IV	III	II
Lubichowo	I	III	V	II	Trzebielino	V	VI	V	IV
Luzino	I	I	I	I	Tuchomie	III	IV	IV	IV
Łeba m.	IV	III	V	V	Ustka	II	III	II	II
Łęczyce	IV	III	IV	IV	Ustka m.	VI	VI	VI	VI
Malbork	IV	II	IV	I	Wejherowo	I	I	I	I
Malbork m.	V	IV	IV	V	Wejherowo m.	VI	VI	IV	II
Miastko	VI	VI	VI	VI	Wicko	IV	IV	V	II
Mikołajki Pomorskie	VI	VI	VI	VI	Władysławowo m.	IV	III	V	VI
Miłoradz	IV	V	VI	VII	Zblewo	IV	IV	V	III
Morzeszczyn	VII	VI	V	VII	Żukowo	I	I	I	I
Nowa Karczma	V	IV	II	VI					

Tabela 2.2. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Procesy demograficzne” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Tak jak w przypadku analizy ogólnego wskaźnika syntetycznego, przy rozpatrywaniu syntetycznego wskaźnika potencjału demograficznego można zauważyć ruch pionowy gmin w ogólnym rankingu na przestrzeni 10 lat. Jednakże w przypadku niektórych gmin awans bądź spadek dotyczył już co najmniej dwóch pozycji.

W powyższym zestawieniu wyróżniającą się gminą jest Borzytuchom, który w roku 2008 stał się gminą zaliczaną do klasy I, podczas gdy w roku 1999 znajdował się w klasie V, w 2002 – w klasie IV, a w roku 2005 – w klasie II. Główną przyczyną takiej sytuacji jest wzrost współczynnika salda migracji z -2,95 w 1999 r. do +10,08 w 2008r. oraz znaczne zmniejszenie współczynnika obciążenia ekonomicznego ludności (z 86,4% w 1999r. do 61,8% w 2008r.). W podobnej sytuacji znalazła się gmina Kwidzyn, którą w 1999 roku zaliczano do grupy gmin z klasy VI, w 2002 roku – klasy IV, a od 2005 roku znajduje się w klasie II; oraz gmina Słupsk (2005 rok – klasa VII, a rok 2008 – klasa I). W gminie Kwidzyn zanotowano wzrost przyrostu naturalnego z +3,69 osoby na 1000 mieszkańców w 1999 r. do +5,5 w 2008 r. oraz zmniejszenie obciążenia ekonomicznego ludności z 75,5% (1999 r.) do 54,6% (2008 r.) Również współczynnik salda migracji wzrósł prawie o 9,5 osób na 1000 mieszkańców na przestrzeni analizowanych lat. Negatywny przykład może stanowić gmina Osiek, która z I klasy gmin w 2002 roku spadła w roku 2005 do klasy VI i w niej pozostała, czy gmina Kaliska (do 2005 roku klasa II, a w roku 2008 – klasa V). W gminie Osiek zarówno w 1999, jak i w 2008 roku występowały ujemne saldo migracji, bardzo niski przyrost naturalny (nawet ujemny w latach 2002 i 2005) oraz wskaźnik starości demograficznej utrzymujący się na poziomie powyżej 19% w każdym roku.

Najwyższym poziomem rozwoju w ramach aspektu procesów demograficznych wyróżniają się w każdym z analizowanych lat takie gminy jak: Kolbudy, Pruszcz Gdański, Żukowo, Wejherowo, Luzino. Szczególnie wyróżnia się tu gmina Luzino, w której zarejestrowano bardzo wysoki przyrost naturalny w każdym roku (+10,12 osób na 1000 mieszkańców w 1999 roku, +11,28 osób na 1000 mieszkańców w 2008 roku), dodatnie wysokie saldo migracji w każdym roku (powyżej 9 osób na 1000 mieszkańców) oraz niski wskaźnik starości demograficznej, który w 2008 roku wyniósł 10,3%. Podobne wyniki uzyskała gmina Żukowo, charakteryzująca się bardzo wysokim saldem migracji (w 2002 r. – 22,92, w 2005 r. – 22,84 oraz w 2008 r. – 23,36). Negatywnie przedstawia się miasto Hel, w którym zanotowano bardzo duży odpływ ludności w 2005 r. (saldo migracji wyniosło -51,57 osób na 1000 mieszkańców), co spowodowało spadek z klasy IV do VII. Istotny wpływ na zmiany kategorii, do których przyporządkowane są gminy, ma przede wszystkim saldo migracji i należy zwrócić szczególną uwagę na odpływ ludności z danej gminy.

Jeden z większych spadków pod względem potencjału demograficznego zanotowała w 2008 r. Krynica Morska, spadając do klasy V (w 2005 r. należała do klasy I). Głównym czynnikiem decydującym o tym był znaczny spadek salda migracji (z +12,5 w 2005 r. do -2,23 w 2008 r.) oraz spadek przyrostu naturalnego (z +2,93 do +0,74). Podobny spadek o cztery kategorie (z III do VII) zanotowała gmina Konarzyny w powiecie chojnickim, w której zdecydowanie zwiększył się odpływ ludności w stosunku do jej napływu, powodując spadek salda migracji z poziomu +3,7 na 1000 mieszkańców do -8,6 w 2008 r. Największą poprawę zaobserwowano w 2008 r. w gminie Słupsk, która z klasy VII w 2005 r. znalazła się w klasie I w 2008 r. Współczynnik salda migracji uległ wzrostowi o ponad 17 osób na 1000

mieszkańców (zmiana z -9 do +8,2). Również inne wskaźniki cząstkowe uległy poprawie, jednakże głównym aspektem mającym wpływ na powyższe zmiany klasyfikacji jest współczynnik salda migracji i należy szczególnie monitorować jego zmiany w kolejnych latach.

Analizując tabelę 2.2., dochodzimy do wniosku, że zróżnicowanie gmin pod względem procesów demograficznych nie uległo zdecydowanej zmianie. W każdym z przekrojów czasowych grupą dominującą jest klasa IV (definiująca przeciętny poziom rozwoju gminy). W latach 2005 i 2008 nieznacznie wzrosła liczba gmin należąca do kategorii V–VII (z 50 jednostek w 2002 roku do 58 w 2008 r.). Liczba gmin charakteryzująca się najwyższym potencjałem demograficznym pozostała na względnie stałym poziomie, przeciętnie 14 jednostek.

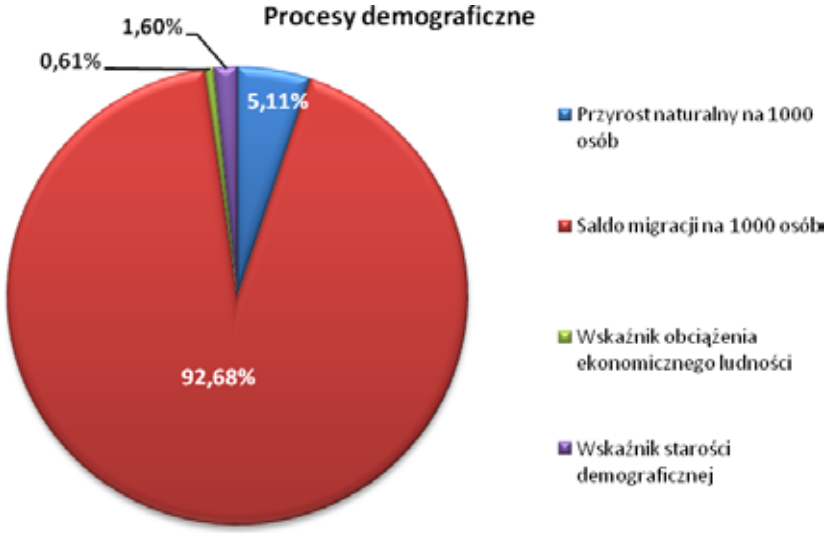

Rys. 2.11. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Procesy demograficzne" dla gmin

Źródło: opracowanie własne

W przypadku składowych opisujących procesy demograficzne w gminach także dokonano określenia istotności ich wpływu na analizowane zjawisko (por. rys. 2.11.). Wpływ wskaźnika przyrostu naturalnego na 1000 osób w gminie oceniono na 5,11%; salda migracji na 1000 osób – na 92,68%; wskaźnika obciążenia ekonomicznego ludności – na 0,61%, a wskaźnika starości demograficznej – na 1,60%. Ze względu na założenie pełnego obiektywizmu, w przypadku konstrukcji systemu wag dla zmiennych cząstkowych nie usunięto wskaźnika salda migracji na 1000 mieszkańców, który uzyskał bardzo wysoką wagę 92,69%. Pominięcie tego wskaźnika bądź spłaszczenie wagi wprowadziłoby jednak element subiektywizmu w analizie statystycznej, zaburzając możliwość bezstronnej oceny.

W obliczu nieograniczonych możliwości przepływu towarów, usług, kapitału i ludzi, największą wagę przypisano migracjom ludności na pobyt stały w przeliczeniu na 1000 mieszkańców gminy. Województwo pomorskie należy do

nielicznych regionów, w których różnica pomiędzy napływem ludności a jej odpływem jest dodatnia. W aspekcie przestrzennym zarysowały się jednak zasadnicze zmiany obszarów napływowych i odpływowych. Na przestrzeni analizowanego okresu saldo migracji zaczęło maleć, przyjmując wartości ujemne w ponad połowie miast, w przeciwieństwie do obszarów wiejskich, które stają się obszarami napływu migracyjnego. Są to zwykle gminy wiejskie otaczające miasta największe i niektóre średniej wielkości. Proces rozlewania się miast wpływa bowiem na stan rozwoju danej jednostki przestrzennej, jednocześnie przyciągając lub odpychając nowych potencjalnych mieszkańców. Negatywne skutki suburbanizacji w chwili obecnej dotykają przede wszystkim dużych miast, powodując wyludnianie się, przenoszenie funkcji usługowych na obrzeża, utratę jakości i znaczenia centrów miast. Zauważyć należy, że przenoszenie się ludności, a często także prowadzonej przez nią działalności gospodarczej, dotyczy jednostek i podmiotów aktywnych. Łączy się to z tworzeniem silniejszej bazy ekonomicznej w postaci wpływów z podatków (PIT i CIT) w gminach kosztem miast, co związane jest z zamieszkaniem i rejestracją podmiotów gospodarczych. W rezultacie dla gmin, w których zachodzi silny proces suburbanizacji, jego efekty – początkowo odbierane niemal wyłącznie pozytywnie – z czasem dają zróżnicowany obraz, a często iluzoryczne skutki pozytywne mogą docelowo przynieść negatywne konsekwencje. W miastach zaś częściowo pozbawionych dotychczasowych dochodów nadal są zaspokajane liczne, zwłaszcza wyspecjalizowane potrzeby usługowe, w tym edukacyjne. Rozwój suburbanizacji, wpływając na zmianę ciążeń między miejscami zamieszkania, usług, pracy i wypoczynku, zaburza strukturę układów komunikacyjnych, powodując w nich nieprzewidywane wcześniej napięcia. W obszarze metropolitalnym Trójmiasta silny proces suburbanizacji zachodzi przede wszystkim w gminach bezpośrednio graniczących z Gdańskiem i Gdynią. Wokół Trójmiasta wytworzył się swojego rodzaju pierścień podwyższonego napływu, efekt sukcesywnie rosnącej atrakcyjności migracyjnej strefy podmiejskiej.

Dodatnim saldem migracji w 2008 roku charakteryzują się głównie gminy sąsiadujące z Trójmiastem, takie jak Pruszcz Gdański (32,49 w porównaniu do 17,73 w 1999 r.), Szemud (24,32 w porównaniu do 4,37 w 1999 r.), Żukowo (23,36 oraz 11,73 w 1999 r.) czy Reda (17,66 oraz 8,06 w 1999 r.). Z kolei wysokie ujemne saldo migracji odnotowano w 2008 roku w gminie Miłoradz (-16,41 w porównaniu z +1,74 w 1999 r.) i w gminie Koczała (-13,41 w porównaniu do -8,82 w 1999 r.) czy nawet w Sopocie (-6,57 oraz -2,68 w 1999 r.), Gdyni (-3,84 oraz 3,21 w 1999 r.) i Słupsku (-2,60 oraz -1,75 w 1999 r.), gdzie jeszcze do niedawna tendencja była odmienna. W Gdańsku w latach 1999–2005, w Sopocie w latach 1999–2008, a w Gdyni w latach 2005–2008 utrzymywało się ujemne saldo migracji. Już w 2002 r. w gminach wiejskich Kolbudy, Żukowo, Pruszcz Gdański (graniczących z Gdańskiem) i w gminach wiejskich Szemud i Wejherowo (graniczących z Gdynią) współczynnik salda migracji był wysoki i wahał się od +12,98 w gminie Szemud do +30,59 w gminie Kolbudy. Również z niektórych ośrodków subregionalnych – Malborka, Lęborka, Starogardu Gdańskiego, Chojnic – ludność zaczęła przemieszczać się do otaczających te miasta gmin wiejskich.

Pozostałe wskaźniki opisujące procesy demograficzne związane są ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa i ruchem naturalnym ludności. Najwyższy przyrost naturalny odnotowano w 2008 roku w gminach kaszubskich – m.in. Stężyca (13,19 oraz 12,50 w 1999 r.), Somonino (12,81 oraz 8,97 w 1999 r.) i Linia (11,42 oraz 11,70 w 1999 r.). Najniższą wartość natomiast osiągnęły gminy: Sopot

(-4,40 oraz 06,35 w 1999 r.), Łeba (-2,94 oraz 0,78 w 1999 r.) i Stegna (-1,45 oraz 2,46 w 1999 r.). Wskaźnik demograficznej starości w gminach województwa pomorskiego rósł na przestrzeni lat i w przypadku gmin trójmiejskich był zdecydowanie najwyższy (gmina Gdańsk – 21,1%; Gdynia – 21,6%; Sopot – 27,6% w porównaniu do 1999 r.: 17,7% w Gdańsku, 17,6% w Gdyni, 23,5% w Sopocie). Wpływ na to miała duża liczba osób w wieku poprodukcyjnym w ogóle ludności. Najniższym wskaźnikiem starości demograficznej charakteryzowały się: Reda (10,1% w porównaniu do 7,5% w 1999 r.) oraz Luzino (10,3% w porównaniu do 10,1% w 1999 r.) leżące w powiecie wejherowskim. Wskaźnik obciążenia ekonomicznego był w 2008 roku najniższy w gminie Reda (44,3%) i Kolbudy (48,1%), natomiast najwyższy – w gminie Konarzyny (68,4%). W województwie pomorskim, podobnie jak w całej Polsce, obserwuje się powolne starzenie społeczeństwa. Maleje liczebność populacji w wieku produkcyjnym, a rośnie w wieku poprodukcyjnym, co zostało wyrażone w omówionych wskaźnikach.

W celu porównania wskaźnika syntetycznego gmin z powiatami w aspekcie potencjału demograficznego, wyznaczono dla powiatów średnią ze wskaźników syntetycznych dla gmin. Najbardziej wyróżniające się w tym aspekcie są gminy powiatu sztumskiego. W przypadku miernika rozwoju, jakim są procesy demograficzne, wielkości uzyskane dla wszystkich gmin w tym powiecie utrzymują się na dosyć jednolitym poziomie zbliżonym do średniej dla powiatu, a żadna z gmin nie wyróżnia się dodatnio lub ujemnie na tle innych i na tle powiatu. Wartości wskaźników dla gmin wahają się w przedziale od 0,0555 dla Dzierzgonia do 0,0699 dla gminy Sztum. Niewielkie odchylenia od średniej dla powiatu zaobserwowano także w powiatach: lęborskim, chojnickim, kościerskim, nowodworskim czy kwidzyńskim.

Warto też zwrócić uwagę na sytuację w powiecie kartuskim, puckim, malborskim czy tczewskim. Na tle każdego z tych powiatów zdecydowanie wyróżnia się jedna gmina z najwyższą wartością wskaźnika w aspekcie demograficznym, prawie dwukrotnie przewyższającym średnią dla powiatu (kolejno jest to: Żukowo w powiecie kartuskim, Kosakowo w powiecie puckim, gmina Malbork w powiecie malborskim oraz gmina Tczew w powiecie tczewskim). Dla przykładu, w powiecie malborskim wahania wartości wskaźnika syntetycznego w aspekcie procesów demograficznych dla poszczególnych gmin są zdecydowanie bardziej wyraźne. Dysproporcje w wartościach wskaźnika wynoszą 0,1346. Atrakcyjność demograficzna gminy Malbork (0,1435) aż 16-krotnie przewyższa syntetyczny wskaźnik demograficzny gminy Miłoradz (0,0090). O tak znacznej dysproporcji w głównej mierze zadecydował poziom wag nadanych podczas badania poszczególnym czynnikom kształtującym potencjał społeczno-ekonomiczny gmin w aspekcie procesów demograficznych. Mimo zbliżonego poziomu przyrostu naturalnego, wartości wskaźnika starości demograficznej oraz wskaźnika obciążenia ekonomicznego ludności w poszczególnych gminach, znacząca różnica zauważalna jest w przypadku zmiennej dotyczącej salda migracji, której nadano wagę 92,68% w kształtowaniu poziomu wskaźnika syntetycznego „Procesy demograficzne". W gminie Miłoradz wynosi ono -16,4 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców, co oznacza, że odpływ ludności związany z tą jednostką jest znaczny w porównaniu z sytuacją, która ma miejsce w gminie Malbork (saldo migracji +12,33).

Zróżnicowane przestrzenne gmin w ramach powiatu w aspekcie demograficznym można zaobserwować również w innych powiatach, przy czym dysproporcje nie są aż tak wielkie jak w przypadku powiatu malborskiego. Znaczące

zróżnicowanie przestrzenne gmin w tym aspekcie wynika przede wszystkim ze statusu posiadanego przez określone jednostki terytorialne. Obserwowany stan może wyjaśniać choćby popularna w XX wieku teoria ośrodków centralnych, która zakłada bardziej efektywny i dynamiczny rozwój (a w konsekwencji wyższą atrakcyjność zarówno dla podmiotów zewnętrznych, jak i wewnętrznych) jednostek osadniczych, które są „stolicami" mikroregionów i posiadają status siedziby władz. Teorię tę można zresztą odnieść do znacznej większości powiatów województwa pomorskiego w każdym aspekcie potencjałotwórczym. Na terenie powiatów zawsze znajduje się bowiem przynajmniej jedna gmina dominująca – lokalny lider społeczno-gospodarczy – którego pozycja jest zwykle uwarunkowana właśnie posiadanym statusem.

Podsumowując, można stwierdzić, że główny aspekt kształtujący potencjał społeczno-ekonomiczny w zakresie procesów demograficznych zachodzących w społeczeństwie w gminach województwa pomorskiego stanowiło saldo migracji na 1000 osób. Wynika to bezpośrednio z zastosowanej metodologii, opartej wyłącznie na kryteriach statystycznych. W kwestii migracji zauważalna jest ogólna tendencja do przemieszczania się ludności z obszarów miejskich, silnie zurbanizowanych o intensywnej zabudowie na mniej zurbanizowane obszary przyległe. W konsekwencji powoduje to tworzenie się swoistych pierścieni gmin wokół dużych miast, potęgujących proces rozlewania się miast. W 2008 roku najwyższe saldo migracji w przeliczeniu na 1000 mieszkańców zanotowano w gminie Pruszcz Gdański (32,49 osób).

Wyjątkowo niekorzystne trendy demograficzne obserwuje się na zachodzie województwa, poniżej strefy oddziaływania miasta Słupsk i na południowym wschodzie. Spowodowane jest to zwykle znaczną odległością tych obszarów od ośrodków lokalnego wzrostu, oferujących dogodne warunki zatrudnienia, stanowiąc bezpośrednią przyczynę migracji zarobkowych i edukacyjnych mieszkańców.

W województwie pomorskim, podobnie jak w całej Polsce i krajach Unii Europejskiej obserwujemy powolne starzenie się społeczeństwa, wyrażone rosnącym wskaźnikiem starości demograficznej.

2.2. Rynek pracy

W badaniach poziomu potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek terytorialnych – gmin, powiatów czy województw – zwykle uwzględnia się także obszar czynników związanych z lokalnym i regionalnym rynkiem pracy. Sytuacja na pomorskim rynku pracy jest rezultatem zmian, jakie miały miejsce od początku okresu transformacji. Wyraziły się one znacznym spadkiem zatrudnienia i pojawieniem się bezrobocia o charakterze długookresowym. W analizie rynku pracy wzięto pod uwagę udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, wskaźnik zatrudnienia ogółem oraz odsetek bezrobotnych kobiet. Dwa pierwsze z wymienionych wskaźników stanowiły jednak dominującą determinantę zróżnicowania gmin pod względem poziomu potencjału w aspekcie rynku pracy, powodując, że Trójmiasto i Słupsk (wraz z otaczającymi je gminami) wypadły w zestawieniu najlepiej.

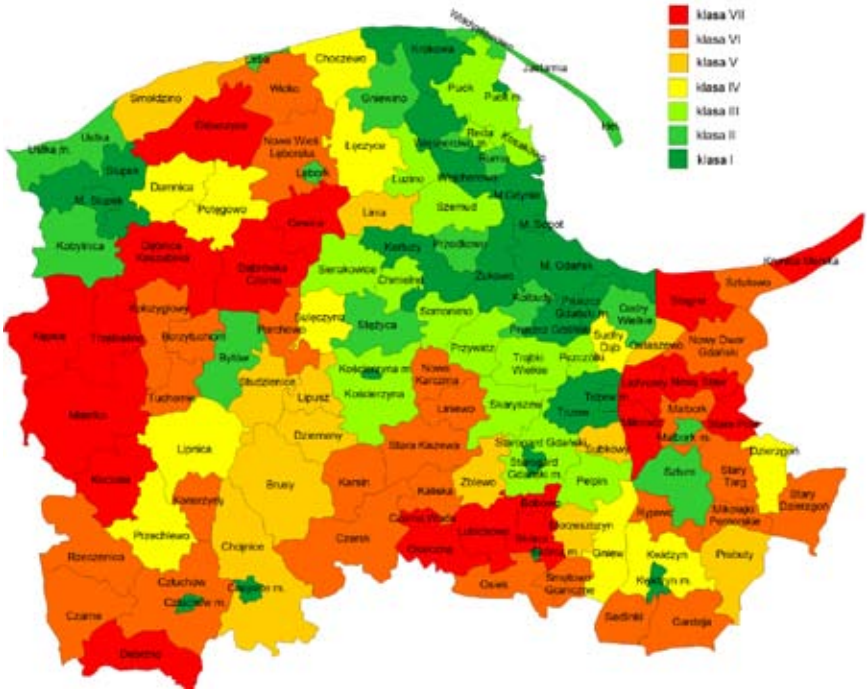

Rys. 2.12. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Rynek pracy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zróżnicowanie przestrzenne gmin województwa pomorskiego w tym aspekcie przedstawia rysunek 2.12. Na mapie widoczny jest zdecydowany podział jednostek na oferujące wysoki poziom zatrudnienia, dobre warunki pracy czy niewielki poziom bezrobocia oraz na gminy o gorszych wskaźnikach, w których rynek pracy może nieść ze sobą przeszkody w budowaniu ich potencjału rozwojowego.

Pierwsze i bardzo liczne skupisko gmin zaliczanych do klasy I, II i III pod względem warunków panujących na rynku pracy tworzą gminy w północno-centralnym obszarze województwa. Są to gminy znajdujące się głównie w obszarze oddziaływania rynków pracy w nadmorskich jednostkach terytorialnych, który generuje pozytywne efekty zewnętrzne dla ośrodków sąsiadujących. Pośród nich znajdują się przede wszystkim miasta aglomeracji trójmiejskiej, gminy typowo turystyczne, jak Władysławowo, Jastarnia czy Hel i inne, m.in. miasto i gmina Starogard Gdański, Skaryszewy, Stężyca. Drugi „klaster” gmin o wysokim potencjale rynku pracy stanowią gminy skupione wokół miasta Słupska (drugiego po Trójmieście ośrodka w województwie) – gmina-miasto Ustka, gmina Ustka, gmina Słupsk, gmina Kobylnica.

Oczywisty w wyniku analizy rynku pracy gmin województwa pomorskiego był fakt, że gminy trójmiejskie oraz obszary będące pod wpływem ich oddziaływania,

a także miasto Słupsk, będą wykazywały znacznie wyższy potencjał w tym aspekcie od pozostałych jednostek. Popularyzacja turystyki i związanych z nią działalności: gastronomicznej, kulturalnej, hotelarskiej, transportowej, uzdrowiskowej itp. na tych terenach wywiera pozytywny wpływ zwłaszcza na sytuację gospodarczą tych gmin, włączając w to kwestię warunków pracy i zatrudnienia. Rozwijająca się gospodarka generuje wysoki popyt na pracę, przyczyniając się tym samym do ograniczenia negatywnych efektów w obszarze zatrudnienia. Wszystkie analizowane szczególnie wyróżniające się gminy charakteryzują się niewielkim udziałem bezrobotnych w ogóle osób w wieku produkcyjnym, a odsetek ten wynosi niewiele ponad 5%. Istotnym czynnikiem pozostaje tutaj także przeciętny w skali całego województwa poziom zatrudnienia oraz umiarkowany udział kobiet w grupie bezrobotnych.

Pośród pozytywnie wyróżniających się gmin województwa pomorskiego w aspekcie rynku pracy szczególne miejsce zajmuje też miasto Kwidzyn. Od 1999 roku gmina ta jest nieprzerwanie liderem ze względu na warunki panujące na lokalnym rynku pracy. Swoją wysoką pozycję miasto zawdzięcza najwyższemu ze wszystkich gmin wskaźnikowi zatrudnienia, który wynosi aż 53,87% w 2008 r. (w roku 1999 r. wskaźnik ten wyniósł 47,88%, stanowiąc również najlepszy wynik na tle innych gmin). W związku z tak dużym odsetkiem osób zatrudnionych gminę charakteryzuje niski poziom bezrobocia i niewielki udział osób pozostających bez pracy w ogóle osób w wieku produkcyjnym.

Pozostałe obszary są znacznie mniej atrakcyjne. Niski potencjał w aspekcie rynku pracy prezentują gminy przygranicznego bloku zachodniego, takie jak Kępice, Miastko, Koczała, Debrzno oraz gminy w południowo-wschodniej części województwa, które ze względu na swoje położenie i odległość od regionalnych ośrodków centralnych znajdują się poza pozytywnym obszarem ich wpływów (zalicza się tu np. Czarną Wodę, Osieczną, Lubichowo, Sadlinki i Gardeję oraz, co ciekawe, Stegnę, Sztutowo i Krynicę Morską, czyli znane ośrodki rekreacyjno-wypoczynkowe). Pomimo bliskiego sąsiedztwa z aglomerację trójmiejską, niski poziom potencjału pod względem rynku pracy prezentują gminy powiatu nowodworskiego (Stegna, Sztutowo, Krynica Morska, Nowy Dwór Gdański, Ostaszewo). Gminy te odznaczają się wysokim udziałem osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym, przekraczającym 10% w 2008 r. (z wyjątkiem gminy Ostaszewo – 8,15%) oraz niskim wskaźnikiem zatrudnienia odbiegającym negatywnie od średniej dla województwa. Ponadto należy zauważyć, że dla wymienionych gmin wskaźnik ten maleje na przestrzeni analizowanych lat (np. dla Krynicy Morskiej wynosił 42,08% w 1999 r., a w 2008 r. wyniósł jedynie 14,84%).

Kalkulacja ogólnego wskaźnika syntetycznego dla gmin w aspekcie potencjału społeczno-ekonomicznego „Rynek pracy" pozwoliła na kategoryzację jednostek w siedem klas o różnym poziomie rozwoju (por. tabela 2.3). Także w tym przypadku zauważalny jest ruch jednostek pomiędzy klasami na przestrzeni lat, choć zdecydowanie więcej gmin przez cały okres czasu objęty badaniem zachowało swoją pozycję w poszczególnych latach. Generalnie przejawia się tendencja do pozostawania gmin w obrębie klas kwalifikowanych do tej samej grupy – niskiej (klasy VI i VII), przeciętnej (klasy III, IV i V) bądź też wysokiej atrakcyjności (klasy I, II i III) rynku pracy. Na przestrzeni analizowanych lat obserwuje się zmniejszenie udziału gmin należących do klasy I w całkowitej liczbie gmin (z 21% w 1999 roku do 16,3% w 2008 r.). Mimo tego zjawiska najliczniejsze w każdym roku są kategorie I oraz VI, czyli gminy o najwyższym i niskim poziomie rozwoju potencjału pod

względem rynku pracy. Świadczy to o znacznych dysproporcjach przestrzennych jednostek osadniczych.

Z pewnością wyróżniającymi się gminami są: miasto Chojnice, miasto Człuchów, miasto Kościerzyna, miasto Kwidzyn, gmina i miasto Pruszcz Gdański, miasto Puck i gmina Żukowo oraz miasta: Gdańsk, Gdynia, Pruszcz Gdański, Słupsk i Sopot, które w danym dziesięcioletnim przedziale czasowym utrzymały pozycję liderów w aspekcie rynku pracy. Wynika to przede wszystkim z niewielkiego udziału osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (np. w gminie Żukowo – 2,36% w 2008 r., w Słupsku – 4,35% w 2008 r. oraz w gminie Pruszcz Gdański – 1,43% w 2008 r.), a także z wyższego od przeciętnej wskaźnika zatrudnienia ogółem. Co ciekawe, w czołówce oprócz 13 gmin miejskich znajduje się także 7 gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Za przykłady negatywnych zjawisk można z kolei podać gminy: Cewice (wskaźnik zatrudnienia 7,9% w 2008 r. oraz 11,2% w 1999 r.) , Czarna Dąbrówka (wsk. zatrudnienia 11,64% w 2008 r. w porównaniu z 10,59% w 1999 r.), Dębnica Kaszubska (wsk. zatrudnienia 8,14% w 2008 r.), a także Główczyce, Lichnowy, Miłoradz i Trzebielino, które niezmiennie pozostawały w klasie VII danego rankingu, co spowodowane było bardzo niskim wskaźnikiem zatrudnienia i wysokim odsetkiem osób bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym (16,37% dla gminy Trzebielino w 2008 r. w porównaniu z 4,73% dla całego województwa pomorskiego).

HIERARCHIZACJA GMIN – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „RYNEK PRACY”

gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	VI	VII	VII	VII	Nowa Wieś Lęborska	VI	VII	VI	VI
Borzytuchom	VII	VII	VII	VI	Nowy Dwór Gdański	VI	VI	VI	VI
Brusy	VI	VI	VI	V	Nowy Staw	VI	VI	VI	VII
Bytów	I	II	II	II	Osieczna	IV	V	VI	VII
Cedry Wielkie	II	IV	IV	II	Osiek	V	VI	VI	VI
Cewice	VII	VII	VII	VII	Ostaszewo	VI	VI	VI	V
Chmielno	IV	IV	IV	III	Parchowo	VI	VII	VII	VI
Choczewo	IV	V	V	IV	Pelplin	III	IV	V	III
Chojnice	VI	VI	VI	V	Potęgowo	VII	VII	VI	IV
Chojnice m.	I	I	I	I	Prabuty	IV	IV	IV	V
Czarna Dąbrówka	VII	VII	VII	VII	Pruszcz Gdański	I	I	I	I
Czarna Woda m.	I	I	VII	VII	Pruszcz Gdański m.	I	I	I	I
Czarne	VII	VI	V	VI	Przechlewo	VI	IV	II	IV
Czersk	IV	IV	V	VI	Przodkowo	IV	IV	II	II
Człuchów	VII	VI	IV	VI	Przywidz	IV	V	III	III
Człuchów m.	I	I	I	I	Pszczółki	II	IV	III	III
Damnica	V	VI	VI	IV	Puck	IV	III	III	III
Debrzno	VII	VII	VI	VII	Puck m.	I	I	I	I
Dębnica Kaszubska	VII	VII	VII	VII	Reda m.	II	II	II	III
Dziemiany	IV	III	III	V	Rumia m.	III	III	II	II
Dzierzgoń	IV	VI	VI	IV	Ryjewo	VI	VI	VI	VI
Gardeja	VI	VII	VI	VI	Rzeczenica	VII	VI	IV	VI
Gdańsk m.	I	I	I	I	Sadlinki	VI	VI	VI	VI
Gdynia m.	I	I	I	I	Sierakowice	IV	III	III	III

HIERARCHIZACJA GMIN – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „RYNEK PRACY”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Główczyce	VII	VII	VII	VII	Skarszewy	IV	IV	IV	III
Gniew	IV	V	V	IV	Skórcz	VI	VI	VI	VII
Gniewino	I	I	I	II	Skórcz m.	I	I	II	I
Hel m.	I	II	II	II	Słupsk	IV	II	I	I
Jastarnia m.	I	I	III	II	Słupsk m.	I	I	I	I
Kaliska	IV	V	VI	VI	Smętowo Graniczne	V	IV	V	VI
Karsin	IV	IV	IV	VI	Smołdzino	VII	VI	VI	V
Kartuzy	II	II	I	I	Somonino	IV	IV	IV	III
Kępice	VI	VI	VII	VII	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	II	II	II	II	Stara Kiszewa	VI	V	VI	VI
Koczała	VII	VII	VI	VII	Stare Pole	VI	VI	VI	VII
Kolbudy	I	II	II	II	Starogard Gdański	II	II	IV	III
Kołczygłowy	V	VI	VI	VI	Starogard Gdański m.	I	I	II	I
Konarzyny	VII	VI	VI	VI	Stary Dzierzgoń	VII	VII	VII	VI
Kosakowo	I	I	II	III	Stary Targ	VII	VII	VII	VI
Kościerzyna	I	I	I	III	Stegna	VI	VII	VII	VII
Kościerzyna m.	I	I	I	I	Stężyca	V	IV	IV	II
Krokowa	II	II	II	I	Studzienice	V	V	VI	V
Krynica Morska m.	I	I	IV	VII	Subkowy	VI	VI	VI	V
Kwidzyn	V	V	V	IV	Suchy Dąb	IV	IV	IV	IV
Kwidzyn m.	I	I	I	I	Sulęczyno	V	IV	V	IV
Lębork m.	II	III	II	II	Szemud	III	II	II	III
Lichnowy	VII	VII	VII	VII	Sztum	III	III	III	II
Linia	V	IV	IV	V	Sztutowo	VI	VII	VII	VI
Liniewo	VI	V	VI	VI	Tczew	V	IV	III	I
Lipnica	VI	VI	VI	IV	Tczew m.	II	I	I	I
Lipusz	VI	IV	IV	V	Trąbki Wielkie	IV	IV	IV	III
Lubichowo	V	VI	VI	VII	Trzebielino	VII	VII	VII	VII
Luzino	IV	III	III	III	Tuchomie	VII	VII	VII	VI
Łeba m.	I	II	I	II	Ustka	IV	IV	I	II
Łęczyce	V	IV	IV	IV	Ustka m.	II	III	II	II
Malbork	VI	V	IV	VI	Wejherowo	II	I	I	I
Malbork m.	II	II	II	II	Wejherowo m.	I	I	I	II
Miastko	IV	IV	V	VII	Wicko	V	V	IV	VI
Mikołajki Pomorskie	VII	VII	VII	VI	Władysławowo m.	I	I	I	II
Miłoradz	VII	VII	VII	VII	Zblewo	IV	IV	VI	V
Morzeszczyn	VI	VI	VI	V	Żukowo	I	I	I	I
Nowa Karczma	VI	VI	VI	VI					

Tabela 2.3. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Rynek pracy” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W kwestii oceny poziomu atrakcyjności gminnego rynku pracy badano wpływ trzech głównych czynników determinujących warunki pracy i zatrudnienia w jednostkach terytorialnych (por. rys. 2.13). Największą wagę przypisano wskaźnikowi zatrudnienia ogółem (52,43%), który świadczy o poziomie dopasowania podaży pracy do popytu na pracę na lokalnym rynku pracy. Drugim w kolejności wskaźnikiem istotnym w budowaniu potencjału rynku pracy okazał się udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym na danym terenie (waga 40,56%), objaśniający stopień gotowości do podjęcia pracy zarobkowej przez osoby pozostające bez pracy i dostosowania się do wymogów i oczekiwań potencjalnych pracodawców, co także w dużej mierze ułatwia oferującym zatrudnienie rekrutację niezbędnych zasobów siły roboczej.

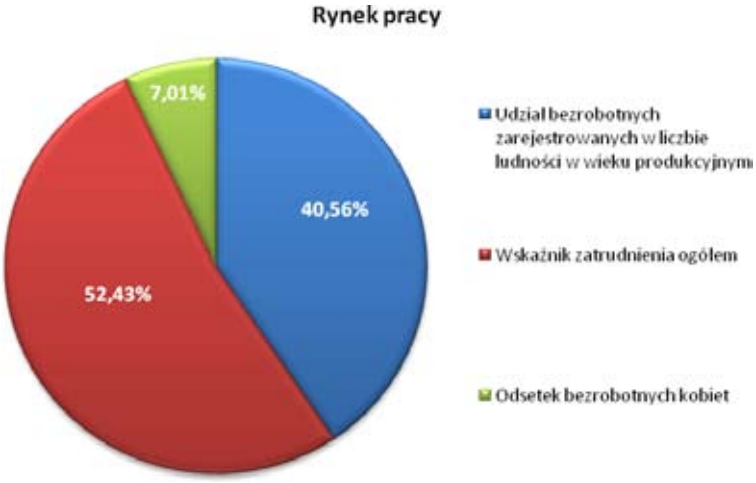

Rys. 2.13. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Rynek pracy” dla gmin

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Jako zmienną objaśniającą uwzględniono również odsetek bezrobotnych kobiet w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy (waga 7,01%). Wskaźnik ten, mimo że charakteryzuje się mniej znaczącym wpływem na ogół zjawiska, niesie ze sobą informacje dotyczące występowania segregacji poziomej ze względu na płeć na pomorskim rynku pracy, wpływając bezpośrednio pozytywnie lub negatywnie (np. w zależności od rodzaju branży czy sektora gospodarki narodowej) na jego atrakcyjność dla poszczególnych grup pracowników i pracodawców. Uzyskany rozkład wag wynika z zastosowanych procedur statystyczno-numerycznych, przy zachowaniu pełnego obiektywizmu. Tym samym żadna z wag nie została sztucznie skorygowana, gdyż zakłóciłoby to możliwość przeprowadzenia bezstronnej analizy.

Przegląd wskaźników cząstkowych kształtujących potencjał gmin w aspekcie rynku pracy pozwala zauważyć, że najniższym wskaźnikiem udziału bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym charakteryzuje się Trójmiasto, gdzie odsetek ten nie przekracza w żadnym z przypadków 2% i w największym stopniu determinuje najwyższy poziom potencjału tych ośrodków.

W kwestii wskaźnika zatrudnienia gminy te także znacząco przeważają nad pozostałymi jednostkami. Jedynie w przypadku odsetka bezrobotnych kobiet gminą najbardziej atrakcyjną jest Łeba, w której wskaźnik ten nie przekracza 46% w 2008 r. (w 1999 r. wynosił 55,02%).

Przy porównywaniu wskaźnika syntetycznego w aspekcie potencjału „Rynek pracy" gmin na tle powiatów, szczególną uwagę należy zwrócić na powiat pucki i gminy znajdujące się na jego obszarze. Rzadkością jest bowiem, żeby wszystkie jednostki z obszaru jednego powiatu (miasto Hel – 0,1650; Jastarnia – 0,1,741; Puck – 0,2072; Władysławowo – 0,1684; gmina Puck – 0,1574; Kosakowo – 0,1615; Krokowa – 0,1950) były bardzo wyrównane pod względem potencjału rynku pracy, charakteryzując się wartością wskaźnika syntetycznego na poziomie podobnym do średniej z całego powiatu (0,1755).

W miarę jednolicie sytuacja przedstawia się także w powiatach: kartuskim, nowodworskim, wejherowskim i gdańskim. We wszystkich tych jednostkach terytorialnych gminy znajdują się na podobnym poziomie rozwoju jeśli chodzi o rynek pracy i ich sytuacja znacząco nie odbiega od trendu dla całego powiatu. Niektóre z gmin leżących w granicach administracyjnych wyżej wymienionych trzech powiatów są nawet bardziej atrakcyjne, na przykład na terenie powiatu kartuskiego (0,1699) – Żukowo (0,2103); gdańskiego (0,1818) – Pruszcz Gdański (0,2573).

Przynajmniej jeden ośrodek wyróżniający się położony jest także na terenie powiatu kwidzyńskiego, bytowskiego, człuchowskiego. W powiecie kwidzyńskim (0,141) nad pozostałymi gminami zdecydowanie dominuje miasto Kwidzyn (0,2878), stanowiąc tym samym lokalny biegun wzrostu. W powiecie bytowskim (0,1000) taką samą funkcje pełni gmina Bytów (0,1729), a w człuchowskim (0,1027) – miasto Człuchów (0,1943). Jeśli chodzi o powiat kwidzyński, to poza występowaniem lokalnego lidera na jego terenie powiat ten charakteryzuje największe zróżnicowanie w poziomie wskaźnika syntetycznego w aspekcie rynku pracy. Skala dysproporcji pomiędzy miastem Kwidzyn a gminą Gardeje wynosi tutaj aż 0,1924. O najlepszej na tle powiatu pozycji gminy Kwidzyn decyduje przede wszystkim poziom zatrudnienia w omawianych gminach, który w ponad 50% determinuje poziom ogólnego wskaźnika syntetycznego w tym aspekcie. W gminie Gardeje wskaźnik zatrudnienia wynosi jedynie 5,84% przy poziomie zatrudnienia ogółem wynoszącym 53,87% w Kwidzynie. Mniejszy wpływ ma już tutaj udział bezrobotnych zarejestrowanych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym czy odsetek bezrobotnych kobiet. Zarówno w Kwidzynie, jak i w gminie Gardeje wskaźniki te nieznacznie różnią się od siebie. Ponadto na tle pozostałych gmin z obszaru tego powiatu Kwidzyn wypada bardzo korzystnie, wyłącznie ze względu na niezwykle wysoki w porównaniu do pozostałych wskaźnik zatrudnienia (w drugiej po Kwidzynie w całym powiecie gminie Prabuty wskaźnik zatrudnienia wynosi tylko 13,01%).

Z drugiej strony niewielkie zróżnicowanie pod względem wartości wskaźnika syntetycznego w aspekcie sytuacji na rynku pracy charakteryzuje gminy powiatu nowodworskiego. Poziom rozpiętości wartości wskaźnika wynosi tutaj 0,0285 (pomiędzy gminami Ostaszewo i Stegna). Niski i mało zróżnicowany poziom potencjału pod względem rynku pracy gmin leżących w powiecie nowodworskim wynika z braku wykorzystania możliwości płynących z bliskiego sąsiedztwa z Trójmiastem.

Na podstawie przeprowadzonych badań można stwierdzić, że najbardziej atrakcyjny jest rynek pracy aglomeracji trójmiejskiej. Główną tego przyczynę stanowi

status i rola tego ośrodka w całym województwie pomorskim. Drugim wyróżniającym się ośrodkiem jest miasto Słupsk w północno-zachodniej części województwa. Pozytywne efekty związane z rynkiem pracy generowane przez te jednostki rozprzestrzeniają się na obszary sąsiadujące. Położenia sąsiadującego z Trójmiastem zdecydowanie nie wykorzystują gminy powiatu nowodworskiego, charakteryzując się jednym z najniższych wartości syntetycznego miernika dla aspektu rynek pracy.

2.3. Warunki życia

Konkurencyjność jest immanentną cechą życia społecznego i gospodarczego. Istotą konkurencyjności jest dynamika zmian, która ma swoje źródło w chęci walki o zajęcie lepszej pozycji pośród podmiotów o podobnym profilu i charakterze. Konkurencyjność rodzi się między wzrastającymi stale potrzebami a zdolnościami ich zaspokojenia. Jej sedno z punktu widzenia obywateli danej jednostki osadniczej stanowi zwiększenie możliwości udziału w korzyściach, jakie wynikają z ogólnie pojętego wzrostu. Jedną z korzyści, których społeczności lokalne upatrują w wyższym poziomie konkurencyjności zamieszkałych przez nie jednostek osadniczych, i jednocześnie głównym kierunkiem działań władz samorządowych jest poprawa warunków i jakości życia mieszkańców.

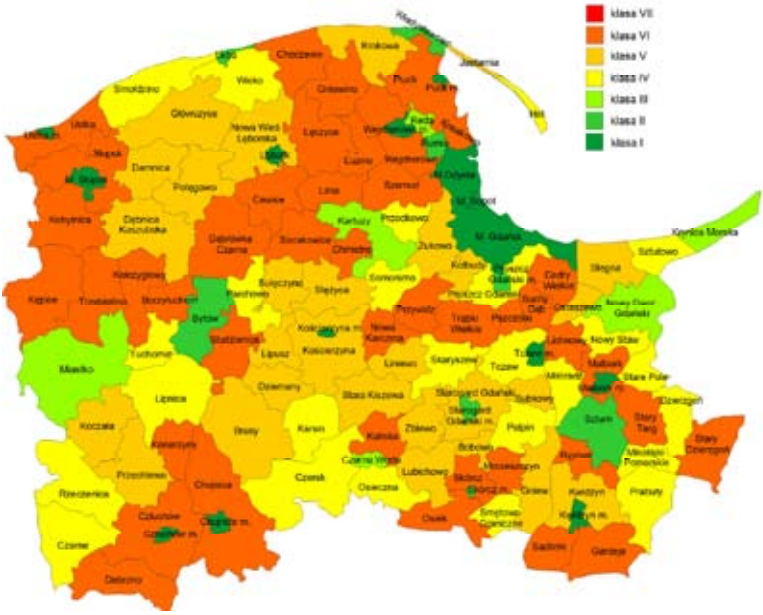

Rys. 2.14. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Warunki życia"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Przestrzenny rozkład gmin województwa pomorskiego w 2008r. według tego kryterium przedstawia rysunek 2.14. (mapa potencjału gmin dla aspektu „Warunki życia" w 1999 r. została dodana w załączniku). Zróżnicowanie gmin w aspekcie warunków życia wynika przede wszystkich ze zmiennej obrazującej odsetek terenów

zielonych. Wskaźnik ten uzyskał najwyższą wagę w procesie ważenia wskaźników cząstkowych (ponad 50%) ze względu na najwyższy poziom zróżnicowania między poszczególnymi gminami. W konsekwencji znaczna część gmin należy do klasy IV, V oraz VI, a jedynie niewiele z nich zaliczono (w wyniku zastosowanych procedur statystyczno-numerycznych) do klas I-III wyrażającej najwyższy poziom potencjału w aspekcie warunków życia.

W dużej mierze zróżnicowanie gmin w tym aspekcie potencjału pokrywa się z wynikami analiz osiągniętymi w przypadku badań nad lokalnym rynkiem pracy. Różnicą jest jednak to, że znacznie mniej liczebne są klasy gmin atrakcyjnych pod względem oferowanych warunków życia niż w przypadku obszaru związanego z zatrudnieniem. Po raz kolejny największe skupisko gmin najatrakcyjniejszych z analizowanego punktu widzenia stanowią jednostki położone w obszarze oddziaływania aglomeracji trójmiejskiej. Inne jednostki gminne oferujące równie wysoki poziom życia nie tworzą już żadnej struktury skupionej, a raczej występują pojedynczo. Pośród takich gmin znalazły się między innymi miasta: Chojnice, Człuchów, Kościerzyna, Malbork, Tczew, Lębork, Wejherowo, Łeba, Władysławowo, Starogard Gdański, Skórcz, Kwidzyn, Rumia, a także gminy: Sztum, Bytów oraz, co ciekawe, miasto Słupsk (w tej kwestii mające znikomy wpływ na gminy z jego otoczenia).

Wpływ podmiotów, zarówno wewnętrznych, jak i zewnętrznych, na kształtowanie jakości i warunków życia jest procesem długotrwałym. Jak można wyczytać z rankingu gmin za lata 1999, 2002, 2005 i 2008 (por. tabela 2.4.), niewiele gmin na przestrzeni badanych 10 lat zmieniło swoją pozycję w hierarchii. Na poprawę warunków i jakości życia w danej jednostce składa się bowiem szereg czynników o różnym stopniu oddziaływania, wymagających różnego horyzontu czasowego, jak na przykład inwestycje infrastrukturalne, inwestycje w kapitał społeczny, inwestycje w kapitał ludzki, inwestycje podmiotów gospodarczych.

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „WARUNKI ŻYCIA"

gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	V	V	V	V	Nowa Wieś Lęborska	V	V	V	V
Borzytuchom	V	IV	VI	VI	Nowy Dwór Gdański	IV	V	III	III
Brusy	IV	IV	IV	V	Nowy Staw	IV	IV	IV	IV
Bytów	III	II	II	II	Osieczna	IV	IV	IV	IV
Cedry Wielkie	V	V	VI	VI	Osiek	VI	VI	VI	VI
Cewice	VI	VI	VI	VI	Ostaszewo	V	IV	VI	V
Chmielno	V	V	V	VI	Parchowo	IV	V	VI	IV
Choczewo	V	VI	VI	VI	Pelplin	IV	IV	IV	IV
Chojnice	VI	VI	VI	VI	Potęgowo	VI	VI	V	V
Chojnice m.	I	I	I	I	Prabuty	IV	IV	IV	IV
Czarna Dąbrówka	VI	VI	VI	VI	Pruszcz Gdański	VI	VI	V	IV
Czarna Woda m.	IV	IV	III	III	Pruszcz Gd. m.	I	II	II	II
Czarne	IV	IV	V	IV	Przechlewo	IV	IV	V	V
Czersk	IV	IV	IV	IV	Przodkowo	VI	VI	V	IV
Człuchów	V	V	VI	VI	Przywidz	V	VI	VI	VI
Człuchów m.	I	I	I	I	Pszczółki	V	V	VI	VI
Damnica	VI	IV	V	V	Puck	VI	VI	VI	VI

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „WARUNKI ŻYCIA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Debrzno	IV	V	VI	VI	Puck m.	I	I	I	I
Dębnica Kaszubska	V	V	IV	V	Reda m.	IV	IV	IV	III
Dziemiany	V	IV	VI	V	Rumia m.	IV	III	II	II
Dzierzgoń	IV	IV	IV	IV	Ryjewo	V	V	VI	VI
Gardeja	VI	VI	VI	VI	Rzeczenica	III	III	IV	IV
Gdańsk m.	II	II	I	I	Sadlinki	VI	VI	VI	VI
Gdynia m.	I	I	I	I	Sierakowice	V	VI	VI	VI
Główczyce	V	V	V	V	Skarszewy	V	IV	IV	IV
Gniew	IV	IV	V	V	Skórcz	V	VI	VI	VI
Gniewino	VI	VI	VI	VI	Skórcz m.	III	II	I	II
Hel m.	II	II	IV	IV	Słupsk	V	V	V	VI
Jastarnia m.	IV	IV	V	V	Słupsk m.	I	I	I	I
Kaliska	IV	IV	V	VI	Smętowo Graniczne	IV	IV	IV	IV
Karsin	IV	IV	IV	IV	Smołdzino	IV	IV	IV	IV
Kartuzy	V	V	III	III	Somonino	VI	VI	IV	IV
Kępice	V	V	VI	VI	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	VI	VI	VI	VI	Stara Kiszewa	V	VI	V	V
Koczała	IV	IV	V	V	Stare Pole	IV	IV	IV	IV
Kolbudy	IV	IV	V	V	Starogard Gdański	VI	VI	V	V
Kołczygłowy	IV	IV	VI	VI	Starogard Gd. m.	II	II	I	II
Konarzyny	IV	III	V	VI	Stary Dzierzgoń	V	V	V	VI
Kosakowo	VI	VI	VI	VI	Stary Targ	VI	VI	VI	VI
Kościerzyna	VI	VI	VI	V	Stegna	IV	IV	IV	V
Kościerzyna m.	I	II	I	I	Stężyca	VI	VI	VI	V
Krokowa	VI	VI	VI	V	Studzienice	IV	V	V	VI
Krynica Morska m.	IV	II	IV	III	Subkowy	V	IV	V	V
Kwidzyn	IV	IV	V	V	Suchy Dąb	VI	VI	VI	VI
Kwidzyn m.	I	I	I	I	Sulęczyno	IV	IV	IV	V
Lębork m.	I	I	I	I	Szemud	VI	VI	VI	VI
Lichnowy	VI	VI	VI	VI	Sztum	III	III	II	II
Linia	VI	VI	VI	VI	Sztutowo	III	III	IV	IV
Liniewo	V	VI	IV	V	Tczew	VI	VI	V	IV
Lipnica	IV	IV	IV	IV	Tczew m.	I	I	I	I
Lipusz	IV	IV	V	V	Trąbki Wielkie	VI	VI	VI	VI
Lubichowo	IV	IV	V	V	Trzebielino	VI	VI	VI	VI
Luzino	VI	VI	VI	VI	Tuchomie	VI	IV	VI	IV
Łeba m.	I	II	II	II	Ustka	V	V	VI	VI
Łęczyce	V	IV	VI	VI	Ustka m.	I	I	I	I
Malbork	VI	VI	VI	VI	Wejherowo	VI	VI	VI	VI
Malbork m.	I	I	I	I	Wejherowo m.	III	II	I	I
Miastko	IV	IV	III	III	Wicko	IV	IV	V	IV
Mikołajki Pomorskie	IV	IV	IV	IV	Władysławowo m.	IV	III	I	II
Miłoradz	V	IV	VI	IV	Zblewo	IV	V	V	V

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „WARUNKI ŻYCIA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Morzeszczyn	VI	VI	VI	VI	Żukowo	VI	VI	V	V
Nowa Karczma	VI	VI	VI	VI					

Tabela 2.4. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Warunki życia” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Cechą wyróżniającą aspekt „Warunki życia” jest fakt, że w każdym z branych pod uwagę lat zdecydowana większość gmin (około 80% ze wszystkich) zaliczana jest do klas IV–VI, czyli charakteryzuje się przeciętnym lub niskim poziomem rozwoju w analizowanym aspekcie. Ponadto warto zauważyć, że żadna z gmin nie jest zaliczana do klasy o najgorszych warunkach życia. Wśród gmin o szczególnie wysokim poziomie potencjału (klasa I, II) reprezentującego warunki życia są przede wszystkim gminy miejskie. Jest to ściśle związane z większym stopniem rozwoju miast i łatwiejszą dostępnością dla mieszkańców służby zdrowia, szkół i przedszkoli oraz wyższą komputeryzacją szkół. Z reguły miasta będące ośrodkami centralnymi danego powiatu stanowią centrum edukacyjne dla mieszkańców pozostałych, otaczających je gmin wiejskich.

Gminami wyróżniającymi się na tle pozostałych są gminy atrakcyjne pod względem turystycznym: miasto Wejherowo, miasto Władysławowo oraz Ustka, które znacznie zwiększyły swój potencjał, awansując w ostatnich latach o dwie pozycje w klasyfikacji. Władysławowo charakteryzuje się ponadto jedną najwyższych powierzchni użytkowych mieszkania przypadającą na mieszkańca (44,3 m^2 w 2008 r. oraz 24 m^2 w 1999 r.). Wymienione miasta odznaczają się też ponadprzeciętnym odsetkiem terenów zielonych.

W zestawieniu brak jest co prawda gmin przynależących do klasy VII, ale najmniej korzystnie w odniesieniu do pozostałych prezentują się np.: gmina Chojnice, Cewice, Czarna Dąbrówka, Morzeszczyn, Nowa Karczma, Kosakowo czy gmina Wejherowo. W wymienionych gminach (oprócz Nowej Karczmy) brak jest szkół średnich, a także bardzo nieduży odsetek dzieci uczęszcza do przedszkoli i żłobków.

Porównując lata 2008 i 1999, stwierdzamy, że jedynie 37 gmin zanotowało pogorszenie warunków życia, przy czym były to zmiany dotyczące przede wszystkim jednej klasy. W gminie Słupsk, Brusy i Skórcz spadek ten był spowodowany przede wszystkim zmniejszeniem odsetka dzieci w przedszkolach i żłobkach. 25 spośród wszystkich gmin poprawiło swój potencjał w analizowanym aspekcie, przenosząc się o jedną lub dwie klasy wyżej (wśród tych ostatnich można wymienić: gminę Pruszcz Gdański – z klasy VI do IV, Kartuzy – z klasy V do III, Przodkowo – z klasy VI do IV, Somonino – z klasy VI do IV, Władysławowo – z klasy IV do II, Rumię – z klasy IV do II, Wejherowo – z klasy III do I, Tuchomie – z klasy VI do IV, gminę Tczew – z klasy VI do IV). Za tę poprawę odpowiada przede wszystkim wzrost liczby komputerów przypadających na 100 uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach, a także zwiększenie powierzchni użytkowej mieszkań przypadającej na 1 mieszkańca.

Zaskakujące jest, że w grupie gmin znajdujących się w województwie pomorskim szczególnie wyróżniają się miasto Człuchów, będące siedzibą powiatu człuchowskiego, oraz miasta Kwidzyn, Malbork, Tczew i Puck. Ośrodki te otrzymały w 2008 r. zdecydowanie wyższą wartość wskaźnika syntetycznego w aspekcie warunków i jakości życia od największych miast regionu, jakimi są Gdańsk i Gdynia, co jest bezpośrednio związane z największym odsetkiem posiadanych terenów zielonych. Rosnące potrzeby mieszkańców wraz z popularyzacją mody na „zdrowy styl życia" oraz wymogi związane z odpowiednimi walorami krajobrazowymi i środowiskowymi stały się przyczyną licznych migracji poza duże ośrodki miejskie w kierunku mniejszych jednostek osadniczych. Tego typu trend dotyczy także gmin województwa pomorskiego i tłumaczy sytuację wyższego potencjału w aspekcie warunków życia w gminach mniejszych. Człuchów, Kwidzyn, Malbork czy Puck charakteryzują się znacznym w porównaniu z pozostałymi gminami odsetkiem terenów zielonych w ogólnej powierzchni. Dodatkowo korzystna sytuacja społeczno-ekonomiczna, znajdująca odzwierciedlenie w stopniu upowszechnienia edukacji na różnych poziomach, wysokim poziomie opieki zdrowotnej oraz stopień zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych sprawiają, że konkurencyjność tych gmin w porównaniu do Gdańska czy Gdyni w zakresie warunków życia jest wyższa.

W aspekcie potencjału „Warunki życia" w konstrukcji wskaźnika syntetycznego wzięto pod uwagę grupę sześciu czynników, którym, tak jak w przypadku poprzednio analizowanych potencjałów, przypisano różne wagi (por. rys. 2.15.). Uzyskano dość dużą różnorodność w wartościach poszczególnych wag związanych z analizowanymi wskaźnikami cząstkowymi (od 2,32% dla powierzchni użytkowej mieszkań do 57,5% dla odsetka terenów zielonych). Wartości wag są uzależnione od potencjału informacyjnego i stopnia zróżnicowania wskaźnika, wyznaczono je, opierając się jedynie na kryteriach statystycznych. Aby możliwe było zachowanie obiektywnej oceny, struktura wag nie została skorygowana. Eliminacja jednego wskaźnika doprowadziłaby do sytuacji przeniesienia wysokiej wagi na inną zmienną, powodując zaburzenie całego systemu wag.

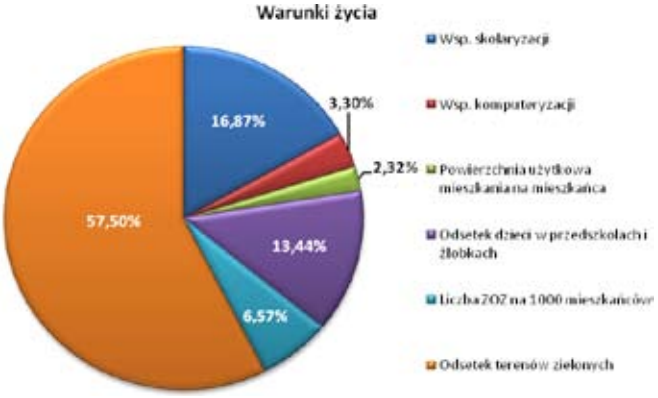

Rys. 2.15. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Warunki życia" dla gmin

Źródło: opracowanie własne

W dobie rosnącej świadomości ekologicznej społeczeństw i zasad zrównoważonego rozwoju największe znaczenie przypisano udziałowi terenów zielonych, znajdujących się na obszarze gminy, w stosunku do jej ogólnej powierzchni (waga 57,5%). Współczesne społeczności lokalne są bowiem świadome otoczenia, w którym funkcjonują, i cenią sobie walory przyrodnicze jako jeden z istotnych czynników warunkujących jakość życia w danej jednostce osadniczej. Im więcej terenów zielonych i obszarów cennych przyrodniczo, tym bardziej gmina zyskuje na atrakcyjności w oczach dotychczasowych i potencjalnych mieszkańców.

Ważny aspekt z punktu widzenia warunków życia stanowi także sfera związana z edukacją. Wyższy potencjał społeczno-ekonomiczny oferują jednostki, w których współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich, niezwykle ważny w realizacji idei społeczeństwa informacyjnego, oraz odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach, stanowiący o przyszłym potencjale edukacyjnym gminy, są na wysokim poziomie (wagi odpowiednio – 16,87% i 13,44%). Ponadto gminy województwa pomorskiego przeanalizowano także pod kątem liczby zakładów opieki zdrowotnej przypadających na 1000 mieszkańców (waga 6,57%), współczynnika komputeryzacji (waga 3,30%) oraz wielkości powierzchni użytkowej mieszkań w przeliczeniu na 1 mieszkańca (waga 2,32%).

Najwyższym wskaźnikiem skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich, stanowiącym miarę powszechności kształcenia w szkołach średnich, wyróżnia się miasto Puck (323,56 w 2008 r. w porównaniu do 321,79 w 2005 r. – brak jest danych dla lat wcześniejszych). Może to oznaczać, że szkoły średnie znajdujące się w Pucku są bardzo popularne wśród młodzieży zamieszkującej okoliczne gminy. Z kolei jeśli chodzi o współczynnik komputeryzacji, to jest on najwyższy w gminie Ustka (prawie 28 komputerów przypada na 100 uczniów szkół podstawowych i gimnazjów w 2008 r. w porównaniu do 7,3 w 2003 r.), a wyróżniającą się gminą pod względem wielkości powierzchni użytkowej na jednego mieszkańca jest typowo turystyczna gmina Władysławowo (44,3 m^2/os w 2008 r. w porównaniu do 24 m^2/os. w 1999 r.). Najwyższy stopień upowszechnienia edukacji przedszkolnej i opieki oferowanej przez żłobki, a tym samym największy odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach, obserwowany jest w Kwidzynie (59,72% w 2008 r. oraz 46,45% w 1999 r.). W Łebie z kolei najkorzystniej kształtuje się sytuacja związana z opieką zdrowotną – na 1 ZOZ przypada jedynie 750 mieszkańców. W Człuchowie natomiast występuje zdecydowanie najwyższy odsetek terenów zielonych (19,84% w 2008 r. w porównaniu do 18,84% w 1999 r.).

W ogromnej mierze teoria ośrodków centralnych i polaryzacja rozwoju w aspekcie warunków i jakości życia znajduje odzwierciedlenie w analizie zróżnicowania przestrzennego wskaźników dla gmin na tle odpowiadających im powiatów. W piętnastu na szesnaście powiatów województwa pomorskiego (pomijając powiaty grodzkie: Gdańsk, Gdynię, Sopot, Słupsk) występuje przynajmniej jeden (w przypadku powiatów starogardzkiego i wejherowskiego – trzy, a w przypadku powiatu puckiego – dwa) ośrodek o zdecydowanie wyższym potencjale od pozostałych.

Pomiędzy gminami powiatu człuchowskiego – miastem Człuchów (0,1382) i gminą Człuchów (0,0087) zauważono największą rozpiętość wskaźników syntetycznych w aspekcie warunków życia. Dysproporcja ta wynosi aż 0,1295. O tak znaczącej przewadze miasta Człuchowa zadecydował przede wszystkim poziom

wskaźników określających odsetek terenów zielonych w ogólnej powierzchni jednostki (19,84% oraz 0,10%), odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach (34,03% oraz 12,15%) oraz współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich (w gminie Człuchów brak jest szkół średnich), które to wskaźniki łącznie w 77,51% determinują poziom wskaźnika syntetycznego w aspekcie warunków życia. Istotna różnica występuje też w liczbie ludności przypadającej na 1 ZOZ (w mieście Człuchów jest to 1435 osób, a w gminie Człuchów 5198 osób). Co ciekawe, wszystkie gminy z terenu powiatu, poza miastem Człuchów, cechuje z kolei niewielki stopień zróżnicowania z punktu widzenia poszczególnych czynników determinujących wskaźnik syntetyczny.

Najbardziej podobne w tym aspekcie są gminy powiatu kartuskiego. Poziom zróżnicowania wskaźników syntetycznych nie przekracza wartości 0,0179 (pomiędzy gminami Kartuzy i Chmielno). Tak niewielkie dysproporcje wynikają z faktu, że wszystkie gminy znajdujące się w obszarze powiatu mają zbliżone co do wartości wskaźniki determinujące dany aspekt. We wszystkich tych gminach poziom jakości i oferowane warunki życia są podobne.

Podsumowując, poziom i wysoką jakość warunków życia w gminach województwa pomorskiego w największym stopniu – z punktu widzenia rozkładu uzyskanych wag – determinują: odsetek terenów zielonych, współczynnik skolaryzacji brutto oraz odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach. Taki rozkład wag wynika bezpośrednio z przyjętej metodologii, zgodnie z którą wagi zostały wybrane przy zachowaniu pełnego obiektywizmu, wyłącznie na podstawie danych statystycznych. Po raz kolejny wyróżniającym się skupiskiem jest aglomeracja trójmiejska z rozbudowaną bazą infrastruktury społecznej, postrzegana przez podmioty z otoczenia wewnętrznego i zewnętrznego jako najbardziej atrakcyjne potencjalne miejsce zamieszkania. Dogodne warunki bytowe dostarczają także wszystkie ośrodki miejskie z terenu województwa pomorskiego, które są w stanie antycypować i zaspokoić podstawowe potrzeby w tym zakresie na zadowalającym poziomie. Pozostałe obszary, pomimo znacznego udziału terenów zielonych w ogólnej powierzchni, charakteryzuje niewielki potencjał w aspekcie warunków życia. Jest to głównie spowodowane ograniczonym dostępem mieszkańców do infrastruktury społecznej i niedostatecznym dostępem do edukacji przedszkolnej oraz szkół średnich. Poziom potencjału w aspekcie warunków życia nie jest bardzo zróżnicowany pomiędzy poszczególnymi gminami, powodując, że największe skupisko gmin zalicza się do klasy IV, V oraz VI.

2.4. Potencjał gospodarczy

Istotnym z punktu widzenia konkurencyjności jednostek terytorialnych czynnikiem jest gminny potencjał gospodarczy. Determinuje on rozwój ekonomiczny jednostki osadniczej i w większej skali – całego regionu – warunkuje przemiany gospodarcze związane ze wzrostem produkcji, zatrudnienia, rozmiarów inwestycji i lokowanego kapitału, dochodów, wielkości spożycia i innych wielkości ekonomicznych charakteryzujących gospodarkę od strony ilościowej (wzrost gospodarczy), jak również towarzyszące im zmiany o charakterze jakościowym. Odpowiedni potencjał gospodarczy oddziałuje na podwyższanie standardu życia, poprawę sytuacji socjalnej, większe bezpieczeństwo publiczne itp. Przestrzenne zróżnicowanie potencjału gospodarczego gmin województwa pomorskiego w 2008 r. zostało zobrazowane na rysunku 2.16. Dla porównania mapa obrazująca potencjał gospodarczy gmin w 1999 r. została przedstawiona w załączniku.

Z poniższej mapy wypływa wniosek, że zdecydowana większość gmin cechuje się przeciętnym lub mniejszym niż przeciętny potencjałem gospodarczym. Należy przy tym zwrócić uwagę, że największy wpływ na uzyskane wyniki ma poziom przedsiębiorczości, uzyskując najwyższą wagę w procedurach ważenia. Wpływa to bez wątpienia na zróżnicowanie przestrzenne gmin w omawianym aspekcie, powodując, że gminy pasa nadmorskiego uzyskują najlepsze lokaty.

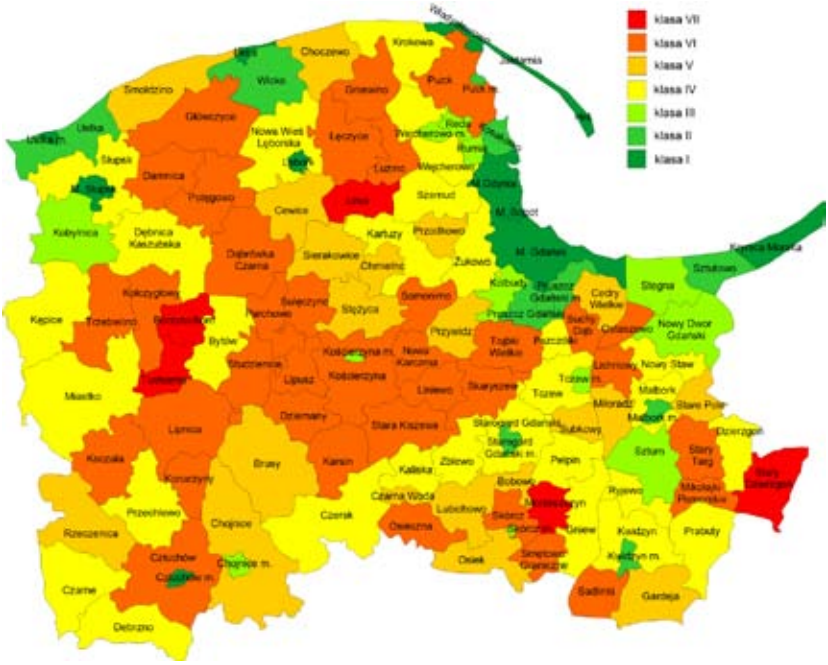

Rys. 2.16. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2008 roku spośród wszystkich gmin województwa pomorskiego 34 gmin zalicza się do klasy I, II i III gmin najatrakcyjniejszych. Gminy o najwyższym potencjale gospodarczym to: Krynica Morska, Hel, Jastarnia, Władysławowo, miasto Człuchów, Lębork, Łeba, miasto Ustka, miasto Słupsk, Gdańsk, Gdynia, Sopot. Charakterystyczną cechą jest to, że wśród gmin odznaczających się najwyższym potencjałem gospodarczym (zaliczanych do klasy I) nie znalazła się żadna gmina wiejska. W 1999, 2005 oraz 2008 roku kategoria I utworzona jest jedynie przez miasta. Jedynie w 2002 roku do grupy gmin o wybitnym poziomie potencjału gospodarczego została zakwalifikowana gmina Pruszcz Gdański oraz Kobylnica. Wpływ na to miał przede wszystkim wysoki udział osób pracujących w sektorze prywatnym (85,71% w gminie Kobylnica oraz 93,67% w gminie Pruszcz Gdański).

Na przestrzeni lat 1999–2008 najliczniejszą z kategorii stanowiły gminy o umiarkowanym potencjale i możliwościach rozwoju gospodarczego, zaliczane do klasy IV i V. Zadowalający może być fakt, że liczba gmin najmniej atrakcyjnych gospodarczo zmniejsza się, co może świadczyć o powolnych, ale postępujących

procesach rozwojowych nawet w marginalizowanych gminach województwa pomorskiego.

Znaczące zmiany w kreowaniu potencjału gospodarczego jednostek osadniczych są również procesem długotrwałym. Aby skutki podjętych w tej sferze inwestycji były obserwowalne, musi upłynąć odpowiednio długi okres czasu. Dlatego też na przestrzeni badanych 10 lat aż 29 gmin nie zmieniło swojej pozycji w rankingu.

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	V	VI	V	V	Nowa Wieś Lęborska	IV	IV	IV	IV
Borzytuchom	VII	VI	VII	VII	Nowy Dwór Gdański	III	III	III	III
Brusy	VI	V	V	V	Nowy Staw	VI	V	IV	IV
Bytów	III	III	IV	IV	Osieczna	VI	VI	VI	VI
Cedry Wielkie	IV	IV	V	V	Osiek	VI	VII	V	V
Cewice	V	VI	V	V	Ostaszewo	VI	VI	VI	VI
Chmielno	IV	V	V	V	Parchowo	VII	VII	VI	VI
Choczewo	V	V	V	V	Pelplin	IV	IV	IV	IV
Chojnice	IV	V	V	V	Potęgowo	V	V	VI	VI
Chojnice m.	III	II	III	III	Prabuty	IV	IV	IV	IV
Czarna Dąbrówka	VI	VI	VI	VI	Pruszcz Gdański	II	I	II	II
Czarna Woda m.	VI	VI	IV	V	Pruszcz Gd. m.	I	I	I	II
Czarne	VI	V	IV	IV	Przechlewo	IV	IV	IV	V
Czersk	III	III	IV	IV	Przodkowo	VI	VI	VI	V
Człuchów	IV	IV	VI	VI	Przywidz	VI	VI	V	V
Człuchów m.	II	I	I	I	Pszczółki	III	IV	IV	IV
Damnica	V	V	VI	VI	Puck	IV	IV	V	VI
Debrzno	IV	IV	IV	IV	Puck m.	II	II	I	II
Dębnica Kaszubska	V	V	IV	IV	Reda m.	II	II	III	IV
Dziemiany	IV	IV	VI	VI	Rumia m.	II	II	III	III
Dzierzgoń	IV	IV	IV	IV	Ryjewo	V	V	IV	IV
Gardeja	VI	VI	V	V	Rzeczenica	V	V	V	V
Gdańsk m.	II	I	I	II	Sadlinki	VI	VI	VI	VI
Gdynia m.	II	I	I	II	Sierakowice	IV	IV	V	V
Główczyce	VI	VI	VI	VI	Skarszewy	IV	V	VI	VI
Gniew	IV	IV	IV	IV	Skórcz	VI	VI	VI	VI
Gniewino	V	V	V	VI	Skórcz m.	II	II	IV	IV
Hel m.	II	II	I	I	Słupsk	IV	III	IV	IV
Jastarnia m.	I	I	I	I	Słupsk m.	II	I	I	I
Kaliska	IV	IV	IV	IV	Smętowo Graniczne	VI	VI	VI	VI
Karsin	IV	V	VI	VI	Smołdzino	V	VI	V	V
Kartuzy	IV	IV	IV	IV	Somonino	VI	VI	VI	VI
Kępice	IV	IV	V	IV	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	II	I	III	III	Stara Kiszewa	VI	VII	VI	VI
Koczała	VI	IV	VI	VI	Stare Pole	VI	V	V	V

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Kolbudy	III	III	IV	III	Starogard Gdański	IV	IV	V	IV
Kołczygłowy	IV	V	VI	VI	Starogard Gd. m.	IV	III	II	II
Konarzyny	VI	VI	VII	VI	Stary Dzierzgoń	VII	VII	VI	VI
Kosakowo	III	III	II	II	Stary Targ	VI	V	VI	VI
Kościerzyna	III	IV	VI	VI	Stegna	II	III	III	III
Kościerzyna m.	IV	IV	III	IV	Stężyca	VI	V	VI	V
Krokowa	III	III	IV	IV	Studzienice	VI	VI	VI	VI
Krynica Morska m.	I	I	I	I	Subkowy	VI	VI	V	V
Kwidzyn	III	II	IV	IV	Suchy Dąb	VI	VI	VI	VI
Kwidzyn m.	I	I	II	II	Sulęczyno	VII	VII	VI	VI
Lębork m.	II	I	I	II	Szemud	IV	IV	IV	IV
Lichnowy	VI	VI	VI	VI	Sztum	IV	IV	III	IV
Linia	VII	VII	VII	VII	Sztutowo	III	III	II	III
Liniewo	VII	VI	VI	VI	Tczew	IV	III	IV	IV
Lipnica	VII	VI	VI	VI	Tczew m.	III	III	III	III
Lipusz	VI	VI	VI	VI	Trąbki Wielkie	VI	VI	VI	VI
Lubichowo	VI	VI	IV	V	Trzebielino	VI	VI	VI	VI
Luzino	V	V	VI	VI	Tuchomie	VII	VII	VII	VII
Łeba m.	I	I	I	I	Ustka	II	IV	II	III
Łęczyce	VI	V	VI	VI	Ustka m.	I	I	I	I
Malbork	V	IV	IV	IV	Wejherowo	III	III	V	IV
Malbork m.	III	II	II	II	Wejherowo m.	IV	III	II	III
Miastko	IV	IV	IV	IV	Wicko	II	II	III	II
Mikołajki Pomorskie	VI	VII	V	VI	Władysławowo m.	I	I	I	I
Miłoradz	IV	V	V	V	Zblewo	IV	IV	IV	V
Morzeszczyn	VII	VI	VI	VI	Żukowo	II	II	IV	IV
Nowa Karczma	VI	VII	VI	VI					

Tabela 2.5. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Potencjał gospodarczy” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiana miejsc w klasyfikacji gmin nie przekraczała zwykle jednej pozycji. Przykładami gmin, które w 2008 roku osiągnęły awans w zestawieniu (w porównaniu z rokiem 1999) są gminy: Przywidz, Przodkowo, Stężyca, Sulęczyno, Sztutowo, Hel, Kosakowo, Wejherowo m., Lipnica, Parchowo, Człuchów m., Czarne (awans o dwie klasy), Lębork, Dębnica Kaszubska, Słupsk m., Kościerzyna m., Liniewo, Gardeja, Ryjewo, Malbork miasto i gmina, Nowy Staw (awans o dwie klasy), Stare Pole, Czarna Woda, Starogard Gdański m. (awans o dwie klasy), Lubichowo, Brusy, Osiek, Subkowy, Sztum, Gdańsk, Gdynia. Zdecydowanie na tle pozostałych gmin wyróżniają się cztery największe ośrodki województwa pomorskiego (Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk), prezentując od kilku lat najwyższy potencjał gospodarczy (klasa I).

Natomiast w rankingu w 2008 roku spadek zanotowały gminy takie jak: Skarszewy, Skórcz m., Miłoradz, Kwidzyn miasto i gmina, Kościerzyna (spadek o trzy klasy), Karsin i Dziemiany (spadek o dwie klasy), Kobylnica, Potęgowo, Damnica, Człuchów, Czersk, Chojnice, Kołczygłowy, Bytów, Wejherowo, Luzino, Gniewino, Rumia, Reda, Puck, Krokowa, Stegna, Żukowo (spadek o dwie klasy), Sierakowice, Chmielno, Pszczółki, Cedry Wielkie, Pruszcz Gdański m. W większości z tych gmin zanotowano w ostatnich latach zmniejszenie odsetka podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych. W gminie Kościerzyna odsetek ten zmniejszył się z 57,77% w 1999 r. do 48,12% w 2008 r.

Najliczniejszą kategorią w każdym roku jest klasa VI, definiująca niski poziom potencjału gospodarczego gmin. W 2008 roku prawie 30% gmin zostało zaliczonych do tej klasy, przy czym do klasy I trzykrotnie mniej. Zaledwie 5 gmin w 2008 r. było identyfikowanych z najniższym poziomem rozwoju pod względem potencjału gospodarczego (Stary Dzierzgoń, Morzeszczyn, Tuchomie, Borzytuchom, Linia). Przyczyn tej sytuacji należy upatrywać w bardzo niskim poziomie przedsiębiorczości w wymienionych gminach, zdecydowanie poniżej średniej dla wszystkich gmin, oraz odsetku podmiotów z sektora usług rynkowych, który osiągnął poziom najniższy spośród wszystkich gmin.

Alarmujący jest fakt, że jako jedyne gminy Linia z powiatu wejherowskiego oraz Tuchomie z powiatu bytowskiego w każdym analizowanym przekroju czasowym zaliczane były do klasy VII. Wpłynęły na to wartości wskaźników cząstkowych zdecydowanie poniżej średniej dla całego województwa (poziom przedsiębiorczości wahał się dla gminy Linia od poziomu 65,2 w 1999 r. do 86,2 w 2008 r., a dla gminy Tuchomie od poziomu 81,3 w 1999 r. do 94,5 w 2008 r., podczas gdy średnia dla województwa w 2008 roku wynosiła 135,3; odsetek podmiotów z sektora usług rynkowych dla gminy Linia malał z roku na rok od 41,45% w 1999 r. do 37,42% w 2008 r., zaś dla gminy Tuchomie utrzymał się na tym samym poziomie 35,39% w 1999 r. oraz w 2008 r., przy średniej dla województwa w 2008 r. wynoszącej 56%).

Do oceny potencjału gospodarczego gmin w pomorskim wykorzystano wskaźniki określające udział pracujących w sektorze prywatnym, poziom przedsiębiorczości w gminie oraz odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych. Największe wagi w kształtowaniu wysokości syntetycznego wskaźnika potencjału gmin w tym aspekcie przypisano poziomowi przedsiębiorczości, czyli liczbie zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym (waga 60,60%). Pozostałym dwóm nadano równe wagi: odpowiednio – 19,97% oraz 19,43%. Otrzymany na podstawie obliczeń statystycznych system wag wolny jest od subiektywnych manipulacji i wynika jedynie z zastosowanych procedur statystycznych.

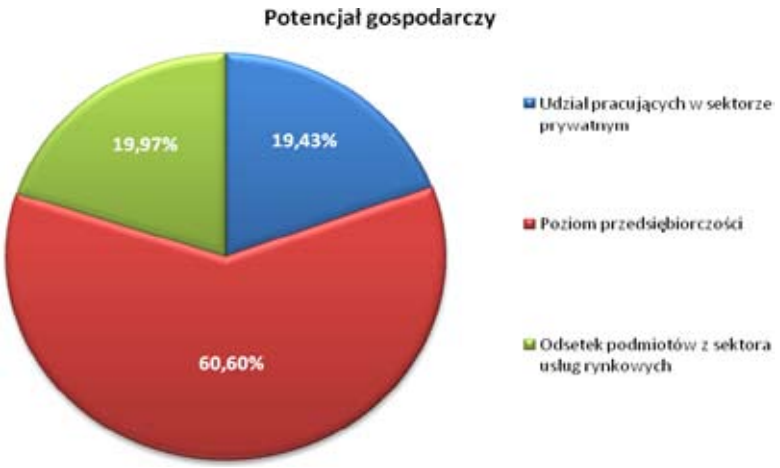

Rys. 2.17. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Potencjał gospodarczy" dla gmin

Źródło: opracowanie własne

We wszystkich trzech aspektach potencjału gospodarczego w 2008 roku nad wszystkimi gminami dominuje miasto Łeba – 582,7 podmioty gospodarcze zostały zarejestrowane w systemie REGON na 1000 mieszkańców w wieku produkcyjnym oraz 88,03% podmiotów gospodarczych funkcjonuje w sektorze usług rynkowych. Obserwowane dane statystyczne i skala istotności poszczególnych czynników sprawiły, że właśnie Łeba jest miastem o największym potencjale gospodarczym spośród wszystkich gmin województwa pomorskiego (w 2008 roku).

Tak jak we wszystkich poprzednich obszarach badań, w tej grupie także da się wyróżnić powiaty, w których przynajmniej jeden ośrodek jest zdecydowanie bardziej atrakcyjny od pozostałych (m.in. powiat bytowski – Bytów i Miastko, powiat człuchowski – miasto Człuchów, powiat nowodworski – Krynica Morska, powiat lęborski – Łeba czy powiat kościerski – miasto Kościerzyna). Najbardziej zróżnicowane pod względem potencjału gospodarczego są gminy powiatu lęborskiego i nowodworskiego. W powiecie lęborskim dysproporcje pomiędzy najlepiej rozwiniętą gospodarczo gminą Łeba (0,4028) a gminą o najmniejszym potencjale gospodarczym – Cewice (0,0547) wynosi aż 0,3481. Swoją przewagę Łeba zawdzięcza najwyższym wartościom wskaźników determinujących analizowany aspekt spośród wszystkich gmin w powiecie. Poziom przedsiębiorczości w Łebie – 582,7 (czynnik najistotniejszy w kształtowaniu potencjału gospodarczego gmin – waga 60,60 %) ponad pięciokrotnie przewyższa wartość wskaźnika przedsiębiorczości dla gminy Cewice (106,0). W powiecie nowodworskim natomiast największa różnica w wartości wskaźnika syntetycznego potencjału gospodarczego gmin wynosi 0,3313 i jest obserwowana pomiędzy Krynicą Morską (0,3680) i gminą Ostaszewo (0,0367). Podobnie jak w przypadku Łeby, Krynica Morska zdecydowanie przeważa w obszarze dotyczącym poziomu przedsiębiorczości, mając ponadto jeden z najwyższych udziałów podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych. Najmniej zróżnicowane pod względem stopnia rozwoju gospodarczego są gminy leżące w granicach powiatu kartuskiego.

Poziom wskaźnika syntetycznego w aspekcie potencjału gospodarczego waha się tu w przedziale od 0,0315 dla gminy Somonino do 0,0858 dla gmin Żukowo i Kartuzy.

Z analizy wynika, że poziom przedsiębiorczości, który w największej mierze wpływa na kształtowanie potencjału gospodarczego jednostek gminnych w województwie pomorskim, determinuje aglomerację trójmiejską oraz pas gmin nadbrzeżnych w randze liderów gospodarczych województwa. Większe zarówno pod względem ludności, jak i powierzchni ośrodki gminne, posiadają generalnie wyższy potencjał gospodarczy ze względu na bogatą i intensywną infrastrukturę oraz istnienie większych podmiotów gospodarczych napędzających lokalna koniunkturę, a także wykorzystują pojawiające się szanse samozatrudnienia. Wyjątek stanowią gminy nadmorskie Smołdzino, Choczewo oraz Puck. Ponadto gminy położone przy głównych korytarzach infrastruktury drogowej, łączących strukturę nadmorską z innymi ośrodkami krajowymi położonymi nad Wisłą, także wykazują ponadprzeciętny potencjał rozwojowy w aspekcie gospodarczym. Wyróżnić tutaj można obszary gminy Pruszcz Gdański, miasta Pruszcz Gdański oraz miasta Tczew, w których obserwuje się rozwój działalności produkcyjnej, magazynowej i logistycznej.

2.5. Infrastruktura

Literatura przedmiotu definiuje infrastrukturę jako ogół obiektów i urządzeń na danym terenie, ściśle i na stałe związanych z tym obszarem i nieodzownych do właściwego funkcjonowania na nim gospodarki i życia lokalnej ludności. W ujęciu tym akcentuje się szczególnie ogólnogospodarczą i ogólnospołeczną rolę infrastruktury. Obiekty i urządzenia tak rozumianej infrastruktury przenikają się wzajemnie i uzupełniają z infrastrukturą funkcjonującą poza tymi obszarami, integralnie z nimi związaną (np. sieć kanalizacyjna, sieć wodociągowa).

Zależności pomiędzy poziomem rozwoju infrastruktury a rozwojem społeczno-gospodarczym nie są jednak całkowicie jednoznaczne. Uznaje się, że pewien minimalny poziom infrastruktury jest niezbędny dla zapewnienia ogólnie pojętego rozwoju (tzw. minimum infrastrukturalne), niemniej jednak po jego przekroczeniu dalszy wzrost nakładów inwestycyjnych na niektóre elementy infrastruktury może być ekonomicznie nieuzasadniony i prowadzić do sytuacji, w której staje się on bardziej barierą niż stymulatorem procesów rozwojowych. Przy czym bardzo ważny jest fakt, że na obszarach słabo rozwiniętych infrastruktura na pewno może stanowić istotny pozytywny impuls, przyczyniając się do ich „wkroczenia” na ścieżkę wzrostu gospodarczego.

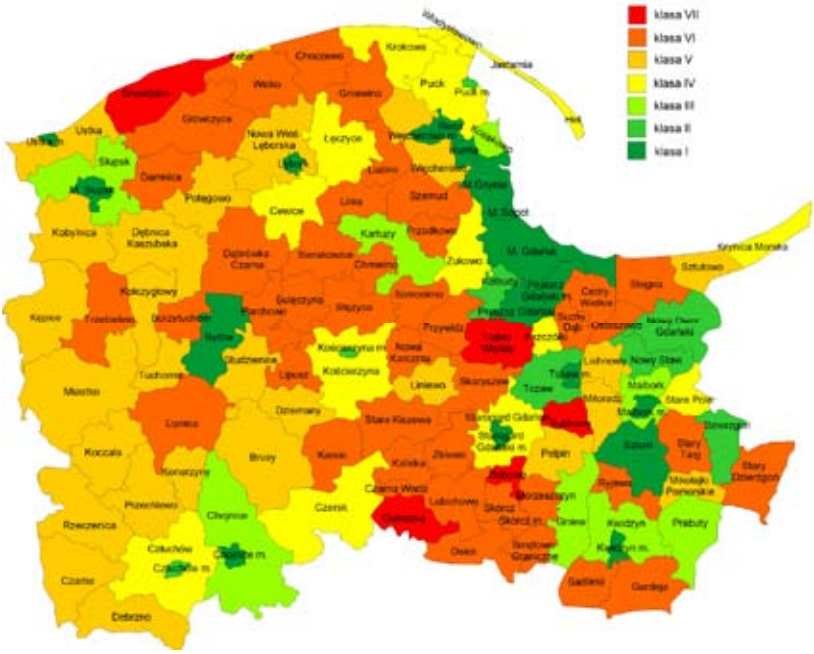

Rys. 2.18. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Infrastruktura"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W gminach województwa pomorskiego rozkład przestrzenny wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego związanego z infrastrukturą charakteryzuje się znacznymi dysproporcjami (por. rys. 2.18.). Najistotniejszy wpływ na zróżnicowanie gmin pod względem infrastruktury miał odsetek osób korzystających z sieci gazowej, gdyż temu wskaźnikowi została przypisana najwyższa waga w wyniku zastosowanych procedur statystyczno-numerycznych (ponad 50%). W konsekwencji gminy leżące w części wschodniej województwa uzyskały lepsze wyniki niż te z środkowej części województwa pomorskiego, mimo że w wielu miastach odchodzi się od rozbudowywania sieci gazowej na rzecz sieci elektrycznej. Analiza przestrzennego zróżnicowania wskaźnika syntetycznego dla gmin z obszaru pomorskiego pozwala na wysnucie następujących wniosków: przede wszystkim w strukturze rozkładu widoczne są trzy główne skupiska gmin o różnym stopniu rozwoju i wyposażenia w infrastrukturę. Większość gmin przynależących do klas I, II i III pod względem potencjału związanego z infrastrukturą, zlokalizowana jest w obrębie Zatoki Gdańskiej i wschodniej części regionu. Pośród tych gmin znajdują się m.in. Trójmiasto, Sztum, Nowy Dwór Gdański czy Malbork i Tczew. Pasmo miast o mniej niż przeciętnej atrakcyjności ze względu na infrastrukturę (klasa V) znajduje się w zachodniej części województwa, poczynając od Ustki, przez Kobylnicę, Kępicę, Miastko, Koczałę, Przechlewo po gminę Czarne i Debrzno. Gminy najsłabiej wyposażone we wszelkiego rodzaju infrastrukturę tworzą pas centralny od gminy Smołdzino, Główczyce i Wicko, przez Dąbrówkę Czarną, Sierakowice i Stężycę, po

Osieczną, Osiek, Smętowo Graniczne, Sadlinki i Gardeję. Szczegółowy ranking gmin województwa pomorskiego w aspekcie infrastruktury przedstawiono tabeli 2.6.

Tabela 2.6. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Infrastruktura" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „INFRASTRUKTURA"									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	VI	VI	VII	VII	Nowa Wieś Lęborska	V	V	V	V
Borzytuchom	VI	VI	V	VI	Nowy Dwór Gdański	I	II	II	II
Brusy	V	VI	VI	V	Nowy Staw	IV	II	II	II
Bytów	I	I	I	I	Osieczna	VI	VI	VII	VII
Cedry Wielkie	VI	VI	VI	VI	Osiek	VI	VI	VII	VI
Cewice	V	V	V	IV	Ostaszewo	VI	VI	VI	VI
Chmielno	IV	V	V	VI	Parchowo	VI	VI	VI	VI
Choczewo	VI	VI	VI	VI	Pelplin	VI	VI	VI	V
Chojnice	I	IV	III	III	Potęgowo	IV	V	V	V
Chojnice m.	I	I	I	I	Prabuty	IV	III	III	III
Czarna Dąbrówka	VI	VI	VI	VI	Pruszcz Gdański	I	II	I	I
Czarna Woda m.	VI	VI	VI	VI	Pruszcz Gd. m.	I	I	I	I
Czarne	IV	IV	IV	V	Przechlewo	V	IV	IV	V
Czersk	V	IV	IV	IV	Przodkowo	V	VI	VI	VI
Człuchów	II	IV	IV	IV	Przywidz	VI	VI	V	VI
Człuchów m.	I	II	II	II	Pszczółki	III	IV	IV	IV
Damnica	V	V	V	VI	Puck	II	IV	IV	IV
Debrzno	V	V	V	V	Puck m.	I	II	II	II
Dębnica Kaszubska	V	V	V	V	Reda m.	III	I	I	I
Dziemiany	VI	VI	V	V	Rumia m.	III	I	I	I
Dzierzgoń	IV	II	II	II	Ryjewo	V	V	VI	VI
Gardeja	VI	VI	VI	VI	Rzeczenica	IV	V	V	V
Gdańsk m.	I	I	I	I	Sadlinki	VI	VI	VI	VI
Gdynia m.	I	I	I	I	Sierakowice	V	VI	VI	VI
Główczyce	VI	VI	VI	VI	Skarszewy	V	V	VI	VI
Gniew	V	III	III	III	Skórcz	VI	VI	VI	VI
Gniewino	VI	VI	VI	VI	Skórcz m.	VI	VI	VI	VI
Hel m.	VII	IV	IV	IV	Słupsk	I	III	III	III
Jastarnia m.	III	IV	IV	IV	Słupsk m.	I	I	I	I
Kaliska	VI	VI	VI	VI	Smętowo Graniczne	VI	VI	VI	VI
Karsin	VI	VI	VI	VI	Smołdzino	VI	VI	VI	VII
Kartuzy	I	III	III	III	Somonino	V	V	V	VI
Kępice	IV	V	V	V	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	VI	V	V	V	Stara Kiszewa	VI	VI	VI	VI
Koczała	IV	V	V	V	Stare Pole	V	IV	IV	IV
Kolbudy	IV	II	II	II	Starogard Gdański	II	IV	IV	IV
Kołczygłowy	VI	V	V	V	Starogard Gd. m.	I	I	I	I

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „INFRASTRUKTURA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Konarzyny	V	V	V	V	Stary Dzierzgoń	VI	VI	VI	VI
Kosakowo	VI	IV	III	III	Stary Targ	VI	VI	VI	VI
Kościerzyna	II	IV	IV	IV	Stegna	V	VI	V	VI
Kościerzyna m.	I	II	II	II	Stężyca	VI	VI	VI	VI
Krokowa	VI	IV	IV	IV	Studzienice	VI	V	V	V
Krynica Morska m.	III	IV	IV	IV	Subkowy	VI	VI	VII	VII
Kwidzyn	II	III	III	III	Suchy Dąb	VI	VI	VI	VI
Kwidzyn m.	I	I	I	I	Sulęczyno	VI	VI	VI	VI
Lębork m.	I	I	I	I	Szemud	VI	VI	VI	VI
Lichnowy	VI	VI	VI	V	Sztum	I	I	I	I
Linia	VI	VI	VI	VI	Sztutowo	IV	V	IV	V
Liniewo	VI	VI	VI	V	Tczew	I	III	II	II
Lipnica	VI	VI	VI	VI	Tczew m.	I	I	I	I
Lipusz	VI	VI	VII	VI	Trąbki Wielkie	VI	VI	VI	VII
Lubichowo	V	VI	VI	VI	Trzebielino	VI	VI	VI	VI
Luzino	VI	VI	VI	VI	Tuchomie	VI	VI	V	V
Łeba m.	III	IV	IV	IV	Ustka	IV	V	IV	V
Łęczyce	VI	VI	VI	IV	Ustka m.	III	I	I	I
Malbork	II	IV	IV	III	Wejherowo	II	V	V	V
Malbork m.	I	I	I	I	Wejherowo m.	I	I	I	I
Miastko	IV	V	V	V	Wicko	VI	VI	VI	VI
Mikołajki Pomorskie	IV	IV	IV	V	Władysławowo m.	III	III	IV	IV
Miłoradz	V	VI	V	V	Zblewo	VI	VI	VI	VI
Morzeszczyn	VI	V	V	VI	Żukowo	VI	IV	IV	IV
Nowa Karczma	VI	VI	VI	VI					

Tabela 2.6. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Infrastruktura” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na uwagę zasługują tutaj gminy, które przez dziesięcioletni okres czasu zachowały wysoką w rankingu pozycję w klasie I: Bytów, miasto Chojnice, miasto Starogard Gdański czy miasto Malbork, Sztum, miasto Tczew i miasto Wejherowo, a także Gdańsk, Gdynia, Lębork i Słupsk. Wymienione gminy posiadają przewagę, ponieważ są ośrodkami centralnymi powiatów. Dlatego wskaźnik cząstkowy dotyczący czasu dojazdu transportem drogowym do siedziby powiatu jest dla nich z oczywistych powodów zdecydowanie najkorzystniejszy. Za przykłady niekorzystnej sytuacji mogą z kolei posłużyć przede wszystkim gminy: Subkowy, Nowa Karczma, Karsin i Bobowo. Żadna z analizowanych gmin w toku badań nie odnotowała też drastycznego spadku lub znacznego awansu w ogólnej hierarchii, co ma pośrednio związek z długoterminowością inwestycji infrastrukturalnych. Pozytywnie na tle innych wyróżnia się Hel, który z VII pozycji w 1999 r. został w 2008 r. zaliczony do klasy IV, oraz gmina Kosakowo (awans z klasy VI do III). Było to spowodowane wzrostem odsetka liczby osób obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków z 0 do

100% w gminie Hel oraz z 0 do 94,76% (w latach 1999–2008). W gminie Kosakowo znacznej poprawie uległ ponadto stosunek osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do korzystających z sieci wodociągowej (wzrost z 20,39% w 2002 r. do 62,83% w 2008 r.)

Analizując rozkład przestrzenny poszczególnych klas na przestrzeni lat, można zauważyć, że nie uległa zmianie liczba gmin należących do klasy II i III, nieznacznie wzrosła liczebność klasy V i spadła liczebność klasy VI, stanowiąc mimo to najliczniejszą kategorię w całym przekroju czasowym (35% gmin w 2008 roku należało do klasy VI). Od roku 2002 widoczne jest zwiększenie dysproporcji między poszczególnymi gminami, gdyż liczebność kategorii VII najniższego poziomu potencjału wzrosła z jednej gminy do pięciu.

Na potencjał w aspekcie infrastruktury w niniejszym opracowaniu miały wpływ podstawowe czynniki takie jak: udział ludności korzystającej z sieci gazowej w ogólnej liczbie ludności (waga 51,42%), dostępność gminy pod względem transportu drogowego (waga 19,51%), stosunek liczby ludności korzystającej z kanalizacji do liczby ludności korzystającej z wodociągów (waga 13,43%) oraz odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (waga 15,63%).

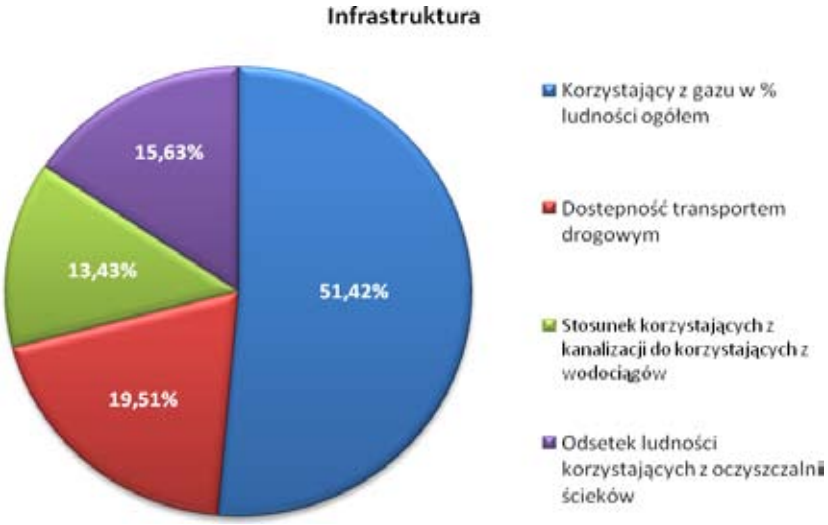

Rys. 2.19. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Infrastruktura" dla gmin

Źródło: opracowanie własne

Ostateczne wartości wag wynikają ze zdolności poszczególnych wskaźników cząstkowych do różnicowania obiektów oraz z potencjału informacyjnego danego wskaźnika. Przyjęte w raporcie metodologicznym założenie uzyskania pełnego obiektywizmu w przypadku konstrukcji systemu wag zdeterminowało wybór techniki ważenia opartej wyłącznie na kryteriach statystycznych. Wykorzystanie tej metody pozwoli zaakcentować czynniki najbardziej różnicujące analizowane gminy, przy jednoczesnym zagwarantowaniu braku uznaniowego charakteru dokonywanych wyborów.

W aspekcie wyposażenia ludności w infrastrukturę umożliwiającą korzystanie z sieci gazowej gminą wyróżniającą się jest Lębork, w którym wskaźnik ten osiąga w 2008 roku wartość 93,30%, w znacznym stopniu determinując jego wysoki potencjał infrastrukturalny. Nie jest to jednak sieć ogólnie dostępna, a jej rozmieszczenie jest uzależnione m.in. od indywidualnych potrzeb regionu. Wiele nowych osiedli jest w ogóle pozbawionych podłączenia do gazociągu, gdzie zastępuje się go energią elektryczną. Taka sytuacja ma miejsce głównie w miastach (przykładem może być Gdańsk, Gdynia i Sopot, gdzie odsetek osób korzystających z sieci gazowej maleje w ostatnich latach), ale nie jest to związane bezpośrednio ze zmniejszeniem potencjału gospodarczego tych miast. Z drugiej strony jednak aż 47 gmin (głównie wiejskich), co stanowi 38% wszystkich gmin, nie ma dostępu do sieci gazowej.

W zakresie dostępności gmin za pomocą transportu drogowego, mierzonej odległością danej jednostki od siedziby powiatu, z racji posiadanego statusu najlepiej przedstawiała się sytuacja głównych siedzib mikroregionów, tj. Pruszcza Gdańskiego, Kartuz, Nowego Dworu Gdańskiego, Pucka, Wejherowa, Bytowa, Chojnic, Człuchowa, Lęborka, Słupska, Kościerzyny, Kwidzyna, Malborka, Starogardu Gdańskiego, Tczewa, Sztumu, Gdańska, Gdyni oraz Sopotu. Wskaźnik ten, ze względu na nadaną mu dość dużą wagę, w znaczny sposób determinuje ranking gmin.

Wszystkie gminy są wyposażone w sieć wodociągową, natomiast sieci kanalizacyjnej brakuje w dwóch gminach (Bobowo, Osieczna). Można zauważyć stały wzrost liczby mieszkańców regionu posiadającego dostęp do sieci kanalizacyjnej i wodociągowej. Postęp w tym zakresie odnotowano zwłaszcza na obszarach wiejskich. Nadal jednak w 17 gminach stosunek liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do mieszkańców korzystającej z sieci wodociągowej wynosi mniej niż 30%.

Wszyscy mieszkańcy są obsługiwani przez oczyszczalnie ścieków w miastach: Hel, Jastarnia, Puck, Władysławowo, Chojnice, Człuchów, Łeba, Lębork, Ustka, Słupsk, Malbork, Starogard Gdański, Tczew, Gdynia i Sopot oraz w gminach: Dzierzgoń, Malbork, Lichnowy, Ustka i Łęczyce. Natomiast w tak dużym ośrodku jak Gdańsk, w porównaniu z powyższymi, jedynie 97,83% ludności korzysta z oczyszczalni ścieków.

W powiecie puckim z punktu widzenia infrastruktury gminy są w najmniejszym stopniu zróżnicowane. Poziom dysproporcji wynosi 0,0523 (pomiędzy miastem Puck a miastem Hel). W czterech (Hel, Jastarnia, Puck i Władysławowo) spośród siedmiu gmin w powiecie 100% ludności korzysta z kanalizacji. W tych samych gminach wysoki jest także poziom wskaźnika wyrażającego stosunek liczby osób korzystających z sieci kanalizacyjnej do liczby osób korzystających z sieci wodociągowej i w każdej z tych gmin wynosi on ponad 90%. Z kolei mniej niż 10% ogółu ludności korzysta w tych gminach z sieci gazowej. Wskaźnik ten jest wyższy w dwóch innych gminach powiatu puckiego – w Kosakowie (36,11% w 2008 r. w porównaniu do 43,93% w 2003 r.) i Krokowej (22,99% w 2008 r. w porównaniu do 25,75% w 2003 r.[11]).

[11] Brak danych sprzed 2003r. dotyczących liczby ludności korzystających z sieci gazowej.

W obszarze stopnia wyposażenia w infrastrukturę i jej stanu najbardziej zróżnicowane są gminy leżące w powiecie tczewskim. Największe dysproporcje zauważalne są między wskaźnikami syntetycznymi w tym aspekcie dla miasta Tczewa (0,2348) i gminy Subkowy (0,0052). Na taką sytuację bezpośrednio wpływają znaczące różnice w wartościach analizowanych czynników determinujących potencjał gminy w kwestii infrastruktury i nadane im wagi. W Tczewie 95,95% osób korzystających z wodociągów korzysta również z kanalizacji, podczas gdy w gminie Subkowy odsetek ten wynosi zaledwie 5,69%. Dysproporcje wynikają również z tego, że 100% ludności Tczewa korzysta z oczyszczalni ścieków, zaś w gminie Subkowy ludność nie jest w ogóle obsługiwana przez oczyszczalnię ścieków.

W powiecie bytowskim czy też starogardzkim wyraźnie wyróżniają się odpowiednio Bytów i miasto Starogard Gdański, a pozostałe gminy, prezentując znacznie mniejszy potencjał, są jednocześnie na podobnym poziomie rozwoju potencjału społeczno-ekonomicznego w obszarze stopnia wyposażenia i stanu infrastruktury. Z kolei na przykład w powiecie lęborskim stanowczym lokalnym liderem jest miasto Lębork. W aspekcie dotyczącym infrastruktury również zastosowanie ma teoria ośrodków centralnych, która udowadnia, że w prawie każdym powiecie występuje gmina szczególnie wyróżniająca się pod kątem wyposażenia w infrastrukturę techniczną, i z reguły jest to gmina miejska.

Dobrze rozwinięta infrastruktura to dla każdego województwa podstawa rozwoju gospodarki. Poczynając od technicznego uzbrojenia terenu pod zakłady przemysłowe, kończąc na skomplikowanych sieciach komputerowych. Wszystkie te elementy mają wspierać procesy gospodarcze. Na obszarach o wysokiej gęstości zaludnienia inwestycje w rozwój i poprawę stanu infrastruktury technicznej są bardziej opłacalne i efektywne. Z tego też względu największy potencjał w aspekcie infrastruktury w rozwoju społeczno-gospodarczym gmin województwa pomorskiego, charakteryzuje duże ośrodki miejskie i lokalne bieguny wzrostu. Zazwyczaj jednostki te wykazują także znacznie lepszą dostępność transportem drogowym od pozostałych, co w dużej mierze także generuje ich wysoki potencjał w tym obszarze analizy. Do obszarów marginalizacji pod względem infrastruktury można zaliczyć szczególnie gminy powiatu starogardzkiego, w których dostęp mieszkańców do sieci gazowej, kanalizacyjnej czy oczyszczalni ścieków jest jednym z najniższych w całym województwie.

2.6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Na realizację swoich zadań (określonych w ustawie o samorządzie terytorialnym z dnia 8 marca 1990 roku, Dz. U. 1990, nr 16, poz. 95) samorządy potrzebują środków finansowych. Z decentralizacją władzy wiąże się więc nierozłącznie konieczność decentralizacji finansów publicznych. Gminy, powiaty i województwa dysponują własnymi dochodami, tworząc własne budżety i realizując własną politykę finansową. Dzięki temu lokalne społeczności mają niejako możliwość gospodarowania własnymi zasobami, dążąc do najbardziej efektywnego ich wykorzystania dla zaspokajania swoich potrzeb.

Jednak decentralizacja sfery finansowej niesie za sobą również szereg problemów, wynikających głównie z nierównomiernego rozłożenia dochodów oraz potrzeb i oczekiwań społeczności lokalnych w skali regionu czy województwa. Rozpiętość dochodów w przeliczeniu na jednego mieszkańca jednostki samorządu

terytorialnego w różnych częściach analizowanego obszaru może być ogromna. Teoria finansów dzieli źródła dochodów JST zwykle na trzy kategorie: 1) dochody własne, 2) transfery z budżetu państwa, od innych JST lub z innych źródeł oraz 3) udziały JST we wpływach stanowiących dochód budżetu państwa.

Za dochody własne JST, stanowiące o stopniu samodzielności finansowej jednostek terytorialnych, uznaje się dochody, które przekazywane są JST w całości i bezterminowo, wiążą się z bazą ekonomiczną danej jednostki. Oznacza to, że dochody z ich tytułu są w pewnym stopniu uzależnione od rozwoju gospodarczego danej JST, co może (choć nie musi) stymulować podejmowanie przez władze JST decyzji wspierających rozwój gospodarczy regionu. Działania te, stymulując rozwój gospodarczy, prowadzą do poszerzenia bazy ekonomicznej (np. zwiększanie bazy podatkowej – czyli dążenie do zwiększenia liczby podatników lub powiększenia przedmiotu opodatkowania) i w konsekwencji doprowadzają do wzrostu dochodów JST. Władze lokalne mogą w tym celu użyć instrumentów fiskalnych – na przykład poprzez obniżenie stawek podatku lokalnego oraz pozafiskalnych – na przykład poprzez podejmowanie przez JST działań w kierunku pozyskania inwestycji z sektora prywatnego. Ponadto dochody własne dają władzom JST pewien zakres swobody pozwalający na wpływanie na wielkość dochodu. Może to być prawo do decydowania na przykład o wysokości stawek podatku lokalnego, do stosowania ulg, zwolnień i umorzeń podatkowych, ustalania wysokości opłat.

Do transferów należy zaliczyć przede wszystkim subwencje i dotacje z budżetu państwa oraz dotacje od innych JST. Subwencja to transfer o charakterze ogólnym, który nie jest przeznaczony na realizację określonego celu. O sposobie wykorzystania środków z subwencji decydują władze JST. Wskazuje na to użyty w ustawie o dochodach JST termin „subwencja ogólna". Dotacja natomiast jest przekazywana samorządowi na realizację konkretnego celu, którego nie można zmienić bez zgody przekazującego. W przepisach mówi się zatem o „dotacji celowej". JST może otrzymać dotację celową zarówno z budżetu państwa, jak i od innych JST – na przykład gdy klika gmin wspólnie realizuje inwestycję infrastrukturalną służącą wszystkim tym gminom (np. budowa ujęcia wody). Niezrealizowanie zadania, na które przekazano dotację, skutkuje koniecznością jej zwrotu. Dotacje i subwencje stanowią źródło dochodu będące instrumentem zmniejszającym rozpiętość dochodową pomiędzy najbogatszymi i najbiedniejszymi JST.

Źródłem dochodów JST są również udziały w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa, czyli w podatkach centralnych. W Polsce jednostki samorządu terytorialnego mają swój udział we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych oraz podatku dochodowego od osób prawnych.

W świetle zdefiniowanych treści także sfera finansowa może w pewnym stopniu determinować potencjał społeczno-ekonomiczny danej jednostki terytorialnej. Dla gmin województwa pomorskiego zróżnicowanie przestrzenne wskaźnika syntetycznego w tym aspekcie zostało przedstawione na rysunku 2.20.

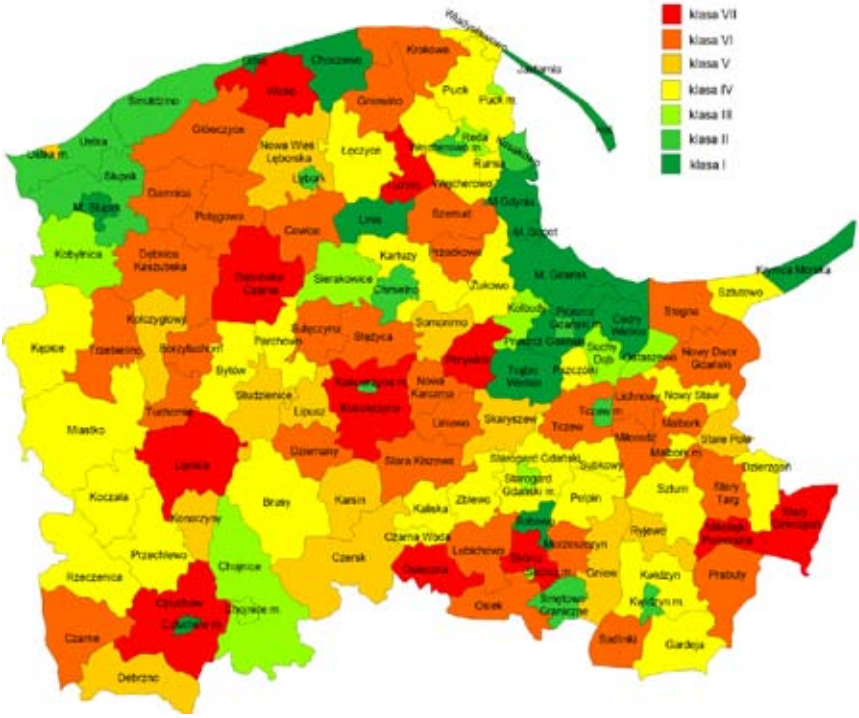

Rys. 2.20. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008 r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Po raz kolejny przeprowadzone badania statystyczne potwierdzają istnienie dysproporcji przestrzennych gmin województwa pomorskiego w obszarze finansów. Tak jak w większości wcześniejszych przypadków, także tutaj wyróżnia się dwa szczególnie charakterystyczne skupiska jednostek, które są atrakcyjne z punktu widzenia finansów samorządowych (klasa I, II i III). Pierwsze skupisko gmin stanowi grupa gmin nadbrzeżnych wraz z kilkoma gminami pozostającymi w ich strefie oddziaływania. Zalicza się do nich głównie Trójmiasto, gminę i miasto Pruszcz Gdański oraz gminę Trąbki Wielkie. Kolejne atrakcyjne skupisko gmin zlokalizowane jest w pasie nadbrzeżnym północno-zachodniej części województwa. Chodzi tutaj o gminy takie jak: Choczewo, Łeba, Smołdzino, Ustka, Słupsk i miasto Słupsk. Pozostały obszar województwa zajmują gminy klas niższych. Na podstawie szczegółowych hierarchii gmin województwa pomorskiego z lat 1999, 2002, 2005 i 2008, można zaobserwować ruch jednostek terytorialnych w ramach poszczególnych klas (por. tabela 2.7.).

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „FINANSE JST”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Bobowo	IV	VI	III	I	Nowa Wieś Lęborska	VII	VI	VI	V
Borzytuchom	V	VII	VII	VI	Nowy Dwór Gdański	V	V	VI	VI
Brusy	V	IV	V	IV	Nowy Staw	VI	VI	IV	IV
Bytów	I	III	IV	IV	Osieczna	VII	VII	VI	VII
Cedry Wielkie	VI	VI	V	I	Osiek	VI	VI	VI	VI
Cewice	V	VI	III	VI	Ostaszewo	IV	III	IV	III
Chmielno	IV	V	V	II	Parchowo	V	V	V	IV
Choczewo	II	V	II	I	Pelplin	IV	VI	VI	IV
Chojnice m.	II	IV	III	III	Potęgowo	VI	VI	VI	VI
Chojnice	IV	IV	IV	III	Prabuty	VI	V	V	VI
Czarna Dąbrówka	V	III	VII	VII	Pruszcz Gd. m.	IV	II	I	II
Czarna Woda m.	VII	VII	IV	IV	Pruszcz Gdański	IV	IV	I	I
Czarne	IV	V	VI	VI	Przechlewo	I	VII	VI	IV
Czersk	IV	III	V	V	Przodkowo	III	V	IV	VI
Człuchów m.	II	II	II	I	Przywidz	VII	VI	VI	VII
Człuchów	VII	VII	VII	VII	Pszczółki	VI	II	IV	IV
Damnica	VI	V	VI	VI	Puck m.	II	II	II	III
Debrzno	V	IV	IV	V	Puck	I	IV	VI	IV
Dębnica Kaszubska	VI	VI	I	VI	Reda m.	III	IV	IV	III
Dziemiany	V	V	VI	VI	Rumia m.	II	V	VI	IV
Dzierzgoń	VI	III	VI	IV	Ryjewo	IV	VII	VII	V
Gardeja	IV	IV	VI	IV	Rzeczenica	VII	VII	VII	IV
Gdańsk m.	I	I	I	I	Sadlinki	VII	III	V	VI
Gdynia m.	I	II	I	I	Sierakowice	III	V	V	III
Główczyce	VII	VII	VI	VI	Skarszewy	V	V	VI	V
Gniew	V	VI	V	V	Skórcz m.	III	I	IV	III
Gniewino	I	VI	V	VI	Skórcz	VI	VI	IV	VII
Hel m.	I	I	I	I	Słupsk	IV	II	I	II
Jastarnia m.	I	I	I	I	Słupsk m.	I	III	I	I
Kaliska	IV	IV	III	IV	Smętowo Graniczne	VI	V	V	II
Karsin	II	IV	IV	V	Smołdzino	V	VI	VI	II
Kartuzy	II	II	IV	IV	Somonino	II	III	VI	V
Kępice	VI	VI	V	IV	Sopot m.	I	I	I	I
Kobylnica	III	IV	II	III	Stara Kiszewa	VI	I	VI	VI
Koczała	IV	VI	IV	IV	Stare Pole	VI	II	VI	V
Kolbudy	III	II	IV	III	Starogard Gd. m.	IV	II	III	III
Kołczygłowy	III	VI	IV	V	Starogard Gdański	VII	VI	VI	IV
Konarzyny	IV	VI	I	V	Stary Dzierzgoń	V	VII	VII	VII
Kosakowo	IV	I	I	II	Stary Targ	VII	IV	VII	VI
Kościerzyna m.	III	IV	II	II	Stegna	I	IV	V	VI
Kościerzyna	VII	VII	VII	VII	Stężyca	IV	IV	V	VI
Krokowa	V	IV	III	VI	Studzienice	IV	V	VI	V
Krynica Morska m.	I	I	I	I	Subkowy	IV	III	V	IV
Kwidzyn m.	I	I	I	II	Suchy Dąb	VII	VII	IV	III

HIERARCHIZACJA GMIN – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „FINANSE JST”									
gmina	1999	2002	2005	2008	gmina	1999	2002	2005	2008
Kwidzyn	VI	VI	IV	IV	Sulęczyno	V	VI	V	VI
Lębork m.	IV	VI	IV	II	Szemud	IV	VI	VI	VI
Lichnowy	VII	VII	VI	VI	Sztum	VI	II	IV	IV
Linia	I	IV	III	I	Sztutowo	VII	IV	IV	IV
Liniewo	V	VI	III	VI	Tczew m.	II	I	IV	II
Lipnica	VII	VII	II	VII	Tczew	IV	IV	VI	VI
Lipusz	III	IV	III	V	Trąbki Wielkie	II	IV	V	I
Lubichowo	IV	V	VII	VI	Trzebielino	VI	IV	VII	VI
Luzino	VI	IV	VII	VII	Tuchomie	IV	VI	VI	VI
Łeba m.	I	I	I	I	Ustka m.	II	II	II	V
Łęczyce	VI	IV	VI	IV	Ustka	I	I	I	II
Malbork m.	II	IV	IV	IV	Wejherowo m.	II	II	III	II
Malbork	VII	V	IV	VI	Wejherowo	I	II	IV	IV
Miastko	IV	III	IV	IV	Wicko	VII	VI	V	VII
Mikołajki Pomorskie	VII	VII	II	VII	Władysławowo m.	IV	I	I	IV
Miłoradz	V	II	VI	VI	Zblewo	IV	II	III	IV
Morzeszczyn	VI	VI	VI	VI	Żukowo	IV	IV	V	IV
Nowa Karczma	VI	V	III	VI					

Tabela 2.7. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Finanse JST” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W sferze finansów niewiele jest gmin, które od początku do końca analizowanego okresu utrzymały swoją pozycję w zestawieniu. Wśród tego typu gmin z klasy o najwyższej atrakcyjności (klasa I) znajdują się wyłącznie ośrodki posiadające status gmin miejskich – Gdańsk, Sopot, Łeba, Krynica Morska i Hel. Z kolei na niechlubnych pozycjach w klasach o najmniejszym potencjale finansowym (klasy VI i VII) pozostały m. in. gminy Morzeszczyn, Osieczna i Człuchów. Gminą, która jednocześnie odnotowała najwyższy awans, jak również spadek w rankingu, jest gmina Mikołajki Pomorskie. Do roku 2002 gmina ta pozostawała w klasie VII, aby w roku 2005 zostać sklasyfikowaną w klasie II i awansować aż o 5 klas w górę w rankingu. Jednakże w roku 2008 gmina z powrotem została zaliczona do grupy jednostek mało atrakcyjnych, o niewielkim potencjale w aspekcie finansów terytorialnych, głównie z powodu zmniejszenia wydatków majątkowo-inwestycyjnych (z 754,28 zł na mieszkańca w 2005 r. do 540,86 zł na mieszkańca w 2008 r.). Zdecydowanie zmniejszyły się również udziały wydatków na ochronę zdrowia, oświatę oraz kulturę w łącznych wydatkach gminy Mikołajki Pomorskie. Duże pogorszenie w obszarze finansów samorządowych w ostatnich latach zanotowały też gminy: Cewice (z klasy III w 2005 r. do klasy VI w 2008 r.), Dębnica Kaszubska (z klasy I w 2005 r. do VI w 2008 r.), Liniewo i Lipusz (z klasy III w 2005 r. do klasy VI w 2008 r.) oraz gmina Skórcz (z klasy IV w 2005 r. do klasy VII w 2008 r.). We wszystkich wymienionych przypadkach wpływ na degradację klasową miał wskaźnik dotyczący wydatków majątkowo-inwestycyjnych na 1 mieszkańca, który zdecydowanie zmalał pomiędzy 2005 i 2008 rokiem. Istotne jest więc, aby podlegał

stałemu monitorowaniu, ponieważ w największym stopniu (z wagą 29,08%) wpływa na potencjał gmin w zakresie finansów samorządowych.

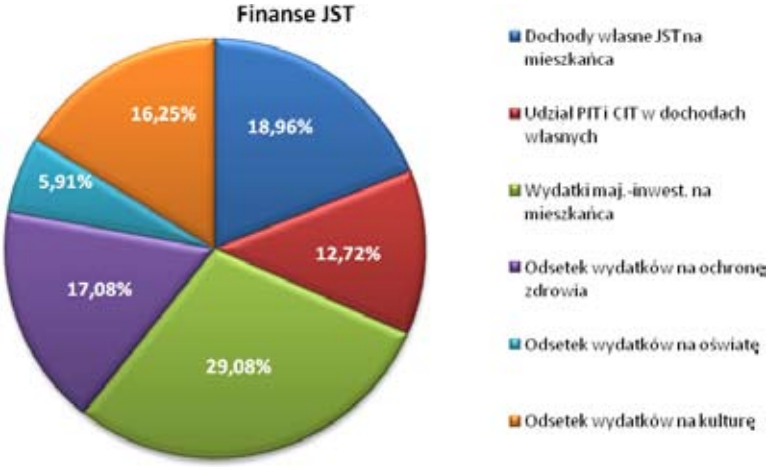

Rys. 2.21. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego" dla gmin

Źródło: opracowanie własne

Proces gospodarowania zasobami finansowymi jest tak złożony, że trudno jest ustalić zestaw uniwersalnych czynników, które w sposób kompleksowy opisywałyby badane zjawisko. Na potrzeby niniejszego opracowania przyjęto grupę sześciu wskaźników cząstkowych. Uzyskany w toku analizy statycznej system wag pozbawiony jest subiektywizmu i w pełni obiektywnie odwzorowuje najważniejsze czynniki różnicujące gminy pod względem potencjału finansów jst. Poziom wydatków majątkowo-inwestycyjnych w przeliczeniu na jednego mieszkańca danej gminy uznano za zmienną w największym stopniu determinującą potencjał finansowy jednostki terytorialnej (waga 29,08%). Analizowano także stan finansów publicznych gmin województwa pomorskiego pod kątem dochodów własnych gmin na 1 mieszkańca (waga 18,96%), poziomu wydatków budżetów gminnych na ochronę zdrowia w ogóle wydatków (waga 17,08%), udział podatków PIT i CIT w dochodach własnych gminy (waga 12,72%) oraz odsetek wydatków budżetów samorządowych na oświatę (waga 5,91%) i kulturę (waga 16,25%) (por. rys. 2.21.).

Najwyższymi dochodami własnymi budżetu jst w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2008 roku może pochwalić się Krynica Morska (9723,14 zł/osobę w porównaniu do 1381,83 zł w 1999 r.), dla której wartość wskaźnika ponad dwukrotnie przewyższała poziom dla trzeciego z kolei pod tym względem Sopotu (4049,38 zł/osobę w porównaniu do 1601,40 zł w 1999 r.). Wskaźnik ten zadecydował w znacznej mierze o zaliczeniu jej do I klasy pod względem potencjału finansów jst. Z kolei najwyższy udział podatków PIT i CIT w dochodach własnych budżetu jednostki miała w 2008 roku Reda oraz Rumia. Wpływy z podatków dochodowych od osób fizycznych i prawnych stanowiły tam 51,25% i 51,24% ogółu dochodów budżetowych (dla porównania w 1999 r. było to: 45,96% dla Redy oraz 47,7% dla Rumi). Wśród najwyższych wydatków o charakterze majątkowo-inwestycyjnym na 1 mieszkańca na tle pozostałych wyróżnia się turystyczna gmina

miejska Jastarnia (6895,50 zł/osobę). W tym przypadku zaobserwowano ogromny wzrost w porównaniu do 1999 r., kiedy poziom wspomnianych wydatków wynosił zaledwie 365,37 zł. Na ochronę zdrowia najwięcej wydaje się w gminie Bobowo (5,13% ogółu wydatków budżetowych w porównaniu do 1,86% w 1999 r.), na oświatę i wychowanie – w gminie Kaliska (53,53% ogółu wydatków budżetowych w porównaniu do 45,47% w 1999 r.), a na kulturę – w gminie Gniewino (8,90% w porównaniu do 0,59% w 1999 r.).

W analizowanym obszarze najbardziej istotne zróżnicowanie w poziomie wskaźnika syntetycznego wykazywały gminy powiatu puckiego. Różnica pomiędzy gminą najlepszą a najgorszą pod tym względem była równa 0,0614. Najbardziej atrakcyjną pod względem finansów wśród wszystkich okazała się Jastarnia (0,0893), a najmniej – Krokowa (0,0279), głównie ze względu na poziom dochodów własnych budżetu jednostki samorządowej w przeliczeniu na mieszkańca oraz poziom wydatków majątkowo-inwestycyjnych na osobę.

Niewiele natomiast od siebie różniły się w obszarze finansów gminy znajdujące się na terenie powiatów: malborskiego i chojnickiego. W powiecie malborskim zróżnicowanie wskaźnika syntetycznego w tym aspekcie wahało się od 0,0271 dla gminy Miłoradz do 0,0336 dla miasta Malbork. Z kolei w powiecie chojnickim wartości te wynosiły odpowiednio 0,0307 dla gminy Czersk i 0,0393 dla gminy Chojnice.

Rozwój regionu finansowany jest w znaczącej części ze środków publicznych. Pomorskie należy do województw, w których poziom dochodów publicznych przekracza wartość wydatków publicznych (w 2008 r.). W aspekcie potencjału finansowego znaczne dysproporcje wynikają głównie ze statusu analizowanych ośrodków. Jednostki będące centrami lokalnymi (w tym aglomeracja trójmiejska i rozwijające się miejscowości turystyczne w pasie przybrzeżnym), z uwagi na koncentrację w ich obszarze osadnictwa oraz działalności gospodarczej, są bardziej zasobne w dochody, a tym samym skala ich wydatków na zaspokojenie potrzeb jest większa. Wśród gmin wiejskich, zaliczonych do grupy gmin o najwyższym poziomie potencjału w 2008 r. zaliczono jedynie gminy: Trąbki Wielkie, Cedry Wielkie, Choczewo, Linia, Bobowo, Pruszcz Gdański.

2.7. Gminy o poziomie rozwoju szczególnie wysokim i szczególnie niskim

Na podstawie powyższej analizy możliwe jest wskazanie gmin szczególnie problemowych oraz gmin wyróżniających się szczególnie wysokim poziomem potencjału społeczno-ekonomicznego. Wyniki przedstawiono na rysunku 2.22. Kolorem czerwonym zaznaczono obszary marginalizacji w regionie, które wymagają interwencji i podjęcia zdecydowanych kroków. Gminy należące do tych obszarów charakteryzowały się najniższymi wartościami syntetycznego miernika poziomu rozwoju na przestrzeni wszystkich analizowanych lat. Tym samym, najniższa wartość wskaźnika przekładała się na to, że w każdym z wybranych przekrojów czasowych gminy te były zaklasyfikowane do VII bądź VI klasy (czyli klas obejmujących gminy o najniższym i niskim poziomie rozwoju potencjału). Niebieskim kolorem zaznaczono gminy wyróżniające się na tle innych wybitnie wysokim poziomem potencjału, uzyskując w każdym analizowanym okresie najwyższe, znacznie przekraczające średnią, wartości syntetycznego miernika. Pozostałe gminy w całym okresie analizy nie wyróżniały się szczególnym potencjałem rozwoju.

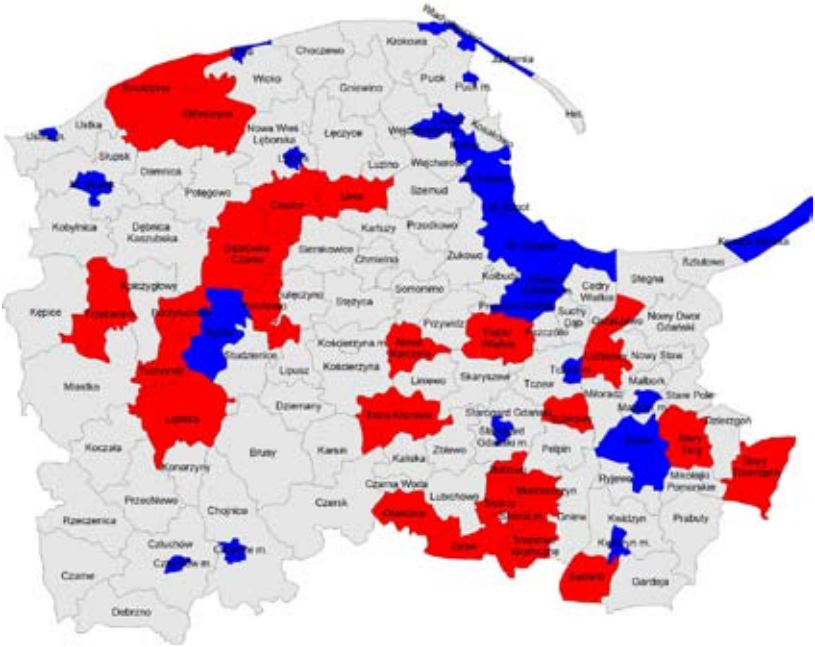

Rys. 2.22. Delimitacja gmin o szczególnym potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego

Źródło: opracowanie własne

Z analizy mapki przedstawiającej delimitację gmin o szczególnym potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego wynika, że obszarem o największych możliwościach wzrostu jest pas gmin położonych nad Zatoką Gdańską, w skład którego wchodzą: Reda, Rumia, gmina miejska Wejherowo, miasto Gdynia, Sopot, Gdańsk, Pruszcz Gdański i gmina Pruszcz Gdański. Źródłem ich potencjału jest przynależność do konurbacji trójmiejskiej lub też bliskość położenia w stosunku do niej. Wpływ Trójmiasta na gminy przyległe od strony północnej i południowej potęguje dobra dostępność komunikacyjna, głównie związana z rozbudowaną siecią dróg (droga krajowa nr 6 łączy miasto Wejherowo, gminy Reda i Rumia z Trójmiastem od północy, a od południa z miastem Pruszcz Gdański). Dobra dostępność komunikacyjna do aglomeracji jest szczególnie ważna, ponieważ Trójmiasto jest jednym z ważniejszych ośrodków przemysłowych, naukowych i kulturalnych w Polsce. Jest to obszar metropolitalny obejmujący około 70-kilometrowy pas zainwestowania osadniczego z dwiema koncentracjami portowo-przemysłowymi Gdańska i Gdyni i rozwijającym się układem mieszkaniowo-usługowym w paśmie między centrami tych miast oraz funkcjonalnie powiązanym z nim otoczeniem.

Szczególna pozycja Trójmiasta w grupie gmin o wyróżniającym się potencjale społeczno-ekonomicznym wynika w głównej mierze z jego wysokiej atrakcyjności dla turystów oraz mieszkańców. Zróżnicowana struktura gospodarki trójmiejskiej, która jeszcze do niedawna opierała się w większości o przemysł

stoczniowy, powoduje znaczny wzrost konkurencyjności badanych obszarów w stosunku do pozostałych jednostek. Potencjał gospodarczy Trójmiasta obecnie opiera się na przemyśle precyzyjnym, elektronicznym i informatyce.

Wyróżniającymi się na tle województwa pomorskiego pod względem potencjału rozwojowego są także gminy typowo turystyczne, cieszące się dużą popularnością wśród odwiedzających z całego kraju, jak również zagranicy, tj. Krynica Morska, Jastarnia, Władysławowo i Łeba oraz gminy miejskie Puck i Ustka. Rozbudowana infrastruktura turystyczna, położenie nad otwartym morzem (poza miastem Puck) i walory krajobrazowe tych terenów sprawiają, że charakteryzują się one znacznie wyższym wskaźnikiem potencjału społeczno-ekonomicznego niż pozostałe gminy nadmorskie (z wyłączeniem Trójmiasta). Rozwój turystyki na tych terenach dodatkowo implikuje pozytywne efekty w kwestii przedsiębiorczości mieszkańców i powstawania małych i średnich przedsiębiorstw, samozatrudnienia i malejącego bezrobocia oraz rozwoju sektora usługowego.

Pozostałe gminy o wysokim potencjale rozwojowym zlokalizowane w granicach województwa pomorskiego to przede wszystkim gminy Lębork i Sztum oraz miasta: Słupsk – miasto o znacznie wyższym potencjale niż inne ośrodki miejskie położone poza obszarem metropolitalnym, Człuchów, Chojnice, Starogard Gdański, Tczew, Lębork, Malbork i Kwidzyn. Pozycja tych gmin w grupie jednostek o znacznym potencjale rozwojowym wynika z faktu, że stanowią one centra subregionalne, potencjalne bieguny wzrostu gospodarczego, społecznego, kulturalnego, edukacyjnego itp. na terenach peryferyjnych, znajdujących się poza obszarem oddziaływania aglomeracji trójmiejskiej.

Na podstawie dokonanej delimitacji gmin województwa pomorskiego, oprócz jednostek o szczególnie wysokim potencjale rozwoju społeczno-ekonomicznego, zidentyfikowano gminy o wybitnie niskich możliwościach ogólnie pojętego wzrostu. W grupie tej znalazło się aż 25 spośród 123 jednostek szczebla gminnego w całym województwie pomorskim. Są to gminy: Smołdzino, Główczyce, Trzebielino, Lipnica, Tuchomie, Borzytuchom, Dąbrówka Czarna, Parchowo, Cewice, Linia, Nowa Karczma, Stara Kiszewa, Osieczna, Osiek, Smętowo Graniczne, Skórcz, Morzeszczyn, Bobowo, Trąbki Wielkie, Subkowy, Lichnowy, Ostaszewo, Stary Targ, Sadlinki oraz Stary Dzierzgoń.

Wyjątkowo niekorzystna sytuacja rysuje się w przypadku gminy Smołdzino, która w niedostateczny sposób wykorzystuje swój potencjał ekonomiczny związany z nadmorskim położeniem. Ograniczenie wykorzystania możliwości i szans wynikających z takiej lokalizacji powodowane jest bezpośrednio przez niedostateczny poziom rozwoju infrastruktury technicznej, niekorzystną sytuację na rynku pracy, a także niekorzystne procesy demograficzne zachodzące na terenie gminy. Ponadto niski wskaźnik potencjału rozwojowego w gminie Smołdzino może być wynikiem konfliktu między rozwijającymi się na tych terenach funkcjami turystycznymi w warunkach ścisłej ochrony środowiska przyrodniczego – w granicach gminy Smołdzino znajduje się bowiem fragment Słowińskiego Parku Narodowego z Jeziorem Smołdzińskim i częścią jeziora Łebsko, które stanowią aż 65,4% ogółu powierzchni całej gminy. Podobne problemy wykazują też inne gminy położone w strefie brzegowej, zaklasyfikowane do grupy jednostek niewyróżniających się w aspekcie potencjału społecznego i ekonomicznego.

Pozostałe gminy województwa pomorskiego wydzielone jako mało atrakcyjne i o niewielkim potencjale społeczno-gospodarczym są obszarami

wiejskimi. Ich wyjątkowo niekorzystny profil determinują problemy, z którymi styka się znaczna większość tego typu terenów w całym kraju. Niski potencjał rozwojowy obszarów wiejskich z terytorium województwa pomorskiego warunkowany jest między innymi: rozdrobnieniem wiejskich gospodarstw domowych, osłabiającym ich efektywność ekonomiczną i konkurencyjność; niskim poziomem wykształcenia mieszkańców; problemem bezrobocia jawnego i ukrytego, będących rezultatem zmian i przekształceń strukturalnych, jakie dokonały się w polskiej gospodarce oraz ograniczonych możliwości zatrudnienia na wsi; słabo rozwiniętą infrastrukturę techniczną, obniżającą standard życia i gospodarowania decydującą o słabej atrakcyjności tych terenów dla potencjalnych inwestorów, turystów czy mieszkańców; niedoinwestowaniem i niedostosowaniem infrastruktury społecznej do istniejących potrzeb, w szczególności w przypadku placówek kulturalnych, turystycznych, ale także szkół oraz placówek opiekuńczych i służby zdrowia.

2.8. Podsumowanie

Głównym celem stawianym współcześnie polityce regionalnej jest efektywne wspieranie przewag konkurencyjnych regionów, niezbędnych do udziału w globalnej rywalizacji, poprzez optymalne wykorzystanie endogenicznych potencjałów. Innym istotnym wyzwaniem jest także skuteczne przeciwdziałanie procesom marginalizacji, zachodzącym na obszarach, na których kumulują się negatywne zjawiska społeczno-gospodarcze w skali wymuszającej podjęcie szczególnej interwencji. Polityka regionalna musi zatem sprostać jednoczesnym wyzwaniom w zakresie zarówno likwidacji opóźnień, jak i wspierania nowych i wzmacniania już istniejących przewag konkurencyjnych. Dlatego obok wspierania działań biegunów wzrostu trzeba przede wszystkim stwarzać warunki dla dyfuzji ich dokonań i wpływów, które będą sprzyjać na przykład wyrównywaniu szans edukacyjnych, zwiększaniu dostępności, likwidowaniu groźby wykluczenia, poprawie poziomu integracji społecznej, podnoszeniu poziomu życia.

Efektywna realizacja tak określonych celów została uwzględniona w podjętych w 2008 r. w Ministerstwie Rozwoju Regionalnego pracach nad Krajową Strategią Rozwoju Regionalnego. Stanowi ona średniookresowy dokument, określający cele i strategiczne kierunki działania podmiotów publicznych, zaangażowanych w realizację w Polsce polityki regionalnej na wszystkich szczeblach jej projektowania i wdrażania. Podstawą do zaprojektowania adekwatnych i skutecznych mechanizmów i instrumentów wsparcia dla regionów borykających się z różnorodnymi wyzwaniami rozwojowymi jest uzyskanie możliwie precyzyjnego obrazu zróżnicowań oraz rzetelna identyfikacja ich potencjałów i barier rozwojowych.

Niniejsze opracowanie miało posłużyć właśnie temu celowi. Przeprowadzona analiza przestrzenna zróżnicowania potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego pozwoliła na zdiagnozowanie dysproporcji funkcjonalnych tych jednostek w odniesieniu do sześciu obszarów wpływających na potencjał rozwojowy ośrodków osadniczych. Są to: „Procesy demograficzne", „Rynek pracy", „Potencjał gospodarczy", „Warunki życia", „Infrastruktura" oraz „Finanse jednostek samorządu terytorialnego". Badania w ramach metodologii budowy wskaźników syntetycznych rekomendowanej przez Komisję Europejską oraz OECD pozwoliły na wyodrębnienie siedmiu grup (klas) jednostek terytorialnych w każdym aspekcie rozwojowym, których analiza posłużyła

usystematyzowaniu wiedzy o najważniejszych barierach i potencjałach gmin z obszaru województwa pomorskiego (także na tle odpowiadających im powiatów).

Dokonana analiza przestrzenna potencjału społeczno-ekonomicznego gmin województwa pomorskiego zwróciła uwagę na osie zróżnicowania w obszarze społeczeństwa i gospodarki, które przebiegają między miastami a obszarami wiejskimi oraz między wschodem a zachodem tej części Polski. Widoczna jest przewaga metropolii nad regionami peryferyjnymi, a także zróżnicowanie między gminami jednego powiatu, stanowiąc tym samym potwierdzenie dla założeń teorii ośrodków centralnych, wyjaśniającej prawidłowości rządzące rozmieszczeniem, ilością i wielkością miejscowości w systemie osadniczym oraz teorii polaryzacji i biegunów wzrostu, stymulujących rozwój regionalny. W przypadku pomorskiego główne skupisko ośrodków o wysokim potencjale społeczno-ekonomicznym skoncentrowane jest w rejonie nadmorskim, w obszarze oddziaływania gmin aglomeracji trójmiejskiej oraz wokół miasta Słupska, stanowiącego drugi po Trójmieście ośrodek rozwojowy w województwie. W toku analiz zidentyfikowano także skupiska jednostek gminnych o niewielkim potencjale rozwojowym, włączając w to niską atrakcyjność w każdym z aspektów potencjałotwórczych, które zlokalizowane są głównie w przygranicznym bloku zachodnim i części południowo-wschodniej regionu pomorskiego, i to właśnie do nich skierowane powinny być w większości działania naprawcze władz samorządowych, aby w przyszłości mogły skutecznie konkurować z innymi jednostkami w „walce" o mieszkańca, inwestora czy turystę, przekładając się tym samym pozytywnie na kształtowanie atrakcyjności jednostek terytorialnych na szczeblu powiatowym i całego województwa pomorskiego.

Szczególną rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym i podnoszeniu konkurencyjności całego województwa odgrywa Trójmiasto (Gdańsk, Gdynia i Sopot) i otaczający je obszar metropolitarny oraz miasto Słupsk. Obszary pozametropolitalne w województwie pomorskim rozwijają się znacznie wolniej niż Trójmiasto i Słupsk. Ważną rolę w rozwoju tych terenów odgrywają jednak lokalne centra rozwoju – lokalni liderzy, stanowiący potencjalne bieguny wzrostu gospodarczego i rozwoju społecznego. Ośrodkami koncentracji potencjału rozwojowego na terenach znajdujących się poza obszarem oddziaływania aglomeracji trójmiejskiej i miasta Słupska są przede wszystkim Chojnice z Człuchowem, Kwidzyn, Lębork, Malbork, Starogard Gdański, Tczew. Gminy stanowiące siedziby powiatów, pośród których znajdują się miedzy innymi miasto Kościerzyna, Bytów, Sztum oraz miasta nadmorskie, takie jak Ustka czy Łeba, niebędące stolicami powiatów, są także bardzo istotne dla równoważenia procesów rozwoju, w głównej mierze z uwagi na współdziałanie z ośrodkami koncentracji potencjału w obsłudze obszarów pozametropolitalnych.

Obszary wiejskie i małe miasta stanowią około 90% powierzchni województwa. Zamieszkuje je niespełna 1/3 populacji całego regionu pomorskiego. Także w ich obrębie występują duże dysproporcje rozwojowe, które wynikają z różnych uwarunkowań rozwoju, aktywności mieszkańców oraz stanu i jakości lokalnej infrastruktury. Na obszarach wiejskich rośnie poziom przedsiębiorczości i inicjatywności oraz kreatywności wśród mieszkańców, a dysproporcje przestrzenne aktywności gospodarczej maleją. Budownictwo mieszkaniowe rozwija się intensywniej niż w miastach, co stanowi skutek obserwowanej od kilku lat urbanizacji wsi na obszarach podmiejskich i atrakcyjnych rekreacyjnie. Z drugiej strony słabo rozwinięta infrastruktura techniczna i niska dostępność transportowa

znacznej części obszarów wiejskich stanowią jedne z najpoważniejszych barier ich wielofunkcyjnego rozwoju, przede wszystkim na obszarach popegeerowskich. Nieodpowiedni stopień rozwoju infrastruktury (w tym infrastruktury społecznej) nie tylko obniża standard życia, lecz wpływa także na obniżenie atrakcyjności inwestycyjnej obszarów, które dotknięte są stagnacją gospodarczą, utrwalającym się bezrobociem, patologiami i frustracją społeczną.

W przypadku analizy poszczególnych aspektów wpływających na potencjał społeczno-ekonomiczny gmin województwa pomorskiego widoczne są także dość duże dysproporcje. W obszarze dotyczącym procesów demograficznych wyraźnie zaznacza się problem suburbanizacji i związanych z nią migracji z miast i napływu ludności na wieś i tereny podmiejskie. Dodatkowo w gminach województwa pomorskiego obserwuje się też jedne z wyższych w Polsce dodatnich wskaźników przyrostu naturalnego i proces odmładzania społeczeństwa. W aspekcie rynku pracy gminy województwa pomorskiego charakteryzuje tez znaczne zróżnicowanie przestrzenne. W zależności czy jest to gmina miejska, miejsko-wiejska czy wiejska występuje różny rozkład wartości poszczególnych czynników wpływających na sytuację na rynku pracy. Generalnie występuje zależność, że najmniejszym potencjałem w tym zakresie charakteryzują się gminy wiejskie, a największym – miejskie, w których najwyższy jest zwykle wskaźnik zatrudnienia, przy niskim odsetku bezrobotnych kobiet oraz niewielkim udziale zarejestrowanych osób bezrobotnych w ogólnej liczbie ludności w wieku produkcyjnym. Warunki życia mieszkańców regionu są zróżnicowane i zależne od predyspozycji rozwojowych poszczególnych powiatów. Procesy transformacji podniosły średni standard życia, jednak ten pozytywny wpływ nie rozłożył się równomiernie, w głównej mierze wpływając na Trójmiasto i obszar jego oddziaływania. Największy problem dla mieszkańców regionu w kwestii warunków życia stanowi sfera mieszkaniowa, jej niewystarczająca dostępność i powierzchnia użytkowa przypadająca na jedną osobę. Szczególnie trudna jest też sytuacja związana ze stopniem upowszechnienia edukacji na poziomie szkół średnich – w większości małych gmin wiejskich brak jest jakichkolwiek szkół średnich. Stosunkowo niewielki jest też odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach w mniejszych jednostkach osadniczych. Wewnątrz regionu występują znaczne dysproporcje poziomu rozwoju gospodarczego, co w głównej mierze spowodowane jest koncentracją aktywności w zespole miejskim Gdańsk–Gdynia–Sopot, w mniejszym stopniu –Słupsku i miastach powiatowych, które są lokalnymi centrami gospodarczymi. Pomorskie wyróżnia też wysoka aktywność gospodarcza. Wysoki poziom przedsiębiorczości oraz wysoki poziom aktywności gospodarczej wiąże się z istnieniem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw (głównie w dużych miastach), silnie powiązanych z sektorem turystki pozwalającym na wykorzystanie przez gminy walorów lokalizacyjnych wynikających z nadmorskiego położenia. Mimo znacznego postępu w ostatnich latach, w województwie pomorskim wciąż występują wysokie dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Dotyczy to w szczególności dostępności do urządzeń kanalizacyjnych i gazu ziemnego. Dysproporcje w tym zakresie zdecydowanie obniżają atrakcyjność gospodarczą i osiedleńczą obszarów wiejskich oraz niekorzystnie wpływają na stan środowiska przyrodniczego. W sferze związanej z finansami jednostek samorządu terytorialnego zróżnicowanie pośród gmin jest najmniejsze. Taki stan rzeczy wynika przede wszystkim ze statusu posiadanego przez każdą z gmin, przy czym najkorzystniejsza sytuacja w aspekcie potencjału finansowego występuje w Trójmieście i Słupsku.

3. Analiza potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów województwa pomorskiego

W poniższej części opracowania przedstawiono analizę poziomu rozwoju potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów. Potencjał zilustrowano w oparciu o sześć najbardziej reprezentatywnych aspektów. W ramach każdego aspektu policzono wskaźniki cząstkowe, determinujące w najbardziej dokładny sposób stopień rozwoju poszczególnych jednostek terytorialnych. Lista tych wskaźników została rozszerzona w niektórych przypadkach w porównaniu do wskaźników obliczonych na poziomie gmin. Należy również zwrócić uwagę szczególnie na wyniki uzyskane dla powiatów grodzkich, które w związku z przyjętym założeniem różnią się nieznacznie od wyników uzyskanych w poprzedniej części dla gmin. Spowodowane jest to bezpośrednio innym zbiorem informacji wykorzystanych do analizy statystycznej oraz zmianą punktu odniesienia (w poprzedniej części opracowania miasta na prawach powiatu porównywano z gminami, w tej części powiaty grodzkie przedstawione są na tle innych powiatów).

Rysunek 3.1. przedstawia graficzne ujęcie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego w poszczególnych powiatach województwa pomorskiego (dla porównania mapa dla 1999 roku została zamieszczona w Załączniku).

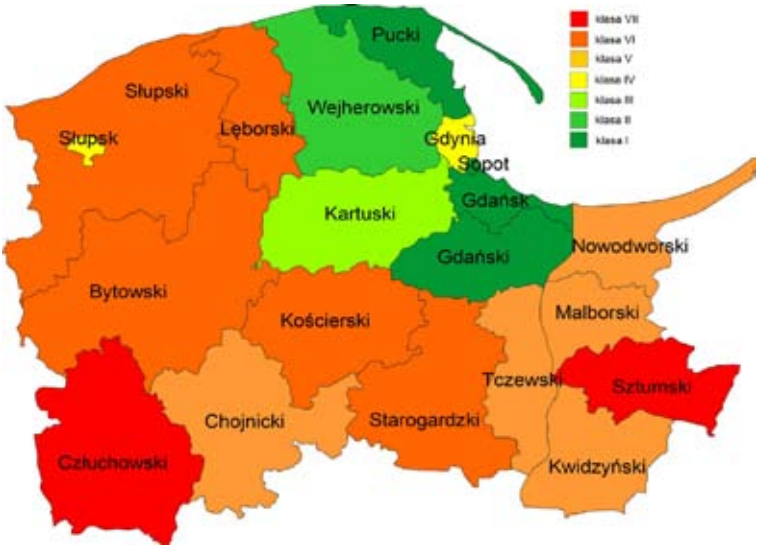

Rys. 3.1. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego dla powiatów w 2008 r.

*klasa I – wybitnie wysoki poziom potencjału, klasa VII – szczególnie niski poziom potencjału

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na podstawie danych statystycznych powiaty zostały zaklasyfikowane do jednej z siedmiu wyróżnionych klas, definiujących potencjał społeczno-ekonomiczny. Klasy te zostały zobrazowane z zastosowaniem standardowej kolorystyki. Należy zwrócić uwagę, że do klasy VII zalicza się powiaty cechujące się najniższym poziomem rozwoju, klasa VI zawiera powiaty cechujące się niskim poziomem rozwoju, klasa V zawiera powiaty charakteryzujące się poziomem potencjału poniżej przeciętnej. Do klasy IV zaliczono powiaty o przeciętnym poziomie rozwoju, klasa III obejmuje powiaty cechujące się ponadprzeciętnym rozwojem, klasa II – wysokim poziomem rozwoju, zaś do klasy I zaliczono powiaty o najwyższym poziomie rozwoju w danym aspekcie.

Obszary zdecydowanie wyróżniające się w tym zakresie to powiaty: gdański, pucki, miasto Gdańsk oraz miasto Sopot. Zostały one zakwalifikowane do klasy I, definiującej najwyższy poziom potencjału. Przyglądając się im bliżej, można zauważyć, że miasto Sopot przoduje pod wieloma względami, wyróżniając się świetną sytuacją na rynku pracy, bardzo dobrymi warunkami życia, wysokim poziomem potencjału gospodarczego czy stopniem wyposażenia w infrastrukturę techniczną. Aspekty te powodują, że Sopot znajduje się na czele rankingu. Również powiat grodzki Gdańsk wyróżnia się szczególnie pozytywnie pod każdym względem (z wyjątkiem procesów demograficznych). Warty odnotowania jest także powiat gdański, odznaczający się największą wartością syntetycznego miernika procesów demograficznych oraz warunkami życia ustępującymi tylko Sopotowi. Ponadto powiat pucki charakteryzuje się znaczącym potencjałem gospodarczym.

W toku analiz do klasy II zaliczony został tylko jeden powiat z terenu województwa pomorskiego. Zachodzące procesy demograficzne oraz korzystna sytuacja w pozostałych aspektach istotnych z punktu widzenia rozwoju społeczno-gospodarczego jednostek powiatowych sprawiły, że do tej klasy zakwalifikowano powiat wejherowski. Do klasy III powiatów o nieco mniej znaczącym potencjale rozwojowym zaliczono wyłącznie powiat kartuski, który utrzymywał wszystkie badane wskaźniki na poziomie przeciętnym lub poniżej przeciętnej, nie wyróżniając się szczególnie w żadnym z obszarów. Na tak dobrą lokatę w ogólnej klasyfikacji wpłynęły przede wszystkim procesy demograficzne (w 2008 r. w powiecie kartuskim zanotowano wysoki przyrost naturalny wynoszący prawie 9 osób na 1000 mieszkańców oraz wysokie saldo migracji wynoszące 7 osób na 1000 mieszkańców). Do grupy powiatów o randze związanej z umiarkowanymi możliwościami rozwoju przyporządkowano dwa duże ośrodki miejskie – Gdynię oraz Słupsk. Mimo spodziewanego potencjału miast z jednej strony związanego (w przypadku Gdyni) z bliskim sąsiedztwem Gdańska i Sopotu, a z drugiej (w przypadku Słupska) – wynikającego ze statusu miasta jako drugiego w województwie skupiska ludności, poziom potencjału społeczno-gospodarczego uzyskany w toku analiz statystycznych okazał się niższy. Wynika to przede wszystkim z przyjętego zbioru wskaźników cząstkowych i zastosowanej metodologii obliczeń pozwalającej na zachowanie całkowitego obiektywizmu w konstruowaniu wniosków. Powiaty: chojnicki, nowodworski, malborski, tczewski oraz kwidzyński znalazły się w klasie V, natomiast powiat słupski, lęborski, bytowski, kościerski i starogardzki – w klasie VI.

Koniec rankingu stanowią powiaty człuchowski oraz sztumski. W przypadku powiatu sztumskiego, szczególnie niekorzystną sytuację obserwuje się na rynku pracy. Niski poziom płac (w 2008 r. przeciętne wynagrodzenie miesięczne stanowiło jedynie 76,9% średniej krajowej), wysoka stopa bezrobocia (16,9% w 2008 r.

w porównaniu do 37,4% w 2002 r.), brak ofert pracy w urzędach pracy czy wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych (14,86% w 2008 r. natomiast w całym województwie pomorskim wyniósł on 33,35%) należą tu do najniższych w województwie. Z kolei w powiecie człuchowskim, chociaż żadne z porównywanych zagadnień nie należy do najgorszych, wszystkie poszczególne składowe wskaźnika syntetycznego potencjału społeczno-ekonomicznego kształtują się na niskim poziomie.

Umiarkowanie na tle całego województwa w aspekcie potencjału społeczno-ekonomicznego prezentuje się powiat nowodworski, który stanowi specyficzny wyjątek pośród obszarów sąsiadujących z Trójmiastem. Korzystne położenie geograficzne powinno stanowić dla powiatu szansę rozwoju, jednakże zjawiska społeczno-gospodarcze zachodzące na jego terenie nie są związane z procesami konwergencji, a wyłącznie pogłębiają dysproporcje w rozwoju powiatu względem Trójmiasta i innych jednostek powiatowych znajdujących się w obszarze jego pozytywnych oddziaływań.

Ogólny wskaźnik definiujący potencjał jednostek samorządu terytorialnego został obliczony jako średnia ważona z poszczególnych wskaźników syntetycznych dla kolejnych aspektów branych pod uwagę w analizie statystycznej. Rozkład wag przedstawiony na rysunku 3.2. został uzyskany w wyniku zastosowania techniki ważenia GVP (opartej na kryteriach statystycznych). Wybór wspomnianej metody uzasadnia z jednej strony łatwość wykonania niezbędnych obliczeń, z drugiej natomiast obiektywizm uzyskanych wag. Nie mają one charakteru uznaniowego, lecz są uzależnione od zasobu i istotności informacji tkwiących w danym wskaźniku, ważnych z punktu widzenia danego aspektu potencjału.

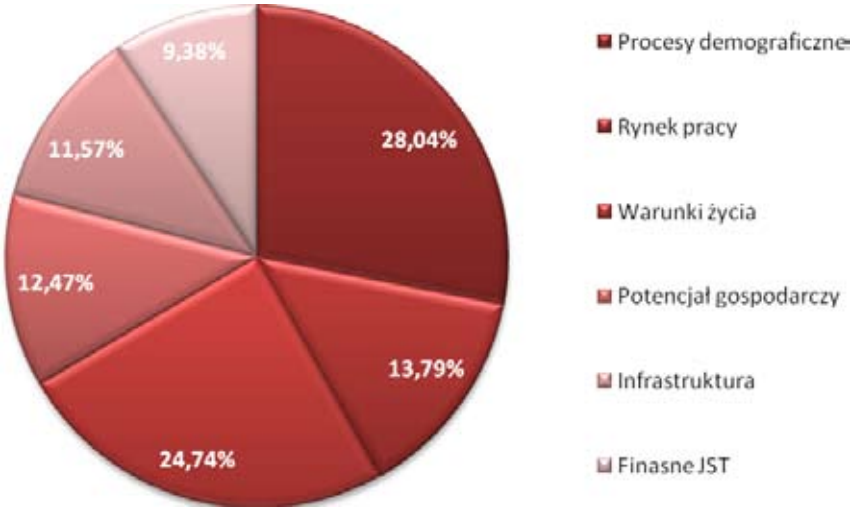

Rys. 3.2. Wagi poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

W ten sposób największe znaczenie dla oceny całościowej mają:

Procesy demograficzne (waga 28,04%) – kluczową rolę w tym aspekcie odgrywa wskaźnik salda migracji na 1000 osób, któremu została przypisana dominująca waga 99,52%. Z ekonomicznego punktu widzenia przewaga napływu ludności do danego powiatu nad jego odpływem świadczy o atrakcyjności danego regionu. Istotność pozostałych cząstkowych wskaźników w wyniku zastosowanych procedur obliczeniowych została sprowadzona do minimum, mianowicie wskaźnik starości demograficznej otrzymał 1% udziału, przyrost naturalny na 1000 osób – 0,33%, natomiast wskaźnik obciążenia ekonomicznego zaledwie 0,05% całego aspektu procesów demograficznych.

Potencjał gospodarczy (waga 11,57%) – w tym ważnym parametrze uwypuklone zostało znaczenie indykatora liczby nowopowstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców danego powiatu, poprzez nadanie mu rangi na poziomie 41,17%. W dalszej kolejności o potencjale gospodarczym powiatu świadczą nakłady inwestycyjne ponoszone w przedsiębiorstwach (waga 39,65%) oraz udział pracujących w sektorze prywatnym (waga 13,41%). W najmniejszym stopniu syntetyczny wskaźnik potencjału gospodarczego kształtowany jest przez odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych (waga 5,77%).

Warunki życia (waga 24,74%) – stopień zanieczyszczenia powietrza jest ważnym czynnikiem wpływającym na komfort życia, zatem wskaźnik emisji zanieczyszczeń gazowych otrzymał udział 45,26% w całej kategorii. Zaraz za nim plasuje się odsetek terenów zielonych ważący 26,8%. Kolejne składowe syntetycznego wskaźnika obrazującego warunki życia stanowią znacznie mniejszy wkład i kształtują się w przedziale około 4–6% (współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich, odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach, liczba zakładów ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców oraz współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach). Najmniejsze znaczenie w ocenie tego aspektu odgrywa również wskaźnik wykrywalności przestępstw (2,6%) i powierzchnia użytkowa mieszkania na mieszkańca (2,28%).

Rynek pracy (waga 13,79%) – decydujące znaczenie ma tutaj liczba ofert pracy na 100 bezrobotnych, stanowiąc 52,29% całego indykatora. Wskaźnik ten jest istotny, ponieważ informuje o możliwościach podjęcia pracy i skłonności mieszkańców do korzystania z nich. W drugiej kolejności brane są pod uwagę wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych (20,05%) oraz stopa bezrobocia (17,42%). Na poziom potencjału pod względem rynku pracy ma wpływ także odsetek bezrobotnych kobiet (5,57%) oraz przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w stosunku do średniej krajowej (4,67%).

Infrastruktura (waga 11,57%) – pierwszeństwo z wagą 40,91% ma dostęp za pomocą transportu drogowego do siedziby województwa, czyli przeciętny czas dojazdu do niej z poszczególnych powiatów. Nie jest to zaskakujące podejście, gdyż zasadniczym zadaniem dobrze rozwiniętej infrastruktury jest właśnie oferowanie efektywnie funkcjonującego ruchu drogowego, pozwalającego na sprawne i szybkie docieranie do wybranych lokalizacji. Następnie uwzględniono procentowy udział korzystających z sieci gazowej w stosunku do ogólnej liczby ludności (na poziome 22,43%) oraz odsetek odpadów poddanych odzyskowi (17,56%). Wspomnieć należy również o stosunku korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów (8,31%), odsetku ludzi obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków (7,95%), a także o proporcji dróg o twardej nawierzchni do dróg ogółem (2,84%).

Finanse JST (waga 9,38%) – prawie jedną trzecią tego wskaźnika (31,28%) stanowią wydatki majątkowo-inwestycyjne przypadające na jednego mieszkańca. Jednym z podstawowych obszarów, gdzie powinny trafiać środki z budżetu jednostek samorządu, jest ochrona zdrowia, zatem aspekt ten otrzymał odpowiednio wysoką rangę 22,03%. Dobrze również o wydajności finansowej świadczą dochody własne JST na jednego mieszkańca (18,24%). Niemal po równo zostały rozdysponowane udział PIT i CIT w dochodach własnych (11,63%) wraz z odsetkiem wydatków na kulturę (11,34%). Pozostałe 5,5% odpowiada odsetkowi wydatków na oświatę.

Wartości syntetycznego miernika potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów kształtowały się odmiennie w poszczególnych latach objętych analizą. Zestawienie na jednym wykresie syntetycznych wskaźników potencjału daje przejrzysty obraz rozkładu w czasie tych indykatorów dla poszczególnych jednostek terytorialnych.

Rys. 3.3. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów – porównanie dla lat 1999, 2002, 2005, 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Można zauważyć, że najlepiej prezentują się w tym porównaniu miasto na prawach powiatu Sopot oraz powiat gdański. Ani razu nie zdarzyło im się spaść do niższej klasy w rozważanym okresie. Za tak dobrą pozycję powiatu gdańskiego odpowiadają przede wszystkim procesy demograficzne (najwyższe saldo migracji wśród wszystkich powiatów wynoszące w 2008 r. +14,32 osób na 1000 mieszkańców). W przypadku Sopotu jest wiele czynników determinujących jego przewagę nad innymi powiatami (np. najwyższe dochody własne na mieszkańca, 100-procentowy odsetek ludzi korzystających z oczyszczalni ścieków oraz kanalizacji czy najwyższy odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach). Najniższe wartości syntetycznego miernika potencjału w roku 2008 dla powiatów człuchowskiego i sztumskiego, jak widać na rysunku 3.3., nie były jednorazowe, ponieważ regiony te również w poprzednich latach wypadały najsłabiej w ogólnej klasyfikacji powiatów. Powiaty te można zaliczyć do szczególnie problemowych,

ponieważ z przeprowadzonej analizy statystycznej wynika, że osiągają niski poziom potencjału w każdym z aspektów. W powiecie sztumskim zanotowano najniższe spośród wszystkich powiatów dochody własne na 1 mieszkańca, wynoszące w 2008 r. zaledwie 1042,66 zł/osobę (w porównaniu do 486,50 zł/osobę w 1999 r.) oraz jeden z najniższych wskaźników zatrudnienia w usługach rynkowych (14,86% w 2008 r. oraz 12,94% w 2003 r.). W powiecie człuchowskim najmniej wydatków budżetu państwa przeznaczanych jest na ochronę zdrowia (0,5% w 2008 r. w porównaniu do 1,05% w 1999 r.), ponadto jest on w najmniejszym stopniu wyposażony w sieć gazową oraz charakteryzuje się jednym z najniższych poziomów przedsiębiorczości (w 2008 r. powstało niewiele ponad 7 podmiotów gospodarczych przypadających na 1000 osób). W roku 2002 wyróżniają się powiaty malborski (za sprawą znacznego wzrostu liczby ofert pracy w porównaniu do reszty województwa) i tczewski (poprawa potencjału gospodarczego w związku z podwojeniem nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach na mieszkańca).

Przynależność poszczególnych jednostek do odpowiedniej kategorii została pogrupowana w tabeli 3.1. W 1999 roku równie liczne były klasy: I, IV oraz VI. W klasie I znalazły się cztery powiaty: gdański, miasto Gdańsk, Gdynia i Sopot. Do klasy IV zaliczono wtedy powiaty: kartuski, kwidzyński, starogardzki, a także miasto Słupsk, natomiast na klasę VI złożyły się powiaty: chojnicki, kościerski, malborski i słupski. Co ciekawe, w klasie II nie znalazł się żaden z powiatów województwa pomorskiego. Największe skupisko powiatów na przestrzeni analizowanych lat 1999–2008 stanowią klasy IV–VI, co świadczy o tym, że zdecydowana większość powiatów wyróżnia się przeciętnym potencjałem społeczno-ekonomicznym.

Badanie dla 2008 roku zaowocowało spadkiem powiatu grodzkiego Gdyni z klasy I do klasy IV. Największe liczebnie klasy tworzyły gminy zaliczane do klas V oraz VI. W przypadku Gdyni wpłynęły na to m.in.: ujemne saldo migracji w 2008 r. (-3,84 osób na 1000 mieszkańców w porównaniu do -0,84 w 2005 r. oraz +3,21 w 1999 r.), wzrost wskaźnika starości demograficznej (z 17,6% w 1999 r. do 21,6% w 2008 r.), zmniejszenie odsetka terenów zielonych (z 3,28% w 2005 r. do 2,89% w 2008 r.), zmniejszenie odsetka podmiotów z sektora usług rynkowych (w 2008 r. wyniósł 70,7% w porównaniu do 71,95% w 2005 r. oraz 71,47% w 1999 r.), zmniejszenie odsetka odpadów poddanych odzyskowi (z 58,05% w 2005 r. do 52,13% w 2008 r.). Wpływ na degradację miał także mniejszy udział osób korzystających z sieci gazowej (spadek z 89,28% w 2003 r. do 80,15% w 2008 r.). Jest to jednak bezpośrednio związane z powstawaniem nowych osiedli, w których gaz jest zastępowany energią elektryczną. Ze względu jednak na zastosowaną metodologię ważenia poszczególnych wskaźników cząstkowych, fakt ten spowodował spadek Gdyni w aspekcie „Infrastruktury technicznej" z klasy II do IV w 2008 r., co jednocześnie odbiło się na klasyfikacji ogólnej.

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY

powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	VII	VII	VII	VI
chojnicki	VI	VI	V	V
człuchowski	VII	VII	VII	VII
gdański	I	I	I	I
kartuski	IV	III	II	III

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – OGÓLNY WSKAŹNIK SYNTETYCZNY				
powiat	1999	2002	2005	2008
kościerski	VI	VI	VI	VI
kwidzyński	IV	IV	IV	V
lęborski	V	VI	VI	VI
m.Gdańsk	I	I	I	I
m.Gdynia	I	I	I	IV
m.Słupsk	IV	IV	III	IV
m.Sopot	I	I	I	I
malborski	VI	IV	VI	V
nowodworski	V	V	IV	V
pucki	III	III	III	I
słupski	VI	VI	VI	VI
starogardzki	IV	V	V	VI
sztumski	-	VII	VII	VII
tczewski	V	IV	V	V
wejherowski	III	II	II	II

Tabela 3.1. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla 1999, 2002, 2005 i 2008 roku

*klasa I – wybitnie wysoki poziom potencjału, klasa VII – szczególnie niski poziom potencjału

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zmiany o pozytywnym charakterze można natomiast zaobserwować w przypadku powiatu puckiego. W latach 1999, 2002 i 2005 powiat ten określano w kategorii powiatów o wysokim potencjale, kwalifikując go do klasy III, zaś w roku 2008 pozycja powiatu w rankingu uległa jeszcze poprawie. Powiat między innymi za sprawą korzystnych zmian demograficznych, rosnącego potencjału w sferze gospodarczej oraz poprawiającej się koniunktury na rynku pracy uważa się obecnie za jeden z powiatów o największych możliwościach rozwoju pośród jednostek szczebla powiatowego w województwie pomorskim. U podstaw tego zjawiska zapewne leżą zmiany zachodzące w procesach demograficznych (wzrost salda migracji począwszy od 2002 roku oraz wysoki przyrost naturalny w przeliczeniu na 1000 mieszkańców) oraz rynku pracy (znaczny spadek stopy bezrobocia z 21% w 2005 r. do 8,4% w 2008 r., jak również wzrost liczby ofert pracy oferowanych przez urzędy pracy). Ponad trzykrotnie wzrosły również nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach przypadające na 1 mieszkańca – z poziomu 990,67 zł w 2005 r. do 3025,82 zł w 2008 r. , a także liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na 1000 osób (z 11,2 w 2005 r. do 34,5 w 2008 r.).

W kolejnym kroku analizy zbadano zróżnicowanie potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów przy wykorzystaniu metody Warda. Metoda Warda, należąca do aglomeracyjnych metod grupowania w oparciu o kryterium minimalizacji wariancji, jest w powszechnej opinii uważana za jedną z najskuteczniejszych

w tworzeniu homogenicznych skupień. W toku analizy wyłoniono grupy powiatów cechujących się zbliżonym poziomem potencjału społeczno-ekonomicznego. Wyodrębnione grupy nie są tożsame z wcześniej wyróżnionymi klasami, gdyż metoda aglomeracyjna Warda nie tworzy rankingu powiatów, a jedynie generuje skupienia powiatów homogenicznych ze względu na badaną cechę. Powiaty pogrupowano ze względu na syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego w 2008 r. W procedurach grupowania, czyli sekwencyjnego zmniejszania liczby obiektów poprzez łączenie ich w grupy wyższego rzędu, istnieje możliwość graficznego przedstawienia wyników grupowania w postaci dendrogramu.

Rys. 3.4. Dendrogram – metoda Warda dla powiatów w 2008 r.

Źródło: opracowanie własne

Drzewko połączeń ilustruje kolejne połączenia skupień coraz to wyższego rzędu. Uzyskana hierarchia pozwala na określenie wzajemnego położenia skupień i obiektów w nich zawartych. Na rysunku 3.4. przedstawiony jest dendrogram prezentujący grupy powiatów w 2008 roku.

Konstrukcja dendrogramu wyłania dwa duże skupienia cechujące się największym poziomem podobieństwa (w pierwszym skupieniu znalazło się

8 powiatów, a w drugim 12). Grupę pierwszą stanowią powiaty wyróżniające się pozytywnie na tle pozostałych powiatów województwa pomorskiego. Grupa ta składa się z powiatów: gdańskiego, kartuskiego, puckiego, wejherowskiego oraz miast: Gdańsk, Gdynia, Sopot, Słupsk. Gdy porównamy je z podziałem na klasy wg wartości syntetycznego wskaźnika potencjału gospodarczego okazuje się, że skupienie to zostało utworzone przez powiaty zakwalifikowane do pierwszych czterech klas. Zagłębiając się bardziej w zależności ukazane na dendrogramie, można wyróżnić dwa mniejsze skupienia (podgrupy): podgrupa A – powiat gdański, m. Sopot, m. Gdańsk (wszystkie należą do klasy I); podgrupa B – m. Gdynia, m. Słupsk i powiat kartuski oraz powiat pucki i powiat wejherowski.

Kolejne skupienie stanowią powiaty plasujące się na kolejnych miejscach w rankingu ze względu na wartość syntetycznego wskaźnika potencjału. Znalazły się tutaj powiaty: tczewski, kwidzyński, malborski, nowodworski, chojnicki, lęborski, starogardzki (jako podgrupa A) oraz bytowski, słupski, kościerski, człuchowski oraz sztumski (jako podgrupa B).

Wyniki uzyskane metodą Warda są zgodne z klasyfikacją powiatów ze względu na wartość syntetycznego miernika – powiatom należącym do tych samych skupień odpowiadają zbliżone pozycje w rankingu zbudowanym w oparciu o taksonomiczną miarę rozwoju. Z punktu widzenia oceny wartości wskaźnika syntetycznego potencjału społeczno-ekonomicznego istotne znaczenie ma także porównanie powiatów z potencjałem województwa pomorskiego. W tym celu został skonstruowany miernik stanowiący średnią potencjału powiatów, a na rysunku 3.5. przedstawiono odchylenia poszczególnych powiatów od średniej.

Obserwując zestawienie wszystkich powiatów względem całego województwa pomorskiego, jeszcze wyraźniej zauważa się duże zróżnicowanie przestrzenne wartości tego wskaźnika. Cztery obszary (powiaty grodzkie Sopot i Gdańsk, powiat gdański oraz pucki) wybijają się znacznie ponad przeciętny poziom, podczas gdy prawie połowie jednostek wiele brakuje do średniej. Wymienione powiaty w sposób najsilniejszy wpływają na poprawę sytuacji społeczno-gospodarczej całego regionu, determinując rozwój jego potencjału. Zdecydowanie dwa najsłabiej rozwinięte obszary to powiat sztumski i powiat człuchowski, co zostało potwierdzone wcześniej. W poszukiwaniu przyczyn takiego stanu rzeczy należy spojrzeć na stopień urbanizacji tych rejonów, ponieważ powiat sztumski ma typowo rolniczy charakter – składa się z trzech gmin wiejskich i dwóch gmin miejsko-wiejskich. W powiecie sztumskim za taki stan rzeczy należy winić przede wszystkim aspekt dotyczący rynku pracy (bardzo niski wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych – poniżej 15%, brak ofert pracy oraz niskie wynagrodzenia miesięczne w porównaniu do średniej krajowej). Również pod względem migracji na przestrzeni analizowanych lat notuje się wyższy odpływ niż napływ ludności, wyrażający się ujemnym współczynnikiem salda migracji na 1000 mieszkańców. Powiat człuchowski natomiast uzyskuje wyniki poniżej przeciętnej w każdym aspekcie potencjału społeczno-ekonomicznego.

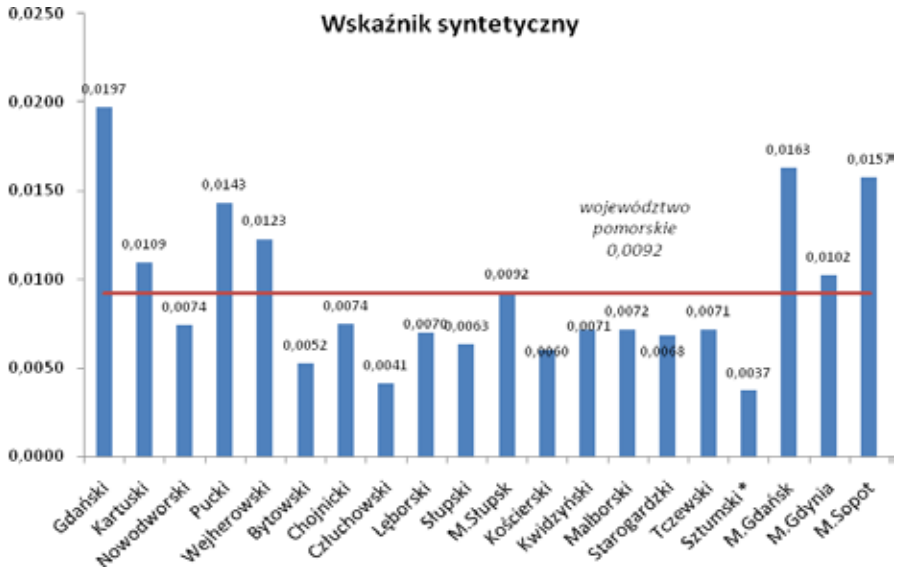

Rys. 3.5. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla powiatów województwa pomorskiego – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W ogólnym rankingu powiatów niskim poziomem potencjału społeczno-gospodarczego cechuje się również powiat bytowski, który charakteryzuje się dużym udziałem gruntów leśnych, zadrzewionych i zakrzewionych, zajmujących powierzchnię 116774 ha (53,3% powierzchni powiatu) oraz zdecydowaną przewagą gmin wiejskich (8 do 2 miejsko-wiejskich). Powiaty o najniższym poziomie rozwoju stanowią swego rodzaju obciążenie dla województwa pomorskiego, ograniczając jego możliwości i potencjał społeczno-gospodarczy.

3.1. Procesy demograficzne

Pierwszym aspektem wziętym pod uwagę w analizie potencjału społeczno-gospodarczego powiatów są procesy demograficzne. Otrzymały one wagę 28,04% całego syntetycznego miernika, przez co mogą wywierać decydujący wpływ na końcowe rezultaty. Szczególnie istotne jest saldo migracji w przeliczeniu na 1000 osób, będące główną składową reprezentującą omawiane procesy. Bardzo wysoka waga salda migracji uzyskana w procedurach statystyczno-numerycznych powoduje, że w konsekwencji powiaty otaczające Trójmiasto wypadają lepiej w klasyfikacji niż Gdańsk, Gdynia czy Sopot.

Najlepiej pod względem demograficznym wypadły w 2008 roku powiaty: gdański, kartuski i wejherowski, a tuż za nimi powiat pucki. Spowodowane jest to przede wszystkim wysokim saldem migracji (w powiecie gdańskim współczynnik salda migracji wyniósł ponad 14 osób na 1000 mieszkańców, w powiecie wejherowskim – 9 osób , w kartuskim – 7, a w puckim – niewiele ponad 4). W porównaniu z innymi powiatami, w których saldo migracji było ujemne lub

oscylowało wokół zera, dobrze to świadczy o atrakcyjności danego regionu z punktu widzenia obecnych i przyszłych mieszkańców, ponieważ napływ osób przewyższa ich odpływ.

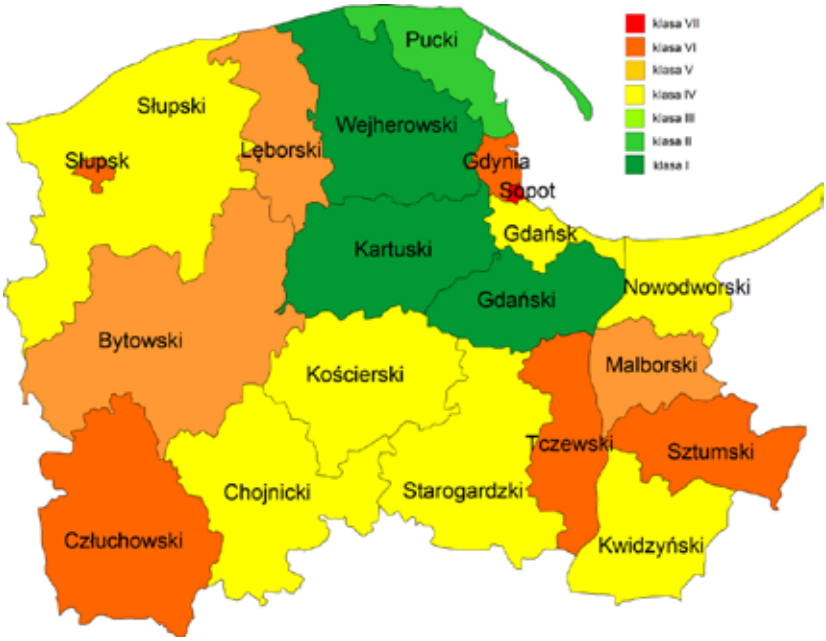

Rys. 3.6. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Procesy demograficzne"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wysokie saldo migracji we wspomnianych powiatach jest ściśle związane z bliskim położeniem aglomeracji trójmiejskiej, skąd mieszkańcy przenoszą się do przyległych obszarów. Potwierdza to rozwijający się proces suburbanizacji i przenoszenie się ludności z miast to otaczających je obszarów. Dodatnim saldem migracji wyróżniają się jeszcze powiaty chojnicki (współczynnik równy 0,17 w 2008 r. w porównaniu do -0,74 w 1999 r.), nowodworski (0,11 w 2008 r. w porównaniu do -0,37 w 1999 r.) oraz powiat grodzki Gdańsk (0,04 w 2008 r. w porównaniu do -1,16 w 1999 r.). W pozostałych jednostkach terytorialnych więcej osób wyjeżdża, niż osiedla się na stałe; proces ten osiąga największe rozmiary w Sopocie (255 osób więcej wymeldowało się, niż zameldowało na stałe), po nim znajdują się powiaty sztumski (saldo na 1000 mieszkańców -4,75 w 2008 r. w porównaniu do -4,28 w 2002 r.), człuchowski (saldo -4,42 w 2008 r. w porównaniu do -5,57 w 1999 r.) i Gdynia (saldo -3,84 w 2008 r. w porównaniu do 3,21 w 1999 r.).

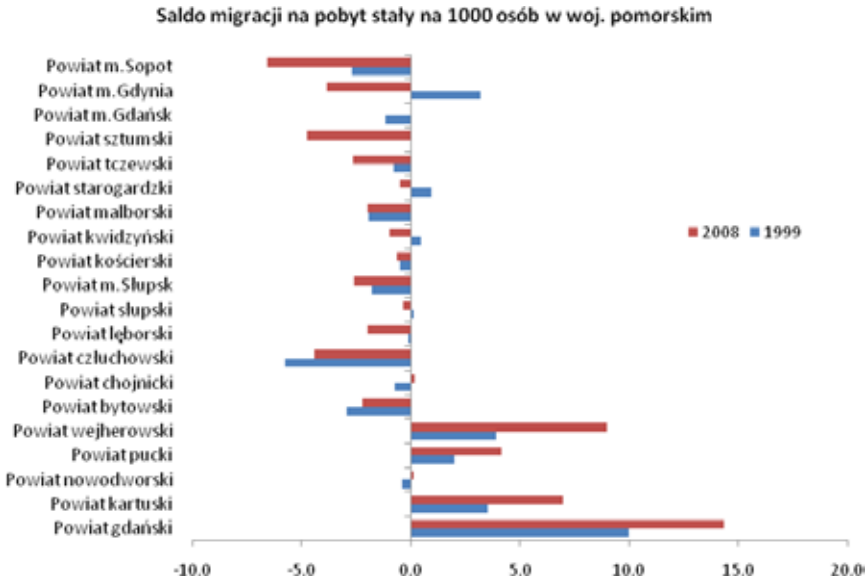

Rys. 3.7. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 osób w woj. pomorskim w latach 1999 oraz 2008.

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Widoczna skłonność do opuszczania rejonów Trójmiasta zapewne wiąże się także z turystycznym charakterem tych obszarów i chęcią do zamieszkania w spokojniejszych, mniej zatłoczonych okolicach.

Wskaźnik starości demograficznej, czyli procentowy udział ludności w wieku powyżej 60 lat w ogólnej liczbie ludności, jest najniższy w powiecie kartuskim (12,9% w 2008 r. oraz 12,4% w 1999 r.). Pozostałe powiaty charakteryzują się wartościami oscylującymi w okolicach 15% (np. w powiecie gdańskim 13,2% w 2008 r. i 11,9% w 2008 r., w malborskim 16,4% w 2008 r. i 13,9% w 1999 r.). Zdecydowanie negatywnie w tym obszarze prezentuje się powiat grodzki Słupsk (19,3% w 2008 r. w porównaniu do 15,1% w 1999 r.) oraz Trójmiasto z Sopotem, w którym udział mieszkańców w wieku powyżej 65 lat jest największy (27,6% w 2008 r. w porównaniu do 23,5% w 1999 r.). Bardzo wysoki wskaźnik starości demograficznej w powiecie Sopot odpowiada ujemnemu przyrostowi naturalnemu. W Sopocie jako w jedynym z powiatów w 2008 r. występuje bowiem przyrost naturalny wynoszący -4,4 osoby na 1000 mieszkańców. Najwyższe z kolei saldo między liczbą urodzeń żywych a zgonów ogółem występuje w powiecie kartuskim, gdzie wartość współczynnika przyrostu naturalnego wynosi 8,91. Warto wspomnieć też o powiatach wejherowskim (współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 mieszkańców wyniósł w 2008 r. 7,23, zaś w 1999 r. było to 5,51), gdańskim (6,28 w 2008 r. oraz 3,98 w 1999 r.), kościerskim (6,21 w 2008 r. oraz 6,60 w 1999 r.) czy powiecie puckim (6,09 w 2008 r. oraz 5,08 w 1999 r.).

Jeszcze dziewięć lat temu opisana powyżej tendencja, związana z opuszczaniem Trójmiasta nie była tak wyraźna. Ludzie znacznie chętniej przybywali do Gdyni z zamiarem osiedlenia się, dzięki czemu została wtedy zaklasyfikowana do grupy III w ramach syntetycznego miernika procesów demograficznych. Sopot również charakteryzował się wtedy ujemnym saldem migracji przypadającym na 1000 mieszkańców, jednak wskaźnik ten był trzykrotnie niższy od obecnego poziomu i nie był jeszcze tak drastycznie niski na tle województwa jak w latach kolejnych (-2,68 w 1999 r. wobec -5,17 w 2002 r. oraz -6,57 w 2008 r.).

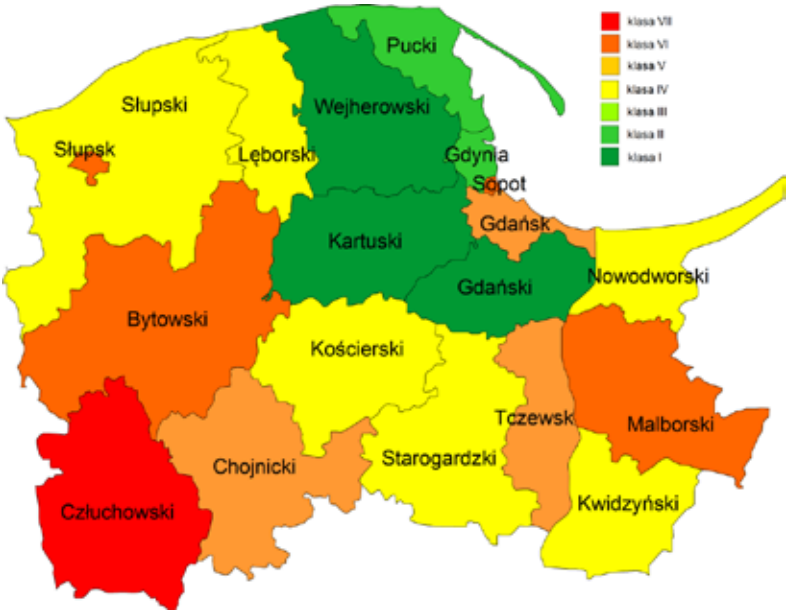

Rys. 3.8. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999 r. dla aspektu „Procesy demograficzne”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Niezmiennie w całym analizowanym okresie powiaty wejherowski, kartuski i gdański są najczęściej wybierane jako miejsce stałego pobytu przez migrujące osoby, co tłumaczyć można dobrą sytuacją na rynku pracy oraz dogodnymi warunkami życia. Strategicznym czynnikiem jest też bliskość aglomeracji trójmiejskiej. Miano powiatu o największym natężeniu migracji posiadał w 1999 roku powiat człuchowski (-5,77 osób w przeliczeniu na 1000 mieszkańców). Bez wątpienia wiązało się to z rolniczym charakterem tego obszaru, implikując wysokie bezrobocie i małą ilość ofert pracy. Również powiat malborski czy bytowski znalazły się na jednym z ostatnim miejsc w rankingu pod względem procesów demograficznych.

Od 1999 roku widoczna jest stała poprawa wskaźnika obciążenia ekonomicznego ludności. Wskaźnik ten obliczany jest jako procentowy stosunek liczby ludności w wieku nieprodukcyjnym (czyli wieku przedprodukcyjnego 0–17 lat

oraz poprodukcyjnego 60/65 wzwyż) do 100 osób w wieku produkcyjnym. Najmniej ludzi w wieku produkcyjnym było w 1999 roku w powiecie kartuskim (wskaźnik obciążenia ekonomicznego wyniósł tam 77,7%). Wynik poniżej 70% został odnotowany też w powiatach: kościerskim, starogardzkim, bytowskim, chojnickim i nowodworskim. Z kolei najmniejsze obciążenie ludności w wieku aktywności zawodowej przez osoby w wieku nieprodukcyjnym było w Trójmieście (Sopot 63,8%, Gdynia 56,3%, Gdańsk 55,9%) oraz w powiecie grodzkim Słupsk (57,9%). Wartości tego wskaźnika na przestrzeni analizowanych lat ulegały jednak poprawie. W 2008 roku wskaźnik zawierał się w przedziale od 50,8% w Słupsku do 61,8% w powiecie kartuskim, zaś dla całego województwa wyniósł 54,8% w 2008 r. (w porównaniu do 64,3% w 1999 r.). Mimo że powiat kartuski uzyskał zarówno w 1999 r., jak i w 2008 r. najgorsze miejsce pod względem wskaźnika obciążenia ekonomicznego, to ze względu na wysokie dodatnie saldo migracji utrzymał swoją pozycję w klasie I we wszystkich latach analizy. Wynika to przede wszystkim z wag nałożonych na poszczególne wskaźniki cząstkowe, tworzące syntetyczny miernik procesów demograficznych (por. rys. 3.9.)

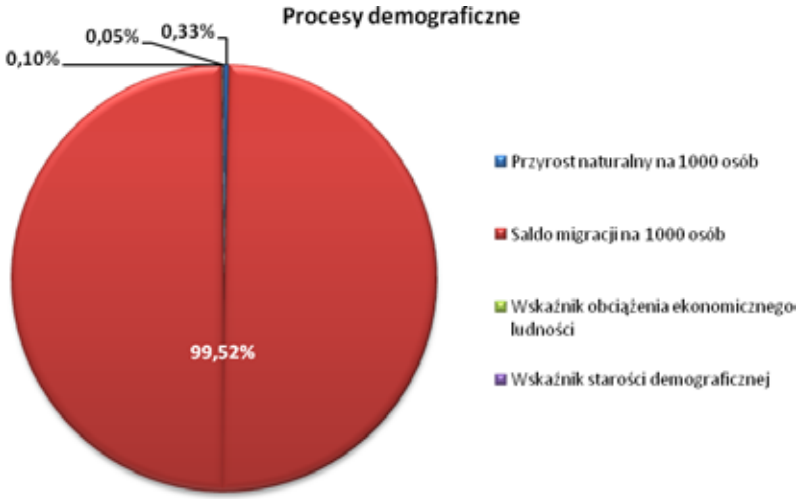

Rys. 3.9. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Procesy demograficzne” dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Dominującym składnikiem ogólnego miernika procesów demograficznych jest saldo migracji i stanowi ono 99,52% całego wskaźnika. Współczynnik ten przeliczony na 1000 mieszkańców daje możliwość oceny atrakcyjności regionu, która maleje wraz ze zmniejszeniem się go. Odpływ ludności w wieku produkcyjnym może niekorzystnie wpływać na sytuację na rynku pracy w poszczególnych powiatach i ogólny spadek liczby ludności regionu. Dlatego należy uważnie obserwować zmiany, które zachodzą w procesach migracyjnych, gdyż są one dobrym wyznacznikiem ogólnych warunków życia czy zatrudnienia, zwracając baczną uwagę na obszary charakteryzujące się wyjątkowo niskim saldem. Bardzo często bodźcem do trwałej emigracji są cele zarobkowe, co potwierdza analiza najczęściej opuszczanych powiatów. Uzyskana waga dla wskaźnika saldo migracji

może iluzorycznie wskazywać, że cały aspekt dotyczący procesów demograficznych jest zdeterminowany jedynie przez saldo migracji w poszczególnych powiatach. Zastosowany sposób ważenia wskaźników cząstkowych pozwala jednak na zaakcentowanie najważniejszych czynników różnicujących badane powiaty. Wybór tej techniki zapewnia ponadto obiektywizm uzyskanych wag, co jest kluczowym elementem prowadzonej analizy statystycznej. Z tego względu wagę na poziomie 99,52% utrzymano w dalszych obliczeniach, co zagwarantowało brak uznaniowego charakteru podczas hierarchizacji powiatów w aspekcie procesów demograficznych.

Kolejny uwzględniony czynnik to przyrost naturalny na 1000 osób (waga 0,33%), czyli różnica między liczbą urodzeń żywych a liczbą zgonów w badanym okresie. Następnie wskaźnik starości demograficznej (udział ludności w wieku powyżej 60 lat w ogólnej liczbie ludności, wyrażony w procentach), którego zbyt duże wartości, świadczące o starzeniu się mieszkańców, mogą negatywnie wpływać na rozwój społeczeństwa, obciążając kosztami utrzymania młodsze pokolenia, a nawet przyczyniając się do regresu ekonomicznego tych obszarów. Najmniejszy wpływ na procesy demograficzne z punktu widzenia powiatów ma wskaźnik obciążenia ekonomicznego, któremu przypisana została waga 0,05%. Wynika to z najmniejszego zróżnicowania tego współczynnika pomiędzy poszczególnymi powiatami. Jego interpretacja jest zbliżona do wskaźnika starości demograficznej, jednak uwzględniając ludność w wieku przedprodukcyjnym, może on dawać lepsze perspektywy na przyszłość, gdy młodzież wkroczy w wiek aktywności zawodowej. Przykładem takiej sytuacji jest powiat kartuski, który ma wysoki wskaźnik obciążenia ekonomicznego (61,8%) oraz niski wskaźnik starości demograficznej (12,9%), co świadczy o młodym społeczeństwie lokalnym, które może być w przyszłości motorem rozwoju tego obszaru. Odwrotne uwarunkowania obserwujemy w mieście Słupsk, gdzie obecnie obciążenie ekonomiczne ludności jest niewielkie w porównaniu do reszty Pomorza (50,8%), jednak stopień starości demograficznej (19,3%) nie daje dobrych rokowań na przyszłość, gdyż obecna generacja ludności w wieku produkcyjnym będzie stopniowo odchodzić na renty i emerytury.

Porównując poszczególne powiaty pod kątem procesów demograficznych na tle województwa, wyraźnie widzimy przewagę powiatu gdańskiego, charakteryzującego się ponad trzykrotnie wyższą wartością syntetycznego wskaźnika procesów demograficznych od średniej dla województwa. Wynika to z wcześniej omówionych wskaźników – największego salda migracji (14,32) oraz bardzo korzystnych wskaźników obciążenia ekonomicznego ludności (51,6%), starości demograficznej (13,2%) oraz przyrostu naturalnego (o 6,28 więcej narodzin niż zgonów na 1000 osób). W dalszym rzędzie lokują się powiaty wejherowski i kartuski oraz powiat pucki jako ostatni posiadający ponadprzeciętny syntetyczny miernik procesów demograficznych. Chociaż o ich wysokiej pozycji decyduje w głównej mierze saldo migracji, to analizując pozostałe wskaźniki cząstkowe okazuje się, że również pod względem przyrostu naturalnego czy wskaźników obciążenia demograficznego ludności wymienione powiaty osiągają jedne z lepszych wyników. Kolejny nasuwający się wniosek to znaczne dysproporcje pomiędzy poszczególnymi rejonami. Zaledwie cztery powiaty cechują się wyższym od średniej poziomem rozwoju w aspekcie procesów demograficznych. Trzy z nich reprezentują poziom zbliżony do poziomu dla całego województwa pomorskiego, zaś pozostałych dwanaście powiatów osiąga znacznie niższe wyniki pod względem wskaźnika syntetycznego procesów demograficznych.

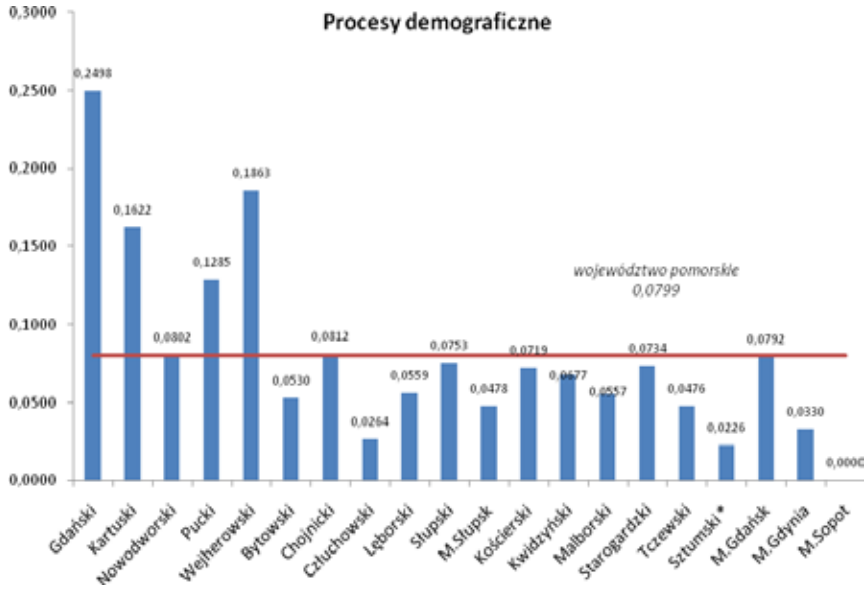

Rys. 3.10. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Procesy demograficzne" dla powiatów woj. pomorskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Z tabeli 3.2. wynika, że powiaty gdański, kartuski i wejherowski z upływem lat niezmiennie plasowały się w czołówce zestawienia, będąc najbardziej konkurencyjnymi pod względem procesów demograficznych. W zadanym przedziale czasowym nie występowały większe zmiany niż na przestrzeni dwóch klas: jednorazowy spadek powiatu puckiego z II do IV klasy w 2002 roku (skutek ujemnego salda migracji równego -0,14) i odwrócenie systematycznego trendu spadkowego w powiecie słupskim zakończone poprawieniem rezultatu w 2008 roku o dwie klasy względem roku 2005 (efekt poprawy salda migracji w przeliczeniu na 1000 osób z -2,15 w 2005 r. do -0,32 w 2008 r., poparte znacznym przyrostem naturalnym, z 2,35 do 4,92 oraz sukcesywnym zmniejszaniem obciążenia ekonomicznego ludności). Kolejny dwuklasowy awans miał miejsce w powiecie malborskim w 2002 roku (przyczynił się do tego wzrost współczynnika salda migracji z -1,94 do 0,11), jednak nie udało się go utrzymać (spadek w 2005 r. do -0,95 i w 2008 r. do -1,95), przez co dwa następne okresy zakończyły się gorszym miejscem w V klasie.

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „PROCESY DEMOGRAFICZNE”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	VI	VI	VI	V
chojnicki	V	V	IV	IV
człuchowski	VII	VI	VI	VI
gdański	I	I	I	I
kartuski	I	I	I	I
kościerski	IV	IV	IV	IV
kwidzyński	IV	IV	V	IV
lęborski	IV	V	VI	V
m. Gdańsk	V	V	IV	IV
m. Gdynia	II	II	IV	VI
m. Słupsk	VI	V	V	VI
m. Sopot	VI	VII	VI	VII
malborski	VI	IV	V	V
nowodworski	IV	V	IV	IV
pucki	II	IV	II	II
słupski	IV	V	VI	IV
starogardzki	IV	IV	IV	IV
sztumski	-	VII	VI	VI
tczewski	V	IV	V	VI
wejherowski	I	I	I	I

Tabela 3.2. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Procesy demograficzne” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Negatywnie odznacza się powiat grodzki Gdynia, od 2002 roku obniżając wynik syntetycznego potencjału dla procesów demograficznych o dwie pozycje, kończąc w VI klasie. Przyczyniły się do tego, jak już wcześniej wspomniano, procesy urbanizacyjne oraz suburbanizacyjne terenów sąsiadujących z Trójmiastem jako bazy mieszkaniowej dla osób pracujących w nadmorskiej aglomeracji. Saldo migracji dla Gdyni sukcesywnie maleje na przestrzeni lat 1999–2008, począwszy od +3,21 osób na 1000 mieszkańców w 1999 roku a skończywszy na -3,84 osób na 1000 mieszkańców w 2008 roku. Istotnie wzrósł też wskaźnik starości demograficznej – z 17,6% w 1999 r. do 21,6% w 2008 r.

Powiaty kościerski oraz starogardzki odznaczają się niezachwianą stabilnością, stale utrzymując się w klasie IV, charakteryzującej się przeciętnym poziomem rozwoju procesów demograficznych. Struktura liczebna poszczególnych klas nie ulegała istotnym zmianom w analizowanym okresie. Kategoria I złożona była z trzech, tych samych powiatów (kartuski, wejherowski, gdański).

3.2. Rynek pracy

Wykonywana praca dla większości ludzi jest podstawową kwestią w życiu, decydującą o poziomie zamożności, a co za tym idzie, miejscu oraz warunkach mieszkalnych czy ogólnie pojętej satysfakcji. Za najważniejsze czynniki wpływające na rynek pracy zostały uznane: liczba ofert pracy przypadających na 100 bezrobotnych, wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych oraz stopa bezrobocia, odsetek bezrobotnych kobiet i stosunek przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego do średniej krajowej.

Zróżnicowanie przestrzenne powiatów pod względem potencjału rynku pracy wynika przede wszystkim ze wskaźnika, reprezentującego liczbę ofert pracy oferowanych przez urzędy pracy. Wskaźnik ten uzyskał bowiem ponad 50-procentową wagę w procesie ważenia, opartym na kryteriach statystycznych. W konsekwencji szczególnie dobrze wypadają powiaty, w których najwięcej ofert pracy przypada na 100 bezrobotnych zarejestrowanych (Trójmiasto, a także pucki czy gdański).

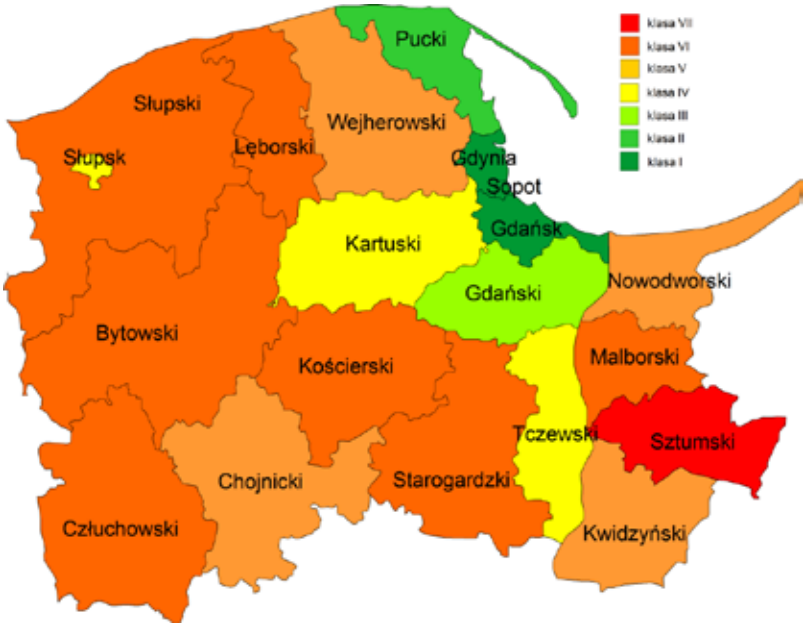

Rys. 3.11. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Rynek pracy"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W 2008 roku Trójmiasto było zdecydowanie najkorzystniejszym obszarem na rynku pracy. Nie jest to zaskoczeniem, gdyż dwa największe miasta wraz z Sopotem pod wieloma innym względami są najlepiej rozwinięte. Wystarczy przytoczyć fakt, że jest to najbardziej zabudowany i zurbanizowany obszar na całym Pomorzu. Skutkuje to najlepszymi rezultatami poszczególnych wskaźników

składających się na ogólny obraz rynku pracy. Sopot wyróżnia się najwyższym wskaźnikiem zatrudnienia w usługach rynkowych (55% w 2008 r. w porównaniu do 57,72% w 2002 r. [12]) oraz liczbą ofert pracy na 100 bezrobotnych (prawie 18 ofert przedstawionych przez urząd pracy w 2008 r.). Także stopa bezrobocia jest najniższa w zestawieniu z resztą województwa (1,9% w 2008 r. w porównaniu do 5,8% w 1999 r., podczas gdy stopa bezrobocia w całym województwie pomorskim wyniosła 8,43% w 2008 roku). Gdynia i Gdańsk notują trochę niższe wartości poszczególnych cząstkowych wskaźników, jednak nie różnią się znacząco i razem z Sopotem znajdują się w I klasie. Ponadto w siedzibie województwa można liczyć na najwyższe wynagrodzenia brutto (3721,15 zł wobec średniej krajowej 3158,48 zł). Na wyróżnienie zasługuje też niska stopa bezrobocia w powiecie gdańskim (3,5% w 2008 r. oraz 10,8% w 1999 r.) i w kartuskim (6,3% w 2008 r. oraz 13,8% w 1999 r.) oraz mieście powiatowym Słupsk (6,6% w 2008 r. oraz 17,4% w 1999 r.). W 2008 r. stopę bezrobocia poniżej 10% posiadają jeszcze powiaty wejherowski, tczewski, kwidzyński i pucki. W tym ostatnim liczba ofert pracy na 100 bezrobotnych jest czwarta w kolejności zaraz za Gdańskiem, Gdynią i przodującym Sopotem.

Najbardziej niekorzystna sytuacja na rynku pracy występuje w powiecie sztumskim, zwłaszcza z racji braku ofert pracy dla bezrobotnych, niskiego przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia znacznie odbiegającego od średniej krajowej (2430,42 zł w porównaniu z 3158,48 zł) oraz wysokiej stopy bezrobocia (16,9% w 2008 r. w porównaniu do 37,4% w 1999 r.). Niższe płace występują tylko w powiatach kościerskim i chojnickim (odpowiednio 2384,91 zł i 2350,96 zł, co stanowi 75,5% oraz 74,4% średniej krajowej). Należy zwrócić uwagę także na bardzo wysoką stopę bezrobocia, przekraczającą 20% w powiatach: nowodworskim (21,7% w 2008 r. w porównaniu do 33,6% w 1999 r.), człuchowskim (20,7% w 2008 r. w porównaniu do 32,9% w 1999 r.) oraz bytowskim (20, 1% w 2008 r. w porównaniu do 31,5% w 1999 r.). Ogólnie zauważalna jest tendencja pogarszającej się sytuacji na rynku pracy na obszarach oddalających się od wybrzeży w kierunku południowo-zachodnim czy południowo-wschodnim.

Podczas analizowania sytuacji na rynku pracy w 1999 roku dostrzegalny jest bardziej jednolity podział klasowy, ponieważ zdecydowana większość powiatów była skupiona w klasach III–VI. Nie oznacza to jednak, że wtedy sytuacja była lepsza, bowiem bezrobocie niejednokrotnie przekraczało 30% (w powiatach nowodworskim, człuchowskim, bytowskim, malborskim, słupskim), ponadto liczba ofert pracy oferowanych przez urzędy pracy była zdecydowanie niższa (brak jakichkolwiek ofert pracy w powiatach bytowskim, chojnickim, człuchowskim, lęborskim, kościerskim, kwidzyńskim oraz w miastach Słupsk, Gdańsk i Gdynia). Wyjątek stanowił powiat gdański, gdzie na 100 bezrobotnych przypadały niecałe 23 propozycje pracy.

[12] Brak danych dotyczących liczby pracujących zatrudnionych w usługach rynkowych dla 1999 r.

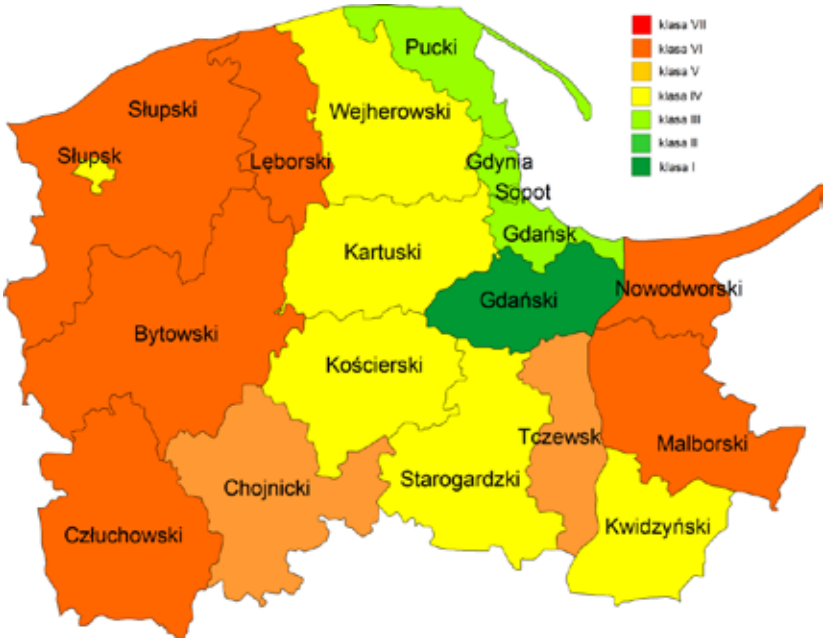

Rys. 3.12. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999 r. dla aspektu „Rynek pracy”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Wyraźna jest też pewna prawidłowość rozkładu przestrzennego powiatów, gdyż wyższe wartości syntetycznego wskaźnika potencjału definiującego rynek pracy cechują powiaty leżące w centralnym pasie województwa pomorskiego z wyróżniającymi się terenami nadmorskimi Zatoki Gdańskiej oraz powiatem gdańskim. Rejony na krańcach zachodnich i wschodnich z reguły znajdują się w przedostatniej klasie VI. Mogłoby się wydawać, że powiat nowodworski nie wykorzystuje w pełni swego korzystnego położenia geograficznego związanego z bliskością stolicy województwa oraz naturalnych walorów turystycznych (Mierzeja Wiślana, pas nadmorski), jednak sporym utrudnieniem są uwarunkowania krajobrazowe (15366 ha znajduje się pod wodami, co stanowi 22,9% powierzchni powiatu). Można zauważyć ponadto, że okolice największej aglomeracji również w 1999 roku oferowały wiele możliwości na rynku pracy, co wiązało się z najniższymi stopami bezrobocia w Sopocie (5,8%), Gdańsku (6,7%) i Gdyni (7%). To powiat gdański pomimo 10,8% bezrobocia został jako jedyny zakwalifikowany do klasy I właśnie ze względu na liczne szanse zatrudnienia. Jest to związane z tym, że wskaźnik cząstkowy wyrażający liczbę ofert pracy przypadających na 100 bezrobotnych otrzymał największy udział w kształtowaniu syntetycznego miernika rynku pracy. Ostatnim pozytywnie wyróżniającym się rejonem był powiat grodzki Słupsk jako jedyny przyporządkowany do klasy IV z powiatów pasa zachodniego z relatywnie niską stopą bezrobocia wynoszącą 17,40%.

Jak wynika z rysunku 3.13, to właśnie liczba ofert pracy oferowanych przez urzędu pracy stoi na czele czynników decydujących o sytuacji na rynku pracy (waga 55,29%). Współczynnik ten odzwierciedla potencjał danego powiatu poprzez możliwości potencjalnego zatrudnienia. Istotny wpływ na kształtowanie badanego aspektu ma też stopa bezrobocia (waga 17,42%), odzwierciedlająca bezpośrednio sytuację na rynku pracy.

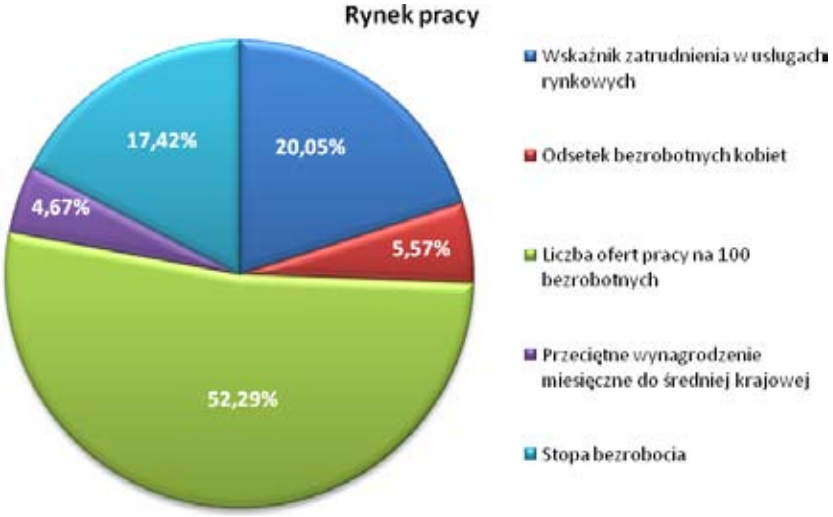

Rys. 3.13. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Rynek pracy" dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Znaczący udział ma także indykator zatrudnienia w usługach rynkowych, gdyż to właśnie usługi stanowią coraz ważniejszy element, bez którego żadna gospodarka nie może się efektywnie rozwijać. W Polsce od dawna zachodzi proces odchodzenia od pozostałości po gospodarce centralnie planowanej, czyli dominacji rolnictwa i przemysłu, do modeli typowych systemów rynkowych z usługami na czele. Rejony, w których przemiany te zachodzą najsprawniej, posiadają bardzo perspektywiczne rynki pracy. Pewną wartość informacyjną ma także odsetek bezrobotnych kobiet, przedstawiając możliwości zatrudnienia kobiet i wyrażając stopień dyskryminacji zawodowej. Istotny wpływ na ogólny wskaźnik syntetyczny aspektu „Rynek pracy", wyrażony wagą 17,42%, posiada także stopa bezrobocia. Na końcu został uwzględniony stosunek przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego względem średniej krajowej, któremu nadano najmniejszą wagę – 4,67%.

Przedstawiona powyżej struktura wag nie została poddana dodatkowym korektom, co gwarantuje brak uznaniowego charakteru dokonywanych wyborów. Ponadto otrzymane wagi przyjmują inne wartości niż te uzyskane na poziomie analizy gmin, ze względu na to, że w przypadku powiatów lista wskaźników cząstkowych została poszerzona tak, aby na podstawie dostępnych danych w jak najdokładniejszy sposób zobrazować poziom rozwoju potencjału rynku pracy w poszczególnych powiatach.

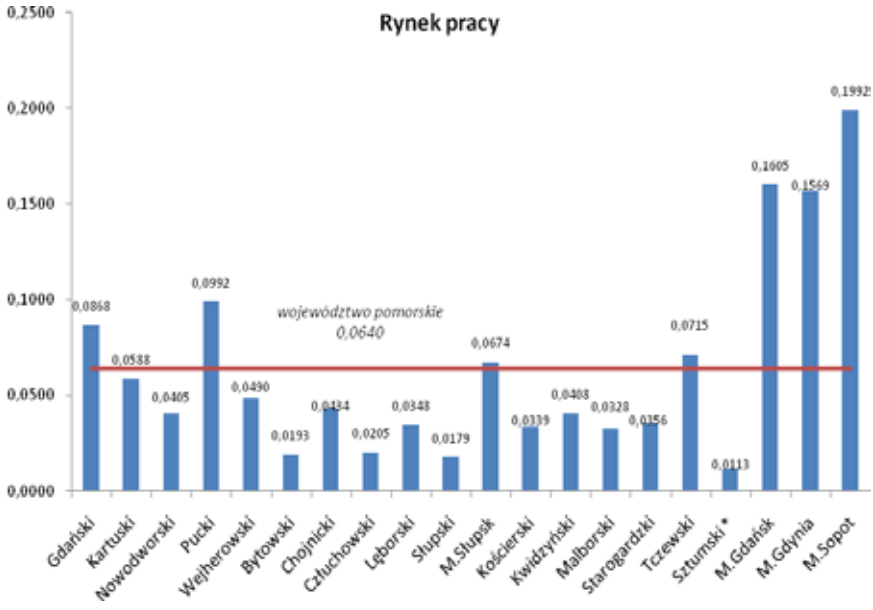

Rys. 3.14. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Rynek pracy”
dla powiatów woj. pomorskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Porównując poszczególne powiaty na podstawie syntetycznego miernika rynku pracy dla województwa pomorskiego, dochodzimy do wniosku, że trzy miasta na prawach powiatu aglomeracji trójmiejskiej charakteryzują się zdecydowanie bardziej sprzyjającą koniunkturą na rynku pracy i pozostawiają daleko w tyle całą resztę jednostek samorządowych województwa (por. rys. 3.14.). Zauważalnie lepszy wynik od przeciętnej cechuje także powiaty pucki i gdański. Rezultaty zbliżone do średniej dla województwa pomorskiego osiągnęły w 2008 r. jeszcze Słupsk, powiat tczewski oraz powiat kartuski. Jak już wcześniej wspomniano, najbardziej niekorzystna sytuacja występuje kolejno w powiatach: sztumskim, słupskim, bytowskim oraz człuchowskim.

Analizując stopień zróżnicowania powiatów na podstawie wartości syntetycznego wskaźnika definiującego stopień rozwoju rynku pracy, obserwuje się wzrost dysproporcji między powiatami. W 1999 roku w klasach III–VI było zgrupowanych prawie 95% powiatów, a zaledwie jeden mieścił się w klasie I. W 2008 roku kategorie III–VI grupują już tylko 75%, a pozostała część powiatów zaliczana jest do grup o najwyższym i niższym stopniu rozwoju.

Jak wynika z tabeli 3.3., rynek pracy w rozpatrywanym przedziale czasowym cechowały dwie zależności. Z jednej strony w przypadku niektórych powiatów obserwujemy duże przeskoki w klasyfikacji pomiędzy poszczególnymi okresami, a z drugiej utrzymanie niezmienionej pozycji w rankingu przez pięć powiatów: bytowski, człuchowski, lęborski, słupski, które ciągle utrzymywały się w przedostatniej klasie VI oraz miasto na prawach powiatu Słupsk (w klasie IV).

Powiat gdański bardzo dobrze rozpoczął w 1999 roku, uzyskując wartość wskaźnika syntetycznego dla rynku pracy uprawniającą do umieszczenia go w najwyższej klasie. Nie udało się jednak utrzymać tego poziomu i 2002 r. przyniósł spadek aż o trzy klasy niżej. Sytuacja taka uwarunkowana jest głównie tym, że stopa bezrobocia w powiecie gdańskim wzrosła w 2002 r. o 9,5 pkt. proc. w porównaniu do 1999 roku (osiągając w 2002 r. poziom 20,4%). Ponadto radykalne zmniejszenie liczby ofert pracy w urzędach pracy (w 1999 r. na 1 ofertę pracy przypadało5 bezrobotnych, zaś w 2002 r. już ponad 500 bezrobotnych) spowodowało, że powiat gdański zmienił pozycję w klasyfikacji z I do IV (na przestrzeni lat 1999 i 2002).

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „RYNEK PRACY”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	VI	VI	VI	VI
chojnicki	V	VI	VI	V
człuchowski	VI	VI	VI	VI
gdański	I	IV	III	III
kartuski	IV	VI	V	IV
kościerski	IV	VI	VI	VI
kwidzyński	IV	VI	VI	V
lęborski	VI	VI	VI	VI
m.Gdańsk	III	I	I	I
m.Gdynia	III	I	I	I
m.Słupsk	IV	IV	IV	IV
m.Sopot	III	I	I	I
malborski	VI	IV	VI	VI
nowodworski	VI	IV	IV	V
pucki	III	IV	V	II
słupski	VI	VI	VI	VI
starogardzki	IV	V	II	VI
sztumski	-	VII	VII	VII
tczewski	V	I	II	IV
wejherowski	IV	V	IV	V

Tabela 3.3. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Rynek pracy” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Również dla powiatów kartuskiego, kościerskiego i kwidzyńskiego obserwujemy pogorszenie sytuacji na rynku pracy na przestrzeni analizowanych lat. W 1999 roku znajdowały się one w IV kategorii, natomiast w 2002 r. znalazły się już w VI klasie ogólnej klasyfikacji. W przypadku powiatu kościerskiego nic w kolejnych

latach nie uległo zmianie, powiat kartuski w 2008 roku znalazł się w punkcie wyjścia, czyli klasie IV, a kwidzyński też w tym samym roku odnotował nieznaczną poprawę (przeskok do klasy V). W powiecie puckim do 2005 roku utrzymywał się niepokojący trend spadkowy w klasyfikacji, który jednak został odwrócony i ostatecznie powiat ten w 2008 r. został zaklasyfikowany do II kategorii. Było to ściśle związane z dużym zwiększeniem liczby ofert pracy z 10 w 2005 roku do 198 w 2008 roku (wg stanu na 31 XII). Zmiana wiązała się także ze stopą bezrobocia, która spadła z 21% w 2005 r. do 8,4% w 2008 r. Dość znaczną zmiennością w zakresie rynku pracy cechowały się powiaty starogardzki oraz tczewski, przeskakując przez szerokie spektrum klas. Najlepiej na przestrzeni lat zaprezentowały się powiaty grodzkie Gdańsk, Gdynia i Sopot, posiadając najwyższe wskaźniki zatrudnienia w usługach rynkowych (ponad 40%). Trójmiasto oferuje również najwyższe przeciętne wynagrodzenie miesięczne, przekraczające średnią krajową. Najkorzystniej pod tym względem wypada Gdańsk, gdzie przeciętne wynagrodzenie stanowiło 111,25 % średniej krajowej w 2002 r., a w roku 2008 już 121,8%.

Najkorzystniejsza sytuacja na rynku pracy wśród kobiet była w roku 2002, kiedy odsetek bezrobotnych kobiet w całym województwie wyniósł 52% i wahał się od 45,6% w powiecie puckim do 58,3% w Gdyni. Odsetek bezrobotnych kobiet poniżej 51% został odnotowany jeszcze w Gdańsku (49,0%), powiecie starogardzkim (49,2%), kościerskim (50,1%), w Sopocie (50,4%) oraz w Słupsku (50,5%). Pozostałe obszary zawierały się w przedziale od 51,5% (powiat gdański) do 55,6% (powiat człuchowski). W następnym 2005 roku średni odsetek dla województwa pomorskiego wzrósł do 56,5% , zaś w roku 2008 wyniósł już 62,4%. Najgorzej wypadł wówczas powiat wejherowski (69,2%), a najlepiej Sopot (55,8%).

Pod względem wskaźnika zatrudnienia w usługach rynkowych najbardziej znaczący wzrost został odnotowany w powiecie gdańskim (z 25,2% w 2003 r.[13] do 32,56% w 2008 r., co daje zmianę o 7,36 punktów procentowych). Niewiele mniejsza relatywna poprawa nastąpiła w powiatach: wejherowskim (z 23,41% do 29,45% w tym samym okresie), kwidzyńskim (z 12,11% do 17,64%), powiecie i mieście Słupsk (o 4,35 punktów procentowych – z 37,05% do 41,41%) oraz powiecie starogardzkim (z 17,55% do 21,4%, czyli 3,85 p.p.). Dla pozostałych powiatów różnica ta zawiera się w przedziale od 0,58% do 2,48% z wyjątkiem tych, które odnotowały spadek zatrudnienia w usługach rynkowych. Należą do nich: kwidzyński (-0,32 p.p.), nowodworski (-1,12 p.p.), pucki (-1,77%), słupski (-1,86%) oraz Sopot (-2,72%). Przeciętny wskaźnik zatrudnienia dla całego województwa pomorskiego to 33,35% w 2008 r. w porównaniu do 31,5% w 2005 r. oraz w 2003 r.

W latach 1999 i 2002 liczba ofert pracy oferowanych przez urzędy pracy kształtowała się na bardzo niskim poziomie, a w wielu powiatach było ich zupełnie brak (w 1999 r. dotyczy to powiatów: Sopot, Gdańsk, Słupsk, kwidzyński, kościerski, lęborski, człuchowski, chojnicki i bytowski). Odwrotnie było w powiecie gdańskim, w którym zanotowano zaskakująco dużą liczbę ofert w urzędach pracy (niewiele ponad 4 osoby bezrobotne przypadały na 1 ofertę pracy). W kolejnych latach szczególnie pod tym względem wyróżniały się Gdańsk, Gdynia i Sopot, gdzie na 100 osób bezrobotnych przypadało odpowiednio 13,1 , 13,4 oraz 17,8 ofert pracy, co jest związane bezpośrednio z niską stopą bezrobocia w tych powiatach.

[13] Brak danych dotyczących wskaźnika zatrudnienia w usługach rynkowych sprzed 2003 r.

Stopa bezrobocia w całym województwie pomorskim najniższa była w 2008 r. osiągając poziom 8,43% w porównaniu do 2002 r., kiedy bezrobocie wyniosło 22,49%. Największą relatywną poprawę pod względem stopy bezrobocia zanotowano w powiecie sztumskim (spadek stopy bezrobocia z 37,4% w 2002 r. do 16,9% w 2008 r.), co nadal stanowi jedną z najwyższych w całym województwie.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto przewyższa średnią krajową jedynie w Trójmieście. Całe województwo pomorskie wypada dobrze na tle kraju, przewyższając nieznacznie średnią krajową pod względem przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego (w 2002 r. była to relacja 97,15%, w 2005 r. – 100,17%, a w 2008 r. – 100,29%).

3.3. Warunki życia

Kolejne ważne zagadnienie wpływające na syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-gospodarczego stanowią warunki życia, któremu to aspektowi przypisano wagę 24,74% w ogólnym indykatorze. Uwzględnione w nim czynniki mają kluczowe znaczenie dla zadowolenia, komfortu oraz poziomu zaspokojenia potrzeb mieszkańców poszczególnych obszarów. W przypadku analizowanego aspektu największy wpływ na klasyfikację powiatów miała emisja zanieczyszczeń gazowych oraz odsetek terenów zielonych. W wyniku zastosowanych procedur statystycznych największe wagi uzyskały właśnie te wskaźniki cząstkowe. Konsekwencją tego jest sytuacja, w której Gdańsk czy Gdynia znalazły się w klasie niższej niż powiat gdański (ze względu na znaczną emisję zanieczyszczeń gazowych).

Biorąc pod uwagę warunki życia, widzimy, że zdecydowanie najbardziej pozytywnie wyróżnia się miasto Sopot. Uzyskana przez nie wartość wskaźnika syntetycznego (0,121) prawie dwukrotnie przewyższa drugi w rankingu powiat gdański (0,066). Przy rozpatrywaniu poszczególnych składowych syntetycznego miernika okazuje się, że dla każdej z nich Sopot osiąga bardzo dobre wyniki w porównaniu innymi powiatami – największą przeciętną powierzchnię użytkową mieszkania przypadającą na 1 mieszkańca (29,16 m^2) oraz największą liczbę zakładów opieki zdrowotnej w przeliczeniu na 1000 mieszkańców. Także odsetek terenów zielonych (6,68% wobec 2,23% dla całego województwa pomorskiego) oraz liczba dzieci w przedszkolach i żłobkach (51,3% ogólnej liczby dzieci przedziałach wiekowych 0–3 lata oraz 3–6 lat) są najwyższe w całym województwie. Pod względem współczynnika skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich Sopot ustępuje miastu na prawach powiatu Słupsk, a jeśli chodzi o współczynnik komputeryzacji, plasuje się zaraz za powiatem słupskim. Co prawda w Sopocie emisja zanieczyszczeń gazowych z zakładów szczególnie uciążliwych jest zerowa, jednak trzeba pamiętać o tym, że w pobliżu znajdują się Gdynia i Gdańsk, wydzielające do atmosfery rocznie odpowiednio 23 59052 ton i 81 6823 ton zanieczyszczeń.

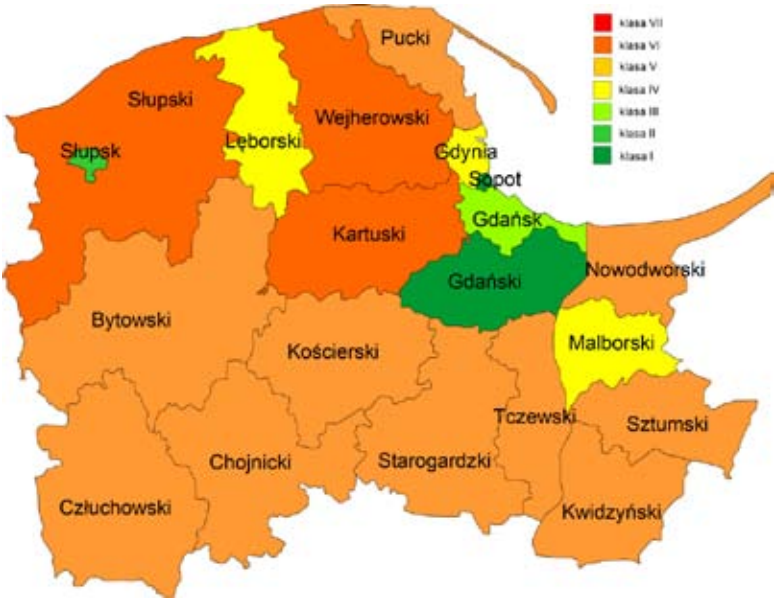

Rys. 3.15. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Warunki życia"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Obszarami ocenionymi najgorzej (klasa VI) są powiaty wejherowski, kartuski i słupski. Ten ostatni chociaż wyróżnia się, jak już było wspomniane, najwyższym współczynnikiem komputeryzacji (14,39 komputerów przypadających na 100 uczniów w szkołach podstawowych i gimnazjach), jednak bardzo słabo wypada pod kilkoma innymi względami: współczynnika skolaryzacji na poziomie szkół średnich (18,53 w 2008 r. w porównaniu do 25,28 w 2005 r.[14]), odsetka dzieci w przedszkolach i żłobkach (15,8% – tyle samo co w powiecie kartuskim, a zarazem najmniej w całym województwie) oraz odsetka terenów zielonych (0,114%). W powiecie kartuskim komputeryzacja również jest wysoka (11,82 komputerów na 100 uczniów) oraz powierzchnia użytkowa mieszkań 26,2 m^2 przypadająca na 1 osobę ustępuje tylko Sopotowi (29,16 m^2/1 mieszkańca) i powiatowi puckiemu (29,14 m^2/1 mieszkańca). Jednak ogólną sytuację infrastrukturalną w tym powiecie pogarsza niski odsetek terenów zielonych (0,045% w 2008 r. w porównaniu do 0,025% w 1999 r.) oraz najmniejsza liczba zakładów opieki zdrowotnej (0,16 na 1000 mieszkańców przy średniej dla całego województwa wynoszącej 0,3 w 2008 r.).

Analizując zróżnicowanie przestrzenne powiatów pod względem warunków i jakości życia w 2008 roku, zauważa się wyraźną granicę dzielącą województwo pomorskie na część północną i południową, przebiegającą od powiatu bytowskiego do nowodworskiego. Powiaty z południowej części cechują się mniej niż przeciętnym stopniem rozwoju w aspekcie warunków życia (oprócz powiatu

[14] Brak danych dotyczących współczynnika solaryzacji brutto dla okresu sprzed 2005 r.

malborskiego zaliczonego do klasy IV). Podobny rozkład obserwujemy w 1999 roku, przy czym poza powiatem malborskim również powiaty tczewski i człuchowski zostały zaklasyfikowane do kategorii IV wyrażającej przeciętny poziom potencjału.

W analizie dotyczące warunków życia zostało wzięte pod uwagę wiele czynników o tematyce społecznej i gospodarczej. Pierwsza różnica względem sytuacji w 2008 r. przedstawionej na mapie to znacznie niższe w tamtym czasie sklasyfikowanie powiatu gdańskiego (kategoria V wobec I w 2008 r.). Stało się tak przede wszystkim za sprawą niewielkiego odsetka terenów zielonych (0,038% w 1999 r., który wzrósł do 0,145% w 2008 r.) oraz najmniejszej powierzchni użytkowej mieszkań na osobę (16,14 m^2/osobę w 1999 r., która wzrosła do 25,97 m^2/osobę w 2008 r.). Słabiej o jedną klasę w 1999 r. prezentował się również powiat lęborski, co wiąże się z należącym do najniższych wskaźnikiem wykrywalności przestępstw (40,68%).

Powiat grodzki Sopot po raz kolejny wypadł najlepiej na tle województwa pomorskiego w 1999 roku. Złożyły się na to największa powierzchnia mieszkaniowa (22,56 m^2/osobę) oraz wysoki odsetek terenów zielonych, ponad dwukrotnie większy niż w następnym w kolejności mieście Gdynia (4,188% wobec 2,030%). Niewiele niżej w klasyfikacji (II klasa) znajdował się powiat grodzki Słupsk, charakteryzując się największym odsetkiem dzieci uczęszczających do przedszkoli i żłobków (43,45% w porównaniu do 22,06% dla całego województwa pomorskiego w 1999 r.) oraz Gdańsk zaliczany do III klasy, posiadający wiele powierzchni obszarów zielonych (1,98%) oraz również stosunkowo wysoki udział dzieci w przedszkolach i żłobkach (27,4%).

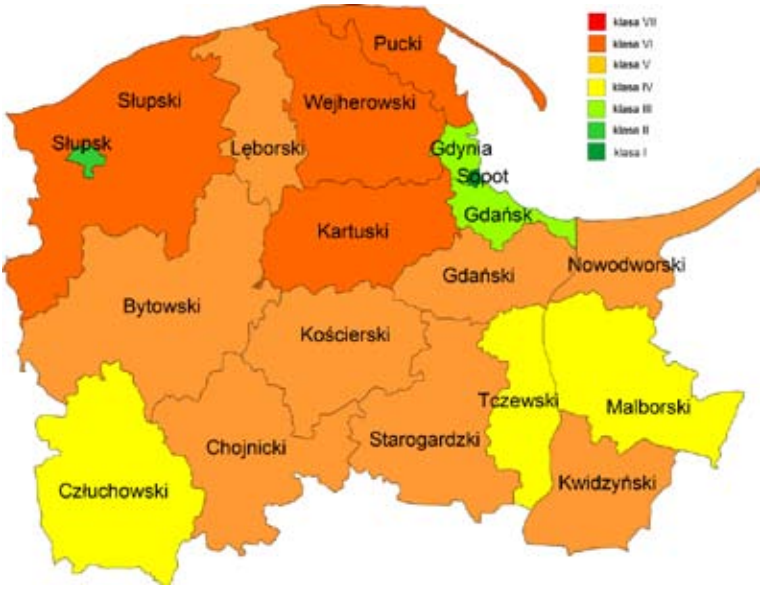

Rys. 3.16. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999 r. dla aspektu „Warunki życia"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najgorzej w zestawieniu w 1999 r. wypadają powiaty wejherowski, pucki, kartuski oraz słupski (jedynie pucki spośród wymienionych powiatów zdołał poprawić swoją pozycję w rankingu w 2008 roku, przenosząc się do klasy V). Wśród nich powiat pucki charakteryzował się najmniejszym rozpowszechnieniem przedszkoli i żłobków, ponieważ zaledwie 9,3% dzieci z nich korzystało (do 2008 r. nastąpiła poprawa tego wskaźnika jedynie o niecałe 2 punkty procentowe) oraz najmniejszą skutecznością w wykrywaniu przestępstw (stosunek liczby przestępstw wykrytych do stwierdzonych wynosi jedynie 40,5% w 1999 r., a wzrósł do 73,22% w 2008 r.). Ponadto powierzchnia 25,02 ha terenów zielonych w powiecie bytowskim, stanowiąca 0,115% ogólnej powierzchni, sytuuje go na ostatnim miejscu pod tym względem.

Do analizy potencjału powiatów pod względem warunków życia wzięto pod uwagę osiem wskaźników cząstkowych, które zostały dobrane tak, aby w jak najdokładniejszy sposób odzwierciedlić poziom rozwoju poszczególnych obszarów. Wskaźniki cząstkowe otrzymały różne wagi, które wynikają z zastosowanych procedur statystyczno-numerycznych gwarantujących pełen obiektywizm w ważeniu poszczególnych wskaźników. Efektem tego sposobu ważenia jest przyporządkowanie największych wag tym wskaźnikom cząstkowym, które wskazują wysoką zmienność (czyli w największym stopniu różnicują powiaty) oraz są najmniej skorelowane z innymi miernikami. Tym samym pominięcie jednej zmiennej związanej z wysoką wagą (np. emisji zanieczyszczeń gazowych) wprowadzi element subiektywizmu w analizie statystycznej, zaburzając przyjęte założenia.

Czystość powietrza, ściśle powiązana ze skalą emisji zanieczyszczeń gazowych (waga 45,26%), ma dla komfortu życia niemałe znaczenie, wpływając na zdrowie mieszkańców. Duży wpływ ma również odsetek terenów zielonych (waga 26,8%), o który w szczególności powinny dbać powiaty emitujące znaczne ilości gazów przemysłowych, gdyż powiększanie ich powierzchni to najlepsza droga do zminimalizowania negatywnych skutków zanieczyszczeń.

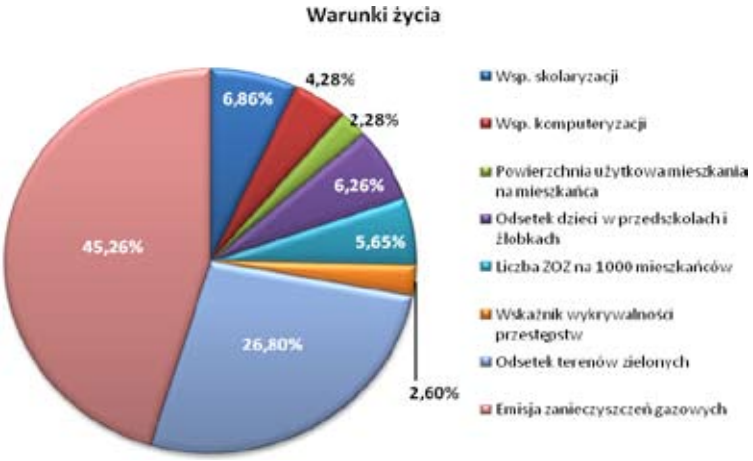

Rys. 3.17. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Warunki życia" dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Kolejne czynniki mają mniejszy udział w tworzeniu syntetycznej miary warunków życia, jednak nie należy o nich zapominać w analizie poszczególnych powiatów. Zaczęto od współczynnika skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich (waga 6,86%), który jest stosunkiem wszystkich osób uczących się (niezależnie od wieku) na poziomie szkół średnich do liczby ludności w grupie wiekowej odpowiadającej temu poziomowi nauczania, przez współczynnik komputeryzacji w szkołach (waga 4,28%) definiowany jako liczba komputerów na 100 uczniów w szkołach. Oba te wskaźniki wraz z odsetkiem dzieci w przedszkolach i żłobkach (waga 6,26%) świadczą o poziomie szkolnictwa i rozwoju kapitału społecznego w danym regionie. Nie należy pomijać również czynnika dotyczącego jakości opieki zdrowotnej, co zostało wyrażone przez liczbę zakładów ambulatoryjnej opieki medycznej przypadających na 1000 mieszkańców (waga 5,65%). Najmniejsze rangi otrzymały wskaźnik wykrywalności przestępstw (waga 2,6%) oraz przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na 1 mieszkańca (waga 2,28%).

Jak można zauważyć na rysunku 3.18, powiat grodzki Sopot po raz kolejny wyróżnia się spośród innych powiatów, osiągając najwyższy wskaźnik syntetyczny związany z danym aspektem potencjału dla powiatów województwa pomorskiego w 2008 roku. Uzyskana przez niego wartość jest wielokrotnie wyższa od wyników osiąganych przez pozostałe powiaty.

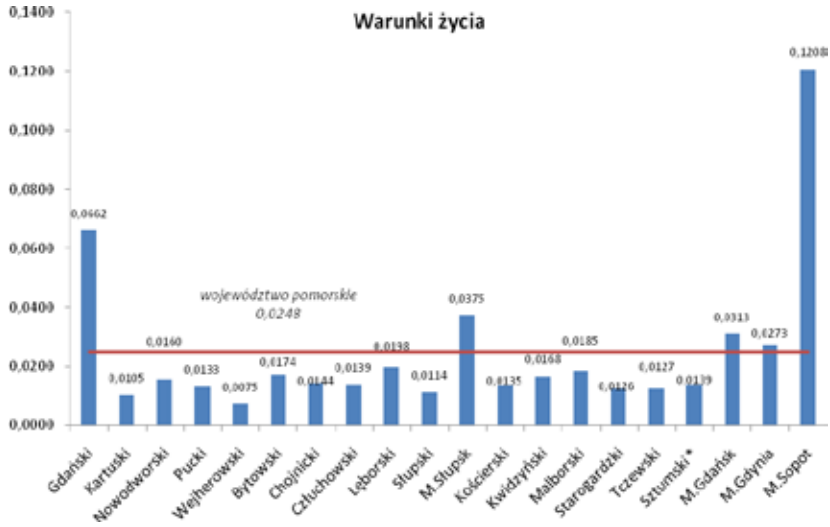

Rys. 3.18. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Warunki życia" dla powiatów woj. pomorskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Czynniki składające się na taką przewagę zostały dokładnie omówione wcześniej, a zasadniczo można powiedzieć, że Sopot posiada najlepsze albo bardzo zbliżone do najlepszych wskazania we wszystkich analizowanych aspektach (wyjątkiem jest niska skuteczność wykrywania przestępstw wynosząca w 2008 roku 49,5%, jednak nie wpływa to istotnie na ogólną ocenę). Za sprawą tak dobrego wyniku miasta Sopot przeciętny poziom charakteryzujący wszystkie powiaty został znacznie podniesiony, przez co aż 16 rejonów prezentuje się słabiej, niż wynosi średnia dla

całego Pomorza. Zdecydowanie najniższą wartość syntetycznego wskaźnika ma powiat wejherowski oraz powiat kartuski.

Na podstawie tabeli 3.4 widać, że dobry wynik uzyskany przez Sopot nie był jednorazowy i utrzymywał się w całym przedziale czasowym objętym badaniem. Interesujący jest fakt, że powiat gdański z klasy VI w 2005 roku zajął od razu pozycję w klasie I w 2008 r. Jest to związane przede wszystkim z ograniczeniem do zera emisji zanieczyszczeń gazowych oraz w trochę mniejszym stopniu ze wzrostem współczynnika komputeryzacji (z 5,6 komputerów przypadających na 100 uczniów w 2005 r. do 10,4 komputerów w 2008 r.) i zwiększeniem odsetka terenów zielonych
(z 0,083% do 0,145%). Poza tym jednym przypadkiem bardzo charakterystyczna jest stabilność poszczególnych rejonów na przestrzeni lat. Wiele z nich we wszystkich rozpatrywanych okresach utrzymywało się ciągle w tej samej klasie (wspomniany już Sopot oraz powiaty: Słupsk, malborski, nowodworski, chojnicki, kościerski, starogardzki, sztumski oraz wejherowski).

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „WARUNKI ŻYCIA”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	V	IV	V	V
chojnicki	V	V	V	V
człuchowski	IV	V	V	V
gdański	V	V	VI	I
kartuski	VI	V	V	VI
kościerski	V	V	V	V
kwidzyński	V	IV	IV	V
lęborski	V	V	IV	IV
m.Gdańsk	III	IV	III	III
m.Gdynia	III	III	III	IV
m.Słupsk	II	II	II	II
m.Sopot	I	I	I	I
malborski	IV	IV	IV	IV
nowodworski	V	V	V	V
pucki	VI	V	V	V
słupski	VI	V	V	VI
starogardzki	V	V	V	V
sztumski	I	V	V	V
tczewski	IV	V	V	V
wejherowski	VI	VI	VI	VI

Tabela 3.4. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Warunki życia” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W pozostałych powiatach zdarzają się pewne przesunięcia w klasyfikacji, jednak są one mało gwałtowne, obejmując co najwyżej jednoklasowe zmiany pomiędzy poszczególnymi okresami. Uwagę zwraca jeszcze Gdynia, która, będąc ciągle w klasie III, na koniec okresu objętego badaniem spadła do klasy IV. Przyczyna spadku wiąże się ze zmniejszeniem powierzchni terenów zielonych (z 3,28% do 2,89% ogólnej powierzchni).

Rozpatrując poszczególne wskaźniki cząstkowe pod kątem wartości przeciętnych dla całego województwa, można zauważyć, że średnia liczba dzieci uczęszczających do przedszkoli i żłobków nieznacznie wzrasta (z 22,06% w 1999 r. do 25,71% w 2008 r.). Najmniej dzieci uczęszcza do placówek przedszkolnych w powiecie puckim (11,09%), zaś najwięcej w Sopocie (51,35%). Przeciętny współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich w powiatach jest we wszystkich latach bliski 100, co wynika z powszechności kształcenia na poziomie średnim. Szkolnictwo w dużej mierze związane jest z komputeryzacją placówek oświatowych. Jeszcze w 2003 roku współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu wynosił 4,4 komputerów/100 uczniów w województwie pomorskim. Dwa lata później wartość ta wzrosła do poziomu 5,6 komputerów/ 100 uczniów, jednak najszybszą komputeryzację obserwuje się na przestrzeni lat 2005–2008, gdyż w roku 2008 w placówkach szkolnych średni współczynnik komputeryzacji wyniósł 10,2 komputerów/100 uczniów, co stanowi ponad dwa razy tyle, ile było w 1999 roku. Najwyższy współczynnik komputeryzacji występuje w 2008 r. w powiecie słupskim (14,4 komputerów/100 uczniów). Drugie miejsce pod tym względem w roku 2008 zajmuje Sopot i powiat lęborski, ponieważ w obu tych miejscach współczynnik ten kształtuje się na poziomie 13,6. Najmniej skomputeryzowana wśród powiatów jest Gdynia oraz powiat wejherowski, które przez ostatnie lata zajmują ostatnie miejsce w rankingu pod tym względem. Analizując średni wskaźnik wykrywalności przestępstw, zauważamy wzrost jego wartości na przestrzeni analizowanych lat. W 2008 roku przeciętnie 64,08% postępowań doprowadziło do wykrycia sprawcy przestępstwa. Należy zauważyć, że udział wykrytych przestępstw we wszystkich przestępstwach stwierdzonych wzrósł o 15,89 punktów procentowych w porównaniu z rokiem 1999. Najlepsze wyniki pod tym względem osiągnął w 2008 r. powiat bytowski (85,07%). Stosunkowo słabe rezultaty uzyskały miasta aglomeracji trójmiejskiej, w szczególności w Gdańsku i w Sopocie wskaźnik wykrywalności przestępstw nie przekroczył 50%. Kolejnym ważnym aspektem związanym z warunkami życia jest rynek mieszkaniowy. Średnia powierzchnia mieszkania przypadająca na jednego mieszkańca w 2008 roku wyniosła 23,38 m^2 i jest wyższa od średniej powierzchni mieszkań sprzed 9 laty średnio o niecałe 6 m^2/osobę. Największa powierzchnia mieszkaniowa w 2008 r. jest w Sopocie i wynosi 29,16 m^2 , najmniejsza z kolei występuje w powiecie kwidzyńskim (20,47 m^2), tczewskim (20,53 m^2) oraz sztumskim (20,58 m^2). Najlepsza sytuacja pod względem dostępu do służby zdrowia obserwowana jest w 2008 r. w Sopocie, gdzie na 1 zakład ambulatoryjnej opieki medycznej przypada niecałe 1400 mieszkańców. Najgorzej pod względem opieki zdrowotnej jest w powiecie kartuskim, gdzie na 1 ZOZ przypada ponad 6300 osób, co stanowi prawie dwukrotnie wyższą wartość w porównaniu do całego województwa pomorskiego (3342 osoby przypadające na 1 ZOZ w 2008 r.). Pod względem obszarów zielonych wartości wskaźników nie uległy znacznym zmianom. Poprawę obserwuje się w Sopocie, gdzie odsetek terenów zielonych wzrósł z 4,19% w 1999 r. do 6,68% ogólnej powierzchni w 2008 r., oraz w Gdańsku (wzrost z 1,98% do 3,51%). Najwięcej terenów zielonych znajduje się w Trójmieście i w Słupsku

(odpowiednio 3,51% w Gdańsku, 2,89% w Gdyni, 6,68% w Sopocie i 2,67% w Słupsku) w porównaniu do średniej dla województwa pomorskiego wynoszącej 0,23% w 2008 r. Analizując emisję zanieczyszczeń gazowych, stwierdzamy, że najgorzej wypada Gdańsk, powiat kwidzyński oraz Gdynia, emitując rocznie największą ilość gazów do atmosfery.

3.4. Potencjał gospodarczy

Potencjał gospodarczy odgrywa ważną rolę w kształtowaniu syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego. O potencjale gospodarczym danej jednostki terytorialnej mogą świadczyć zarówno zmienne związane z poziomem przedsiębiorczości mieszkańców i innych podmiotów, jak również wielkość nakładów ponoszonych na inwestycje przez podmioty gospodarcze czy choćby struktura lokalnej gospodarki i poziom zatrudnienia w poszczególnych sektorach.

Przestrzenne zróżnicowanie wskaźnika syntetycznego w aspekcie potencjału gospodarczego dla powiatów znajdujących się na terenie województwa pomorskiego przedstawia rys. 3.19. Pod uwagę w analizie wzięto takie wskaźniki cząstkowe jak: udział pracujących w sektorze prywatnym, odsetek pracujących w sektorze rynkowym, nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach oraz liczba nowopowstałych przedsiębiorstw. Dwa ostatnie wskaźniki w najistotniejszy sposób kształtują zróżnicowanie przestrzennie powiatów w analizowanym aspekcie, ze względu na najwyższe wagi uzyskane w procedurze ważenia.

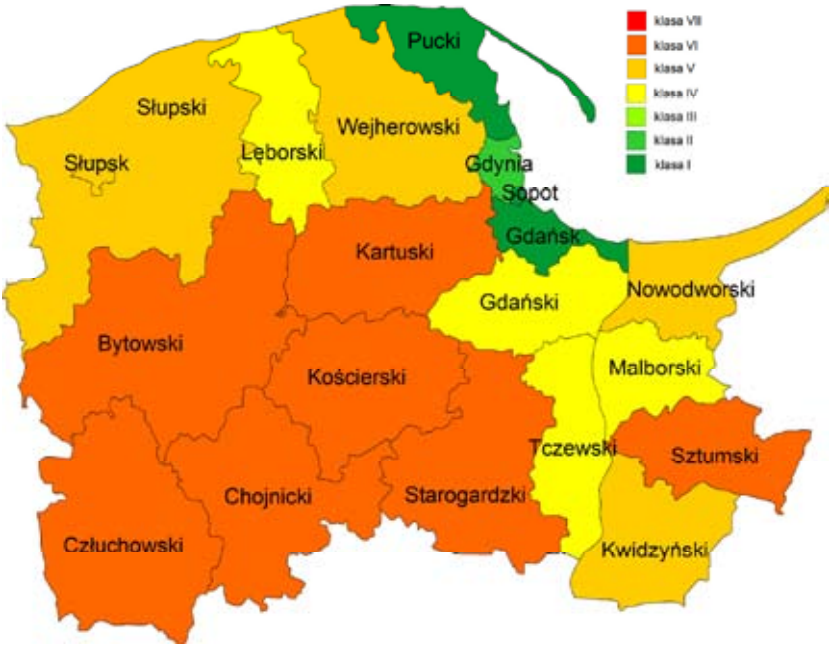

Rys. 3.19. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analiza mapy pozwala stwierdzić, że potencjał gospodarczy to kolejny aspekt, w którym przodują powiaty grodzkie – Gdańsk, Gdynia oraz Sopot. Dzieje się tak przede wszystkim za sprawą znaczącej liczby nowo powstałych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na 1000 mieszkańców oraz wysokich nakładów inwestycyjnych ponoszonych w sektorze przedsiębiorstw. Powiaty te są zdecydowanymi liderami, jeśli chodzi o liczbę zarejestrowanych nowych podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w badanej grupie. Rosnąca atrakcyjność inwestycyjna i konkurencyjność tych powiatów sprawiła że w ostatnich latach w przypadku Gdańska i Gdyni ponad 11, a w przypadku Sopotu – ponad 14 nowych podmiotów gospodarczych przypada na 1000 ludności. Dodatkowo ponoszone przez przedsiębiorstwa posiadające swoją siedzibę na tych obszarach nakłady inwestycyjne są także jednymi z wyższych w porównaniu z pozostałymi powiatami w województwie pomorskim. Dla przykładu na przestrzeni lat 2002–2008 nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach przypadające na 1 mieszkańca w powiatach Gdańsk, Gdynia i Sopot wzrosły odpowiednio o 7674,51zł; 1975,91zł i 2495,65zł. Odsetek podmiotów z sektora usług rynkowych kształtuje się ponadto na poziomie wysokim, choć Słupsk oraz powiat pucki osiągają w 2008 r. w tych dwóch aspektach wyższe wskaźniki niż Gdańsk i Gdynia.

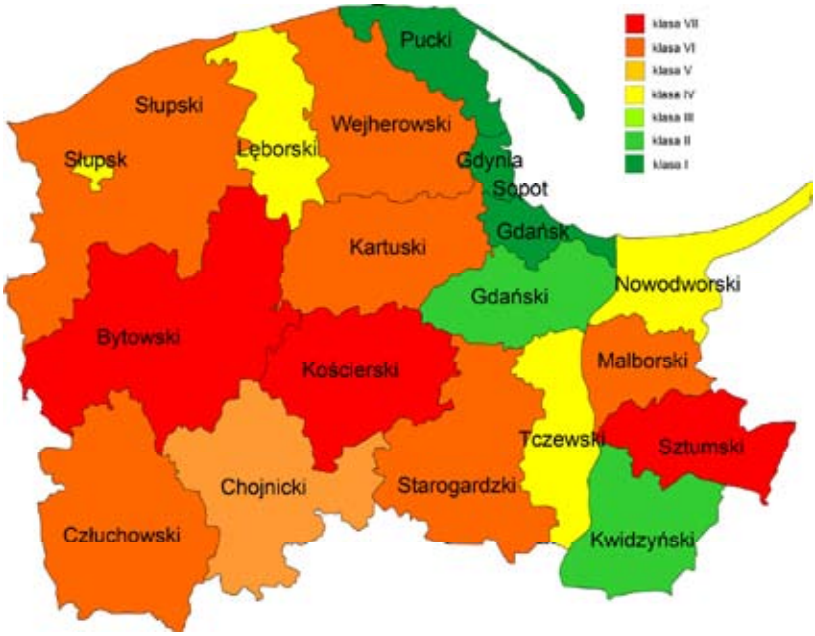

Rys. 3.20. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2002 r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ze względu na brak danych dla 1999 roku niezbędnych do uzyskania wartości wskaźnika syntetycznego w aspekcie Potencjał gospodarczy, wyniki uzyskane przez powiaty w roku 2008 porównano z sytuacją w 2002 roku. W grupie

powiatów najatrakcyjniejszych pod względem potencjału gospodarczego na pierwszej pozycji w 2002 roku znajdowały się powiaty: Gdańsk, Gdynia, Sopot, a także wykorzystujący korzystne nadmorskie położenie i pozytywne efekty zewnętrzne generowane przez prężnie rozwijające się Trójmiasto – powiat pucki. Zaraz za nimi uplasowały się powiaty kwidzyński i gdański, które jednak nie zdołały utrzymać dobrej pozycji w kolejnych latach (spadając do klasy V w przypadku powiatu kwidzyńskiego oraz do klasy IV w przypadku powiatu gdańskiego).

Porównując klasyfikację powiatów na podstawie syntetycznego miernika potencjału gospodarczego w latach 2002–2008, można zauważyć kilka znaczących zmian pozycji niektórych powiatów w ogólnej hierarchii (por. tabela 3.5.). Tego typu negatywne trendy odnotowano w szczególności w powiatach kwidzyńskim czy też nowodworskim. Powiat kwidzyński w 2002 roku należał do klasy II powiatów o wyróżniającym się potencjale gospodarczym głównie z uwagi na wysoki odsetek pracujących w sektorze prywatnym (74,78% w 2003 r. oraz 77,93% w 2005 r.[15]) oraz wysoki poziom nakładów inwestycyjnych ponoszonych przez przedsiębiorstwa w tym czasie (2574,18 zł/osobę w 2002 r. w porównaniu do 2193,21 zł/.osobę w 2008 r.).

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	VII	VII	VI	VI
chojnicki	V	V	VI	VI
człuchowski	V	VI	VII	VI
gdański	VI	II	III	IV
kartuski	VII	VI	V	VI
kościerski	VI	VII	VI	VI
kwidzyński	II	II	I	V
lęborski	II	IV	IV	IV
m.Gdańsk	II	I	I	I
m.Gdynia	II	I	I	II
m.Słupsk	I	IV	IV	V
m.Sopot	I	I	I	I
malborski	IV	VI	VII	IV
nowodworski	II	IV	II	V
pucki	I	I	II	I
słupski	V	VI	VI	V
starogardzki	V	VI	VI	VI

[15] Brak danych dotyczących pracujących w sektorze prywatnym za lata 1999 i 2008.

sztumski	-	VII	VII	VI
tczewski	IV	IV	V	IV
wejherowski	VI	VI	V	V

Tabela 3.5. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Potencjał gospodarczy" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

W roku 2005 powiat znalazł się nawet w klasie I powiatów najbardziej atrakcyjnych, gdyż czynniki decydujące o potencjale rozwojowym w tym aspekcie stale rosły. Mimo to w ostatnim z analizowanych lat – roku 2008 – trend w przypadku wydatków przedsiębiorstw na inwestycje odwrócił swój kierunek, zdecydowanie zmniejszając rozmiary realizowanych inwestycji w sektorze przedsiębiorstw. Mimo że pozostałe wskaźniki utrzymały tendencję rosnącą, ich wzrost był nieproporcjonalnie mniejszy w stosunku do innych powiatów, co stanowiło bezpośrednią przyczynę kolejnego spadku powiatu w rankingu. Z kolei powiat nowodworski z punktu widzenia potencjału gospodarczego cyklicznie zmieniał swoją atrakcyjność w porównaniu z pozostałymi jednostkami. 2002 roku powiat znajdował się w klasie IV (uzyskując najniższy w stosunku do pozostałych analizowanych powiatów poziom nakładów przedsiębiorstw na inwestycje przypadających na 1 mieszkańca, które wyniosły zaledwie 199,14 zł). Rosnący udział pracujących w sektorze prywatnym w ogólnej liczbie pracujących oraz wysoki odsetek podmiotów gospodarczych sektora usług rynkowych, a także wzrost nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach sprawił, że powiat w 2005 roku został zaliczony do grupy jednostek o znacznym potencjale gospodarczym. Rok 2008 i znacznie szybszy rozwój jednostek konkurencyjnych spowodowały spadek powiatu do klasy V.

Warto zaznaczyć także, że żaden z powiatów w 2008 r. nie został zaklasyfikowany do klasy VII. Jednakże na przestrzeni lat widoczna jest tendencja do zwiększania się dysproporcji w potencjale gospodarczym poszczególnych powiatów i pogłębiania występujących różnic. Na skutek polaryzacji rozwoju i występujących efektów wysysania (wiru) w województwie pomorskim, w ostatnich latach obserwuje się powiaty albo zdecydowanie wyróżniające się w grupie pozostałych (klasy I–II), albo też jednostki o marginalnym znaczeniu dla rozwoju gospodarczego. W 2008 roku brak jest już w zestawieniu powiatów przynależących do klasy III, a znaczną przewagę posiadają jednostki kategoryzowane jako ośrodki o niskim potencjale gospodarczym.

Syntetyczny wskaźnik potencjału gospodarczego wyznaczono na podstawie następujących wskaźników cząstkowych: udział pracujących w sektorze prywatnym (dostępne dane obejmują jedynie lata 2003 i 2005), nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (dane od 2002 roku), liczba nowo powstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców (dane od 2003 roku) oraz odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych. W wyniku braku danych zastanych, wskaźnik syntetyczny dla 1999 roku jest zdeterminowany jedynie przez odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych, dlatego poziom potencjału gospodarczego został porównany do 2002 roku. Każdemu ze wskaźników cząstkowych przypisano wagę uzyskaną w wyniku statystycznej techniki ważenia

GVP. Charakterystyczną cechą systemu wag jest zachowanie pełnej obiektywności w konstrukcji syntetycznego miernika potencjału, bez wprowadzania sztucznych korekt.

Decydujące znaczenie dla kształtowania się całego syntetycznego wskaźnika potencjału gospodarczego ma liczba nowo powstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców, z wagą 41,17%. Czynnik ten jest niewątpliwie jednym z najbardziej istotnych elementów determinujących potencjał gospodarczy. Rozwój przedsiębiorczości wynikający z liczby nowo powstających przedsiębiorstw świadczy o stopniu rozwoju gospodarki i implikuje poziom potencjału gospodarczego powiatu.

Drugim ważnym czynnikiem są nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (waga 39,65%) liczone jako stosunek wielkości nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach przypadający na 1 mieszkańca. Inwestycje są nieodłączną składową postępu i bezpośrednio związane są z rozwojem potencjału gospodarczego. Pozostałe wskaźniki użyte do konstrukcji syntetycznej miary oceniającej potencjał gospodarczy to odsetek pracujących w sektorze prywatnym (waga 13,41%) oraz odsetek podmiotów z sektora usług rynkowych (waga 5,77%). Powstawanie nowych przedsiębiorstw oraz inne przejawy aktywności gospodarczej znamiennie oddziałują na ogólną kondycję gospodarczą powiatu, przyczyniając się tym samym do tworzenia nowych miejsc pracy czy dodatkowych dochodów własnych dla budżetu jednostek samorządowych z zakresu podatków od dochodów osób prawnych i fizycznych. Ponadto wysoko rozwinięty sektor prywatny oraz usługi rynkowe cechują nowoczesną, prężnie funkcjonującą gospodarkę. Przewaga przemysłu i sektora publicznego nie jest pożądana w dzisiejszych czasach, wskazując na wolne tempo przemian mających na celu odejście od mechanizmów zapoczątkowanych w systemie gospodarki centralnie planowanej.

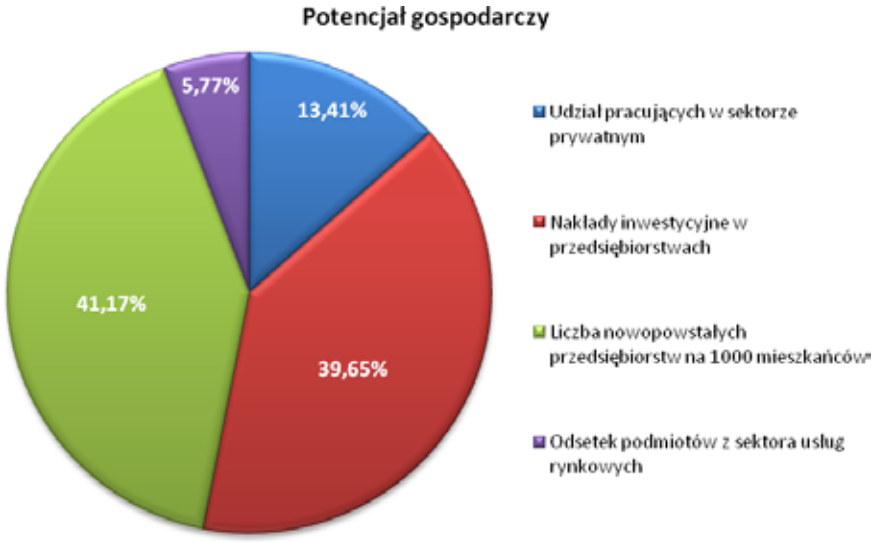

Rys. 3.21. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Potencjał gospodarczy" dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Odsetek podmiotów gospodarczych w sektorze usług rynkowych w 2008 roku jest najwyższy dla Sopotu i wynosi 75,88%. Najniższą wartość obserwuje się w powiecie kartuskim – 50,7% (w porównaniu do województwa pomorskiego – 66,27% w 2008 r.). Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na jednego mieszkańca są najwyższe dla powiatu grodzkiego Gdańsk, osiągając w 2008 roku poziom 10484,41 zł na mieszkańca. Najniższe nakłady w przedsiębiorstwach, a tym samym najwolniejszy rozwój gospodarczy, charakteryzują powiat nowodworski (648,73 zł na mieszkańca w 2008 r.) oraz kościerski (826,28 zł na mieszkańca w 2008 r.). Skala przedsiębiorczości wraz ze współczynnikami potencjału ilustrują między innymi poziom własnej inicjatywy ludności zamieszkującej dane obszary. Poziom przedsiębiorczości, reprezentowany przez nowo powstające przedsiębiorstwa sukcesywnie rośnie, w 2003 roku średni jej poziom wynosił 7,83 nowych przedsiębiorstw przypadających na 1000 mieszkańców, zaś w 2008 r. już 11 podmiotów gospodarczych.

Porównując poziom potencjału gospodarczego w poszczególnych powiatach, przedstawiony na rysunku 3.22., widzimy, że powiat pucki znacznie wyróżnia się na tle innych jednostek na szczeblu powiatowym w województwie pomorskim. Zdecydowanie ponadprzeciętną wartością potencjału gospodarczego charakteryzuje się też Gdańsk, Gdynia oraz Sopot. Wszystkie te jednostki terytorialne odznaczają się bowiem wysokim odsetkiem podmiotów sektora usług rynkowych, ponadprzeciętnymi nakładami inwestycyjnymi ponoszonymi przez przedsiębiorstwa w przeliczeniu na 1 mieszkańca oraz wysokimi udziałem pracujących w sektorze usług.

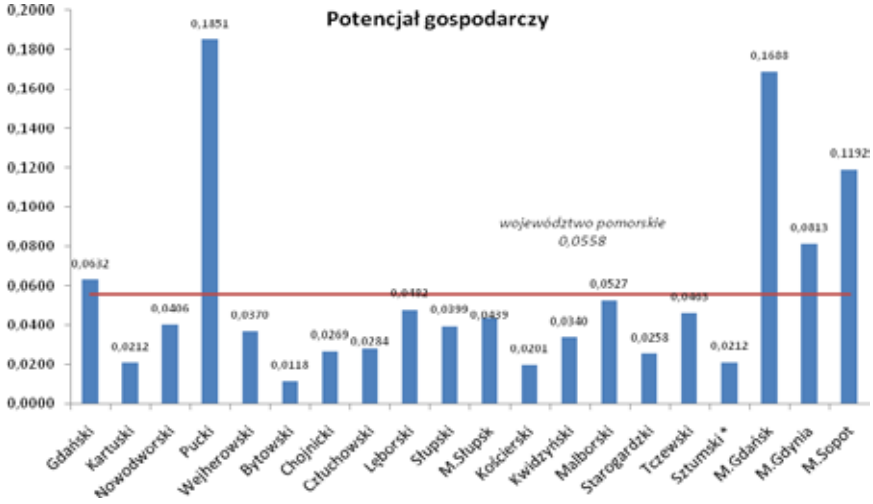

Rys. 3.22. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Potencjał gospodarczy" dla powiatów woj. pomorskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najniższy syntetyczny wskaźnik obrazujący potencjał gospodarczy cechuje powiaty: bytowski, kartuski, sztumski oraz kościerski. Powiaty te są mało atrakcyjne turystycznie, co w dużej mierze niekorzystnie wpływa na poziom ogólnego

potencjału gospodarczego. Ponadto na przykład w powiecie kartuskim niewiele ponad 50% wszystkich podmiotów gospodarczych funkcjonuje w sektorze usług rynkowych. Najmniej nowych przedsiębiorstw powstało z kolei w 2008 r. w powiecie bytowskim – jedynie 7,03 w przeliczeniu na 1000 mieszkańców (przy średniej dla województwa wynoszącej 11,03 przedsiębiorstw). Z tego też względu w połączeniu z wysokościami wag nadanymi poszczególnym zmiennym charakteryzującym dany aspekt potencjału, sytuacja w ww. powiatach przedstawia się tak niekorzystnie.

3.5. Infrastruktura

Kolejnym czynnikiem mającym wpływ na ogólny potencjał poszczególnych powiatów jest infrastruktura techniczna rozumiana jako wyposażenie powiatów w sieć kanalizacyjną, gazową, wodociągową czy drogową oraz oczyszczalnie ścieków i recykling odpadów. Biorąc pod uwagę zróżnicowanie przestrzenne powiatów pod względem stopnia wyposażenia w infrastrukturę techniczną, należy zauważyć, że największy wpływ ma wskaźnik opisujący dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu (z udziałem ponad 40% we wskaźniku syntetycznym). W konsekwencji powiaty znajdujący się bliżej Gdańska uzyskują lepszy wyniki niż te leżące w przeciwnej części województwa pomorskiego. Istotną determinantą okazała się także dostępność do sieci gazowej.

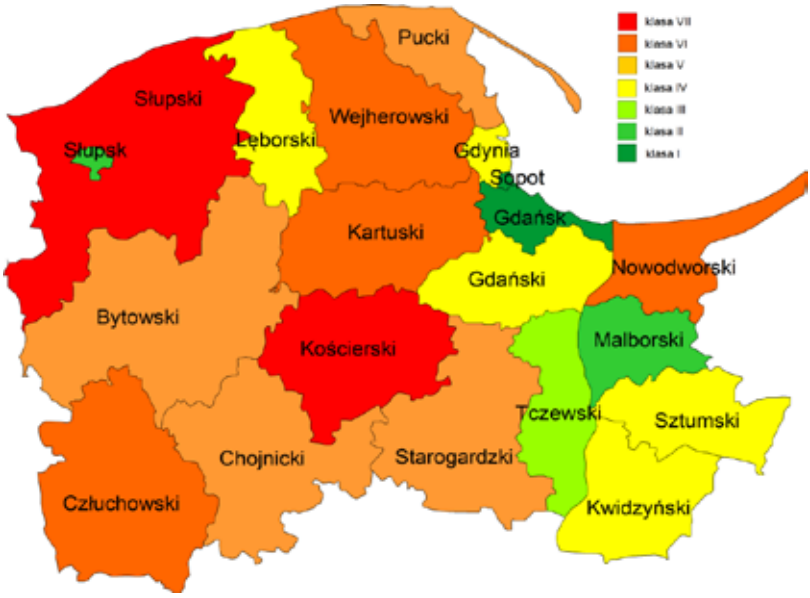

Rys. 3.23. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Infrastruktura”

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Ranking powiatów w 2008 r. pod względem infrastruktury prezentuje rysunek 3.23. Najlepsza sytuacja ma miejsce w Gdańsku i Sopocie, przy czym to właśnie Gdańsk charakteryzuje najwyższa wartość syntetycznego wskaźnika. Jednym z czynników wpływających na taką klasyfikację jest wskaźnik dostępności

transportem drogowym, czyli przeciętny czas dojazdu do siedziby województwa. Kolejne w rankingu (klasa II i III) w 2008 r. znalazły się powiaty: malborski, miasto Słupsk i powiat tczewski. Słupsk wyróżnia się pod wieloma względami, m.in. odsetkiem ludności korzystającej z sieci gazowej (87,53%) i obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (100%) oraz wysokim stosunkiem osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów (96,09%). Jednakże znaczny czas dojazdu transportem drogowym do siedziby województwa wraz z przeciętnym odsetkiem odpadów poddanych odzyskowi zadecydowały o przypisaniu go do klasy II. Wartym odnotowania jest fakt korzystania przez 95% mieszkańców z oczyszczalni ścieków w powiecie malborskim, co jest niewiele gorszym osiągnięciem niż w przypadku Trójmiasta i Słupska. Stopień rozpowszechnienia kanalizacji jest alarmująco niski w powiecie kartuskim (jedynie 48,5% osób korzystających z wodociągów ma dostęp również do kanalizacji). Nieznacznie lepsza sytuacja w zakresie dostępu do kanalizacji ma miejsce w powiatach nowodworskim (55,9%) i starogardzkim (59,6%). Powiat kartuski cechuje ponadto najniższy odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków (43,2%), a pod kątem rozpowszechnienia instalacji gazowych gorzej jest tylko w powiatach człuchowskim (0,6%) oraz kościerskim (0,9%). Stosunek dróg o twardej nawierzchni do dróg ogółem przedstawia się najgorzej w powiecie chojnickim, gdzie zaledwie 70,94% względem wszystkich dróg stanowią te o utwardzonej nawierzchni. Oznacza to wynik gorszy o ponad 10 punktów procentowych od drugiego w kolejności powiatu sztumskiego (82,85%). Wnioskować można, że najlepsze drogi znajdują się w miastach powiatowych, Słupsku, Gdyni i Sopocie, bowiem wszystkie posiadają utwardzoną nawierzchnię. Ponad 90% dróg twardych występuje także w następujących powiatach: gdańskim, wejherowskim, bytowskim, lęborskim, malborskim, tczewskim oraz w mieście Gdańsk. Szczególnie w Słupsku zauważalna jest poprawa jakości dróg i podniesienie współczynnika o ponad 7% w latach 1999–2008. Gdy rozpatruje się odsetek odpadów poddanych odzyskowi w ilości odpadów wytworzonych, dziwić może słaba efektywność w mieście Gdynia, gdzie zaledwie niewiele ponad połowa odpadów wytworzonych jest poddawana odzyskowi. Kolejnym powiatem o skuteczności recyklingu odpadów poniżej poziomu 70% jest tylko powiat wejherowski (62,56%). Z kolei najlepsze pod tym względem powiaty, w których występuje bardzo duża dbałość o środowisko naturalne, to: powiat gdański, kartuski, nowodworski, pucki, sztumski oraz Sopot (stuprocentowa wartość wskaźnika).

W 1999 roku mieliśmy do czynienia ze znacznie mniejszym zróżnicowaniem przestrzennym poszczególnych terenów i zauważalnym podobieństwem stopnia rozwoju infrastruktury pomiędzy powiatami położonymi niedaleko siebie, tworzącymi na mapie swego rodzaju skupiska.

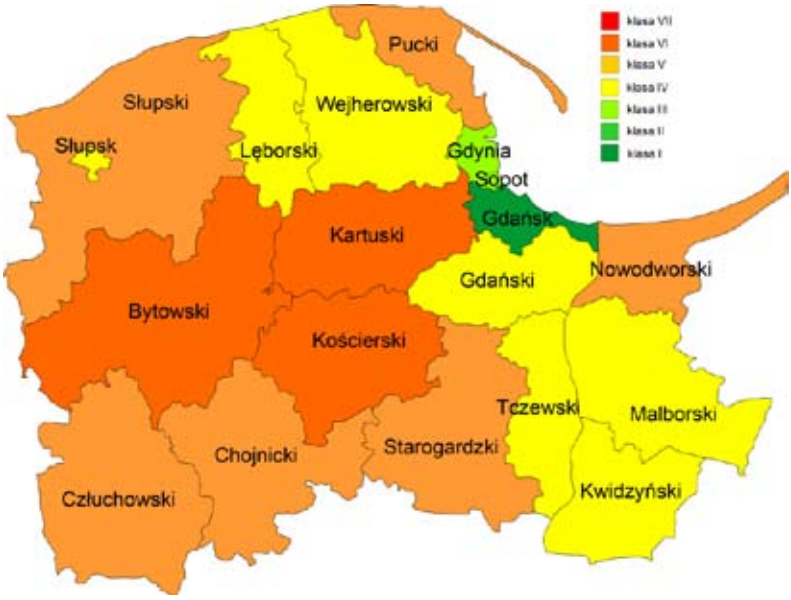

Rys. 3.24. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999 r. dla aspektu „Infrastruktura"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Zgodnie z występującą dotychczas tendencją, Trójmiasto reprezentuje najwyższe klasy, wyznaczając wysokie standardy dla pozostałej części Pomorza. Jedynie kilku powiatom, sytuującym się w klasie IV, udaje się połowicznie zbliżyć do tego poziomu. Są to powiaty: lęborski i wejherowski, gdański, tczewski, malborski i kwidzyński oraz miasto na prawach powiatu Słupsk. Na południu widnieje pas trzech powiatów zakwalifikowanych do klasy V, obejmujący powiat człuchowski, chojnicki i starogardzki, a w centralnej części województwa wyróżnia się klaster powiatów reprezentujących klasę VI (powiaty: bytowski, kartuski oraz kościerski). W 1999 roku widoczne było wyraźne odseparowanie aglomeracji trójmiejskiej od reszty województwa pod względem rozwoju gospodarki komunalnej czy udoskonalania stanu sieci drogowej. Wśród przedstawicieli najniższej w danym roku klasy VI wyróżnia się powiat bytowski (zarówno pozytywnie, jak i negatywnie) ze względu na powszechność dróg o utwardzonej nawierzchni (92,3%) oraz bardzo małej ilości osób korzystających z oczyszczalni ścieków (36,8% ogółu ludności).

Stabilnym poziomem rozwoju infrastruktury w kolejnych latach, a tym samym przynależnością do tej samej klasy, charakteryzują się w kolejności rosnącej następujące powiaty: kartuski (niezmiennie na poziomie VI), nowodworski i człuchowski (w obu przypadkach wyjątkiem był rok 1999 zaliczony do V klasy; w kolejnych latach zaliczane do VI klasy). Również powiaty pucki i starogardzki (stale w klasie V) oraz lęborski, sztumski, gdański nie zmieniły swojej pozycji, utrzymując się w każdym z analizowanych lat w klasie IV. Podobnie było w powiecie kwidzyńskim, gdzie jednorazowy spadek do klasy V został odnotowany w 2002 roku.

W ogólnej klasyfikacji przedstawionej w tabeli 3.6. najlepiej wypada powiat miasto Gdańsk, które utrzymuje się w czołówce zestawienia na przestrzeni

badanego okresu, a także Sopot, który od 2002 r. znajduje się w I klasie. Pozytywnie wyróżniają się również Słupsk oraz powiat malborski, które poprawiły swoją sytuację w zakresie infrastruktury, powodując zakwalifikowanie ich do klasy II. Poprawa pozycji w rankingu odnotowana w przypadku powiatu grodzkiego Słupsk związana jest głównie z poprawą stanu dróg (92,86% dróg utwardzonych w 2002 r. w porównaniu do 97,19% w 2002 r. oraz 100% w 2008 r.) oraz wzrostem odsetka odpadów poddanych odzyskowi (z 71,37% w 2002 r. do 82,53% w 2008 r.). W przypadku powiatu malborskiego zmiana ta jest związana głównie ze wzrostem liczby osób obsługiwanych przez oczyszczalnie ścieków (65,23% ludności w 1999 r. oraz 95,07% w 2008 r.) oraz poprawą jakości dróg (87,21% dróg utwardzonych w 1999 r. w porównaniu do 92,34% w 2008 r.).

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „INFRASTRUKTURA”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	VI	VII	VI	V
chojnicki	V	IV	IV	V
człuchowski	V	VI	VI	VI
gdański	IV	IV	IV	IV
kartuski	VI	VI	VI	VI
kościerski	VI	VII	VI	VII
kwidzyński	IV	V	IV	IV
lęborski	IV	IV	IV	IV
m.Gdańsk	I	I	I	I
m.Gdynia	III	II	II	IV
m.Słupsk	IV	II	I	II
m.Sopot	III	I	I	I
malborski	IV	II	II	II
nowodworski	V	VI	VI	VI
pucki	V	V	V	V
słupski	V	VII	VI	VII
starogardzki	V	V	V	V
sztumski	-	IV	IV	IV
tczewski	IV	IV	V	III
wejherowski	IV	IV	V	VI

Tabela 3.6. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Infrastruktura” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Na uwagę zasługuje też powiat bytowski, który z VII klasy w 2002 r. przeniósł się do klasy V w 2008 r. Wynika to przede wszystkim ze znacznego wzrostu odsetka osób korzystających z oczyszczalni ścieków (wzrost z 46,94% w 2002 r. do 70,91% w 2008 r.) czy poprawy w zakresie gospodarki odpadami (69,09% odzyskanych

odpadów w 2002 r. wobec 97,88% w 2008 r.). Z drugiej strony powiaty słupski i kościerski nieprzypadkowo zostały zaliczone w 2008 roku do klasy VII, a poprawa, która miała miejsce w przypadku obu powiatów w poprzednim okresie, okazała się jednorazowa i nietrwała. W powiecie kościerskim zaledwie niecały 1% mieszkańców posiada dostęp do sieci gazowej oraz 69% mieszkańców korzystających z sieci wodociągowej ma dostęp również do kanalizacji. Pod względem utylizacji odpadów niepokojąco źle prezentuje się Gdynia, charakteryzująca się najniższym odsetkiem odpadów poddanych odzyskowi w całym województwie (52,13%). Między innymi ten czynnik spowodował spadek Gdyni w ogólnym rankingu z II klasy w 2005 r. do klasy IV w 2008 r. Rozpatrując poszczególne składowe potencjału infrastruktury, należy zwrócić również uwagę na niski odsetek osób korzystających z sieci gazowej w 2003 roku,[16] wynoszący 0,38% ogólnej liczby ludności w powiecie kościerskim oraz niemalże całkowity brak dostępu do instalacji gazowej w powiecie człuchowskim (0,01% osób korzystających). Słabo w tej dziedzinie wypadają również: powiat kartuski (9,0%), pucki (11,7%), nowodworski (11,7%), słupski (17,6%) oraz bytowski (20,2%). W przypadku dwóch ostatnich istotny wpływ na niski poziom rozwoju potencjału w ramach infrastruktury może mieć powierzchnia tych powiatów oraz sposób jej zagospodarowania, bowiem są to dwa największe rejony w całym województwie, w których grunty leśne, zadrzewione i zakrzewione zajmują odpowiednio: 84517 ha (36,7%) oraz 116774 ha (53,3%), co jest związane z niskim stopniem urbanizacji na tych obszarach.

Bazą do określenia stopnia rozwoju infrastruktury został wskaźnik dostępności transportem drogowym do siedziby województwa, mający udział w wysokości 40,91% (por. rysunek 3.24). Obliczenia czasu dojazdu do siedziby województwa zostały wyznaczone w oparciu o stronę internetową docelu.pl jako średni czas dojazdu z poszczególnego powiatu do siedziby województwa, która mieści się w Gdańsku. Na podstawie tego wskaźnika można wiele dowiedzieć się o skali zoptymalizowania sieci dróg, ich jakości oraz przepustowości ruchu. Tym samym powiaty grodzkie aglomeracji trójmiejskiej uzyskają pewną przewagę nad powiatami sytuowanymi dalej od Gdańska. Wagi nie mają jednak charakteru uznaniowego, a wskaźniki cząstkowe zostały ustalone tak, żeby na podstawie dostępnych danych jak najlepiej zobrazować dany aspekt potencjału społeczno-ekonomicznego. Dodatkowo eliminacja danej zmiennej może spowodować gwałtowny wzrost innej wagi, który będzie niewspółmierny ze znaczeniem zmiennej. Kolejne miejsce zajmuje odsetek osób korzystających z gazu (waga 22,43%) oraz procent odpadów poddanych odzyskowi (waga 17,56%), co obrazuje dbałość o środowisko naturalne. Stosunek korzystających z kanalizacji względem osób korzystających z wodociągów otrzymał wagę 8,31%. Podobną istotność ma też odsetek ludności obsługiwanej przez oczyszczalnie ścieków (waga 7,95%). Wysokie wartości tych dwóch czynników są charakterystyczne dla powiatów silnie zurbanizowanych, co nieodłącznie wiąże się ze stopniem rozwoju infrastruktury.

[16] Brak danych dotyczących liczby osób korzystających z sieci gazowej dla 2002 roku.

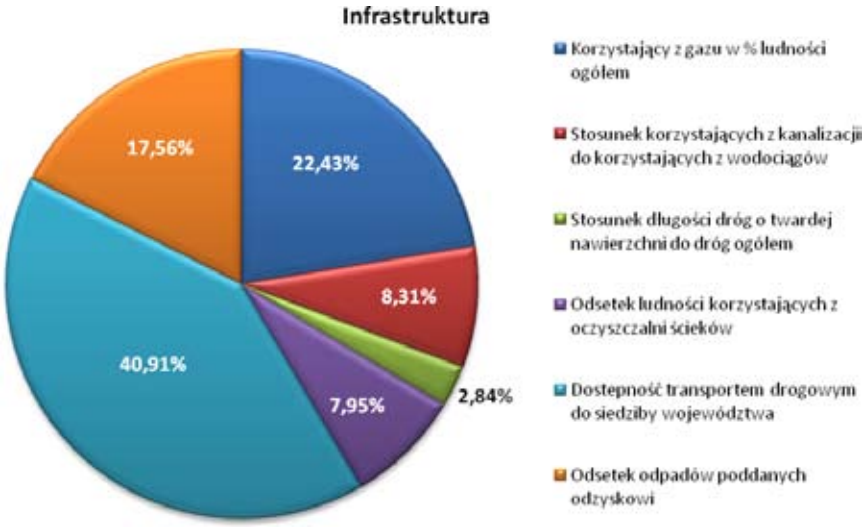

Rys. 3.25. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Infrastruktura" dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Analiza wykazała najmniejsze znaczenie zależności długości dróg o twardej nawierzchni względem dróg ogółem (waga 2,84%) ze względu na małe zróżnicowanie pionowe tego wskaźnika, bowiem pod tym względem większość powiatów wykazuje podobne wartości, które nie ulegają zasadniczym zmianom w czasie.

Analizując rysunek 3.26., można zauważyć, że występuje dość duże zróżnicowanie powiatów pod względem zasobów infrastruktury technicznej. W wartościowym porównaniu wyników uwzględniającym średnią dla całego województwa znaczną przewagę uzyskuje miasto Gdańsk, ponad dwukrotnie przekraczając tę średnią. Sytuacja ta w pewnym stopniu wynika z faktu, że Gdańsk jest miastem wojewódzkim i stolicą Trójmiasta. Tym samym, wysoki udział wskaźnika cząstkowego dotyczącego dostępności drogowej ma istotne znaczenie dla podniesienia wartości syntetycznego miernika infrastruktury dla Gdańska. Następne dwa obszary mocno przewyższające przeciętny poziom to powiaty grodzkie: Sopot oraz Słupsk. Prezentują się one nawet lepiej w wielu aspektach infrastrukturalnych niż Gdańsk, jednak nie wystarczyło to do uzyskania wyższej wartości wskaźnika syntetycznego, gdyż przewaga stworzona przez dostępność transportem drogowym jest zbyt duża i w największym stopniu determinuje syntetyczny miernik potencjału powiatów. Oprócz wymienionych trzech powiatów jeszcze cztery inne zdołały osiągnąć rezultat lepszy niż przeciętny (powiat malborski, gdański, tczewski oraz Gdynia).

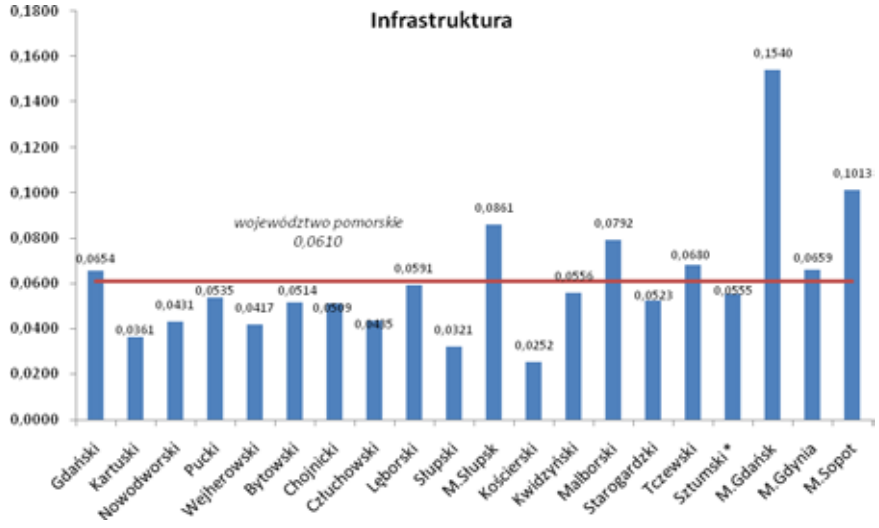

Rys. 3.26. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Infrastruktura”
dla powiatów woj. pomorskiego w 2008 r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Najgorzej na tle województwa pomorskiego wypada powiat kościerski z niskim odsetkiem ludności korzystającej z sieci gazowej (0,9%) oraz pozostałymi wskaźnikami na poziomie poniżej średniej. Minimalnie lepiej zaprezentował się powiat słupski, jednak długi czas dojazdu do siedziby województwa (140 min.) nie pozwolił na osiągnięcie lepszych rezultatów. Następny w kolejności powiat kartuski charakteryzuje się krótszym czasem, w jakim można dotrzeć do siedziby województwa (43 min.), nie najgorszym stopniem utwardzenia nawierzchni dróg (87,34% dróg o twardej nawierzchni w 2008 r.) oraz 100-procentowym recyklingiem odpadów. W powiecie wejherowskim czas ten jest trochę dłuższy (55 min.), ale posiada on lepiej rozwiniętą sieć kanalizacyjno-wodociągową oraz większy odsetek osób korzystających z oczyszczalni ścieków; ponadto 93,9% wszystkich dróg stanowią drogi utwardzone.

Rozpatrując analizowany horyzont czasowy, widzimy poprawę wszystkich wskaźników cząstkowych dla całego województwa w miarę upływu lat (poza odsetkiem korzystających z gazu, który spadał z 57% w 2003 roku, przez 52,72% w 2005 r. do 50,79% w 2008 r.). Jest to jednak związane z zastępowaniem gazu przez energię elektryczną i niekoniecznie bezpośrednio wiąże się z pogorszeniem stanu infrastruktury technicznej województwa pomorskiego. Stosunek osób podłączonych do sieci kanalizacyjnej względem korzystających z wodociągów w 2002 roku wynosił przeciętnie 78,19%, w 2005 roku – 79,66% i ostatecznie w 2008 roku – 80,73%. Podobnie było z odsetkiem ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków, który kolejno notował następujące wartości: 73,33% w 1999 r., 74,77% w 2002 r., 78,37% w 2005 r. oraz 80,7% w 2008 r. Pomimo znikomej ilości dróg o nawierzchni nieutwardzonej także ten aspekt ulegał z roku na rok minimalnej, ale jednak zauważalnej poprawie (drogi o nawierzchni twardej stanowiły w 1999 r. w województwie pomorskim 86,96% wszystkich dróg, a w 2008 r. –

88,92%). Również gospodarka odpadami uległa poprawie, bowiem w województwie pomorskim w 2002 r. jedynie 68,71% wszystkich odpadów podlegało odzyskowi, natomiast w 2008 r. odsetek ten wyniósł już 81,71%.

3.6. Finanse jednostek samorządu terytorialnego

Ostatnim zagadnieniem wziętym pod uwagę przy tworzeniu syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego są finanse jednostek samorządu terytorialnego, na które przede wszystkim składają się wydatki majątkowo-inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz dochody własne przypadające na pojedynczego mieszkańca. Na poniższym rysunku można zauważyć wyodrębnienie się powiatów grodzkich jako jedynych obszarów wykazujących się najwyższym stopniem rozwoju potencjału pod względem finansów jst.

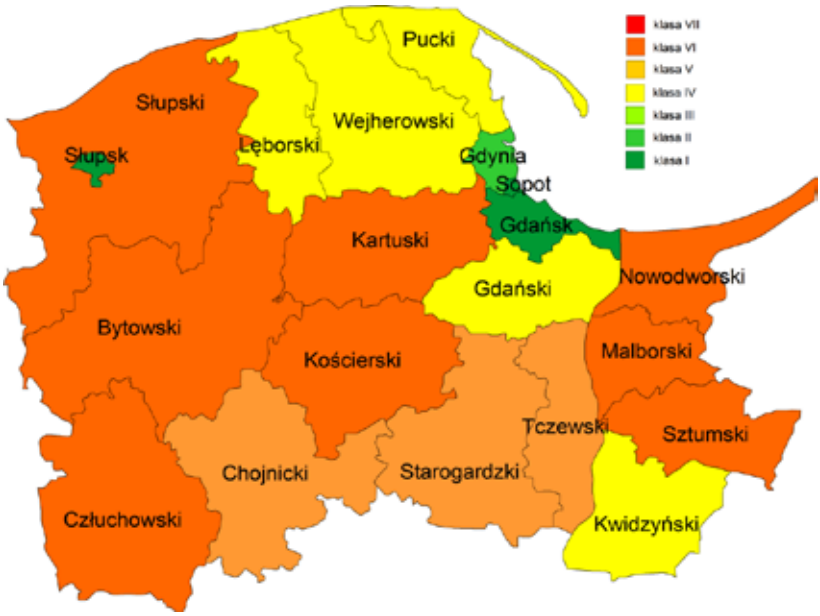

Rys. 3.27. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008 r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podobnie jak we wcześniej analizowanych aspektach, aglomeracja trójmiejska przoduje również pod względem finansów samorządowych. Potwierdza to przynależność Gdańska i Sopotu do I klasy oraz Gdyni do klasy II. Ostatni obszar sklasyfikowany równie wysoko to Słupsk, będący w I klasie. Żaden z pozostałych powiatów nie zdołał uzyskać wartości syntetycznego wskaźnika potencjału dla tego aspektu uprawniającego go do przypisania do klasy III i dopiero powiaty pucki,

wejherowski, lęborski, gdański oraz kwidzyński znalazły się w klasie IV. Przedstawiciele dwóch kolejnych klas, czyli V i VI, zajmują przeważającą powierzchnię województwa pomorskiego. Przypatrując się dokładniej poszczególnym czynnikom składającym się na ogólną wartość syntetycznego wskaźnika, można zauważyć, że najwyższe dochody własne w przeliczeniu na mieszkańca posiada Sopot (4049,38zł w 2008 r. w porównaniu do 1601,40 zł w 1999 r.), pochodzące prawie w połowie z podatku PIT i CIT (47,72%). Sopot przoduje również pod względem wydatków majątkowo-inwestycyjnych (4659,39 zł na 1 mieszkańca w 2008 r. w porównaniu do 372,21 zł w 1999 r.), co stanowi wartość niemal czterokrotnie większą w porównaniu z Gdańskiem, Gdynią czy sklasyfikowanym na drugim miejscu powiatem puckim (1177,98zł). W 2008 roku w Gdańsku odnotowano największy odsetek wydatków na kulturę – przeznaczono na ten cel prawie 90 mln zł (4,97% wszystkich wydatków) – w przeciwieństwie do powiatu kartuskiego, bytowskiego i sztumskiego, gdzie wydatki te stanowią odpowiednio tylko 1,88%, 2,13% oraz 2,33% wszystkich wydatków. Prawdziwą „zieloną wyspą" na krańcach zachodnich okazuje się być Słupsk z dochodami własnymi w wysokości 2130,59 zł na 1 mieszkańca, ze znaczącym udziałem podatku PIT i CIT ogólnych dochodach (40,22% w 2008 r.) i przeznaczając 2,28% łącznych wydatków na ochronę zdrowia, czyli najwięcej w całym województwie (średnia dla województwa to 0,85% łącznych wydatków). W Słupsku również zanotowano w 2008 r. jeden z najwyższych odsetków wydatków na kulturę i sztukę (w 2008 roku na ten cel zostało zarezerwowane 15,72 mln zł, czyli 4,39% wszystkich wydatków). Ponad 3-procentowy odsetek wydatków na kulturę w 2008 r. zaobserwowano jedynie w siedmiu innych powiatach: wejherowskim, człuchowskim, słupskim, kwidzyńskim oraz w powiecie lęborskim i miastach Gdańsk i Gdynia. Jeśli chodzi o oświatę, to największy udział wydatków na ten cel odnotowuje się w powiatach sztumskim i starogardzkim; wynosi on odpowiednio 42,96% i 40,9% wszystkich wydatków. Zauważalna jest tutaj tendencja do zwiększania nakładów na oświatę w rejonach słabiej rozwiniętych, podczas gdy najmniej przeznacza się na ten cel w Trójmieście (Sopot 13,06%, Gdynia 26,09%, Gdańsk 29,25%) i powiecie puckim (27,23%).

Porównując klasyfikację powiatów pod względem finansów w 2008 r. w stosunku do 1999 r., można zauważyć, że pięć powiatów znalazło się w niższych klasach, cztery zaliczono do wyższej klasy, a pozostałe 11 nie odnotowało zmian. Najbardziej wyróżnia się przewaga liczebna przedstawicieli najniższej klasy VI, bo jest ich aż 8 w 2008 r. oraz 6 w 1999 r. Sytuacja taka wynika przede wszystkim z nadzwyczajnie dobrych wyników miasta Sopot. Powiat ten, zwiększając wielokrotnie wydatki majątkowo-inwestycyjne i osiągając dużą efektywność w gromadzeniu dochodów własnych, ustanowił bardzo wysoki poziom jako punkt odniesienia dla reszty powiatów. Ogólny wynik dla województwa został więc podwyższony, przez co poszczególne rejony mimo uzyskiwanych popraw kondycji finansowej wypadały gorzej na tle Sopotu. Porównując dalej wydatki majątkowo-inwestycyjne pomiędzy rokiem 1999 a 2008, zauważa się, że w Sopocie nastąpił ponad dwunastokrotny wzrost wydatków w przeliczeniu na mieszkańca (od 372,72 zł w 1999 r. do 4659,39 zł w 2008 r., podczas gdy średnia dla województwa wynosi w 2008 r. 761,54 zł na mieszkańca), natomiast w innych powiatach zarejestrowano wzrost wielokrotnie mniejszy: powiat pucki – z 274,79 zł w 1999 r. do 1177,98 zł w 2008 r., powiat kościerski – z najniższej wartości 117,53 zł w 1999 r. do 457,47 zł w 2008 r., powiat malborski – 195,09 zł w 1999 r. względem 718,42 zł w 2008 r. oraz powiat gdański – dzięki zwiększeniu wydatków z 279,72 zł w 1999 r. do 1009,68 zł

w 2008 r. Dochody własne jednostek samorządowych w przeliczeniu na jednego mieszkańca w bezpośrednim porównaniu roku 2008 do 1999 mają jednakże innego lidera. Jest nim miasto na prawach powiatu Gdynia, które odnotowało wzrost dochodów własnych o 314% (z 861,95 zł na mieszkańca do 2707,23); następny w kolejności jest powiat pucki: począwszy na 739,85 zł w 1999 roku, na 2166,48 zł kończąc w 2008 r. oraz powiaty: miasto Słupsk (wzrost 289%), malborski (wzrost 287%), miasto Gdańsk (wzrost 275%), powiat słupski i gdański (wzrost 269%).

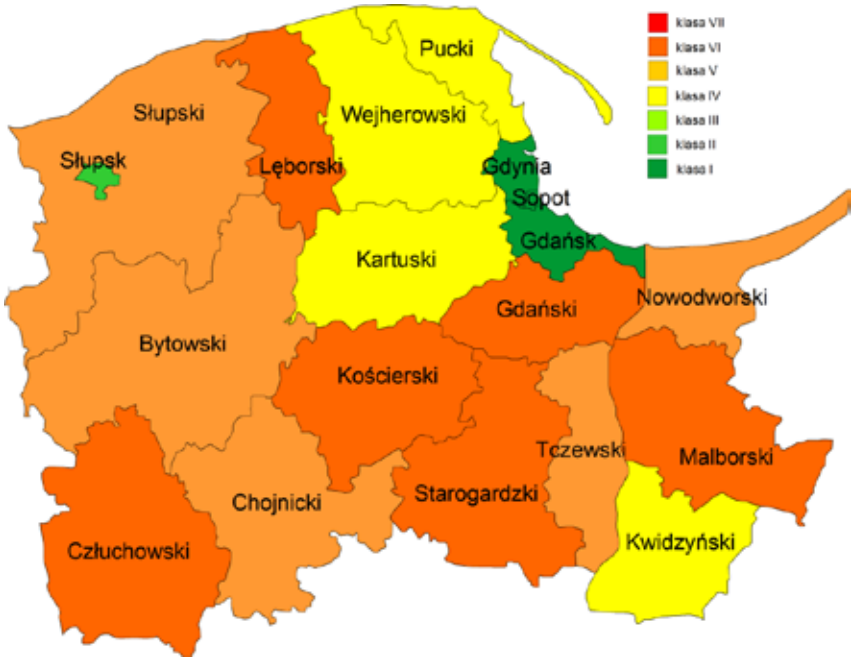

Rys. 3.28. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999 r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego"

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Największy udział w tworzeniu syntetycznego wskaźnika oceniającego finanse jednostek samorządu terytorialnego mają wydatki majątkowo-inwestycyjne w przeliczeniu na jednego mieszkańca (waga 31,28%). Wskaźnik ten świadczy o stanie finansów poszczególnych powiatów oraz daje dobre perspektywy na przyszłość, wskazując, że wydatki te przyniosą efekty, wpływając na ogólne poprawienie potencjału ekonomicznego. Niewiele mniejszy wkład wnoszą wydatki na ochronę zdrowia (waga 22,03%). Poziom dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego przypadających na mieszkańca (waga 18,24%) świadczy o skuteczności danego powiatu w gromadzeniu tych dochodów (np. przez wydajność pozyskiwania dochodów z podatków). Udziałowi podatku dochodowego od osób fizycznych oraz od osób prawnych w dochodach własnych została przyznana waga 11,63%. Widoczna jest tendencja do zwiększania udziału dochodów z podatków od osób fizycznych i prawnych (za wyjątkiem słabszego roku 2002), co pośrednio może świadczyć również o wzroście dochodów osobistych ludności oraz wzroście liczby przedsiębiorstw, a także ich coraz lepszej kondycji

finansowej. Najmniejszy udział w konstrukcji syntetycznego wskaźnika mają: odsetek wydatków na ochronę zdrowia (waga 11,63%), odsetek wydatków na kulturę (waga 11,34%) oraz odsetek wydatków na oświatę (waga 5,5%).

Rozkład wag nie budzi w przypadku finansów jst większych kontrowersji. Ich wartości wyznaczono na podstawie kryteriów statycznych, umożliwiając bezstronną ocenę powiatów pod względem finansów samorządowych.

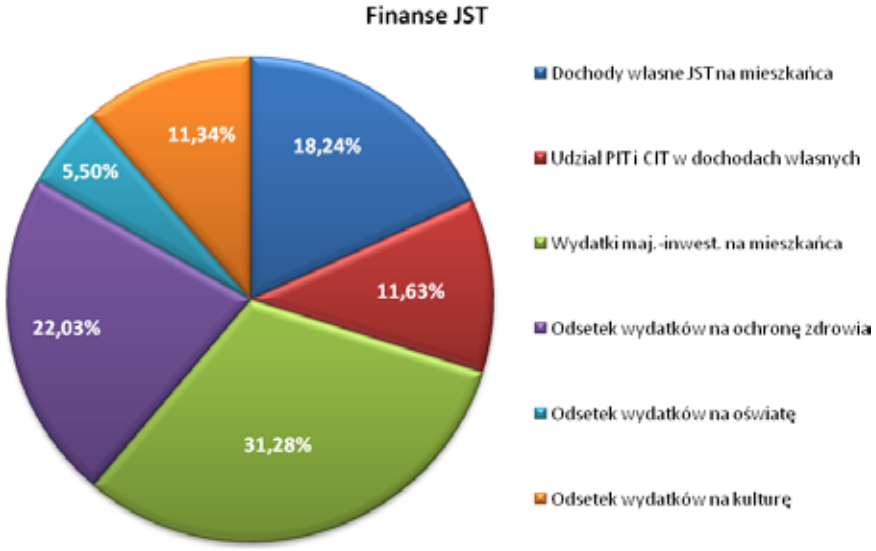

Rys. 3.29. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego" dla powiatów

Źródło: opracowanie własne

Wartością wskaźnika syntetycznego dla aspektu „Finanse JST" przekraczającą przeciętny poziom charakteryzujący całe województwo wyróżniają się: Sopot, Słupsk, Gdańsk, Gdynia oraz nieznacznie powiat gdański. To właśnie przez te cztery najbogatsze powiaty średni wynik został podniesiony, powodując, że wielu pozostałym jednostkom terytorialnym ciężko osiągnąć podobny poziom potencjału pod względem finansów jst. Prawie udało się to w powiecie lęborskim za sprawą sukcesywnego zwiększania dochodów własnych przypadających na jednego mieszkańca oraz wzrastającego odsetka wydatków na ochronę zdrowia (w 2008 roku o 1,1%, więcej przeznacza na ten cel tylko powiat miasto Słupsk – 2,28%). W aspekcie finansów jednostek samorządu terytorialnego żaden z powiatów nie odchyla się znacząco poniżej średniej, jednak można wyodrębnić grupy powiatów o podobnym poziomie miernika finansów samorządowych. Oprócz najsłabszego powiatu sztumskiego zbliżonymi wartościami wskaźnika cechują się powiaty: kartuski, nowodworski, bytowski, człuchowski, słupski, kościerski i malborski.

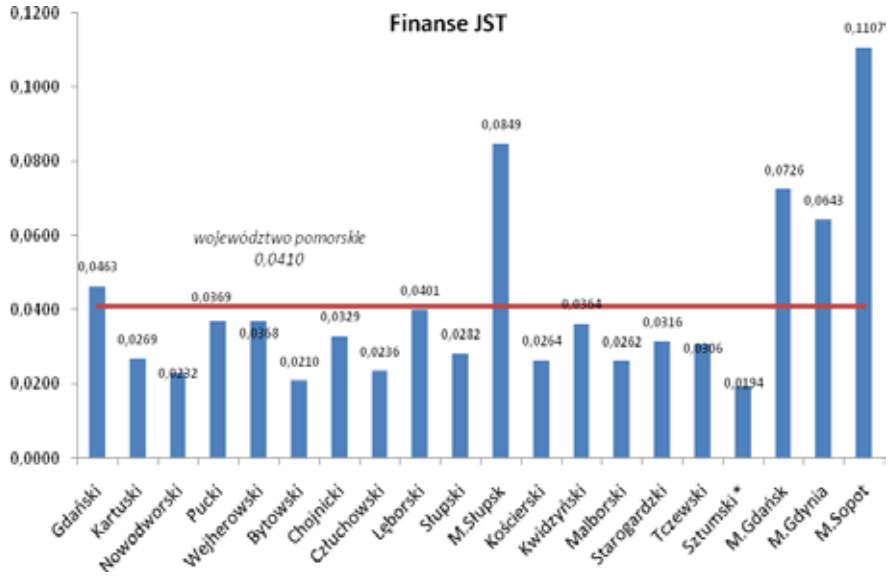

Rys. 3.30. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Finanse JST" dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Analizując zmiany na przestrzeni lat (por. tabela 3.7), można zauważyć, że Sopot po raz kolejny przez cztery badane okresy z rzędu znajduje się w najwyższym punkcie zestawienia, czyli w klasie I. Drugi z przodujących powiatów – miasto Gdańsk, jedynie w 2005 roku osiągnął gorszy wynik, powodujący spadek do III klasy. Chociaż wpłynęło na to kilka czynników, to najbardziej odczuwalne były malejące z roku na rok wydatki majątkowo-inwestycyjne w przeliczeniu na mieszkańca (476,94 zł w 1999 r., 315,31 zł w 1999 r. oraz minimum w 2005 roku – jedynie 264,80 zł). W 2008 roku zarejestrowano radykalne, ponad trzykrotne zwiększenie tych wydatków do 895,95 zł na mieszkańca, połączone ze zwiększonym odsetkiem wydatków na oświatę i kulturę oraz najwyższymi dochodami własnymi (w analizowanym przedziale czasowym) tej jednostki samorządu terytorialnego w liczbie 2707,23 zł w przeliczeniu na jednego mieszkańca, co było trzecim rezultatem w porównaniu z resztą województwa. Za sprawą tych przemian powiat grodzki Gdańsk powrócił do klasy I w 2008 r. Stabilna w czasie sytuacja w ramach finansów samorządowych miała miejsce w powiatach: człuchowskim i malborskim (niezmiennie w VI klasie), bytowskim (początkowe dwa okresy – V klasa, potem już VI), chojnickim oraz kwidzyńskim. Z kolei duża zmienność klasyfikacji dotyczyła powiatu puckiego, gdzie z IV klasy w 1999 roku nastąpiła poprawa finansów samorządowych i przejście do I klasy w 2002 roku, jednak nie zdołano tej poprawy utrzymać w dłuższej perspektywie i w kolejnych dwóch badanych latach powiat pucki powrócił znów do klasy IV. Trzeba jednak wziąć pod uwagę, że wydatki majątkowo-inwestycyjne przypadające na osobę w powiecie puckim wzrastały z roku na rok (kolejno: 274,79 zł, 524,49 zł, 539,45 zł,

1177,98 zł) oraz rosły dochody własne w przeliczeniu na mieszkańca (739,85 zł, 1035,75 zł, 1297,30 zł, 2166,48 zł), jednak w porównaniu do innych powiatów tempo wzrostu było zbyt małe. W szczególności dotyczy to Sopotu, który bardzo podnosił średni poziom syntetycznego wskaźnika potencjału w 2008 roku, stawiając inne powiaty w relatywnie gorszym położeniu (wydatki majątkowo-inwestycyjne wynoszące 4659,38 zł na mieszkańca wraz dochodami własnymi 4049,37 zł na mieszkańca były zupełnie poza możliwościami reszty województwa).

HIERARCHIZACJA POWIATÓW – WSKAŹNIK SYNTETYCZNY „FINANSE JST”				
powiat	1999	2002	2005	2008
bytowski	V	V	VI	VI
chojnicki	V	V	V	V
człuchowski	VI	VI	VI	VI
gdański	VI	IV	III	IV
kartuski	IV	IV	V	VI
kościerski	VI	V	V	VI
kwidzyński	IV	IV	V	IV
lęborski	VI	VI	V	IV
m.Gdańsk	I	I	III	I
m.Gdynia	I	IV	II	II
m.Słupsk	II	IV	I	I
m.Sopot	I	I	I	I
malborski	VI	VI	VI	VI
nowodworski	V	V	VII	VI
pucki	IV	I	III	IV
słupski	V	V	III	VI
starogardzki	VI	V	IV	V
sztumski	-	VI	VII	VI
tczewski	V	IV	VI	V
wejherowski	IV	VI	V	IV

Tabela 3.7. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Finanse JST” w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS

Podczas analizowania rankingu powiatów w aspekcie finansów samorządowych uwagę zwraca też Gdynia ze znacznym pogorszeniem w 2002 roku (spadek z I do IV klasy). Spadek ten spowodowany był w szczególności zmniejszeniem wydatków majątkowo-inwestycyjnych (ich wartość zmalała z 373,71 zł na mieszkańca w 1999 roku do 152,43 zł w 2002 r.) a także zmniejszeniem udziału wydatków na oświatę (35,89%

w 1999 r. i 33,76% w 2002 r.) i wydatków na ochronę zdrowia (spadek z 2,4% w 1999 r. do 1,1% w 2002 r.) Podobna sytuacja miała miejsce w mieście Słupsk, chociaż tam ograniczenie wydatków majątkowo-inwestycyjnych w roku 2002 nie było tak radykalne – z 286,97 zł do 284,2 zł), ale nałożyły się na to dodatkowo obniżenie wydatków na ochronę zdrowia (spadek o 0,94 punktu procentowego z 1,73% do 0,79%) oraz na oświatę (spadek o 13 punktów procentowych z 41% na 28%). Zwiększenie wydatków majątkowo-inwestycyjnych w 2005 roku do 604,71 zł oraz ustalenie odsetka wydatków na ochronę zdrowia w wysokości niespotykanej w żadnym innym powiecie (4,46%) doprowadziło do ogólnej poprawy potencjału tej jednostki samorządu terytorialnego w aspekcie finansów samorządowych, przywracając ją do I kategorii w kolejnych latach.

3.7. Powiaty o poziomie rozwoju szczególnie wysokim i szczególnie niskim

Podobnie jak w przypadku poszczególnych gmin, analiza potencjału społeczno-ekonomicznego doprowadziła do odpowiedzi na pytanie, jakie są obszary marginalizacji w regionie wymagające szczególnej interwencji (por. rys. 3.31.). Zdecydowanie negatywnie na tle innych wyróżniają się powiaty zaznaczone kolorem czerwonym: powiat bytowski, człuchowski i sztumski, uzyskując bardzo niskie wartości syntetycznych mierników potencjału. Powiat człuchowski oraz sztumski w całym okresie analizy zaliczane były do klasy VII, obejmującej obszary o najniższym poziomie rozwoju. Powiat bytowski w 1999, 2002 i 2005 roku przyporządkowany był do klasy VII, a jedynie w 2008 roku został zaliczony do klasy VI. Mapa pozwala także na wyodrębnienie powiatów wyróżniających się pozytywnie na tle całego regionu. Powiaty te zaznaczono kolorem niebieskim na mapie, a wśród nich znalazły się miasta aglomeracji trójmiejskiej. Pozostałe powiaty nie wyróżniały się szczególnie niskim lub wysokim poziomem rozwoju na przestrzeni analizowanych lat – na mapie wyróżniono je kolorem szarym.

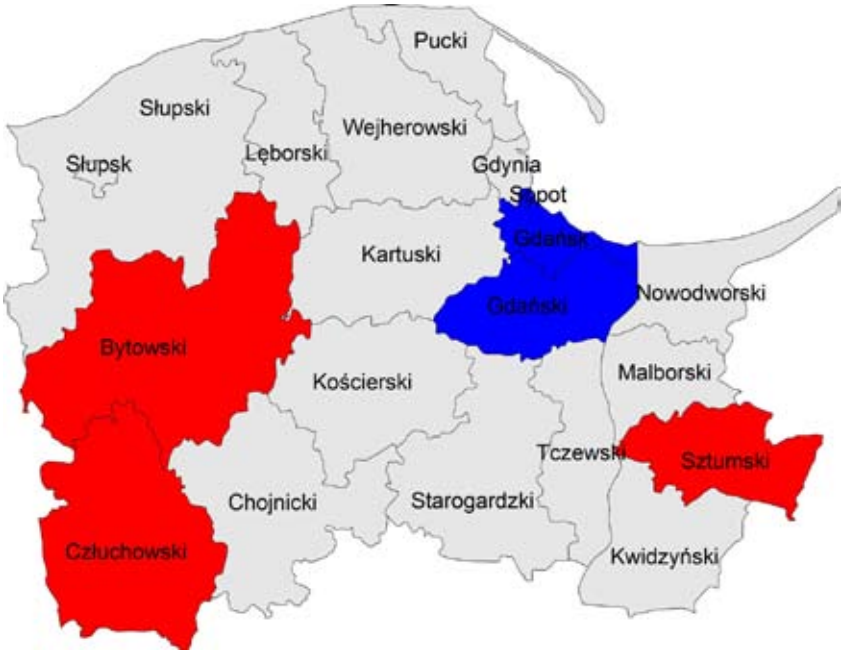

Rys. 3.31. Delimitacja powiatów o szczególnym potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego

Źródło: opracowanie własne

Szczególne miejsce w analizie przestrzennego zróżnicowania rozwoju społeczno-gospodarczego województwa pomorskiego zajmuje powiat grodzki Gdańsk zaliczany do wyjątkowo atrakcyjnych. Podstawowym atutem miasta jest jego społeczność, będąca podmiotem wszelkich działań o charakterze społecznym oraz gospodarczym. Stan, struktura, aktywność oraz aspiracje mieszkańców powiatu stanowią zasadnicze czynniki dalszego jego rozwoju i możliwości wykorzystania potencjału endogenicznego. Pomimo malejącej w ostatnich latach liczby ludności, co stanowi podtrzymanie tendencji panującej w większości jednostek terytorialnych w Polsce i Europie, głównie na skutek odpływu mieszkańców na obszary peryferyjne oraz małego przyrostu naturalnego, regularnie rośnie liczba mieszkańców wysoko wykształconych. Gdańsk i aglomeracja trójmiejska stanowią jeden z największych ośrodków naukowych i akademickich basenu Morza Bałtyckiego. Dodatkowo powiat oferuje jedne z najlepszych warunków życia. Ważnym elementem wpływającym na jakość i poziom życia w Gdańsku jest także stan i jakość opieki medycznej i profilaktyki. Gdańsk jest siedzibą specjalistycznych instytucji medycznych o znaczeniu ponadlokalnym, a liczba placówek ochrony zdrowia i liczba pracujących lekarzy wykazuje tendencje wzrostowe. W sferze społecznej jedynym zauważalnym na tym poziomie analizy problem powiatu jest bezrobocie, którego poziom wykazuje jednak powolne trendy spadkowe.

Z kolei sytuacja gospodarcza, struktura i kierunki przemian makro- i mikroekonomicznych, wpływają na możliwości rozwoju i transformacji jednostki. Istotne przemiany jakościowe i strukturalne dotykają obecnie także gospodarki

Gdańska. Do lat 90. XX wieku sektor morski pełnił wiodącą rolę w strukturze gospodarczej Gdańska, jednakże od tego czasu jego rola ulega ograniczeniu. Szans na intensywny rozwój potencjału gospodarczego w powiecie upatruje się w rozwoju zaawansowanych technologii, elektroniki, informatyki i telekomunikacji oraz turystyki i logistyki. Branże te uzupełniają dziedziny związane z tradycyjnymi sektorami gospodarki charakterystycznymi dla tego obszaru, takimi jak przemysł stoczniowy, energetyka, przemysł paliwowy, chemiczny, spożywczy czy też budownictwo. Prężnie rozwija się tu sektor MSP, który w niedalekiej przyszłości może stanowić motor koniunktury powiatowej. Dodatkowo w ostatnich latach stale zwiększa się udział zainwestowanego w powiecie kapitału zagranicznego, potwierdzając tym samym wysoką atrakcyjność obszaru dla lokalizacji przedsięwzięć. Korzystne położenie komunikacyjne, dynamicznie modernizująca się gospodarka, bogate dziedzictwo kulturowe, a przy tym wysokie walory przyrodniczo-środowiskowe powiatu dodatkowo wzmacniają pozytywny wizerunek Gdańska na tle pozostałych powiatów województwa pomorskiego.

Szczególnie wysoki potencjał rozwoju społeczno-gospodarczego charakteryzuje także powiat grodzki Sopot oraz powiat gdański z siedzibą w mieście Pruszcz Gdański. Sopot jako najmniejszy pod względem liczby ludności powiat grodzki w Polsce jest jednym z najpopularniejszych kurortów nadmorskich, uzdrowiskowych i kulturalnych pośród wszystkich powiatów województwa pomorskiego o wyróżniającym się potencjale rozwojowym. Jego znacząca atrakcyjność kształtowana jest głównie przez wysokie walory inwestycyjne i mieszkaniowe. Wysoki poziom dochodów budżetowych miasta w przeliczeniu na jednego mieszkańca oraz wysoki poziom jakości życia potwierdzany z roku na rok w ogólnopolskich rankingach, a ponadto wysoki wskaźnik aktywności gospodarczej mieszkańców i wysoki poziom przedsiębiorczości oraz stabilny system finansowy i korzystne wskaźniki ekonomiczne determinują w efekcie wyróżniającą się konkurencyjność powiatu na tle pozostałych jednostek tego samego szczebla w województwie pomorskim. Sopot jest także liderem wśród miast pod względem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych w przeliczeniu na mieszkańca i stwarza doskonałe warunki rozwoju dla małych i średnich przedsiębiorstw. Co ciekawe, Sopot charakteryzuje się tez jedną z najniższych stóp bezrobocia w całym województwie.

Korzyści dla rozwoju społeczno-gospodarczego powiatu grodzkiego Sopot wynikają także z położenia w aglomeracji gdańskiej. Sopot stanowi jej ważne ogniwo, a jednocześnie jest odrębnym i specyficznym organizmem miejskim i ponosi przy tym wszelkie konsekwencje takiego położenia geograficznego. Główne pozytywne efekty związane z lokalizacją powiatu wynikają z położenia pomiędzy dwoma dynamicznie rozwijającymi się największymi miastami aglomeracji na głównym jej szlaku komunikacyjnym oraz w bezpośredniej bliskości morza. Jedyny problem Sopotu może stanowić jego niewielka powierzchnia, która negatywnie wpływa na rozwój budownictwa mieszkaniowego, handlowo-usługowego czy przemysłowego, w znacznym stopniu przyczyniając się do hamowania wykorzystania potencjału społeczno-gospodarczego jednostki, a w dłuższej perspektywie może stanowić istotną barierę rozwoju powiatu.[17]

[17] Por. Raport o stanie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego.

O wysokim potencjale społeczno-ekonomicznym powiatu gdańskiego w sferze społecznej decyduje przede wszystkim liczba ludności, która na przestrzeni ostatnich kilku lat stale rosła. Wskaźnik przyrostu mieszkańców powiatu gdańskiego jest jednym z najwyższych w całym województwie. Wzrastająca atrakcyjność osiedleńcza obszaru z uwagi na walory krajobrazowe i wysoką jakość i poziom warunków życia znalazła odzwierciedlenie w dodatnim przyroście naturalnym oraz korzystnym bilansie migracji wewnętrznych w powiecie. Pozytywne zmiany w strukturze ludności powiatu i kreowaniu potencjału społecznego mają swe źródło w efektywnych zmianach zachodzących na gruncie gospodarczym. Ze względu na dobre warunki klimatyczne i bonitacyjne gleb (klasy I–IV), duży odsetek działalności skupiony jest w rolnictwie. Na terenie powiatu funkcjonują dobrze prosperujące wielkoobszarowe gospodarstwa rolne, skupione zwłaszcza w obszarze Żuław Wiślanych. Powiat gdański charakteryzuje się co prawda umiarkowaną atrakcyjnością turystyczną, ale na jego terenie w ostatnich latach zaczęła rozwijać się turystyka, w której zarówno władze, jak i podmioty gospodarcze oraz mieszkańcy zaczynają upatrywać źródła przewag konkurencyjnych.[18] Dodatkowo bliskość i dobra dostępność komunikacyjna oraz połączenie z trójmiejskim obszarem metropolitalnym odbierana jest jako pozytywny aspekt rozwoju tej dziedziny na terenie powiatu gdańskiego.

Jednym z powiatów województwa pomorskiego o szczególnie niskim wskaźniku potencjału rozwoju społeczno-gospodarczego na tle pozostałych jednostek jest powiat bytowski. Wyjątkowo niekorzystna sytuacja w tym powiecie wynika głównie z problemów jednostki w kilku obszarach związanych między innymi z rynkiem pracy, finansami samorządowymi oraz sferą gospodarczą. Powiat charakteryzuje ponadto niski stopień upowszechnienia edukacji już na etapie przedszkola oraz niewielki poziom wskaźnika komputeryzacji. Duże bezrobocie w powiecie powoduje dodatkowo pasywność społeczną i skupianie się władz oraz mieszkańców na problemach socjalnych i rodzinnych zamiast na możliwościach wykorzystania potencjału gospodarczego. Niedostateczne wyposażenie gospodarstw domowych w infrastrukturę techniczną pogłębia zidentyfikowane problemy w kwestii społecznej oraz gospodarczej. Ogromy wpływ na niską konkurencyjność powiatu bytowskiego ma także ograniczona dostępność transportowa obszaru do siedziby województwa. Niewielki poziom wsparcia finansowego i doradczego dla sektora przedsiębiorstw ze strony władz oraz niska innowacyjność firm i pracowników stanowią kolejny obszar znacznie zmniejszający atrakcyjność analizowanej jednostki. Mała liczba miejsc pracy w sektorze pozarolniczym (8 z 12 gmin powiatu to gminy o charakterze wiejskim), niekorzystne warunki glebowe i ukształtowanie terenu oraz nieopłacalność produkcji rolnej stanowiły kolejne czynniki, które mogły przyczynić się do zakwalifikowania powiatu bytowskiego do grupy jednostek marginalizowanych.

Podobne problemy z uwagi na potencjał społeczno-ekonomiczny dotyczą także powiatu człuchowskiego. Ograniczona dostępność komunikacyjna, ograniczony dostęp do wysokospecjalistycznych i wysokiej jakości usług medycznych i nakładająca się na to wysoka stopa bezrobocia długookresowego, zwłaszcza na obszarach byłych PGR-ów, niskie kwalifikacje siły roboczej, niewykorzystane walory agroturystyczne i ekologiczne terenów wiejskich,

[18] Por. Strategia rozwoju województwa pomorskiego, s.14.

niezadowalający stan infrastruktury technicznej i drogowej oraz brak terenów uzbrojonych pod inwestycje to przyczyny marginalizacji powiatu człuchowskiego na tle innych jednostek tego samego szczebla znajdujących się w granicach administracyjnych województwa pomorskiego.

Trzecim powiatem województwa pomorskiego w kategorii jednostek o niskim potencjale społeczno-ekonomicznym jest powiat sztumski. Pomimo wyjątkowych walorów krajobrazowych i ekologicznych obszaru wciąż niewykorzystany zostaje potencjał powiatu w obszarze turystki. Małe możliwości generowania rozwoju społeczno-ekonomicznego i poprawy lokalnej koniunktury gospodarczej uwarunkowane są ponadto w dużej mierze przez niskie kwalifikacje siły roboczej, utrudniony dostęp małej i średniej przedsiębiorczości do rynków zbytu w efekcie dużej konkurencji ze strony Trójmiasta; a także nieprawidłową strukturę lokalnych usług zdominowaną przez handel.

3.8. Podsumowanie

Zastosowane w powyższym opracowaniu taksonomiczne metody porządkowania jednostek samorządu terytorialnego pozwalają na gruntowną analizę porównawczą wielu zjawisk wpływających na przestrzenne zróżnicowanie potencjału społeczno-ekonomicznego oraz identyfikację trendów zachodzących w gospodarce. Przeprowadzona wielowymiarowa analiza porównawcza oparta na danych statystycznych pozwala na hierarchizację jednostek samorządu terytorialnego, mogącą stanowić bazę do kompleksowej oceny zjawisk i procesów w nich zachodzących oraz punkt wyjścia do podjęcia odpowiednich działań na różnych szczeblach administracji publicznej, zarówno operacyjnym, jak i strategicznym.

Zasadniczy wniosek płynący z przeprowadzonego badania odnosi się do aglomeracji trójmiejskiej jako swoistego „zespołu napędowego" dla całego województwa pomorskiego. To właśnie w tym regionie tkwią największe możliwości ściśle powiązane z prężnie funkcjonującym rynkiem pracy skoncentrowanym przede wszystkim na usługach rynkowych (co jest domeną wysoko rozwiniętych gospodarek na całym świecie) oraz oferujące wynagrodzenia znacznie przekraczające średnią krajową. Istotne korzyści z dogodnego położenia geograficznego czerpią obszary sąsiadujące z Trójmiastem (powiaty pucki, wejherowski, kartuski i gdański), służące nie tylko jako baza mieszkalna dla osób pracujących w pobliskiej aglomeracji, ale podejmujące wiele skutecznych działań mających na celu wykorzystanie sprzyjającej lokalizacji do zwiększenia własnej atrakcyjności, poziomu rozwoju czy zamożności. Wyróżnić można chociażby powiat pucki w aspekcie przedsiębiorczości, co zaowocowało dużą liczbą nowo powstałych przedsiębiorstw (36,5 podmiotów w przeliczeniu na 1000 mieszkańców w 2008 r.) czy też wysokim odsetkiem podmiotów z sektora usługowego (72% w 2008 r.). W 2008 roku wymienione wcześniej powiaty charakteryzują się również jedną z najniższych stopą bezrobocia (gdański – 3,5%, kartuski – 6,3%, wejherowski – 8,1%, pucki – 8,4%) z wyjątkiem powiatu nowodworskiego, gdzie osiągnęła ona poziom 21,9%. Na uwagę zasługuje także dbałość o środowisko naturalne wyrażona przez 100-procentowy odzysk odpadów w powiatach gdańskim, kartuskim, nowodworskim, puckim i sztumskim oraz mieście Sopot.

Chociaż na przestrzeni lat nastąpiła poprawa sytuacji na rynku pracy (spadek stopy bezrobocia w województwie pomorskim z 19,34% w 2005 roku do 8,43% w 2008 roku), to jednak nadal widoczne są duże dysproporcje pomiędzy

poszczególnymi powiatami. Rejony w pobliżu Zatoki Gdańskiej wyznaczają wysokie standardy w wielu dziedzinach potencjału gospodarczego, podczas gdy powiatom położonym na południowym zachodzie ciężko jest im dorównać. Aby zminimalizować dysproporcje, wskazane jest stymulowanie przedsiębiorczości oraz nacisk na rozwój sektora prywatnego i sektora usług rynkowych. Za przykład mogą służyć tutaj powiaty gdański i kartuski, które niską stopę bezrobocia zawdzięczają przede wszystkim największemu spośród całego Pomorza udziałowi pracujących w sektorze prywatnym (odpowiednio 77,96% oraz 78,43% w 2005r.).

Pod uwagę należy wziąć również stan infrastruktury drogowej, która wydatnie wpływa na rozwój gospodarczy. W części powiatów jakość sieci komunikacyjnej jest niedostateczna, co może negatywnie oddziaływać na ich atrakcyjność z punktu widzenia potencjalnych inwestorów (w tym także zagranicznych). W innych aspektach infrastrukturalnych, takich jak zasięg sieci wodociągowej, kanalizacyjnej czy gazowej, uwagę należy zwrócić na powiaty człuchowski, kościerski, kartuski czy nowodworski, bowiem wykazują one duże zaległości względem reszty województwa.

Przeprowadzona analiza syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów województwa pomorskiego wskazuje, że na tle województwa negatywnie wyróżniają się powiaty: człuchowski i sztumski (jako jedyne zaliczone w 2008 roku do najniższej – VII klasy) oraz powiat bytowski (zdecydowanie najsłabszy spośród powiatów zaliczonych do VI klasy). Jak już zostało wcześniej wspomniane, przyczyn tego stanu rzeczy należy upatrywać w niskim stopniu urbanizacji tych rejonów – obszary te składają się w większości z gmin o charakterze wiejskim i miejsko-wiejskim). W ww. powiatach w szczególności uwidacznia się zjawisko występujące w całym województwie, a mianowicie fakt, że gminy wiejskie i miejsko-wiejskie charakteryzują się znacznie niższym potencjałem społeczno-ekonomicznym niż gminy miejskie. Zróżnicowanie to jest szczególnie widoczne w aspekcie wyposażenia w infrastrukturę. Spektrum przyczyn niższego stopnia atrakcyjności tego typu gmin jest szerokie i w dużej mierze warunkowane ich położeniem geograficznym w ramach województwa.

Analizując aspekt wyposażenia ludności w infrastrukturę, stwierdzono, że prawie 40% gmin z terenu województwa pomorskiego nie posiada dostępu do sieci gazowej. W wielu gminach występuje także bardzo ograniczony dostęp do oczyszczalni ścieków. Nie jest zaskoczeniem, że problem ten dotyczy głównie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Zgodnie z celami *Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego*[19] powinno się dążyć do redukcji ww. dysproporcji regionalnych. W szczególności dotyczy to infrastruktury związanej z gromadzeniem i oczyszczaniem ścieków, gdyż szerszy dostęp do tego rodzaju usług z jednej strony poprawi sytuację gminy/powiatu w aspekcie infrastrukturalnym, a z drugiej strony będzie pozytywnie wpływał na stan środowiska naturalnego. W przypadku sieci gazowej oczywiście warto ją rozwijać i promować – również na obszarach wiejskich. Należy jednak w tym miejscu mieć na uwadze fakt, że rozwój sieci gazowej jest wielokrotnie blokowany przez czynniki ekonomiczne oraz brak zainteresowania ze strony potencjalnych odbiorców.

---

[19] Por. s. 28 (Cel strategiczny 2 – Poprawa funkcjonowania systemów infrastruktury technicznej i teleinformatycznej).

Wracając do powiatów cechujących się najniższym potencjałem społeczno-ekonomicznym w województwie pomorskim, należy zaznaczyć, że ich pozycja w rankingu stworzonym na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego jest pochodną słabych wyników ww. jednostek w każdym z analizowanych aspektów (a w szczególności w aspekcie procesów demograficznych, rynku pracy, potencjału gospodarczego i finansów). Biorąc pod uwagę zakres negatywnych zjawisk, jakie dotykają ww. powiaty, konieczne byłoby sformułowanie wielu zaleceń, których adresatem powinny być zarówno władze powiatu, jak i województwa. W tym miejscu należy zaznaczyć, że analiza dokumentów strategicznych, wyznaczających kierunki rozwoju ww. powiatów (*Partnerska Strategia Rozwoju Powiatu Człuchowskiego 2006–2020*[20], *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Sztumskiego*[21], *Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Powiatu Bytowskiego w latach 2007–2015*[22]) wskazuje, iż władze samorządowe także dostrzegają i prawidłowo diagnozują problemy, jakie zostały uwidocznione w powyższych analizach. W związku z tym, drogą do ograniczenia negatywnych zjawisk, jakie mają miejsce na obszarze tych powiatów, jest podjęcie działań zmierzających do stopniowego osiągnięcia celów strategicznych, sformułowanych w przytoczonych powyżej dokumentach.

4. Kierunki rozwoju społeczno-gospodarczego województwa pomorskiego

Województwo pomorskie jako jedno z trzech województw nadmorskich położone jest najdalej na północ w układzie przestrzennym kraju, stanowiąc integralną część Regionu Morza Bałtyckiego. Zajmuje ponad 60% obszaru polskiej linii brzegowej. Położenie i zróżnicowanie naturalnych warunków środowiska w głównym stopniu determinuje tworzenie i rozwój odpowiednich form funkcjonalnych w regionie. Czynniki determinujące rozwój województwa doprowadziły do istotnych zróżnicowań w rozmieszczeniu osadnictwa w regionie i wytworzenia się głównego obszaru metropolitalnego – Aglomeracji Trójmiejskiej, a ponadto obszaru peryferyjnego z mniejszymi lokalnymi centrami wzrostu.

Obszar metropolitalny skupia około 35% mieszkańców, co wskazuje na silne zróżnicowanie rozmieszczenia ludności w województwie pomorskim. Wysoka gęstość zaludnienia na tym obszarze wynika z funkcji pełnionych głównie przez miasta Gdańsk, Gdynia i Sopot. Obszar tych miast rozciągnięty wzdłuż Zatoki Gdańskiej na długości 60 kilometrów koncentruje w swoich granicach administracyjnych działalność produkcyjną bezpośrednio lub pośrednio związaną z morzem, transport morski oraz wyspecjalizowane usługi związane z rybołówstwem i turystyką. Poza tym Aglomeracja trójmiejska jest szczególnie interesującym miejscem do zainwestowania kapitału przez inwestorów krajowych i zagranicznych

---

[20] Por. s. 24–27 (Synteza diagnozy, Analiza SWOT), s. 30–39 (Cele strategiczne).

[21] Por. s. 33–42 (Analiza porównawcza powiatu sztumskiego na tle powiatów sąsiednich województwa pomorskiego), por. s. 43–45 (Analiza SWOT stanu powiatu w aspekcie mocnych i słabych stron), por. s. 49–54 (Priorytety, cele i zadania).

[22] Por. s. 183–198 (Diagnoza kluczowych problemów Powiatu Bytowskiego. Wnioski zespołu konsultacyjnego strategii i wnioski z prac audytowych), por. s. 201–236 (Obszary i cele strategiczne –).

ze względu na dobrze rozbudowaną infrastrukturę naukową i uznaną renomę szkół wyższych, z czym związane są obfite zasoby wykwalifikowanej siły roboczej.[23]

Trzy główne miasta aglomeracji wykazują zróżnicowaną dynamikę wzrostu ludności i zasobów mieszkaniowych. Ogólną jednak tendencją jest utrata ludności przez miasta. Jest to związane z odpływem mieszkańców na tereny peryferyjne stanowiące pierścień gminny. Wokół głównych miast rozwijają się zarówno gminy wiejskie, jak i miejskie. Obszary te wykazują dynamikę demograficzną, a także inwestycyjną. Zjawisko to przejawia się wzrostem terenów przeznaczonych zarówno na cele mieszkaniowe, jak też na potrzeby usług komercyjnych i produkcji.

Większość terenów województwa pomorskiego charakteryzuje się dominacją rolnictwa i leśnictwa. Wśród nich można wyróżnić trzy główne obszary o różnym poziomie rozwoju i zainteresowania potencjalnych inwestorów. Pozytywny przykład mogą stanowić enklawy wzrostu, które powstały przy lokalnych ośrodkach wzrostu takich jak Słupsk, Kwidzyn, Chojnice i Człuchów. Słupsk jest prawie 100-tysięcznym ośrodkiem miejskim o znaczeniu regionalnym, skupiającym aktywność w północno-zachodniej części województwa. Reszta z wyżej wymienionych ośrodków pełni również ważne funkcje pobudzające pobliski obszar do rozwoju. Rozkwit tych terenów wynika z możliwości, jakie niesie skupisko ludności, bogatsza i intensywniejsza infrastruktura miejska oraz istnienie większych podmiotów gospodarczych. Do obszarów o dominującej roli rolnictwa i leśnictwa, które wykazują wysoki poziom depresji społecznej i gospodarczej, można zaliczyć tereny zachodnie i południowo-wschodnie województwa. Tereny obejmujące obszar centralny województwa, głównie Kaszuby, w mniejszym stopniu fragmenty Kociewia i północnej części Powiśla, wyróżniają się na tle innych o charakterystyce z dominacją rolnictwa i leśnictwa, wykazując wyższe wskaźniki od średniej wojewódzkiej zarówno w zakresie wzrostu demograficznego, jak i rozwoju przestrzennego, w tym inwestycji mieszkaniowych[24].

Na obszarze nadmorskim występują dwie formy sieci osadniczej: miasta i inne gminy nadmorskie, które stanowią nadmorskie pasma rekreacyjno-osadnicze dominujące w zagospodarowaniu strefy nadmorskiej. Za główne centra rozwoju tych obszarów uznaje się Krynicę Morską, Jastarnię, Władysławowo, Łebę i Ustkę. Są to jednostki samorządu terytorialnego, które potrafiły wykorzystać walory swojego położenia i sprzedać swoje atuty jako idealny produkt turystyczny na zewnątrz. Obecnie w tych miejscowościach obserwuje się dużą dynamikę migracyjną i inwestycyjną związaną z rozwojem usług turystycznych. Inne gminy nadmorskie charakteryzują się niższym poziomem rozwoju infrastruktury turystycznej. Dotychczas cechowały się rybackim oraz rolniczym charakterem, ale obecnie przechodzą przekształcenia funkcjonalne w stronę obszarów zabudowy rekreacyjnej i letniskowej. Łącznie w gminach nadmorskich mieszka obecnie ponad 40% mieszkańców.

Ostatni obszar, który także wyróżnia się funkcjonalnie na tle województwa, to teren obejmujący dolinę Wisły, jej deltę i otoczenie. Na tym obszarze usytuowany jest główny korytarz infrastruktury technicznej związanej z dostępnością Pomorza, łączący strukturę nadmorską z innymi ośrodkami krajowymi położonymi nad Wisłą

---

[23] Por. Strategia rozwoju województwa pomorskiego, s. 8, 18.
[24] Por. Strategia rozwoju województwa pomorskiego, s. 8, 14, 18

i gęstą siecią miast średniej wielkości. Przy głównych szlakach komunikacyjnych występuje stosunkowo gęsto zaludniony obszar; inwestorzy są skłonni lokować w tych miejscach swoje inwestycje, które związane są głównie z produkcją, magazynowaniem, centrami logistycznymi. Ponadto pasmowo rozwija się zabudowa mieszkaniowa, której gęstość zainwestowania najwyższa jest w okolicach Pruszcza Gdańskiego, a maleje wraz ze wzrostem odległości od Gdańska.

W świetle przedstawionych uwarunkowań wewnętrznych rozwoju potencjału społeczno-ekonomicznego województwa pomorskiego, przeprowadzono szczegółową analizę na szczeblu gminnym i powiatowym. Diagnoza i ocena trendów w obszarze zmian poziomu potencjału społeczno-ekonomicznego jednostek samorządu terytorialnego z terenu województwa pomorskiego na przestrzeni lat 1999–2008 pozwala na identyfikację tendencji i zjawisk o charakterze kluczowym dla obecnej i przyszłej sytuacji społeczno-gospodarczej regionu. Uwzględniony w analizie zespół czynników społecznych i ekonomicznych kształtujących potencjał jednostek samorządowych w regionie, bieżący poziom tego potencjału, a także wpływ władz lokalnych na sytuację społeczną i gospodarczą stwarzają możliwość oceny i gradacji stopnia antycypacji potrzeb w zakresie działań stymulujących atrakcyjność i konkurencyjność gmin, powiatów oraz w ujęciu holistycznym – całego województwa pomorskiego.

Zachodzące dotychczas procesy rozwoju społeczno-gospodarczego w województwie pomorskim, uwarunkowane w szczególności rozmieszczeniem ludności, strukturą sieci osadniczej oraz systemami infrastruktury transportowej i technicznej, cechami i właściwościami środowiska przyrodniczego i walorami krajobrazu, stanowią główną przyczynę kształtowania się wysoce zróżnicowanej struktury rozwoju gospodarczego i społecznego na tym obszarze. Zaobserwowane dysproporcje stanowią efekt różnego tempa i kierunków rozwoju jednostek administracyjnych znajdujących się na terenie województwa, na co wpływ ma wiele czynników, między którymi tkwią zależności i sprzężenia zwrotne generujące konflikty i niekorzystne oddziaływania, stwarzające różnorodne bariery i ograniczenia dla rozwoju społeczno-gospodarczego, związane między innymi z zagospodarowaniem przestrzennym, jakością kapitału ludzkiego i mobilnością zasobów ludzkich wynikającą ze struktury wieku ludności oraz poziomu wykształcenia i stanu zdrowia populacji, czy też powiązane ze sferą środowiska i koniecznością ochrony różnorodności biologicznej, bezpieczeństwa ekologicznego i zdrowotnego ludności. Jednocześnie w odpowiedni sposób wykorzystane bariery mogą stworzyć ogromny potencjał warunkujący zrównoważony rozwój całego województwa pomorskiego.

Konkurencyjność województwa, zdefiniowana w strategii rozwoju jako silne i trwałe oddziaływanie regionu w skali europejskiej, wymaga kształtowania warunków przestrzennych dla tworzenia i rozwoju stabilnej struktury gospodarczej i społecznej, w tym przede wszystkim przez rozwój infrastruktury transportowej łączącej Trójmiasto i ośrodki regionalne z krajową i europejską siecią osadniczą. Proces ten wymaga ponadto działań służących aktywizacji przedsiębiorczości przez wspieranie rozwoju instytucji i firm otoczenia biznesu w ośrodkach regionalnych. Ważnym elementem konkurencyjności województwa pomorskiego powinno być także racjonalne wykorzystanie walorów i zasobów środowiska przyrodniczego i kulturowego oraz aktualnego stanu zainwestowania będącego podstawą dla dalszych działań kształtujących warunki rozwoju gospodarczego i społecznego na tym obszarze.

W związku z identyfikacją czynników rozwoju województwa pomorskiego i poszczególnych gmin oraz powiatów w sferze demograficznej (ponad połowa mieszkańców regionu skupiona jest w obszarze metropolitalnym, względnie wysoka jest koncentracja ludności w miastach, a przy tym prognozuje się przyrost ludności wiejskiej i spadek liczby ludności miejskiej; odnotowywane są ponadto niski średni wiek mieszkańców oraz – w ostatnich latach – dodatni wskaźnik przyrostu naturalnego i dodatnie saldo migracji), jedyną kwestią problemową regionu pozostaje regularny przyrost mieszkańców w wieku emerytalnym. Przewiduje się, że po 2010 roku liczba ludności w wieku produkcyjnym będzie systematycznie maleć, przy jednocześnie utrzymującym się wzroście liczby osób w wieku poprodukcyjnym. W konsekwencji nastąpi istotne przesunięcie w proporcjach między liczbą osób w wieku produkcyjnym i poprodukcyjnym, co wpłynie na zaostrzenie niektórych problemów społecznych. Koniecznym do podjęcia przez władze kierunkiem działań jest zatem odpowiednie wcześniejsze przygotowanie zaplecza opieki nad starzejącym się społeczeństwem i jednocześnie dalsze wspieranie ludzi młodych w celu podtrzymania pozytywnych tendencji demograficznych.

Tak jak obszar procesów demograficznych, tak też warunki życia mieszkańców województwa pomorskiego są zróżnicowane i zależne od predyspozycji rozwojowych poszczególnych gmin i powiatów. Procesy transformacji podniosły średni standard życia, jednak ten pozytywny wpływ nie rozprzestrzenił się równomiernie. Z jednej strony województwo cechuje wyższy niż średni krajowy dochód rozporządzalny gospodarstw domowych, z drugiej zaś – wskaźnik objętych pomocą społeczną także jest wyższy niż przeciętnie w kraju. Postępujące dysproporcje dochodowe w gospodarstwach domowych w powiązaniu z wysokim bezrobociem sprzyjają rozwojowi patologii społecznych i poszerzaniu się zjawiska przestępczości. Problem dla mieszkańców regionu w obszarze warunków życia stanowi także niewystarczająca dostępność mieszkań. Szczególnie trudna jest sytuacja rodzin gorzej sytuowanych, których nie stać na zakup mieszkań czy też wynajem lokali na warunkach wolnorynkowych. Brak dostępnych cenowo mieszkań ogranicza mobilność społeczeństwa. Dodatkowo występuje zjawisko dekapitalizacji istniejących zasobów mieszkaniowych. Kryzys mieszkaniowy dotyka w pierwszym rzędzie duże miasta, których władze już w tej chwili powinny skupić się na zapewnieniu odpowiednich warunków mieszkalnych społeczności, chociażby poprzez rozwój budownictwa komunalnego.

Dostęp do ochrony zdrowia w województwie w ostatnich latach uległ znaczącej poprawie, choć nadal istnieją duże problemy z zapewnieniem wyspecjalizowanych usług medycznych w niektórych częściach regionu. Infrastruktura ochrony zdrowia wymaga w wielu przypadkach modernizacji, a także wymiany przestarzałej i niesprawnej aparatury medycznej i sprzętu do diagnostyki i terapii. W związku ze starzeniem się społeczeństwa wzrasta potrzeba przeprofilowania niektórych oddziałów i szpitali, na przykład na ośrodki opieki długoterminowej, a także organizowania oddziałów dziennych.

Z kolei w aspekcie rynku pracy w województwie pomorskim można zaobserwować niski wskaźnik zatrudnienia na tle całego kraju. W ostatnich latach zanotowano ponadto spadek tego wskaźnika we wszystkich grupach wiekowych, a w największym stopniu wśród osób poniżej 25. roku życia i powyżej 55. roku życia. Sytuację pomorskiego rynku pracy pogarsza jeszcze niska kreacja miejsc pracy, zwłaszcza na obszarach pozametropolitalnych. Najwyższe zagrożenie bezrobociem występuje w powiatach charakteryzujących się najniższym stopniem zurbanizowania

i uprzemysłowienia, a najwyższym odsetkiem terenów rolnych i leśnych. Wysoki poziom bezrobocia spowodowany jest współwystępowaniem wielu strukturalnych barier. Należą do nich przede wszystkim: niska mobilność zawodowa mieszkańców (zwłaszcza tych o niższych kwalifikacjach), niski poziom wykształcenia bezrobotnych, wysoki poziom kosztów pracy. Skutkuje to znacznym odsetkiem osób długotrwale bezrobotnych oraz znaczącym udziałem mieszkańców wsi wśród bezrobotnych. Istotną rolę w uaktywnianiu osób bezrobotnych, zwłaszcza młodych, muszą zatem odegrać władze w partnerstwie z organizacjami pozarządowymi, prowadząc intensywną politykę aktywizacji i stwarzania możliwości do przekwalifikowania osób pozostających bez pracy.

Stymulantą rynku pracy w województwie pomorskim może być również korzystna struktura zatrudnienia. Na tle kraju jest ona zdecydowanie bardziej zbliżona do struktury w Unii Europejskiej. Udział liczby pracujących w branżach usługowych jest tutaj wyższy niż przeciętnie w kraju, w przemyśle – nieznacznie wyższy od średniej krajowej i zdecydowanie niższy – w rolnictwie. Dodatkowo w sektorze usług ciągle powstaje najwięcej miejsc pracy.

Stan gospodarki województwa na tle kraju jest zadowalający, jednakże obserwowany wzrost gospodarczy nie prowadzi do niwelowania dysproporcji wewnątrz regionu. Największe zagrożenie dla obecnej pozycji konkurencyjnej stanowi zbyt niski poziom inwestycji, zwłaszcza związanych ze sferą innowacji. Relatywnie duży potencjał innowacyjny regionu nie jest dostatecznie ukierunkowany na zastosowania gospodarcze. Sprzyja to stosunkowo niskiej aktywności innowacyjnej przedsiębiorstw, które mają ograniczone możliwości korzystania ze słabo rozwiniętego systemu wdrażania innowacji, który w efektywny sposób mogą usprawnić opracowywane przez władze skuteczne Regionalne Strategie Innowacji (RSI).

Znaczne dysproporcje poziomu rozwoju gospodarczego w wewnętrznej strukturze regionu w głównej mierze spowodowane są koncentracją aktywności w zespole miejskim Gdańsk–Gdynia–Sopot. Zróżnicowania te od kilku lat pozostają na podobnym poziomie, ale na przestrzeni kilku kolejnych lat może istnieć ryzyko ich pogłębienia.

W województwie pomorskim nastąpiło większe niż w innych regionach przesunięcie struktury gospodarki lokalnej w kierunku sektora usług. Branże tradycyjne (porty, przemysł okrętowy, rafineryjny, elektromaszynowy, rybołówstwo) występują tutaj obok branż szybkiego rozwoju, związanych z teleinformatyką, przemysłem chemicznym czy usługami finansowo-ubezpieczeniowymi. Najsilniejsze branże przemysłu stoczniowego, rafineryjnego i papierniczego charakteryzuje występowanie dużych, ale pojedynczych zakładów.

Województwo pomorskie wyróżnia tez wysoka aktywność gospodarcza. Na 1000 mieszkańców regionu zarejestrowanych jest ponad 160 firm. Wysoki poziom przedsiębiorczości i aktywności gospodarczej mieszkańców województwa wiąże się z istnieniem silnego sektora małych i średnich przedsiębiorstw. Z punktu widzenia rozmieszczenia działalności gospodarczej, można stwierdzić, że koncentruje się ona wokół dużych miast, głównie Trójmiasta, w mniejszym stopniu Słupska i miast powiatowych, które są lokalnymi centrami gospodarczymi. Na pozostałych obszarach skupiona jest niższa liczba funkcjonujących podmiotów gospodarczych o niższym potencjale ekonomicznym.

W regionie funkcjonują ponadto liczne instytucje otoczenia biznesu, odgrywające istotną rolę we wspieraniu rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw (MSP). Są one jednak skoncentrowane głównie w większych ośrodkach miejskich, zapewniając dostęp do podstawowych usług informacyjnych i doradczych oraz wielu usług szkoleniowych oferowanych w ramach wsparcia publicznego dla przedsiębiorstw. Znacznie gorszy jest dostęp do usług finansowych i specjalistycznego doradztwa w zakresie zagadnień finansowych oraz prawnych, a także usług związanych z wdrażaniem procesów innowacyjnych. Zlokalizowane w regionie instytucje otoczenia biznesu nie tworzą spójnego systemu wsparcia, co stanowi istotne ograniczenie w zakresie wspierania przedsiębiorczości.

Eksport województwa pomorskiego oparty jest na dużych przedsiębiorstwach i cechuje go wysoka koncentracja towarowa. Szczególnie duży udział mają tu środki transportu wodnego oraz wyroby przemysłu elektronicznego. Struktura eksportowa regionu ulega jednak zmianom, a korzystną tendencją jest wzrost udziału wyrobów zaawansowanych technologicznie.

Aktywność inwestorów zagranicznych w regionie w zasadzie odpowiada potencjałowi mierzonemu liczbą ludności. Pomorskie nie wykorzystuje jednak w pełni swojego potencjału dla przyciągania kapitału zagranicznego. Duża jego koncentracja występuje w Trójmieście, choć silną stroną są też ośrodki mniejsze, które w ostatnich latach zdołały przyciągnąć inwestycje. Świadczy o tym m.in. relatywnie niskie zaangażowanie inwestorów z krajów skandynawskich. Poprawa warunków inwestowania stanowi wyzwanie dla sfery publicznej i jest niezbędna dla utrzymania konkurencyjnej pozycji województwa.

Najważniejszy sektor gospodarki województwa stanowi jednakże turystyka. Jest ona istotna dla rozwoju regionu m.in. z punktu widzenia wzrostu zatrudnienia. W województwie panują warunki dla rozwoju wszystkich form turystyki, w tym agroturystyki, turystyki morskiej czy turystyki uzdrowiskowej. Zagospodarowanie i ruch turystyczny koncentrują się głównie w strefie nadmorskiej, na Pojezierzu i w Trójmieście. Mimo to jednak regionalne produkty turystyczne nie są jeszcze dostatecznie wypromowane, a oferta turystyczna – wciąż nie dość zróżnicowana, co utrudnia wydłużenie sezonu turystycznego.

Powszechnie uważa się też, że niezmiernie duży i niewykorzystany potencjał rozwojowy województwa pomorskiego dotyczy gospodarki morskiej regionu. Rozwinięty sektor przemysłów morskich skupia ponad połowę wszystkich krajowych podmiotów związanych z gospodarką morską. Jednak zatrudnienie w tym sektorze i jego udział w liczbie pracujących ogółem od kilku lat systematycznie maleje. Zmniejsza się także udział podmiotów gospodarki morskiej w liczbie podmiotów ogółem w województwie. Pomorskie generuje większość sprzedaży polskiego przemysłu okrętowego. W ostatnich latach dynamicznie rozwijają się niewielkie stocznie produkujące nowoczesne jednostki pływające (np. jachty). Rośnie również udział województwa w portowych obrotach ładunkowych w kraju. Udział portów Gdańska i Gdyni w bałtyckim rynku portowym nie jest jednak na tyle wysoki, na ile wskazywałyby możliwości przeładunkowe tych portów oraz potencjał gospodarczy Polski. Czynnik ograniczający poprawę konkurencyjności tych portów stanowi m.in. ich słaba dostępność od strony lądu oraz nie najlepiej rozwinięty rynek usług logistycznych. Choć kondycja wielu firm przemysłów morskich jest niestabilna, to jednak są one istotnym elementem gospodarki regionu, kreującym eksport o wolumenie trudnym do uzyskania w krótkim czasie przez inną dziedzinę

gospodarki. Szansą dla podniesienia efektywności gospodarki morskiej jest tworzenie sprzyjających warunków dla powstania wyspecjalizowanego klastra, skupiającego podmioty związane z tego typu działalnością.[25]

Korzystne warunki dla rozwoju gospodarki województwa pomorskiego stwarza także przestrzeń rolnicza. Pozytywne uwarunkowania dla rozwoju rolnictwa wysokotowarowego oraz ekologicznego określają walory przyrodniczo-glebowe, jak również uwarunkowania ekonomiczne i społeczne, w tym znaczna ilość małych i średnich gospodarstw rodzinnych. W regionie nie istnieje zorganizowany rynek produktów ekologicznych, a regionalne produkty żywnościowe nie są dostatecznie wypromowane. Dynamicznie rozwijającym się kierunkiem przedsiębiorczości gospodarstw rolnych jest działalność agroturystyczna. Pod względem ilości gospodarstw agroturystycznych województwo pomorskie należy do wiodących w kraju. W województwie pomorskim notuje się ponadto systematyczny wzrost powierzchni lasów. Gospodarka leśna ma szczególne znaczenie w rozwoju województwa, m.in. z uwagi na potencjał w zakresie tworzenia miejsc pracy na obszarach depresji gospodarczej.

Zasadniczy problem rozwojowy regionu województwa pomorskiego stanowi niska jakość systemu transportowego. Słaba dostępność transportowa opóźnia procesy rozwojowe i obniża konkurencyjność regionu. Zachodnie i wschodnie obszary województwa wymagają poprawy dostępności i jakości połączeń transportowych głównie z ośrodkami gospodarczymi województwa, a w szczególności z aglomeracją trójmiejską. Sieć drogową charakteryzuje brak dróg o najwyższej klasie technicznej, przy czym większość nie odpowiada standardom właściwym dla ich funkcji. Mimo znacznego postępu w ostatnich latach, w województwie pomorskim wciąż występują także wysokie dysproporcje w dostępie do infrastruktury technicznej pomiędzy miastami a obszarami wiejskimi. Dotyczy to zwłaszcza dostępności do sieci kanalizacyjnych i gazu ziemnego. Dysproporcje w tym zakresie obniżają atrakcyjność gospodarczą i osiedleńczą obszarów wiejskich oraz niekorzystnie wpływają na stan środowiska przyrodniczego. kwestia ta powinna stać się priorytetowa dla działań samorządów w procesie budowania lokalnych strategii rozwoju. Ekstensywny sposób unieszkodliwiania odpadów polegający na składowaniu na wysypiskach dominuje w sposobie ich unieszkodliwiania. Większość składowisk wymaga znacznego dofinansowania ze strony władz dla dostosowania do obowiązujących wymagań prawnych lub zamknięcia i rekultywacji.

Ostatnią sferę zróżnicowania regionalnego, mającą wpływ na dysproporcje w rozwoju społeczno-ekonomicznym województwa pomorskiego, stanowią finanse jednostek samorządu terytorialnego. W dziedzinie tej trudno ustalić zestaw uniwersalnych działań, które mogłyby podjąć władze lokalne, żeby niwelować dysproporcje w tym aspekcie. Niezmiennie jednak dbałość samorządów o mieszkańców i potencjalnych inwestorów oraz podmioty już funkcjonujące w obrębie województwa pomorskiego zapewni mu stałe dochody budżetowe, których coraz większa skala pozwoli na realizację działań i dokonywanie wydatków niezbędnych do utrzymania i poprawy istniejącego potencjału rozwojowego regionu.

[25] Por. Strategia rozwoju województwa pomorskiego, s.13–14.

5. Rekomendacje

Jak zaznaczono na wstępie, niniejsze opracowanie będzie jednym z narzędzi wspierających procesy zarządzania regionem pomorskim. Aby nadać raportowi badawczemu charakter aplikacyjny (możliwość bezpośredniego, praktycznego zastosowania rezultatów badań i sformułowanychna ich podstawie wniosków) konieczne jest rozbudowanie analiz o propozycje rekomendacji dotyczących działań władz lokalnych i regionalnych. Zgodnie z celem niniejszego raportu (a szerzej – celem całego projektu systemowego, w ramach którego ten dokument powstaje), poniżej zostaną zaprezentowane kierunki działań i propozycje rozwiązań mających na celu pobudzenie wzrostu potencjału społeczno-ekonomicznego gmin i powiatów wchodzących w skład województwa pomorskiego – a w konsekwencji także całego regionu pomorskiego. Rekomendacje zostały oparte o wyniki zaprezentowanego powyżej procesu analitycznego, który przyczynił się do zidentyfikowania potrzeb w zakresie działań stymulujących potencjał jednostek samorządu terytorialnego województwa pomorskiego.

Zaprezentowana w powyższych rozdziałach analiza wskazała jednostki samorządu terytorialnego województwa pomorskiego charakteryzujące się szczególnie niskim potencjałem społeczno-ekonomicznym (w ujęciu ogólnym, jak i w zakresie poszczególnych jego aspektów). Warto więc w tym miejscu jeszcze raz wymienić te jednostki, formułując jednocześnie rekomendacje, których wdrożenie może wpłynąć na awans poszczególnych gmin/powiatów w rankingach potencjału społeczno-ekonomicznego, a tym samym przyczynić się do rozwoju i zwiększenia atrakcyjności całego województwa. Należy w tym miejscu podkreślić, iż powyższe analizy nie tylko uwidoczniły samo zróżnicowanie poziomu potencjału w poszczególnych regionach województwa, ale także zidentyfikowały pewne obszary problemowe (wraz z czynnikami decydującymi o takiej sytuacji) – które dotyczą szerszej grupy jst – także tych, charakteryzujących się wyższym potencjałem społeczno-ekonomicznym. Również w tym przypadku warto ponownie je wyartykułować, wskazując jednocześnie propozycje działań zaradczych.

Wychodząc naprzeciw potrzebom odbiorców raportu, sformułowane w toku analiz propozycje rozwiązań stymulujących potencjał jst, zostały zebrane w formie tabeli. Taki sposób prezentacji rekomendacji umożliwi przejrzyste wskazanie aspektu potencjału społeczno-ekonomicznego, do którego poszczególne zalecenia się odnoszą oraz bezpośrednie zaadresowanie rekomendacji – co w konsekwencji ułatwi czytelnikom raportu odbiór zaproponowanych zaleceń.

Zgodnie z logiką procesu analitycznego dokonanego w poprzednich rozdziałach, poniższa tabela składa się z 6 podstawowych części. Każda część odpowiada konkretnemu aspektowi potencjału społeczno-ekonomicznego, który poddany został analizie. Ponadto, w tabeli określono również poziom, na który kierowane są poszczególne rekomendacje (gmina, powiat, województwo), a następnie wskazano jednostki samorządu terytorialnego będące adresatami konkretnych działań zaradczych. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację poszczególnych rekomendacji są w tym przypadku właściwe Urzędy Gmin (poziom gminy), Starostwa Powiatowe (poziom powiatu) oraz Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego (poziom województwa) – zgodnie z przynależnym im zakresem kompetencji ustawowych.

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „PROCESY DEMOGRAFICZNE”		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
gmina/powiat	1) miasto Gdańsk 2) miasto Gdynia 3) miasto Słupsk 4) miasto Sopot	W związku z postępującym procesem suburbanizacji, który dotyka największe miasta województwa pomorskiego, rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do ograniczenia odpływu ludności w/w miast poza obszary zurbanizowane – a tym samym redukujących ujemne saldo migracji. Należy podkreślić, iż proces suburbanizacji prowadzi do ograniczenia zarówno potencjału społecznego, jak i ekonomicznego miast. Do rekomendowanych działań zapobiegawczych w tym zakresie można zaliczyć: a) zwiększenie środków przeznaczonych na proces rewitalizacji zaniedbanych obszarów miejskich; b) konsolidacji oraz właściwa koordynacja polityki przestrzennej w obrębie obszarów miejskich, związanej m.in. z wyznaczaniem terenów chronionych i otwartych, wolnych od zabudowy; c) ścisłe przestrzeganie zapisów zawartych w lokalnych planach zagospodarowania przestrzennego; d) wprowadzenie restrykcyjnego prawa dotyczącego ochrony przestrzeni zielonych; e) zniechęcenie (na przykład poprzez podatki) do budowy w rozproszeniu; f) poprawę stanu infrastruktury – w szczególności dotyczy to infrastruktury transportowej (zwiększenie przepustowości dróg prowadzących do centrów miast, stworzenie odpowiedniej liczby miejsc parkingowych – tzw. system *park and ride*, dostosowanie funkcjonowania komunikacji miejskiej do potrzeb mieszkańców).

powiat	1) powiat człuchowski 2) powiat sztumski	W związku z wysokim, ujemnym saldem migracji rekomenduje się podjęcie działań zmierzających do zredukowania w/w zjawiska. Przyczyną negatywnych zjawisk demograficznych jest przede wszystkim rolniczy charakter wymienionych powiatów i związane z tym problemy w sferze rynku pracy i infrastruktury. Właściwe rekomendacje w tym zakresie sformułowano w kolejnych częściach tabeli poświęconych aspektom: „rynek pracy", „potencjał gospodarczy", „infrastruktura".
województwo	1) województwo pomorskie	Poprawa atrakcyjności terenów oddalonych od Aglomeracji Trójmiejskiej. Właściwe rekomendacje w tym zakresie sformułowano w kolejnych częściach tabeli poświęconych aspektom: „rynek pracy" oraz „potencjał gospodarczy".

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „RYNEK PRACY"		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
gmina/powiat/województwo	1) gminy zaliczone do klasy VII w aspekcie „rynek pracy": ▪ Bobowo ▪ Cewice ▪ Czarna Dąbrówka ▪ Czarna Woda ▪ Debrzno ▪ Dębnica Kaszubska ▪ Główczyce ▪ Kępice ▪ Koczała ▪ Krynica Morska ▪ Lichnowy	Ze względu na typowo wiejski i rolniczy charakter gmin i powiatów województwa pomorskiego, które cechują się najniższym potencjałem społeczno-ekonomicznym w aspekcie rynku pracy, należy podjąć działania zmierzające do rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich: a) promowanie i ułatwianie podejmowania działalności w zakresie agroturystyki (sprzyja temu również wysoki potencjał turystyczny i przyrodniczy lasów i rzek);

gmina/powiat/województwo	▪ Lubichowo ▪ Miastko ▪ Nowy Staw ▪ Osieczna ▪ Skórcz ▪ Stare Pole ▪ Stegna ▪ Trzebielino 2) powiat sztumski 3) województwo pomorskie	b) rozwój rolnictwa ekologicznego (w celu rozwoju tego rodzaju działalności rolniczej konieczna jest skoordynowana kampania promująca lokalne i regionalne produkty rolne); c) podjęcie działań zmierzających do ułatwienia osobom chcącym odejść z rolnictwa przekwalifikowania się w zakresie zawodów deficytowych na lokalnym rynku pracy; d) rozwój i zwiększenie zatrudnienia w ramach gospodarki leśnej, która odznacza się wysokim potencjałem tworzenia miejsc pracy na obszarach słabo rozwiniętych; W przypadku gmin, które cechują się najniższym potencjałem społeczno-ekonomicznym w aspekcie „rynek pracy" poprawę sytuacji na rynku pracy może przynieść lepsze skomunikowanie (transport publiczny – drogowy i kolejowy) tych terenów z miastami powiatowymi lub usytuowanymi w pobliżu dużymi ośrodkami miejskimi. Ułatwi to proces poszukiwania pracy oraz umożliwi dojazdy do miejsc pracy bez konieczności zmiany miejsca zamieszkania/stałego pobytu. Możliwe jest również włączenie niektórych terenów w granice Pomorskiej lub Słupskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej, co powinno większych ich atrakcyjność dla potencjalnych inwestorów.

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „WARUNKI ŻYCIA"		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
gmina/powiat	1) powiat słupski i gminy wchodzące w skład powiatu słupskiego 2) powiat kartuski i gminy wchodzące w skład powiatu kartuskiego	Zwiększenie powierzchni terenów zielonych (o charakterze wypoczynkowo-rekreacyjnym), a także użytków ekologicznych. Promocja wśród rodziców dzieci w wieku przedszkolnym edukacji na poziomie przedszkolnym oraz zwiększenie liczby dostępnych miejsc w przedszkolach i żłobkach (w postaci tworzenia nowych placówek zarówno o charakterze publicznym, jak i niepublicznym).

	1) powiat wejherowski i gminy wchodzące w skład powiatu wejherowskiego	Promocja wśród rodziców dzieci w wieku przedszkolnym edukacji na poziomie przedszkolnym oraz zwiększenie liczby dostępnych miejsc w przedszkolach i żłobkach (w postaci tworzenia nowych placówek zarówno o charakterze publicznym, jak i niepublicznym).
województwo	1) województwo pomorskie	Konieczne wydaje się zwiększenie powierzchni terenów zielonych, w tym stworzenie kolejnych zespołów przyrodniczo-krajobrazowych oraz/lub parków krajobrazowych. W związku z tym, iż województwo pomorskie charakteryzuje się mniejszą liczbą studentów przypadającą na 1000 mieszkańców niż średni wskaźnik dla całego kraju, rekomenduje się podjęcie działań mających na celu promocję pomorskich uczelni wyższych,tak aby zachęcić młodzież z innych rejonów Polski do podjęcie kształcenia na poziomie wyższym w województwie pomorskim.

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
gmina/powiat	1) gminy zaliczone do klasy VII w aspekcie „potencjał gospodarczy”: ▪ Borzytuchom ▪ Morzeszczyn ▪ Linia ▪ Tuchomie ▪ Stary Dzierzgoń 2) powiaty zaliczone do klasy VI w aspekcie „potencjał gospodarczy”: ▪ bytowski ▪ chojnicki ▪ człuchowski ▪ kartuski ▪ kościerski ▪ starogardzki ▪ sztumski	Celem zwiększenia potencjału gospodarczego gmin i powiatów województwa pomorskiego rekomenduje się podjęcie następujących działań: a) rozwój sektora małych i średnich przedsiębiorstw poprzez wsparcie funkcjonowania instytucji otoczenia biznesu; b) przyciąganie potencjalnych inwestorów (szczególnie firm przemysłowych) poprzez rozpowszechnianie oferty posiadanych terenów inwestycyjnych; c) finansowanie i prowadzenie działań zmierzających do przygotowania i uzbrajania nowych terenów inwestycyjnych.

województwo	1) województwo pomorskie	Stworzenie dokumentu o charakterze strategicznym poświęconego kierunkom polityki lokowania inwestycji na obszarze województwa pomorskiego. Fundamentem tego rodzaju strategii powinno być założenie prowadzące do lokowania inwestycji na zasadzie klastrów skupiających podmioty z lokalnych (powiatowych) branż kluczowych (np. branża drzewno-meblarska w powiecie bytowskim i chojnickim). Niezbędne wydaje się również wykorzystanie szansy jaką dają tereny Słupskiej oraz Pomorskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej – na przykład poprzez zwiększenie zakresu ich powierzchni o kolejne gminy – przyciągające inwestorów z zagranicy.

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „INFRASTRUKTURA”		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
gmina/powiat	powiaty zaklasyfikowane do klasy VI i VII w aspekcie „infrastruktura”: ▪ kartuski ▪ kościerski ▪ słupski ▪ człuchowski ▪ nowodworski ▪ wejherowski ▪ gminy wchodzące w skład ww. powiatów	Zwiększenie dostępu mieszkańców do kanalizacji i oczyszczalni ścieków oraz rozbudowa i poszerzenie dostępu do sieci energetycznej (gazowej lub elektrycznej).
	1) gmina Bobowo 2) gmina Osieczna 3) powiat starogardzki	Budowa sieci kanalizacyjnej we wskazanych gminach powiatu starogardzkiego.

województwo	1) województwo pomorskie	Poprawa wyposażenia w infrastrukturę centralnych obszarów województwa. Chodzi tu głównie o infrastrukturę transportową, która stanowi swego rodzaju pomost łączący tereny o słabym potencjale społeczno-ekonomicznym z ośrodkami regionalnymi i obszarem metropolitalnym. W związku z tym rekomenduje się zwiększenie dostępności drogowej i kolejowej tych obszarów (remont nawierzchni dróg, skrócenie czasu dojazdu do stolic powiatów i Trójmiasta, przywrócenie zlikwidowanych kolejowych połączeń regionalnych). Analizując aspekt wyposażenia ludności w infrastrukturę stwierdzono, iż prawie 40% gmin z terenu województwa pomorskiego nie posiada dostępu do sieci gazowej. W związku z tym rekomenduje się rozbudowę sieci energetycznej (gazowej lub elektrycznej) na terenie województwa pomorskiego, szczególnie na tych terenach, gdzie ona w ogóle nie występuje. Należy jednak w tym miejscu mieć na uwadze fakt, iż na przykład rozwój sieci gazowej jest wielokrotnie blokowany przez czynniki ekonomiczne oraz brak zainteresowania ze strony potencjalnych odbiorców.

REKOMENDACJE W ASPEKCIE „FINANSE JST”		
POZIOM	**ADRESAT REKOMENDACJI**	**TREŚĆ REKOMEDNACJI**
Gmina/powiat	1) starostwo powiatowe w Bytowie 2) starostwo powiatowe w Sztumie 3) starostwo powiatowe w Człuchowie 4) Starostwo Powiatowe w Malborku 5) gminy wchodzące w skład ww. powiatów	Zwiększenie odsetka wydatków budżetowych przeznaczonych na ochronę zdrowia, kulturę oraz oświatę. Próba poprawy kondycji finansów samorządowych poprzez zwiększenie dochodów (na przykład, wykorzystując środki dostępne z budżetu Unii Europejskiej).

Bibliografia

Domański Cz. (red.), *Metody statystyczne. Teoria i zadania*, Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2001

Feltynowski M., *Dostępność komunikacyjna jako element rozwoju gmin wiejskich w Łódzkim Obszarze Metropolitalnym* [w:] *Infrastruktura i ekologia obszarów wiejskich* Nr6/2009, Polska Akademia Nauk oddział w Krakowie, Komisja Technicznej Infrastruktury Wsi, Kraków 2009

Grabiński T., *Metody taksonometrii*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 1992

Grabiński T., *Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach dynamiki zjawisk ekonomicznych*, Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 1984

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Klastry – recepta na sukces Pomorza!,* Gdańsk 2008

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Pomorski Rynek Pracy*, Gdańsk 2007

Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową, *Sukces rozwojowy polskich województw*, Gdańsk 2006

Janas A., *Grupowanie województw ze względu na rozwój obszarów wiejskich za pomocą wybranych narzędzi analizy skupień* [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy*, M.G. Woźniak (red.), Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2005

Krakowiak-Bal A., *Wykorzystanie wybranych miar syntetycznych do budowy miary rozwoju infrastruktury technicznej*, Polska Akademia Nauk, Kraków 2005

Lęcznar M., *Taksonomiczna analiza regionalnego zróżnicowania infrastruktury społecznej w Polsce*, [w:] *Nierówności społeczne a wzrost gospodarczy w kontekście spójności społeczno-ekonomicznej*, M. G. Woźniak (red.), Zeszyt Nr 12, Katedra Teorii Ekonomii i Stosunków Międzynarodowych Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2008

Ministerstwo Rozwoju Regionalnego, *Identyfikacja i delimitacja obszarów problemowych i strategicznej interwencji w Polsce. Wnioski z analiz*, Warszawa 2009

Młodak A., *Analiza taksonomiczna w statystyce regionalnej*, Wydawnictwo DIFIN, Warszawa 2006

Nelec W., Prusek A., *Dynamiczna analiza rozwoju społeczno-ekonomicznego powiatów województwa podkarpackiego oraz ich typizacja*, Zeszyty Naukowe nr 669 Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Kraków 2005

Nowicki Marcin (red.), *Raport o konkurencyjności województwa pomorskiego*, Opracowanie zrealizowane dla Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego, Gdańsk 2008

Panek T., *Statystyczne metody wielowymiarowej analizy porównawczej*, SGH Warszawa 2009

Pociecha J., *Rozwój metod taksonomicznych i ich zastosowań badaniach społeczno-ekonomicznych*, artykuł na konferencję naukową z okazji 90-lecia GUS, Warszawa 2008

Pomorski Przegląd Gospodarczy, *Lokalne bieguny wzrostu*, Gdańsk 2007

Pluta W., *Wielowymiarowa analiza porównawcza w badaniach ekonomicznych*, PWE, Warszawa 1977

Stec M., Janas A., *Ranking państw Unii Europejskiej ze względu na zasoby kapitału ludzkiego i intelektualnego*, Wiadomości Statystyczne nr 9/2005

Strategia rozwoju województwa pomorskiego, Załącznik do Uchwały nr 587/XXXV/05 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 18 lipca 2005 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego

Strategia polityki społecznej województwa pomorskiego do 2013, Załącznik do Uchwały nr 1056/L/06 Sejmiku Województwa Pomorskiego z dnia 24 lipca 2006 roku

Urząd Marszałkowski w Gdańsku, *Potencjał Społeczno-Ekonomiczny jednostek samorządowych województwa pomorskiego*, Gdańsk 2008

Urząd Marszałkowski Województwa Opolskiego, *Sytuacja społeczno-gospodarcza województwa opolskiego w ujęciu przestrzennym w przekroju gmin (analiza z wykorzystaniem metody taksonomiczne)j*, Opole 2009

Urząd Statystyczny w Łodzi. *Potencjał społeczno-ekonomiczny powiatów w województwie łódzkim w latach 2002-2007. Analizy statystyczne,* Łódź 2007

Wojnar J., Kasprzyk B., *Zastosowanie wybranych mierników taksonomicznych do klasyfikacji powiatów województwa podkarpackiego według poziomu rozwoju społeczno-gospodarczego,* Stowarzyszenie Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu, Roczniki Naukowe, Uniwersytet Rzeszowski, Rzeszów 2007

Wydymus S., *Metody wielowymiarowej analizy rozwoju społeczno-gospodarczego,* Akademia Ekonomiczna w Krakowie, Kraków 1984

Spis ilustracji

Rys. 2.1. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r.

Rys. 2.2. Wagi poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego dla gmin

Rys. 2.3. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu gdańskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.4. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu malborskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.5. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu wejherowskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.6. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu człuchowskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.7. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu kwidzyńskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.8. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu puckiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.9. Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin powiatu kartuskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 2.10. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r. dla aspektu „Procesy demograficzne”

Rys. 2.11. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Procesy demograficzne” dla gmin

Rys. 2.12. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r. dla aspektu „Rynek pracy”

Rys. 2.13. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Rynek pracy” dla gmin

Rys. 2.14. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r. dla aspektu „Warunki życia”

Rys. 2.15. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Warunki życia” dla gmin

Rys. 2.16. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy”

Rys. 2.17. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Potencjał gospodarczy” dla gmin

Rys. 2.18. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008. dla aspektu „Infrastruktura”

Rys. 2.19. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Infrastruktura” dla gmin

Rys. 2.20. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego gmin w 2008r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego”

Rys. 2.21. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego” dla gmin

Rys. 2.22. Delimitacja gmin o szczególnym potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego

Rys. 3.1. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego dla powiatów w 2008r

Rys. 3.2. Wagi poszczególnych aspektów potencjału społeczno-ekonomicznego dla powiatów

Rys. 3.3. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów – porównanie dla lat 1999, 2002, 2005, 2008

Rys. 3.4. Dendrogram - metoda Warda dla powiatów w 2008r.

Rys. 3.5 . Ogólny wskaźnik syntetyczny dla powiatów województwa pomorskiego – porównanie

Rys. 3.6. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Procesy demograficzne”

Rys. 3.7. Saldo migracji na pobyt stały na 1000 osób w woj. pomorskim w latach 1999 oraz 2008.

Rys. 3.8. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999r. dla aspektu „Procesy demograficzne”

Rys. 3.9. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Procesy demograficzne” dla powiatów

Rys. 3.10. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Procesy demograficzne” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.11. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Rynek pracy”

Rys. 3.12. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999r. dla aspektu „Rynek pracy”

Rys. 3.13. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Rynek pracy” dla powiatów

Rys. 3.14. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Rynek pracy” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.15. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Warunki życia”

Rys. 3.16. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999r. dla aspektu „Warunki życia”

Rys. 3.17. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Warunki życia” dla powiatów

Rys. 3.18. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Warunki życia” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.19. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy”

Rys. 3.20. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2002r. dla aspektu „Potencjał gospodarczy”

Rys. 3.21. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Potencjał gospodarczy” dla powiatów

Rys. 3.22. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Potencjał gospodarczy” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.23. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Infrastruktura”

Rys. 3.24. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999r. dla aspektu „Infrastruktura”

Rys. 3.25. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Infrastruktura” dla powiatów

Rys. 3.26. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Infrastruktura” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.27. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 2008r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego”

Rys. 3.28. Syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego powiatów w 1999r. dla aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego”

Rys. 3.29. Wagi poszczególnych wskaźników cząstkowych w ramach aspektu „Finanse jednostek samorządu terytorialnego” dla powiatów

Rys. 3.30. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Finanse JST” dla powiatów woj. pomorskiego w 2008r. – porównanie

Rys. 3.31. Delimitacja powiatów o szczególnym potencjale rozwoju społeczno-gospodarczego

Spis tabel

Tabela 2.1. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla 1999, 2002, 2005 i 2008 r.

Tabela 2.2. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Procesy demograficzne" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 2.3. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Rynek pracy" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 2.4. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Warunki życia" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 2.5. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Potencjał gospodarczy" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 2.6. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Infrastruktura" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 2.7. Uporządkowanie gmin w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Finanse JST" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.1. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla 1999, 2002, 2005 i 2008 r.

Tabela 3.2. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „procesy demograficzne" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.3. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Rynek pracy" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.4. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Warunki życia" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.5. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Potencjał gospodarczy" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.6. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Infrastruktura" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Tabela 3.7. Uporządkowanie powiatów w rankingu na podstawie syntetycznego wskaźnika potencjału społeczno-ekonomicznego dla aspektu „Finanse JST" w latach 1999, 2002, 2005 i 2008

Załącznik

OGÓLNY SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,0202	0,0231	0,0242	0,0230	gdański	0,0169	0,0161	0,0157	0,0176
Cedry Wielkie	0,0084	0,0079	0,0093	0,0081					
Kolbudy	0,0150	0,0163	0,0160	0,0144					
Pruszcz Gdański	0,0155	0,0164	0,0182	0,0194					
Przywidz	0,0074	0,0073	0,0098	0,0081					
Pszczółki	0,0131	0,0124	0,0130	0,0116					
Suchy Dąb	0,0066	0,0066	0,0083	0,0073					
Trąbki Wielkie	0,0065	0,0065	0,0078	0,0072					
Chmielno	0,0091	0,0081	0,0100	0,0084	kartuski	0,0094	0,0109	0,0097	0,0098
Kartuzy	0,0143	0,0125	0,0144	0,0131					
Przodkowo	0,0079	0,0081	0,0095	0,0090					
Sierakowice	0,0085	0,0086	0,0089	0,0078					
Somonino	0,0085	0,0092	0,0095	0,0082					
Stężyca	0,0068	0,0076	0,0082	0,0075					
Sulęczyno	0,0064	0,0072	0,0085	0,0071					
Żukowo	0,0111	0,0142	0,0138	0,0131					
Krynica Morska m.	0,0185	0,0215	0,0200	0,0176	nowodworski	0,0145	0,0098	0,0083	0,0087
Nw. Dwór Gdański	0,0134	0,0120	0,0142	0,0125					
Ostaszewo	0,0067	0,0063	0,0067	0,0055					
Stegna	0,0096	0,0092	0,0100	0,0091					
Sztutowo	0,0106	0,0093	0,0114	0,0098					
Hel m.	0,0109	0,0120	0,0123	0,0126	pucki	0,0142	0,0129	0,0110	0,0142
Jastarnia m.	0,0174	0,0169	0,0179	0,0153					
Puck m.	0,0195	0,0178	0,0197	0,0173					
Władysławowo m.	0,0176	0,0188	0,0206	0,0163					
Kosakowo	0,0101	0,0115	0,0160	0,0150					
Krokowa	0,0090	0,0117	0,0129	0,0113					
Puck	0,0121	0,0105	0,0114	0,0108					
Reda m.	0,0132	0,0170	0,0176	0,0163	wejherowski	0,0090	0,0108	0,0109	0,0109
Rumia m.	0,0134	0,0182	0,0187	0,0176					
Wejherowo m.	0,0169	0,0201	0,0223	0,0207					
Choczewo	0,0079	0,0070	0,0085	0,0072					
Gniewino	0,0096	0,0091	0,0096	0,0077					
Linia	0,0052	0,0055	0,0072	0,0051					
Luzino	0,0084	0,0085	0,0090	0,0081					
Łęczyce	0,0067	0,0080	0,0082	0,0086					
Szemud	0,0079	0,0092	0,0104	0,0096					
Wejherowo	0,0134	0,0122	0,0118	0,0104					
Borzytuchom	0,0053	0,0067	0,0077	0,0071	bytowski	0,0040	0,0040	0,0036	0,0050
Bytów	0,0160	0,0172	0,0193	0,0173					
Czarna Dąbrówka	0,0050	0,0046	0,0064	0,0051					
Kołczygłowy	0,0081	0,0082	0,0084	0,0068					
Lipnica	0,0061	0,0065	0,0068	0,0067					
Miastko	0,0093	0,0097	0,0110	0,0088					
Parchowo	0,0045	0,0067	0,0077	0,0064					
Studzienice	0,0065	0,0078	0,0086	0,0075					
Trzebielino	0,0049	0,0061	0,0069	0,0061					
Tuchomie	0,0053	0,0072	0,0077	0,0067					
Chojnice m.	0,0193	0,0220	0,0222	0,0204	chojnicki	0,0064	0,0070	0,0068	0,0070
Brusy	0,0074	0,0078	0,0087	0,0081					
Chojnice	0,0110	0,0097	0,0115	0,0109					
Czersk	0,0096	0,0111	0,0118	0,0101					

OGÓLNY SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Konarzyny	0,0067	0,0086	0,0085	0,0064					
Człuchów m.	0,0285	0,0236	0,0237	0,0214	człuchowski	0,0021	0,0039	0,0032	0,0039
Czarne	0,0070	0,0084	0,0101	0,0088					
Człuchów	0,0099	0,0090	0,0100	0,0083					
Debrzno	0,0070	0,0077	0,0092	0,0070					
Koczała	0,0071	0,0090	0,0085	0,0057					
Przechlewo	0,0093	0,0099	0,0112	0,0091					
Rzeczenica	0,0081	0,0087	0,0098	0,0083					
Lębork m.	0,0192	0,0215	0,0240	0,0218	lęborski	0,0098	0,0083	0,0069	0,0079
Łeba m.	0,0201	0,0196	0,0230	0,0205					
Cewice	0,0063	0,0064	0,0074	0,0074					
Nowa Wieś Lęborska	0,0083	0,0092	0,0102	0,0083					
Wicko	0,0085	0,0096	0,0103	0,0092					
Ustka m.	0,0172	0,0211	0,0223	0,0198	słupski	0,0083	0,0071	0,0057	0,0069
Damnica	0,0074	0,0083	0,0085	0,0074					
Dębnica Kaszubska	0,0077	0,0076	0,0096	0,0074					
Główczyce	0,0056	0,0056	0,0071	0,0057					
Kępice	0,0079	0,0077	0,0084	0,0066					
Kobylnica	0,0102	0,0112	0,0122	0,0106					
Potęgowo	0,0070	0,0079	0,0087	0,0076					
Słupsk	0,0138	0,0133	0,0133	0,0129					
Smołdzino	0,0061	0,0061	0,0080	0,0062					
Ustka	0,0113	0,0104	0,0134	0,0113					
Słupsk m.	0,0204	0,0229	0,0251	0,0230	m. Słupsk	0,0082	0,0090	0,0089	0,0086
Kościerzyna m.	0,0189	0,0153	0,0174	0,0156	kościerski	0,0073	0,0073	0,0061	0,0061
Dziemiany	0,0077	0,0094	0,0090	0,0077					
Karsin	0,0078	0,0075	0,0082	0,0068					
Kościerzyna	0,0130	0,0116	0,0123	0,0104					
Liniewo	0,0052	0,0063	0,0073	0,0071					
Lipusz	0,0062	0,0072	0,0078	0,0076					
Nowa Karczma	0,0056	0,0058	0,0080	0,0060					
Stara Kiszewa	0,0058	0,0063	0,0077	0,0061					
Kwidzyn m.	0,0215	0,0240	0,0263	0,0248	kwidzyński	0,0070	0,0088	0,0073	0,0064
Gardeja	0,0062	0,0065	0,0080	0,0065					
Kwidzyn	0,0115	0,0127	0,0135	0,0122					
Prabuty	0,0100	0,0122	0,0130	0,0107					
Ryjewo	0,0081	0,0080	0,0084	0,0077					
Sadlinki	0,0052	0,0065	0,0077	0,0061					
Malbork m.	0,0203	0,0226	0,0243	0,0224	malborski	0,0056	0,0098	0,0063	0,0071
Lichnowy	0,0050	0,0052	0,0058	0,0063					
Malbork	0,0105	0,0106	0,0108	0,0112					
Miłoradz	0,0080	0,0079	0,0083	0,0057					
Nowy Staw	0,0081	0,0111	0,0137	0,0115					
Stare Pole	0,0085	0,0106	0,0107	0,0086					
Czarna Woda m.	0,0085	0,0080	0,0088	0,0075	starogardzki	0,0068	0,0071	0,0069	0,0062
Skórcz m.	0,0112	0,0111	0,0119	0,0123					
Starogard Gdański m.	0,0181	0,0204	0,0215	0,0200					
Bobowo	0,0065	0,0061	0,0068	0,0060					
Kaliska	0,0087	0,0085	0,0089	0,0069					
Lubichowo	0,0088	0,0076	0,0086	0,0075					
Osieczna	0,0070	0,0063	0,0066	0,0043					
Osiek	0,0052	0,0056	0,0064	0,0067					
Skarszewy	0,0095	0,0090	0,0092	0,0082					
Skórcz	0,0056	0,0055	0,0065	0,0045					
Smętowo Graniczne	0,0061	0,0072	0,0079	0,0064					
Starogard Gdański	0,0130	0,0115	0,0121	0,0118					

OGÓLNY SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Zblewo	0,0078	0,0080	0,0087	0,0077					
Tczew m.	0,0207	0,0226	0,0232	0,0212	tczewski	0,0059	0,0098	0,0067	0,0065
Gniew	0,0085	0,0111	0,0121	0,0113					
Morzeszczyn	0,0050	0,0066	0,0073	0,0057					
Pelplin	0,0093	0,0094	0,0097	0,0089					
Subkowy	0,0062	0,0072	0,0076	0,0057					
Tczew	0,0117	0,0121	0,0135	0,0140					
Dzierzgoń	0,0098	0,0128	0,0134	0,0124	sztumski	-	0,0032	0,0027	0,0034
Mikołajki Pomorskie	0,0069	0,0073	0,0093	0,0075					
Stary Dzierzgoń	0,0039	0,0047	0,0059	0,0043					
Stary Targ	0,0044	0,0051	0,0059	0,0047					
Sztum	0,0154	0,0164	0,0179	0,0162					
Gdańsk m.	0,0200	0,0226	0,0242	0,0225	m. Gdańsk	0,0130	0,0147	0,0130	0,0155
Gdynia m.	0,0202	0,0228	0,0238	0,0217	m. Gdynia	0,0120	0,0145	0,0116	0,0094
Sopot m.	0,0220	0,0260	0,0280	0,0262	m. Sopot	0,0199	0,0194	0,0168	0,0181

Tabela nr 1. *Ogólny syntetyczny wskaźnik potencjału społeczno-ekonomicznego dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

**wskaźniki syntetyczne dla gmin oraz wskaźniki syntetyczne dla powiatów zostały policzone na podstawie innego zbioru wskaźników cząstkowych – zgodnie z metodologią*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „PROCESY DEMOGRAFICZNE"									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,1196	0,1340	0,1942	0,1473	gdański	0,2497	0,2497	0,2497	0,2498
Cedry Wielkie	0,0912	0,0970	0,1664	0,1001					
Kolbudy	0,2446	0,2293	0,2448	0,1539					
Pruszcz Gdański	0,1779	0,1719	0,2344	0,2439					
Przywidz	0,1149	0,1208	0,1790	0,0937					
Pszczółki	0,1376	0,1312	0,1997	0,1415					
Suchy Dąb	0,0823	0,0875	0,1829	0,1264					
Trąbki Wielkie	0,0985	0,0975	0,1769	0,1235					
Chmielno	0,1058	0,0611	0,1836	0,0982	kartuski	0,1483	0,1687	0,1425	0,1622
Kartuzy	0,0941	0,0994	0,1618	0,0927					
Przodkowo	0,0961	0,1242	0,1736	0,1201					
Sierakowice	0,1076	0,0989	0,1632	0,0943					
Somonino	0,1152	0,1254	0,1774	0,0983					
Stężyca	0,1201	0,1251	0,1763	0,1114					
Sulęczyno	0,1022	0,1022	0,1807	0,1039					
Żukowo	0,1515	0,1971	0,2328	0,2018					
Krynica Morska m.	0,0971	0,2439	0,1992	0,0745	nowodworski	0,0861	0,0641	0,0466	0,0802
Nowy Dwór Gdański	0,0801	0,0797	0,1510	0,0759					
Ostaszewo	0,0661	0,0580	0,1345	0,0681					
Stegna	0,1127	0,1177	0,1669	0,1172					
Sztutowo	0,1264	0,0698	0,1718	0,0766					
Hel m.	0,0934	0,0137	0,0139	0,0384	pucki	0,1240	0,0820	0,0922	0,1285
Jastarnia m.	0,0853	0,1088	0,1546	0,0810					
Puck m.	0,0555	0,1012	0,1556	0,0747					
Władysławowo m.	0,1009	0,1149	0,1550	0,0680					
Kosakowo	0,1961	0,0640	0,2409	0,1939					
Krokowa	0,0932	0,0995	0,1743	0,0935					
Puck	0,1180	0,1200	0,1971	0,1419					
Reda m.	0,1355	0,1267	0,1851	0,1753	wejherowski	0,1536	0,1718	0,1615	0,1863
Rumia m.	0,1363	0,1468	0,1799	0,1148					
Wejherowo m.	0,0753	0,0839	0,1709	0,1275					
Choczewo	0,0759	0,0633	0,1485	0,0696					
Gniewino	0,1091	0,1044	0,1650	0,0972					
Linia	0,1010	0,1063	0,1738	0,0685					
Luzino	0,1608	0,1429	0,2045	0,1399					
Łęczyce	0,0903	0,1129	0,1668	0,0935					
Szemud	0,1188	0,1579	0,2310	0,2084					
Wejherowo	0,1404	0,1816	0,2383	0,1624					
Borzytuchom	0,0839	0,0987	0,1789	0,1350	bytowski	0,0458	0,0243	0,0123	0,0530
Bytów	0,0988	0,0909	0,1531	0,0786					
Czarna Dąbrówka	0,0780	0,0471	0,1405	0,0350					
Kołczygłowy	0,0820	0,0811	0,1693	0,0862					
Lipnica	0,0661	0,0977	0,1282	0,1008					
Miastko	0,0739	0,0802	0,1450	0,0619					
Parchowo	0,0451	0,1219	0,1694	0,0859					
Studzienice	0,0800	0,0743	0,1856	0,1204					
Trzebielino	0,0819	0,0718	0,1565	0,0834					
Tuchomie	0,1036	0,1012	0,1659	0,0890					
Chojnice m.	0,1045	0,0854	0,1601	0,0776	chojnicki	0,0802	0,0611	0,0563	0,0812
Brusy	0,0859	0,0940	0,1567	0,0871					
Chojnice	0,0671	0,1027	0,1745	0,1133					
Czersk	0,0883	0,1033	0,1624	0,0982					
Konarzyny	0,0657	0,1029	0,1758	0,0510					
Człuchów m.	0,0873	0,0917	0,1512	0,0421	człuchowski	0,0008	0,0238	0,0008	0,0264
Czarne	0,0103	0,0624	0,1341	0,0668					
Człuchów	0,0960	0,1166	0,1711	0,0961					
Debrzno	0,0699	0,0671	0,1482	0,0764					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „PROCESY DEMOGRAFICZNE"									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Koczała	0,0509	0,0949	0,1383	0,0245					
Przechlewo	0,0882	0,0756	0,1516	0,0863					
Rzeczenica	0,0490	0,0793	0,1488	0,0632					
Lębork m.	0,0943	0,0866	0,1535	0,0582					
Łeba m.	0,1005	0,1117	0,1580	0,0780					
Cewice	0,0615	0,0743	0,1069	0,0847	lęborski	0,0905	0,0649	0,0267	0,0559
Nowa Wieś Lęborska	0,1110	0,1266	0,1913	0,1106					
Wicko	0,0975	0,1003	0,1552	0,1184					
Ustka m.	0,0728	0,0859	0,1478	0,0612					
Damnica	0,0911	0,1097	0,1558	0,0819					
Dębnica Kaszubska	0,1112	0,0925	0,1616	0,0810					
Główczyce	0,0825	0,0783	0,1490	0,0674					
Kępice	0,0882	0,0631	0,1464	0,0558					
Kobylnica	0,1093	0,1123	0,1851	0,1268	słupski	0,0939	0,0580	0,0273	0,0753
Potęgowo	0,0793	0,0969	0,1561	0,0619					
Słupsk	0,1231	0,1107	0,1376	0,1315					
Smołdzino	0,0822	0,0605	0,1622	0,0502					
Ustka	0,1113	0,1102	0,1841	0,1230					
Słupsk m.	0,0844	0,0889	0,1545	0,0720	m. Słupsk	0,0641	0,0523	0,0321	0,0478
Kościerzyna m.	0,0965	0,0912	0,1401	0,0714					
Dziemiany	0,0982	0,1067	0,1653	0,0961					
Karsin	0,1010	0,1006	0,1545	0,1037					
Kościerzyna	0,1055	0,1169	0,2009	0,1171	kościerski	0,0843	0,0821	0,0525	0,0719
Liniewo	0,0549	0,0833	0,1358	0,0630					
Lipusz	0,0791	0,1147	0,1723	0,0905					
Nowa Karczma	0,0874	0,1090	0,1882	0,0633					
Stara Kiszewa	0,0960	0,1047	0,1629	0,0845					
Kwidzyn m.	0,1117	0,0991	0,1549	0,0840					
Gardeja	0,0698	0,0940	0,1458	0,0755					
Kwidzyn	0,0786	0,1075	0,1869	0,1176	kwidzyński	0,0998	0,0779	0,0328	0,0677
Prabuty	0,0966	0,0946	0,1515	0,0576					
Ryjewo	0,1138	0,0957	0,1441	0,0905					
Sadlinki	0,0598	0,1029	0,1845	0,0844					
Malbork m.	0,0814	0,0962	0,1589	0,0823					
Lichnowy	0,0977	0,0860	0,1576	0,0788					
Malbork	0,1016	0,1324	0,1592	0,1435	malborski	0,0613	0,0857	0,0440	0,0557
Miłoradz	0,1027	0,0877	0,1468	0,0090					
Nowy Staw	0,0771	0,0836	0,1563	0,0351					
Stare Pole	0,1261	0,1354	0,1626	0,0847					
Czarna Woda m.	0,0732	0,0733	0,1579	0,0941					
Skórcz m.	0,1273	0,0986	0,1606	0,1150					
Starogard Gdański m.	0,0845	0,0806	0,1464	0,0529					
Bobowo	0,0973	0,1289	0,1436	0,0947					
Kaliska	0,1216	0,1264	0,1787	0,0792					
Lubichowo	0,1325	0,1153	0,1528	0,1188					
Osieczna	0,0975	0,0680	0,1697	0,0780	starogardzki	0,1072	0,0780	0,0489	0,0734
Osiek	0,0655	0,1404	0,1390	0,0725					
Skarszewy	0,1274	0,1082	0,1603	0,0977					
Skórcz	0,0690	0,0826	0,1641	0,0778					
Smętowo Graniczne	0,0488	0,0969	0,1613	0,0809					
Starogard Gdański	0,1432	0,1276	0,2206	0,1583					
Zblewo	0,0901	0,1084	0,1573	0,1022					
Tczew m.	0,0965	0,0911	0,1584	0,0676	tczewski	0,0800	0,0779	0,0404	0,0476
Gniew	0,0686	0,0850	0,1530	0,0653					
Morzeszczyn	0,0591	0,0854	0,1527	0,0469					
Pelplin	0,0990	0,1127	0,1511	0,0728					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „PROCESY DEMOGRAFICZNE"									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Subkowy	0,0786	0,1305	0,1691	0,0719					
Tczew	0,0930	0,1172	0,1754	0,1404					
Dzierzgoń	0,0987	0,0901	0,1505	0,0555					
Mikołajki Pomorskie	0,0790	0,0824	0,1417	0,0647					
Stary Dzierzgoń	0,0573	0,0824	0,1399	0,0654	sztumski	-	0,0151	0,0016	0,0226
Stary Targ	0,0650	0,0581	0,1602	0,0693					
Sztum	0,0837	0,0870	0,1524	0,0699					
Gdańsk m.	0,0858	0,0912	0,1576	0,0841	m. Gdańsk	0,0733	0,0658	0,0472	0,0792
Gdynia m.	0,1060	0,1045	0,1568	0,0653	m. Gdynia	0,1424	0,1149	0,0454	0,0330
Sopot m.	0,0734	0,0690	0,1470	0,0473	m. Sopot	0,0488	0,0001	0,0218	0,0000

***Tabela nr 2**. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Procesy demograficzne" dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „RYNEK PRACY"									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,2543	0,2277	0,2369	0,2573	gdański	0,2334	0,0681	0,0756	0,0868
Cedry Wielkie	0,1745	0,1263	0,1249	0,1638					
Kolbudy	0,2077	0,1851	0,1776	0,1842					
Pruszcz Gdański	0,2107	0,1932	0,2024	0,2407					
Przywidz	0,1482	0,1231	0,1499	0,1517					
Pszczółki	0,1905	0,1506	0,1492	0,1581					
Suchy Dąb	0,1459	0,1360	0,1433	0,1456					
Trąbki Wielkie	0,1461	0,1318	0,1330	0,1535					
Chmielno	0,1382	0,1314	0,1355	0,1513	kartuski	0,0512	0,0360	0,0413	0,0588
Kartuzy	0,1916	0,1825	0,1860	0,1949					
Przodkowo	0,1430	0,1471	0,1574	0,1836					
Sierakowice	0,1321	0,1550	0,1440	0,1612					
Somonino	0,1288	0,1347	0,1329	0,1578					
Stężyca	0,1213	0,1388	0,1391	0,1638					
Sulęczyno	0,1159	0,1249	0,1131	0,1360					
Żukowo	0,2188	0,2165	0,2019	0,2103					
Krynica Morska m.	0,2332	0,2089	0,1212	0,0848	nowodworski	0,0210	0,0541	0,0677	0,0405
Nowy Dwór Gdański	0,1000	0,0865	0,0954	0,0882					
Ostaszewo	0,0955	0,0833	0,0921	0,1117					
Stegna	0,0867	0,0820	0,0705	0,0832					
Sztutowo	0,0984	0,0751	0,0693	0,0887					
Hel m.	0,2127	0,1736	0,1574	0,1650	pucki	0,0647	0,0653	0,0482	0,0992
Jastarnia m.	0,2484	0,1998	0,1518	0,1741					
Puck m.	0,2480	0,2371	0,2200	0,2072					
Władysławowo m.	0,2476	0,2313	0,1846	0,1684					
Kosakowo	0,2131	0,2000	0,1758	0,1615					
Krokowa	0,1803	0,1814	0,1692	0,1950					
Puck	0,1510	0,1555	0,1451	0,1574					
Reda m.	0,1778	0,1877	0,1724	0,1568	wejherowski	0,0481	0,0404	0,0512	0,0490
Rumia m.	0,1672	0,1633	0,1647	0,1708					
Wejherowo m.	0,2041	0,2026	0,1939	0,1861					
Choczewo	0,1466	0,1199	0,1133	0,1268					
Gniewino	0,2214	0,2147	0,1961	0,1768					
Linia	0,1234	0,1296	0,1309	0,1211					
Luzino	0,1399	0,1514	0,1554	0,1552					
Łęczyce	0,1194	0,1300	0,1228	0,1483					
Szemud	0,1623	0,1753	0,1792	0,1612					
Wejherowo	0,1907	0,1977	0,1913	0,1931					
Borzytuchom	0,0643	0,0705	0,0700	0,0962	bytowski	0,0182	0,0159	0,0171	0,0193
Bytów	0,2101	0,1810	0,1773	0,1729					
Czarna Dąbrówka	0,0326	0,0277	0,0196	0,0783					
Kołczygłowy	0,1155	0,0892	0,0845	0,0914					
Lipnica	0,0844	0,1007	0,1039	0,1394					
Miastko	0,1361	0,1401	0,1068	0,0814					
Parchowo	0,0805	0,0817	0,0656	0,0864					
Studzienice	0,1116	0,1211	0,0919	0,1118					
Trzebielino	0,0586	0,0501	0,0435	0,0491					
Tuchomie	0,0492	0,0818	0,0738	0,0935					
Chojnice m.	0,2229	0,2296	0,2251	0,2148	chojnicki	0,0342	0,0335	0,0361	0,0434
Brusy	0,0988	0,0993	0,0933	0,1168					
Chojnice	0,1071	0,0952	0,0981	0,1154					
Czersk	0,1509	0,1323	0,1122	0,0960					
Konarzyny	0,0585	0,1089	0,0943	0,1064					
Człuchów m.	0,2260	0,2089	0,2188	0,1943	człuchowski	0,0133	0,0119	0,0236	0,0205
Czarne	0,0770	0,0926	0,1087	0,1042					
Człuchów	0,0615	0,0882	0,1289	0,0954					
Debrzno	0,0386	0,0612	0,0796	0,0337					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „RYNEK PRACY"									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Koczała	0,0495	0,0824	0,0831	0,0469					
Przechlewo	0,1031	0,1374	0,1784	0,1365					
Rzeczenica	0,0735	0,0955	0,1283	0,1080					
Lębork m.	0,1918	0,1560	0,1715	0,1683	lęborski	0,0256	0,0194	0,0261	0,0348
Łeba m.	0,2377	0,1892	0,2136	0,1784					
Cewice	0,0779	0,0614	0,0706	0,0576					
Nowa Wieś Lęborska	0,1024	0,0753	0,0948	0,0864					
Wicko	0,1247	0,1154	0,1214	0,0860					
Ustka m.	0,1944	0,1579	0,1645	0,1702	słupski	0,0220	0,0209	0,0187	0,0179
Damnica	0,1167	0,0952	0,0841	0,1285					
Dębnica Kaszubska	0,0621	0,0524	0,0612	0,0681					
Główczyce	0,0480	0,0493	0,0427	0,0824					
Kępice	0,0808	0,0933	0,0757	0,0714					
Kobylnica	0,2000	0,1774	0,1766	0,1777					
Potęgowo	0,0714	0,0808	0,0787	0,1341					
Słupsk	0,1516	0,1703	0,1860	0,2029					
Smołdzino	0,0675	0,0945	0,0885	0,1196					
Ustka	0,1490	0,1378	0,1865	0,1705					
Słupsk m.	0,2449	0,2183	0,2095	0,2259	m. Słupsk	0,0505	0,0631	0,0615	0,0674
Kościerzyna m.	0,2248	0,2149	0,2063	0,2012	kościerski	0,0431	0,0343	0,0304	0,0339
Dziemiany	0,1505	0,1614	0,1533	0,1182					
Karsin	0,1454	0,1417	0,1391	0,1008					
Kościerzyna	0,2035	0,2000	0,1905	0,1624					
Liniewo	0,0920	0,1137	0,1017	0,1000					
Lipusz	0,1068	0,1389	0,1255	0,1181					
Nowa Karczma	0,1050	0,0996	0,1026	0,1074					
Stara Kiszewa	0,0967	0,1139	0,0975	0,1007					
Kwidzyn m.	0,2784	0,2850	0,2954	0,2878	kwidzyński	0,0432	0,0298	0,0376	0,0408
Gardeja	0,0838	0,0817	0,0915	0,0954					
Kwidzyn	0,1208	0,1102	0,1167	0,1273					
Prabuty	0,1356	0,1330	0,1242	0,1183					
Ryjewo	0,1053	0,1021	0,0897	0,1080					
Sadlinki	0,0916	0,0944	0,0976	0,1091					
Malbork m.	0,1733	0,1765	0,1721	0,1659	malborski	0,0210	0,0726	0,0363	0,0328
Lichnowy	0,0760	0,0738	0,0696	0,0826					
Malbork	0,0898	0,1105	0,1212	0,0948					
Miłoradz	0,0668	0,0792	0,0705	0,0623					
Nowy Staw	0,0952	0,0937	0,0914	0,0711					
Stare Pole	0,0803	0,0976	0,0860	0,0765					
Czarna Woda m.	0,2522	0,2150	0,0750	0,0819	starogardzki	0,0458	0,0374	0,0844	0,0356
Skórcz m.	0,2262	0,2120	0,1772	0,2182					
Starogard Gdański m.	0,2513	0,2236	0,1827	0,1975					
Bobowo	0,0922	0,0787	0,0596	0,0801					
Kaliska	0,1264	0,1105	0,0831	0,0905					
Lubichowo	0,1105	0,1037	0,0823	0,0819					
Osieczna	0,1274	0,1223	0,0843	0,0772					
Osiek	0,1119	0,1046	0,0980	0,1059					
Skarszewy	0,1458	0,1446	0,1278	0,1496					
Skórcz	0,0996	0,1021	0,0868	0,0817					
Smętowo Graniczne	0,1188	0,1247	0,1070	0,0939					
Starogard Gdański	0,1972	0,1789	0,1404	0,1601					
Zblewo	0,1257	0,1261	0,0963	0,1126					
Tczew m.	0,1886	0,2101	0,2078	0,2221	tczewski	0,0349	0,1214	0,0933	0,0715
Gniew	0,1319	0,1193	0,1058	0,1445					
Morzeszczyn	0,0964	0,0860	0,0790	0,1197					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „RYNEK PRACY"									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Pelplin	0,1596	0,1383	0,1152	0,1540					
Subkowy	0,0942	0,1013	0,0992	0,1165					
Tczew	0,1215	0,1249	0,1441	0,2076					
Dzierzgoń	0,1262	0,1098	0,0936	0,1247					
Mikołajki Pomorskie	0,0407	0,0562	0,0590	0,0922					
Stary Dzierzgoń	0,0415	0,0654	0,0588	0,0876	sztumski	-	0,0078	0,0088	0,0113
Stary Targ	0,0595	0,0663	0,0566	0,0871					
Sztum	0,1652	0,1550	0,1483	0,1652					
Gdańsk m.	0,2814	0,2617	0,2551	0,2568	m. Gdańsk	0,0671	0,1653	0,1375	0,1605
Gdynia m.	0,2701	0,2653	0,2476	0,2458	m. Gdynia	0,0701	0,1769	0,1777	0,1569
Sopot m.	0,2470	0,2562	0,2486	0,2545	m. Sopot	0,0693	0,1829	0,1148	0,1992

***Tabela nr 3**. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Rynek pracy" dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „WARUNKI ŻYCIA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,0509	0,0386	0,0390	0,0375	gdański	0,0067	0,0077	0,0099	0,0662
Cedry Wielkie	0,0117	0,0112	0,0111	0,0088					
Kolbudy	0,0198	0,0153	0,0163	0,0143					
Pruszcz Gdański	0,0053	0,0094	0,0148	0,0152					
Przywidz	0,0115	0,0068	0,0086	0,0041					
Pszczółki	0,0155	0,0134	0,0105	0,0084					
Suchy Dąb	0,0018	0,0032	0,0072	0,0052					
Trąbki Wielkie	0,0051	0,0069	0,0096	0,0091					
Chmielno	0,0095	0,0118	0,0124	0,0087	kartuski	0,0033	0,0075	0,0109	0,0105
Kartuzy	0,0152	0,0139	0,0271	0,0266					
Przodkowo	0,0085	0,0080	0,0164	0,0169					
Sierakowice	0,0109	0,0072	0,0097	0,0100					
Somonino	0,0081	0,0091	0,0179	0,0166					
Stężyca	0,0074	0,0082	0,0114	0,0142					
Sulęczyno	0,0205	0,0201	0,0183	0,0132					
Żukowo	0,0077	0,0096	0,0144	0,0143					
Krynica Morska m.	0,0190	0,0337	0,0250	0,0294	nowodworski	0,0114	0,0129	0,0121	0,0160
Nowy Dwór Gdański	0,0258	0,0128	0,0272	0,0273					
Ostaszewo	0,0142	0,0166	0,0120	0,0113					
Stegna	0,0243	0,0225	0,0173	0,0139					
Sztutowo	0,0327	0,0276	0,0207	0,0217					
Hel m.	0,0380	0,0352	0,0232	0,0223	pucki	0,0026	0,0122	0,0145	0,0133
Jastarnia m.	0,0266	0,0207	0,0143	0,0137					
Puck m.	0,0666	0,0568	0,0704	0,0646					
Władysławowo m.	0,0224	0,0283	0,0442	0,0394					
Kosakowo	0,0015	0,0101	0,0086	0,0083					
Krokowa	0,0033	0,0073	0,0115	0,0126					
Puck	0,0040	0,0049	0,0102	0,0084					
Reda m.	0,0202	0,0175	0,0260	0,0251	wejherowski	0,0025	0,0054	0,0091	0,0075
Rumia m.	0,0272	0,0270	0,0320	0,0331					
Wejherowo m.	0,0346	0,0324	0,0468	0,0462					
Choczewo	0,0110	0,0083	0,0089	0,0069					
Gniewino	0,0053	0,0063	0,0080	0,0046					
Linia	0,0019	0,0033	0,0064	0,0045					
Luzino	0,0034	0,0038	0,0048	0,0033					
Łęczyce	0,0150	0,0167	0,0090	0,0095					
Szemud	0,0017	0,0075	0,0113	0,0083					
Wejherowo	0,0042	0,0058	0,0042	0,0034					
Borzytuchom	0,0148	0,0167	0,0114	0,0103	bytowski	0,0092	0,0140	0,0166	0,0174
Bytów	0,0349	0,0309	0,0392	0,0382					
Czarna Dąbrówka	0,0021	0,0042	0,0078	0,0042					
Kołczygłowy	0,0184	0,0171	0,0111	0,0085					
Lipnica	0,0236	0,0202	0,0174	0,0181					
Miastko	0,0176	0,0187	0,0305	0,0272					
Parchowo	0,0170	0,0141	0,0113	0,0177					
Studzienice	0,0228	0,0113	0,0165	0,0053					
Trzebielino	0,0092	0,0057	0,0085	0,0061					
Tuchomie	0,0026	0,0204	0,0119	0,0159					
Chojnice m.	0,0569	0,0485	0,0554	0,0562	chojnicki	0,0101	0,0092	0,0148	0,0144
Brusy	0,0213	0,0162	0,0175	0,0152					
Chojnice	0,0027	0,0056	0,0103	0,0066					
Czersk	0,0208	0,0160	0,0229	0,0215					
Konarzyny	0,0239	0,0258	0,0131	0,0073					
Człuchów m.	0,2319	0,1708	0,1406	0,1382	człuchowski	0,0132	0,0125	0,0129	0,0139
Czarne	0,0221	0,0203	0,0155	0,0199					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „WARUNKI ŻYCIA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Człuchów	0,0100	0,0102	0,0104	0,0087					
Debrzno	0,0215	0,0153	0,0115	0,0099					
Koczała	0,0248	0,0226	0,0123	0,0122					
Przechlewo	0,0254	0,0183	0,0156	0,0132					
Rzeczenica	0,0320	0,0294	0,0197	0,0192					
Lębork m.	0,0626	0,0491	0,0617	0,0558					
Łeba m.	0,0544	0,0402	0,0388	0,0366					
Cewice	0,0071	0,0068	0,0073	0,0075	lęborski	0,0068	0,0110	0,0212	0,0198
Nowa Wieś Lęborska	0,0155	0,0139	0,0169	0,0134					
Wicko	0,0205	0,0200	0,0169	0,0154					
Ustka m.	0,0956	0,0731	0,0674	0,0581					
Damnica	0,0092	0,0155	0,0166	0,0114					
Dębnica Kaszubska	0,0112	0,0144	0,0207	0,0142					
Główczyce	0,0144	0,0113	0,0120	0,0109					
Kępice	0,0122	0,0104	0,0074	0,0064					
Kobylnica	0,0036	0,0053	0,0085	0,0056	słupski	0,0029	0,0124	0,0127	0,0114
Potęgowo	0,0048	0,0088	0,0162	0,0141					
Słupsk	0,0118	0,0119	0,0137	0,0091					
Smołdzino	0,0165	0,0168	0,0189	0,0167					
Ustka	0,0107	0,0124	0,0117	0,0091					
Słupsk m.	0,0644	0,0538	0,0596	0,0537	m. Słupsk	0,0448	0,0382	0,0418	0,0375
Kościerzyna m.	0,0555	0,0375	0,0606	0,0548					
Dziemiany	0,0138	0,0158	0,0084	0,0124					
Karsin	0,0171	0,0159	0,0201	0,0153					
Kościerzyna	0,0071	0,0077	0,0111	0,0130	kościerski	0,0083	0,0114	0,0161	0,0135
Liniewo	0,0146	0,0095	0,0184	0,0124					
Lipusz	0,0175	0,0168	0,0169	0,0133					
Nowa Karczma	0,0057	0,0077	0,0102	0,0081					
Stara Kiszewa	0,0109	0,0088	0,0139	0,0112					
Kwidzyn m.	0,0597	0,0496	0,0764	0,0791					
Gardeja	0,0088	0,0081	0,0110	0,0092					
Kwidzyn	0,0178	0,0210	0,0156	0,0136	kwidzyński	0,0111	0,0138	0,0168	0,0168
Prabuty	0,0260	0,0231	0,0212	0,0169					
Ryjewo	0,0125	0,0113	0,0106	0,0100					
Sadlinki	0,0070	0,0076	0,0049	0,0088					
Malbork m.	0,0969	0,0738	0,0805	0,0783					
Lichnowy	0,0022	0,0058	0,0063	0,0030					
Malbork	0,0032	0,0068	0,0101	0,0059	malborski	0,0132	0,0152	0,0184	0,0185
Miłoradz	0,0144	0,0177	0,0107	0,0174					
Nowy Staw	0,0237	0,0182	0,0228	0,0186					
Stare Pole	0,0246	0,0241	0,0213	0,0165					
Czarna Woda m.	0,0264	0,0224	0,0307	0,0269					
Skórcz m.	0,0338	0,0310	0,0426	0,0390					
Starogard Gdański m.	0,0463	0,0361	0,0427	0,0397					
Bobowo	0,0159	0,0141	0,0158	0,0142					
Kaliska	0,0189	0,0191	0,0145	0,0102					
Lubichowo	0,0243	0,0199	0,0168	0,0149					
Osieczna	0,0264	0,0228	0,0202	0,0167	starogardzki	0,0097	0,0099	0,0135	0,0126
Osiek	0,0050	0,0062	0,0096	0,0066					
Skarszewy	0,0155	0,0157	0,0176	0,0168					
Skórcz	0,0115	0,0061	0,0035	0,0025					
Smętowo Graniczne	0,0163	0,0166	0,0177	0,0176					
Starogard Gdański	0,0084	0,0077	0,0152	0,0138					
Zblewo	0,0171	0,0110	0,0122	0,0105					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „WARUNKI ŻYCIA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Tczew m.	0,0966	0,0728	0,0674	0,0610	tczewski	0,0128	0,0092	0,0135	0,0127
Gniew	0,0191	0,0159	0,0153	0,0142					
Morzeszczyn	0,0023	0,0031	0,0050	0,0040					
Pelplin	0,0202	0,0175	0,0203	0,0185					
Subkowy	0,0158	0,0156	0,0132	0,0111					
Tczew	0,0072	0,0088	0,0138	0,0158					
Dzierzgoń	0,0200	0,0173	0,0210	0,0184	sztumski	-	0,0088	0,0144	0,0139
Mikołajki Pomorskie	0,0183	0,0202	0,0198	0,0160					
Stary Dzierzgoń	0,0126	0,0132	0,0157	0,0094					
Stary Targ	0,0023	0,0012	0,0062	0,0069					
Sztum	0,0347	0,0280	0,0352	0,0326					
Gdańsk m.	0,0465	0,0392	0,0456	0,0442	m. Gdańsk	0,0343	0,0269	0,0313	0,0313
Gdynia m.	0,0505	0,0409	0,0460	0,0411	m. Gdynia	0,0385	0,0295	0,0312	0,0273
Sopot m.	0,0823	0,0746	0,0773	0,0771	m. Sopot	0,1599	0,1356	0,1206	0,1208

Tabela nr 4. *Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Warunki życia” dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,1312	0,1475	0,1485	0,1387	gdański	0,0216	0,0624	0,0490	0,0419
Cedry Wielkie	0,0887	0,0894	0,0704	0,0592					
Kolbudy	0,1026	0,1152	0,1015	0,1008					
Pruszcz Gdański	0,1215	0,1468	0,1217	0,1218					
Przywidz	0,0470	0,0544	0,0634	0,0637					
Pszczółki	0,1038	0,1041	0,0881	0,0770					
Suchy Dąb	0,0632	0,0664	0,0469	0,0505					
Trąbki Wielkie	0,0519	0,0552	0,0477	0,0434					
Chmielno	0,0804	0,0734	0,0629	0,0559	kartuski	0,0379	0,0444	0,0398	0,0180
Kartuzy	0,0811	0,0926	0,0902	0,0858					
Przodkowo	0,0502	0,0634	0,0550	0,0587					
Sierakowice	0,0761	0,0876	0,0587	0,0540					
Somonino	0,0631	0,0663	0,0410	0,0315					
Stężyca	0,0570	0,0707	0,0524	0,0541					
Sulęczyno	0,0423	0,0384	0,0423	0,0429					
Żukowo	0,1087	0,1178	0,0886	0,0858					
Krynica Morska m.	0,3035	0,2859	0,3478	0,3680	nowodworski	0,2551	0,1131	0,0961	0,0806
Nowy Dwór Gdański	0,0961	0,1103	0,1117	0,1030					
Ostaszewo	0,0616	0,0681	0,0386	0,0367					
Stegna	0,1073	0,1063	0,1081	0,1096					
Sztutowo	0,1011	0,1053	0,1201	0,1127					
Hel m.	0,1181	0,1242	0,1666	0,1712	pucki	0,1874	0,1545	0,1052	0,1364
Jastarnia m.	0,2434	0,2512	0,2999	0,2311					
Puck m.	0,1084	0,1306	0,1494	0,1349					
Władysławowo m.	0,2486	0,2642	0,3106	0,2353					
Kosakowo	0,0982	0,1136	0,1230	0,1304					
Krokowa	0,0989	0,1069	0,0893	0,0701					
Puck	0,0790	0,0882	0,0623	0,0489					
Reda m.	0,1115	0,1281	0,1096	0,0971	wejherowski	0,0101	0,0323	0,0365	0,0224
Rumia m.	0,1072	0,1181	0,1128	0,1099					
Wejherowo m.	0,0874	0,1114	0,1175	0,1090					
Choczewo	0,0690	0,0736	0,0679	0,0643					
Gniewino	0,0731	0,0714	0,0582	0,0498					
Linia	0,0229	0,0340	0,0184	0,0170					
Luzino	0,0692	0,0727	0,0542	0,0488					
Łęczyce	0,0626	0,0730	0,0441	0,0382					
Szemud	0,0850	0,0978	0,0821	0,0819					
Wejherowo	0,0989	0,1058	0,0643	0,0684					
Borzytuchom	0,0378	0,0473	0,0264	0,0179	bytowski	0,0148	0,0226	0,0272	0,0133
Bytów	0,1047	0,1112	0,1022	0,0934					
Czarna Dąbrówka	0,0597	0,0551	0,0548	0,0434					
Kołczygłowy	0,0773	0,0816	0,0404	0,0362					
Lipnica	0,0415	0,0484	0,0339	0,0316					
Miastko	0,0848	0,0950	0,0927	0,0858					
Parchowo	0,0320	0,0401	0,0484	0,0305					
Studzienice	0,0557	0,0631	0,0323	0,0336					
Trzebielino	0,0440	0,0674	0,0471	0,0513					
Tuchomie	0,0389	0,0469	0,0260	0,0180					
Chojnice m.	0,1028	0,1211	0,1089	0,1058	chojnicki	0,0311	0,0476	0,0410	0,0219
Brusy	0,0523	0,0723	0,0581	0,0575					
Chojnice	0,0756	0,0761	0,0640	0,0590					
Czersk	0,1050	0,1089	0,0938	0,0847					
Konarzyny	0,0434	0,0555	0,0251	0,0379					
Człuchów m.	0,1166	0,1469	0,1653	0,1738	człuchowski	0,0104	0,0304	0,0261	0,0200
Czarne	0,0635	0,0721	0,0896	0,0827					
Człuchów	0,0751	0,0828	0,0532	0,0450					
Debrzno	0,0784	0,0939	0,0904	0,0828					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Koczała	0,0635	0,0838	0,0531	0,0442					
Przechlewo	0,0864	0,0966	0,0748	0,0668					
Rzeczenica	0,0732	0,0761	0,0645	0,0598					
Lębork m.	0,1160	0,1423	0,1560	0,1471					
Łeba m.	0,2830	0,3159	0,4013	0,4028					
Cewice	0,0685	0,0615	0,0670	0,0547	lęborski	0,1225	0,0855	0,0762	0,0681
Nowa Wieś Lęborska	0,0796	0,0977	0,0819	0,0694					
Wicko	0,1117	0,1274	0,1149	0,1195					
Ustka m.	0,1392	0,1562	0,1855	0,1798					
Damnica	0,0658	0,0779	0,0505	0,0421					
Dębnica Kaszubska	0,0697	0,0763	0,0736	0,0684					
Główczyce	0,0522	0,0539	0,0571	0,0412					
Kępice	0,0751	0,0868	0,0702	0,0687	słupski	0,0829	0,0704	0,0585	0,0571
Kobylnica	0,1227	0,1409	0,1162	0,1071					
Potęgowo	0,0654	0,0764	0,0530	0,0489					
Słupsk	0,0916	0,1127	0,0819	0,0757					
Smołdzino	0,0646	0,0669	0,0691	0,0615					
Ustka	0,1246	0,1025	0,1213	0,1111					
Słupsk m.	0,1248	0,1524	0,1682	0,1613	m. Słupsk	0,0295	0,0488	0,0373	0,0264
Kościerzyna m.	0,0931	0,0977	0,1033	0,0992					
Dziemiany	0,0784	0,0848	0,0412	0,0429					
Karsin	0,0837	0,0786	0,0523	0,0405					
Kościerzyna	0,0987	0,0938	0,0529	0,0492	kościerski	0,0571	0,0436	0,0413	0,0316
Liniewo	0,0355	0,0536	0,0398	0,0397					
Lipusz	0,0568	0,0579	0,0468	0,0506					
Nowa Karczma	0,0548	0,0285	0,0325	0,0279					
Stara Kiszewa	0,0534	0,0459	0,0463	0,0404					
Kwidzyn m.	0,1386	0,1486	0,1359	0,1381					
Gardeja	0,0611	0,0548	0,0652	0,0577					
Kwidzyn	0,0971	0,1184	0,0962	0,0907	kwidzyński	0,0120	0,0726	0,0773	0,0174
Prabuty	0,0778	0,0918	0,0902	0,0817					
Ryjewo	0,0675	0,0810	0,0746	0,0709					
Sadlinki	0,0622	0,0561	0,0394	0,0325					
Malbork m.	0,1052	0,1199	0,1293	0,1254					
Lichnowy	0,0569	0,0612	0,0351	0,0374					
Malbork	0,0746	0,0999	0,0851	0,0876	malborski	0,0343	0,0621	0,0301	0,0423
Miłoradz	0,0802	0,0762	0,0657	0,0525					
Nowy Staw	0,0561	0,0768	0,0955	0,0897					
Stare Pole	0,0595	0,0718	0,0670	0,0565					
Czarna Woda m.	0,0517	0,0492	0,0819	0,0624					
Skórcz m.	0,1126	0,1228	0,0984	0,0986					
Starogard Gd. m.	0,0842	0,1153	0,1265	0,1321					
Bobowo	0,0670	0,0491	0,0700	0,0613					
Kaliska	0,0849	0,0856	0,0770	0,0712					
Lubichowo	0,0619	0,0542	0,0744	0,0601					
Osieczna	0,0581	0,0661	0,0309	0,0233	starogardzki	0,0110	0,0306	0,0294	0,0151
Osiek	0,0571	0,0290	0,0579	0,0532					
Skarszewy	0,0750	0,0715	0,0517	0,0489					
Skórcz	0,0600	0,0565	0,0401	0,0337					
Smętowo Graniczne	0,0573	0,0552	0,0497	0,0422					
Starogard Gdański	0,0846	0,0940	0,0640	0,0724					
Zblewo	0,0818	0,0904	0,0770	0,0674					
Tczew m.	0,0990	0,1053	0,1081	0,1018	tczewski	0,0064	0,0512	0,0328	0,0229
Gniew	0,0892	0,0923	0,0838	0,0841					
Morzeszczyn	0,0414	0,0528	0,0310	0,0213					
Pelplin	0,0857	0,0942	0,0778	0,0695					
Subkowy	0,0615	0,0664	0,0654	0,0552					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „POTENCJAŁ GOSPODARCZY”									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Tczew	0,0864	0,1059	0,0846	0,0809					
Dzierzgoń	0,0943	0,1037	0,0914	0,0809	sztumski	-	0,0096	0,0122	0,0086
Mikołajki Pomorskie	0,0571	0,0468	0,0594	0,0465					
Stary Dzierzgoń	0,0308	0,0305	0,0309	0,0193					
Stary Targ	0,0575	0,0712	0,0438	0,0358					
Sztum	0,0907	0,1020	0,1098	0,1000					
Gdańsk m.	0,1204	0,1408	0,1489	0,1472	m. Gdańsk	0,0562	0,1004	0,0981	0,1019
Gdynia m.	0,1129	0,1413	0,1484	0,1485	m. Gdynia	0,0352	0,0774	0,0670	0,0456
Sopot m.	0,1535	0,1852	0,2198	0,2239	m. Sopot	0,2308	0,1829	0,1518	0,1707

***Tabela nr 5**. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Potencjał gospodarczy” dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „INFRASTRUKTURA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,1708	0,2425	0,2390	0,2349	gdański	0,0227	0,0605	0,0549	0,0654
Cedry Wielkie	0,0141	0,0187	0,0361	0,0291					
Kolbudy	0,0705	0,1120	0,1112	0,1135					
Pruszcz Gdański	0,1152	0,1251	0,1428	0,1565					
Przywidz	0,0189	0,0241	0,0420	0,0432					
Pszczółki	0,0834	0,0844	0,0864	0,0866					
Suchy Dąb	0,0161	0,0142	0,0153	0,0186					
Trąbki Wielkie	0,0041	0,0081	0,0085	0,0120					
Chmielno	0,0425	0,0434	0,0443	0,0440	kartuski	0,0074	0,0362	0,0358	0,0361
Kartuzy	0,1392	0,0924	0,0994	0,0995					
Przodkowo	0,0366	0,0251	0,0279	0,0293					
Sierakowice	0,0311	0,0292	0,0289	0,0295					
Somonino	0,0404	0,0481	0,0430	0,0450					
Stężyca	0,0089	0,0091	0,0109	0,0132					
Sulęczyno	0,0010	0,0238	0,0232	0,0244					
Żukowo	0,0261	0,0723	0,0692	0,0665					
Krynica Morska m.	0,0737	0,0845	0,0749	0,0732	nowodworski	0,0105	0,0416	0,0428	0,0431
Nowy Dwór Gdański	0,1368	0,1192	0,1208	0,1217					
Ostaszewo	0,0235	0,0163	0,0165	0,0141					
Stegna	0,0314	0,0308	0,0397	0,0409					
Sztutowo	0,0466	0,0493	0,0584	0,0595					
Hel m.	0,0000	0,0714	0,0709	0,0710	pucki	0,0127	0,0466	0,0500	0,0535
Jastarnia m.	0,0791	0,0728	0,0747	0,0768					
Puck m.	0,1757	0,1205	0,1220	0,1233					
Władysławowo m.	0,0834	0,0885	0,0861	0,0871					
Kosakowo	0,0026	0,0647	0,1059	0,1089					
Krokowa	0,0280	0,0760	0,0844	0,0870					
Puck	0,1067	0,0656	0,0710	0,0868					
Reda m.	0,0786	0,1615	0,1588	0,1473	wejherowski	0,0202	0,0507	0,0527	0,0417
Rumia m.	0,0800	0,1845	0,1817	0,1800					
Wejherowo m.	0,1757	0,2351	0,2321	0,2247					
Choczewo	0,0271	0,0264	0,0299	0,0316					
Gniewino	0,0271	0,0286	0,0280	0,0306					
Linia	0,0008	0,0004	0,0168	0,0185					
Luzino	0,0213	0,0216	0,0243	0,0339					
Łęczyce	0,0077	0,0147	0,0293	0,0631					
Szemud	0,0086	0,0079	0,0081	0,0126					
Wejherowo	0,0976	0,0504	0,0504	0,0508					
Borzytuchom	0,0115	0,0311	0,0436	0,0438	bytowski	0,0076	0,0315	0,0357	0,0514
Bytów	0,1308	0,1755	0,1966	0,1931					
Czarna Dąbrówka	0,0217	0,0238	0,0342	0,0371					
Kołczygłowy	0,0277	0,0425	0,0468	0,0492					
Lipnica	0,0201	0,0114	0,0115	0,0156					
Miastko	0,0484	0,0470	0,0507	0,0545					
Parchowo	0,0029	0,0221	0,0328	0,0343					
Studzienice	0,0033	0,0430	0,0424	0,0501					
Trzebielino	0,0090	0,0334	0,0354	0,0430					
Tuchomie	0,0232	0,0332	0,0435	0,0463					
Chojnice m.	0,1757	0,2429	0,2183	0,2173	chojnicki	0,0120	0,0531	0,0573	0,0509
Brusy	0,0297	0,0304	0,0365	0,0483					
Chojnice	0,1254	0,0814	0,0962	0,1099					
Czersk	0,0290	0,0667	0,0703	0,0731					
Konarzyny	0,0392	0,0411	0,0432	0,0483					
Człuchów m.	0,1724	0,1205	0,1217	0,1218	człuchowski	0,0131	0,0324	0,0408	0,0435
Czarne	0,0495	0,0559	0,0567	0,0566					
Człuchów	0,1026	0,0569	0,0636	0,0757					
Debrzno	0,0334	0,0407	0,0427	0,0492					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „INFRASTRUKTURA”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Koczała	0,0430	0,0512	0,0521	0,0530					
Przechlewo	0,0394	0,0583	0,0583	0,0604					
Rzeczenica	0,0460	0,0437	0,0484	0,0575					
Lębork m.	0,1757	0,2459	0,2478	0,2479	lęborski	0,0224	0,0586	0,0572	0,0591
Łeba m.	0,0800	0,0730	0,0723	0,0732					
Cewice	0,0305	0,0399	0,0397	0,0662					
Nowa Wieś Lęborska	0,0318	0,0471	0,0458	0,0482					
Wicko	0,0111	0,0286	0,0308	0,0354					
Ustka m.	0,0809	0,1957	0,1847	0,1820	słupski	0,0111	0,0281	0,0383	0,0321
Damnica	0,0291	0,0350	0,0431	0,0447					
Dębnica Kaszubska	0,0420	0,0450	0,0458	0,0473					
Główczyce	0,0196	0,0248	0,0288	0,0296					
Kępice	0,0458	0,0420	0,0441	0,0463					
Kobylnica	0,0246	0,0444	0,0462	0,0479					
Potęgowo	0,0470	0,0468	0,0470	0,0472					
Słupsk	0,1297	0,1001	0,1007	0,1034					
Smołdzino	0,0112	0,0117	0,0116	0,0118					
Ustka	0,0508	0,0464	0,0599	0,0606					
Słupsk m.	0,1757	0,2396	0,2413	0,2403	m. Słupsk	0,0338	0,0812	0,0855	0,0861
Kościerzyna m.	0,1757	0,1195	0,1189	0,1196	kościerski	0,0065	0,0284	0,0352	0,0252
Dziemiany	0,0071	0,0341	0,0417	0,0467					
Karsin	0,0009	0,0019	0,0080	0,0263					
Kościerzyna	0,1047	0,0723	0,0801	0,0814					
Liniewo	0,0137	0,0156	0,0167	0,0545					
Lipusz	0,0033	0,0017	0,0024	0,0421					
Nowa Karczma	0,0033	0,0165	0,0269	0,0400					
Stara Kiszewa	0,0029	0,0027	0,0223	0,0249					
Kwidzyn m.	0,1757	0,2417	0,2448	0,2423	kwidzyński	0,0177	0,0502	0,0578	0,0556
Gardeja	0,0238	0,0272	0,0309	0,0310					
Kwidzyn	0,0976	0,1012	0,1025	0,1083					
Prabuty	0,0538	0,1005	0,1033	0,1032					
Ryjewo	0,0337	0,0368	0,0379	0,0395					
Sadlinki	0,0062	0,0170	0,0274	0,0287					
Malbork m.	0,1757	0,2440	0,2446	0,2414	malborski	0,0189	0,0732	0,0752	0,0792
Lichnowy	0,0031	0,0053	0,0060	0,0502					
Malbork	0,1099	0,0712	0,0644	0,0974					
Miłoradz	0,0409	0,0347	0,0433	0,0453					
Nowy Staw	0,0467	0,1105	0,1224	0,1401					
Stare Pole	0,0388	0,0664	0,0741	0,0744					
Czarna Woda m.	0,0015	0,0142	0,0137	0,0259	starogardzki	0,0112	0,0463	0,0494	0,0523
Skórcz m.	0,0020	0,0092	0,0220	0,0418					
Starogard Gd. m.	0,1724	0,2280	0,2280	0,2279					
Bobowo	0,0057	0,0028	0,0028	0,0028					
Kaliska	0,0180	0,0166	0,0256	0,0308					
Lubichowo	0,0308	0,0227	0,0342	0,0344					
Osieczna	0,0004	0,0003	0,0002	0,0002					
Osiek	0,0011	0,0005	0,0005	0,0401					
Skarszewy	0,0389	0,0389	0,0383	0,0378					
Skórcz	0,0020	0,0048	0,0125	0,0126					
Smętowo Graniczne	0,0126	0,0161	0,0156	0,0228					
Starogard Gdański	0,0976	0,0713	0,0712	0,0792					
Zblewo	0,0137	0,0118	0,0288	0,0328					
Tczew m.	0,1757	0,2369	0,2367	0,2348	tczewski	0,0251	0,0570	0,0496	0,0680
Gniew	0,0315	0,0940	0,0990	0,1057					
Morzeszczyn	0,0167	0,0403	0,0452	0,0443					
Pelplin	0,0267	0,0328	0,0381	0,0465					
Subkowy	0,0062	0,0034	0,0053	0,0052					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „INFRASTRUKTURA”									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Tczew	0,1138	0,0993	0,1118	0,1153					
Dzierzgoń	0,0468	0,1202	0,1250	0,1375	sztumski	-	0,0533	0,0539	0,0555
Mikołajki Pomorskie	0,0461	0,0530	0,0605	0,0601					
Stary Dzierzgoń	0,0063	0,0087	0,0132	0,0132					
Stary Targ	0,0062	0,0136	0,0132	0,0131					
Sztum	0,1522	0,1751	0,1759	0,1746					
Gdańsk m.	0,1746	0,2378	0,2387	0,2334	m. Gdańsk	0,1715	0,1326	0,1347	0,1540
Gdynia m.	0,1757	0,2353	0,2332	0,2303	m. Gdynia	0,0387	0,0754	0,0736	0,0659
Sopot m.	0,1732	0,2499	0,2440	0,2437	m. Sopot	0,0402	0,1012	0,1013	0,1013

***Tabela nr 6**. Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Infrastruktura” dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „FINANSE JST”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Pruszcz Gdański m.	0,0527	0,0620	0,0639	0,0445	gdański	0,0511	0,0682	0,0662	0,0463
Cedry Wielkie	0,0425	0,0405	0,0421	0,0486					
Kolbudy	0,0553	0,0592	0,0477	0,0378					
Pruszcz Gdański	0,0531	0,0493	0,0688	0,0448					
Przywidz	0,0405	0,0355	0,0344	0,0245					
Pszczółki	0,0446	0,0563	0,0450	0,0371					
Suchy Dąb	0,0381	0,0350	0,0495	0,0380					
Trąbki Wielkie	0,0615	0,0518	0,0420	0,0477					
Chmielno	0,0520	0,0435	0,0426	0,0411	kartuski	0,0584	0,0562	0,0403	0,0269
Kartuzy	0,0593	0,0602	0,0475	0,0370					
Przodkowo	0,0556	0,0422	0,0470	0,0250					
Sierakowice	0,0573	0,0440	0,0421	0,0375					
Somonino	0,0590	0,0552	0,0348	0,0315					
Stężyca	0,0503	0,0466	0,0419	0,0255					
Sulęczyno	0,0487	0,0354	0,0418	0,0272					
Żukowo	0,0551	0,0512	0,0415	0,0343					
Krynica Morska m.	0,0793	0,0917	0,0761	0,0453	nowodworski	0,0551	0,0544	0,0219	0,0232
Nowy Dwór Gdański	0,0490	0,0437	0,0353	0,0292					
Ostaszewo	0,0549	0,0533	0,0461	0,0382					
Stegna	0,0706	0,0501	0,0406	0,0281					
Sztutowo	0,0380	0,0496	0,0435	0,0364					
Hel m.	0,0716	0,0681	0,0834	0,0469	pucki	0,0613	0,0925	0,0662	0,0369
Jastarnia m.	0,0679	0,0848	0,0848	0,0893					
Puck m.	0,0593	0,0574	0,0535	0,0388					
Władysławowo m.	0,0548	0,0793	0,0685	0,0346					
Kosakowo	0,0529	0,0780	0,0638	0,0442					
Krokowa	0,0484	0,0512	0,0522	0,0279					
Puck	0,0652	0,0500	0,0387	0,0328					
Reda m.	0,0578	0,0484	0,0465	0,0389	wejherowski	0,0688	0,0475	0,0455	0,0368
Rumia m.	0,0623	0,0452	0,0361	0,0364					
Wejherowo m.	0,0580	0,0560	0,0534	0,0403					
Choczewo	0,0594	0,0454	0,0553	0,0495					
Gniewino	0,0719	0,0408	0,0423	0,0282					
Linia	0,0720	0,0512	0,0517	0,0502					
Luzino	0,0447	0,0513	0,0253	0,0223					
Łęczyce	0,0462	0,0501	0,0374	0,0328					
Szemud	0,0535	0,0385	0,0363	0,0294					
Wejherowo	0,0823	0,0558	0,0443	0,0345					
Borzytuchom	0,0495	0,0329	0,0299	0,0273	bytowski	0,0530	0,0532	0,0340	0,0210
Bytów	0,0637	0,0528	0,0440	0,0332					
Czarna Dąbrówka	0,0488	0,0541	0,0287	0,0221					
Kołczygłowy	0,0563	0,0400	0,0433	0,0305					
Lipnica	0,0339	0,0331	0,0605	0,0247					
Miastko	0,0537	0,0530	0,0447	0,0329					
Parchowo	0,0493	0,0450	0,0395	0,0326					
Studzienice	0,0524	0,0430	0,0337	0,0302					
Trzebielino	0,0460	0,0469	0,0259	0,0292					
Tuchomie	0,0535	0,0388	0,0385	0,0285					
Chojnice m.	0,0600	0,0501	0,0500	0,0380	chojnicki	0,0539	0,0528	0,0431	0,0329
Brusy	0,0473	0,0483	0,0401	0,0328					
Chojnice	0,0514	0,0499	0,0466	0,0393					
Czersk	0,0517	0,0528	0,0423	0,0307					
Konarzyny	0,0518	0,0402	0,0673	0,0314					
Człuchów m.	0,0599	0,0606	0,0536	0,0454	człuchowski	0,0471	0,0372	0,0321	0,0236
Czarne	0,0522	0,0434	0,0360	0,0286					
Człuchów	0,0294	0,0300	0,0264	0,0196					
Debrzno	0,0478	0,0489	0,0435	0,0299					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „FINANSE JST”									
gmina	1999	2002	2005	2008	powiat	1999	2002	2005	2008
Koczała	0,0543	0,0385	0,0441	0,0345					
Przechlewo	0,0750	0,0318	0,0342	0,0334					
Rzeczenica	0,0401	0,0297	0,0296	0,0340					
Lębork m.	0,0517	0,0415	0,0429	0,0436					
Łeba m.	0,0762	0,0910	0,1023	0,0566					
Cewice	0,0490	0,0408	0,0514	0,0267	lęborski	0,0411	0,0396	0,0420	0,0401
Nowa Wieś Lęborska	0,0380	0,0391	0,0337	0,0305					
Wicko	0,0268	0,0354	0,0395	0,0212					
Ustka m.	0,0621	0,0607	0,0561	0,0312					
Damnica	0,0445	0,0423	0,0379	0,0288					
Dębnica Kaszubska	0,0453	0,0357	0,0706	0,0278					
Główczyce	0,0394	0,0313	0,0387	0,0275					
Kępice	0,0442	0,0414	0,0426	0,0333	słupski	0,0525	0,0524	0,0623	0,0282
Kobylnica	0,0578	0,0509	0,0570	0,0395					
Potęgowo	0,0442	0,0399	0,0364	0,0263					
Słupsk	0,0550	0,0620	0,0630	0,0440					
Smołdzino	0,0490	0,0352	0,0390	0,0402					
Ustka	0,0826	0,0861	0,0763	0,0407					
Słupsk m.	0,0690	0,0548	0,0947	0,0543	m. Słupsk	0,0868	0,0595	0,1244	0,0849
Kościerzyna m.	0,0556	0,0500	0,0544	0,0433					
Dziemiany	0,0475	0,0440	0,0342	0,0278					
Karsin	0,0584	0,0482	0,0447	0,0317					
Kościerzyna	0,0373	0,0342	0,0267	0,0235	kościerski	0,0406	0,0516	0,0428	0,0264
Liniewo	0,0478	0,0401	0,0515	0,0291					
Lipusz	0,0553	0,0456	0,0528	0,0305					
Nowa Karczma	0,0451	0,0450	0,0502	0,0265					
Stara Kiszewa	0,0455	0,0796	0,0368	0,0286					
Kwidzyn m.	0,0689	0,0660	0,0661	0,0439					
Gardeja	0,0538	0,0497	0,0388	0,0331					
Kwidzyn	0,0438	0,0392	0,0490	0,0333	kwidzyński	0,0633	0,0662	0,0428	0,0364
Prabuty	0,0418	0,0443	0,0397	0,0284					
Ryjewo	0,0524	0,0318	0,0275	0,0312					
Sadlinki	0,0379	0,0528	0,0405	0,0280					
Malbork m.	0,0587	0,0463	0,0435	0,0336					
Lichnowy	0,0353	0,0335	0,0356	0,0293					
Malbork	0,0381	0,0443	0,0472	0,0282	malborski	0,0422	0,0392	0,0312	0,0262
Miłoradz	0,0472	0,0585	0,0374	0,0271					
Nowy Staw	0,0449	0,0375	0,0461	0,0334					
Stare Pole	0,0433	0,0573	0,0383	0,0306					
Czarna Woda m.	0,0409	0,0277	0,0454	0,0333					
Skórcz m.	0,0556	0,0749	0,0446	0,0380					
Starogard Gdański m.	0,0513	0,0568	0,0533	0,0384					
Bobowo	0,0500	0,0417	0,0515	0,0545					
Kaliska	0,0522	0,0480	0,0511	0,0351					
Lubichowo	0,0502	0,0439	0,0308	0,0280					
Osieczna	0,0365	0,0256	0,0385	0,0244	starogardzki	0,0408	0,0526	0,0496	0,0316
Osiek	0,0454	0,0391	0,0324	0,0287					
Skarszewy	0,0478	0,0425	0,0386	0,0309					
Skórcz	0,0460	0,0357	0,0440	0,0233					
Smętowo Graniczne	0,0439	0,0435	0,0398	0,0442					
Starogard Gdański	0,0400	0,0418	0,0382	0,0357					
Zblewo	0,0540	0,0584	0,0511	0,0359					
Tczew m.	0,0605	0,0692	0,0456	0,0410	tczewski	0,0551	0,0579	0,0315	0,0306
Gniew	0,0479	0,0377	0,0412	0,0311					
Morzeszczyn	0,0438	0,0367	0,0344	0,0266					
Pelplin	0,0521	0,0400	0,0387	0,0335					
Subkowy	0,0536	0,0552	0,0422	0,0334					

SYNTETYCZNY WSKAŹNIK POTENCJAŁU DLA ASPEKTU „FINANSE JST”									
gmina	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**	**powiat**	**1999**	**2002**	**2005**	**2008**
Tczew	0,0538	0,0470	0,0319	0,0263					
Dzierzgoń	0,0421	0,0533	0,0323	0,0333	sztumski	-	0,0439	0,0252	0,0194
Mikołajki Pomorskie	0,0360	0,0294	0,0604	0,0213					
Stary Dzierzgoń	0,0492	0,0305	0,0285	0,0218					
Stary Targ	0,0361	0,0487	0,0184	0,0263					
Sztum	0,0436	0,0610	0,0432	0,0342					
Gdańsk m.	0,0817	0,0665	0,0617	0,0547	m. Gdańsk	0,1270	0,0921	0,0609	0,0726
Gdynia m.	0,0716	0,0574	0,0656	0,0495	m. Gdynia	0,1018	0,0649	0,0772	0,0643
Sopot m.	0,0842	0,0992	0,0932	0,0745	m. Sopot	0,1265	0,1546	0,1207	0,1107

Tabela nr 7. *Wskaźnik syntetyczny dla aspektu „Finanse jst” dla gmin i powiatów w przekroju czasowym 1999, 2002, 2005, 2008*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Bobowo	-2,6	3,9	11,3	4,7	1,5	6,8	-8,5	1,4	73,7%	66,7%	60,9%	58,2%	12,3%	12,3%	12,3%	13,2%
Borzytuchom	9,2	0,4	-0,7	3,8	-2,9	0,4	6,4	10,1	86,4%	78,2%	66,4%	61,8%	13,5%	13,0%	12,6%	13,9%
Brusy	8,5	4,6	6,9	9,3	-2,4	-1,5	-2,7	-0,7	80,9%	74,3%	69,0%	66,8%	14,3%	14,6%	14,2%	14,8%
Bytów	6,4	5,2	3,7	4,4	0,4	-2,6	-3,6	-2,0	68,5%	61,6%	55,2%	52,3%	11,5%	11,7%	11,8%	13,5%
Cedry Wielkie	-0,7	5,5	4,7	5,8	-0,2	-1,2	0,7	2,2	70,9%	64,4%	56,6%	52,0%	12,1%	11,7%	11,6%	12,2%
Cewice	12,0	8,2	9,2	9,5	-8,6	-7,2	-20,6	-1,6	71,6%	66,4%	60,7%	56,9%	9,6%	9,9%	10,3%	11,3%
Chmielno	8,7	11,3	4,8	8,2	1,8	-10,7	6,8	1,6	77,5%	73,7%	69,5%	64,3%	12,6%	12,6%	12,6%	13,4%
Choczewo	8,2	2,0	2,4	8,0	-4,6	-8,3	-4,7	-3,9	75,4%	66,7%	61,2%	58,4%	13,6%	13,8%	14,3%	15,2%
Chojnice	5,1	4,6	7,2	5,8	-6,1	0,5	3,1	5,2	79,0%	71,8%	64,6%	61,0%	13,4%	13,5%	13,0%	13,5%
Chojnice m.	3,0	2,2	2,2	4,6	2,2	-3,3	-0,7	-2,1	65,1%	58,9%	54,9%	53,6%	13,6%	14,3%	14,8%	16,3%
Czarna Dąbrówka	9,8	9,4	5,9	3,0	-4,4	-13,7	-8,2	-10,9	78,2%	71,5%	64,0%	60,1%	12,3%	12,8%	12,8%	13,7%
Czarna Woda m.	1,3	2,2	-0,9	4,7	-4,1	-5,9	-0,3	1,6	74,0%	69,9%	62,7%	61,7%	17,0%	17,5%	17,6%	18,4%
Czarne	3,7	4,7	3,4	6,0	-18,5	-9,3	-9,9	-4,7	68,0%	61,5%	54,8%	52,4%	12,0%	12,4%	13,1%	14,5%
Czersk	1,8	5,6	4,4	5,7	-0,9	0,6	-0,2	2,1	74,7%	69,1%	63,8%	60,7%	15,4%	15,5%	15,1%	15,8%
Człuchów	2,9	5,0	1,4	6,8	0,5	3,8	3,2	1,3	78,4%	70,5%	63,0%	57,7%	13,3%	12,9%	12,5%	13,3%
Człuchów m.	4,7	2,8	2,7	1,7	-1,9	-2,0	-4,0	-9,3	59,3%	52,4%	48,4%	48,1%	11,6%	12,6%	13,7%	16,2%
Damnica	7,7	3,3	3,5	3,6	-1,3	2,4	-2,5	-1,2	79,9%	72,1%	61,0%	54,5%	12,2%	12,4%	11,8%	12,4%
Debrzno	4,1	3,4	2,0	5,5	-5,4	-7,8	-4,7	-2,5	73,2%	66,8%	60,4%	57,7%	13,5%	13,5%	13,3%	15,0%
Dębnica Kaszubska	4,3	5,8	3,0	6,4	3,5	-2,3	-0,4	-1,8	71,2%	63,9%	57,4%	55,6%	12,5%	12,7%	12,9%	13,7%
Dziemiany	8,0	7,1	6,9	7,7	0,3	1,0	0,0	1,2	79,1%	71,4%	64,8%	59,5%	12,8%	12,8%	12,4%	13,1%
Dzierzgoń	3,7	3,1	3,4	2,8	1,0	-2,3	-4,3	-6,6	75,3%	68,6%	59,4%	54,2%	13,1%	13,3%	13,0%	13,7%
Gardeja	7,3	6,6	6,0	5,8	-5,8	-1,9	-6,3	-2,8	80,2%	71,5%	65,2%	60,0%	13,4%	13,2%	13,2%	14,1%
Gdańsk m.	-0,8	-1,2	0,0	0,7	-1,2	-1,1	-0,7	0,0	55,9%	52,7%	51,4%	53,4%	17,7%	18,5%	19,1%	21,1%
Gdynia m.	-0,5	-0,2	-0,5	0,5	3,2	1,9	-0,8	-3,8	56,3%	53,8%	52,3%	54,6%	17,6%	18,5%	19,2%	21,6%
Główczyce	7,1	3,7	7,6	8,0	-3,1	-5,3	-5,8	-5,0	77,3%	66,5%	57,8%	54,7%	12,6%	12,5%	12,3%	13,1%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Gniew	2,3	1,5	2,9	4,9	-5,4	-3,2	-3,2	-4,8	72,2%	65,4%	59,1%	57,0%	14,2%	14,3%	14,7%	15,8%
Gniewino	10,2	7,6	9,1	9,3	2,2	1,2	0,7	1,3	76,8%	70,7%	62,3%	59,4%	10,7%	10,6%	10,4%	11,0%
Hel m.	9,1	5,8	6,1	3,5	-1,4	-21,5	-51,6	-10,4	54,2%	51,0%	44,4%	50,2%	9,4%	10,2%	12,0%	14,8%
Jastarnia m.	1,7	-0,3	5,0	0,0	-1,7	2,8	-3,2	-0,8	63,8%	59,1%	53,9%	52,3%	14,4%	14,9%	14,3%	15,9%
Kaliska	9,5	5,5	4,5	5,4	5,2	6,1	5,3	-1,9	78,8%	72,1%	65,8%	59,8%	14,3%	14,4%	14,0%	14,2%
Karsin	5,0	3,4	3,7	4,0	1,6	0,5	-2,5	3,7	83,5%	77,3%	69,5%	66,7%	17,2%	16,9%	16,1%	17,0%
Kartuzy	5,1	5,1	7,4	6,2	-0,2	-0,4	-1,2	0,8	72,6%	66,8%	61,9%	59,8%	13,9%	14,2%	14,0%	14,9%
Kępice	4,7	1,6	-1,4	2,6	-1,5	-8,5	-4,5	-6,5	70,8%	64,2%	58,0%	55,3%	13,1%	13,6%	13,3%	14,8%
Kobylnica	2,7	0,5	1,9	2,3	3,4	3,4	7,7	8,4	71,8%	61,0%	53,0%	48,8%	13,3%	13,0%	12,9%	13,2%
Koczała	-0,6	3,6	2,0	4,7	-8,8	-1,1	-8,0	-13,4	73,1%	65,9%	56,7%	51,3%	14,7%	15,3%	14,4%	15,7%
Kolbudy	6,6	4,2	4,4	9,4	32,2	30,6	27,1	12,9	63,9%	55,0%	49,9%	48,1%	9,9%	10,2%	9,8%	11,2%
Kołczygłowy	6,6	7,3	2,5	3,4	-3,1	-5,2	2,3	-0,2	81,9%	72,4%	63,4%	58,4%	12,9%	12,5%	12,1%	13,1%
Konarzyny	0,5	8,9	7,4	10,9	-5,6	0,0	3,7	-8,6	80,4%	78,0%	70,0%	68,4%	15,3%	15,2%	14,1%	14,3%
Kosakowo	3,9	0,4	6,6	8,3	21,9	-8,3	25,3	21,6	61,6%	58,4%	51,3%	49,0%	9,5%	10,5%	10,4%	11,4%
Kościerzyna	8,8	5,2	8,1	7,2	1,6	3,7	11,7	5,7	74,7%	68,8%	62,3%	59,2%	11,9%	12,1%	12,1%	12,6%
Kościerzyna m.	4,3	6,8	3,3	5,9	0,3	-2,7	-7,6	-3,6	65,1%	60,5%	57,3%	56,6%	13,3%	14,0%	14,6%	16,2%
Krokowa	9,3	10,1	6,0	8,8	-1,1	-1,3	3,2	0,5	74,5%	69,9%	62,6%	59,5%	11,5%	12,0%	11,8%	12,8%
Krynica Morska m.	1,6	5,3	2,9	0,7	0,8	34,1	12,5	-2,2	57,1%	54,9%	50,6%	49,6%	14,0%	14,2%	16,0%	16,9%
Kwidzyn	3,7	4,6	5,6	5,5	-3,5	1,5	7,4	6,0	75,6%	65,6%	57,5%	54,6%	12,4%	11,9%	11,3%	11,9%
Kwidzyn m.	3,8	3,3	4,6	3,7	3,6	-0,3	-3,2	-0,8	61,1%	54,6%	50,5%	50,7%	12,1%	12,4%	12,8%	14,6%
Lębork m.	1,8	2,6	1,2	2,2	0,3	-3,0	-2,6	-5,8	67,3%	60,7%	56,5%	54,8%	14,1%	14,8%	15,2%	16,8%
Lichnowy	7,6	2,2	8,0	1,5	0,2	-3,1	-2,8	-1,5	77,1%	71,0%	65,1%	60,4%	13,8%	13,3%	12,8%	12,7%
Linia	11,7	5,8	9,3	11,4	0,4	0,9	2,4	-4,8	84,9%	79,6%	71,8%	67,4%	12,5%	12,4%	11,7%	12,7%
Liniewo	10,7	6,9	5,7	5,1	-9,6	-4,6	-9,6	-5,3	76,0%	68,4%	61,6%	57,4%	13,6%	13,9%	14,2%	14,9%
Lipnica	8,1	5,2	5,8	5,5	-6,7	-0,6	-12,1	2,7	79,4%	75,1%	66,6%	61,4%	15,1%	15,2%	14,9%	15,4%
Lipusz	13,4	8,8	2,4	2,9	-4,7	2,7	3,6	0,9	78,7%	73,7%	67,3%	62,8%	13,5%	14,1%	13,5%	14,4%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Lubichowo	3,6	3,0	5,0	7,9	8,5	3,9	-3,6	6,1	78,2%	71,6%	66,7%	62,3%	14,8%	15,1%	14,8%	15,1%
Luzino	10,1	11,3	8,7	11,3	13,5	9,8	12,6	9,8	81,1%	74,9%	67,7%	62,9%	10,1%	10,1%	9,6%	10,3%
Łeba m.	0,8	4,1	-2,1	-2,9	1,8	2,8	-0,3	-0,8	64,6%	60,2%	55,0%	53,6%	16,2%	16,2%	16,2%	18,6%
Łęczyce	7,2	8,8	10,7	11,4	-1,6	1,6	-0,2	0,0	71,3%	65,9%	60,1%	57,4%	10,0%	10,4%	10,2%	11,2%
Malbork	4,1	3,7	2,0	0,0	1,5	7,7	-1,0	12,3	70,9%	63,3%	56,5%	53,0%	14,2%	13,6%	13,5%	13,6%
Malbork m.	1,1	1,2	-0,6	1,1	-2,5	-0,5	-0,4	-0,6	62,4%	57,2%	53,1%	51,9%	14,9%	15,6%	15,9%	17,7%
Miastko	5,3	1,2	0,5	5,8	-4,8	-4,4	-5,5	-5,7	69,8%	62,3%	55,8%	54,1%	12,7%	13,3%	13,5%	15,6%
Mikołajki Pomorskie	4,3	5,3	0,5	6,9	-3,5	-4,5	-6,7	-5,3	79,7%	70,7%	59,3%	57,4%	12,1%	12,5%	12,2%	12,8%
Miłoradz	4,6	0,3	2,6	3,0	1,7	-2,3	-5,2	-16,4	71,6%	65,7%	61,3%	55,3%	14,8%	14,6%	13,9%	15,2%
Morzeszczyn	5,9	4,5	7,1	8,9	-8,0	-3,7	-4,5	-9,4	78,1%	69,7%	61,6%	57,8%	12,6%	12,1%	11,1%	11,7%
Nowa Karczma	9,3	10,3	9,7	8,9	-2,4	1,0	7,2	-5,8	74,5%	71,1%	66,8%	64,2%	12,3%	12,7%	12,7%	13,9%
Nowa Wieś Lęborska	5,5	5,4	5,3	5,7	3,3	6,0	9,0	4,5	73,6%	66,4%	59,0%	55,7%	12,2%	11,8%	11,4%	12,4%
Nowy Dwór Gdański	5,8	0,6	1,2	3,5	-3,5	-4,4	-3,5	-2,4	69,3%	62,3%	57,7%	53,9%	13,4%	13,9%	13,9%	14,8%
Nowy Staw	1,8	-0,8	1,1	3,6	-3,4	-3,0	-1,5	-10,9	72,7%	66,4%	59,8%	57,3%	15,5%	15,8%	15,6%	15,9%
Osieczna	-1,8	2,5	5,8	1,4	1,8	-7,1	2,2	-1,4	86,2%	80,5%	71,0%	65,1%	16,9%	17,2%	15,8%	16,2%
Osiek	2,0	-0,4	-7,5	0,8	-5,7	10,8	-5,0	-2,4	81,3%	74,1%	65,3%	58,5%	19,2%	19,5%	19,8%	19,9%
Ostaszewo	-1,8	2,7	-5,0	2,2	-5,2	-9,7	-7,5	-3,7	80,2%	71,3%	64,6%	58,0%	16,4%	16,0%	15,4%	16,0%
Parchowo	3,9	9,1	2,0	3,8	-10,7	4,4	2,6	-0,3	78,4%	74,5%	67,4%	61,1%	13,4%	13,3%	13,2%	13,9%
Pelplin	5,0	3,3	1,9	3,5	0,7	3,0	-3,7	-3,1	68,4%	62,0%	56,5%	53,9%	12,3%	12,8%	12,9%	14,3%
Potęgowo	9,5	7,9	1,5	9,6	-4,1	-1,5	-2,0	-6,3	76,6%	69,3%	60,7%	55,5%	12,8%	12,5%	12,2%	13,2%
Prabuty	4,8	3,0	3,3	5,9	0,3	-1,2	-3,9	-6,6	70,6%	64,0%	57,7%	55,7%	13,4%	13,3%	13,5%	14,6%
Pruszcz Gdański	6,1	5,2	4,0	6,3	17,7	16,8	23,8	32,5	65,9%	58,8%	53,0%	51,3%	11,0%	11,5%	11,4%	12,5%
Pruszcz Gdański m.	0,1	1,2	1,9	5,3	5,9	8,5	10,9	12,4	57,9%	53,7%	50,0%	50,6%	13,7%	14,6%	14,9%	15,9%
Przechlewo	6,7	6,1	4,9	3,1	-1,8	-6,3	-4,2	-0,2	72,2%	64,9%	57,1%	53,0%	13,4%	13,8%	13,4%	14,4%
Przodkowo	8,2	6,9	7,8	9,2	-0,2	5,3	2,6	6,1	84,1%	75,0%	67,8%	63,3%	13,5%	12,8%	11,9%	12,5%
Przywidz	4,6	5,5	5,8	5,5	4,2	4,5	4,7	1,0	70,5%	64,1%	57,1%	55,0%	11,3%	11,5%	11,2%	12,4%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Pszczółki	8,3	4,7	4,2	7,2	8,6	7,1	12,0	10,7	68,3%	59,8%	54,3%	52,2%	10,5%	10,9%	10,8%	12,1%
Puck	8,4	5,7	7,8	8,2	4,5	4,4	10,5	10,8	74,8%	68,5%	62,7%	59,9%	12,1%	12,2%	11,8%	12,2%
Puck m.	-2,2	2,3	0,2	2,5	-7,6	0,7	-1,4	-2,2	61,4%	58,6%	55,8%	57,6%	16,6%	17,8%	18,3%	19,6%
Reda m.	7,3	6,2	6,2	10,5	8,1	5,7	6,4	17,7	61,9%	53,4%	46,8%	44,3%	7,5%	8,2%	8,7%	10,1%
Rumia m.	3,2	3,9	3,2	2,8	9,1	10,6	5,0	4,7	59,0%	54,5%	50,5%	50,0%	12,6%	13,1%	13,5%	15,6%
Ryjewo	2,8	3,3	-1,2	4,0	4,4	-1,1	-5,4	0,5	72,6%	63,3%	56,0%	51,6%	13,2%	13,0%	13,0%	13,9%
Rzeczenica	4,0	2,1	0,8	0,8	-9,8	-4,6	-4,0	-4,6	79,9%	70,2%	61,7%	56,0%	15,5%	15,3%	14,8%	15,3%
Sadlinki	3,6	1,9	6,3	4,4	-7,5	0,9	6,5	-0,9	82,0%	69,0%	61,7%	56,4%	12,1%	11,6%	11,1%	11,3%
Sierakowice	11,6	11,2	10,7	10,6	1,8	-1,6	-1,6	0,4	84,7%	77,1%	70,0%	66,3%	11,1%	11,0%	10,8%	11,4%
Skarszewy	3,9	4,9	5,4	5,6	7,2	1,7	-1,4	1,8	77,1%	68,0%	60,6%	56,1%	12,5%	12,4%	12,3%	13,2%
Skórcz	5,5	2,7	4,6	5,1	-5,8	-4,0	0,2	-2,2	76,6%	67,2%	62,2%	58,1%	13,7%	13,8%	13,9%	14,3%
Skórcz m.	-0,6	2,6	1,4	6,2	7,7	-0,3	-0,6	5,3	70,8%	61,9%	54,3%	51,1%	11,8%	12,0%	11,6%	13,1%
Słupsk	2,0	5,0	3,6	9,4	6,3	2,1	-9,0	8,2	68,6%	59,1%	51,7%	49,4%	10,8%	10,9%	10,6%	11,5%
Słupsk m.	0,4	-0,4	-0,8	0,6	-1,8	-2,0	-1,8	-2,6	57,9%	52,7%	49,6%	50,8%	15,1%	16,1%	16,9%	19,3%
Smętowo Graniczne	0,4	1,9	4,4	4,8	-9,4	-0,4	-0,8	-1,5	78,5%	67,3%	59,5%	55,2%	14,6%	14,4%	13,7%	14,7%
Smołdzino	4,8	1,4	3,4	0,0	-2,8	-9,1	-0,3	-7,3	69,7%	61,7%	55,9%	51,3%	14,0%	14,0%	13,8%	15,2%
Somonino	9,0	7,7	7,3	12,8	3,8	5,4	4,0	0,9	80,8%	76,7%	70,1%	65,8%	11,7%	12,0%	11,6%	12,1%
Sopot m.	-6,3	-6,1	-5,1	-4,4	-2,7	-5,2	-2,5	-6,6	63,8%	58,9%	57,5%	58,4%	23,5%	24,2%	25,2%	27,6%
Stara Kiszewa	2,3	5,0	4,7	6,3	0,7	1,0	-0,2	-0,9	77,5%	69,8%	63,0%	60,1%	14,5%	14,4%	14,2%	14,5%
Stare Pole	4,5	1,1	0,9	2,4	6,9	9,0	0,4	-0,4	74,6%	64,5%	56,6%	52,7%	14,7%	14,3%	13,5%	13,7%
Starogard Gdański	9,7	3,6	6,7	7,3	9,7	6,5	18,6	14,2	76,9%	68,2%	60,3%	54,6%	10,9%	10,7%	10,3%	10,7%
Starogard Gdański m.	1,4	1,6	2,8	3,2	-1,9	-4,3	-5,3	-7,0	64,7%	59,7%	55,9%	56,3%	14,4%	15,2%	15,9%	17,6%
Stary Dzierzgoń	0,7	1,7	1,5	6,2	-7,4	-3,7	-7,2	-4,9	83,4%	74,1%	64,3%	58,2%	15,9%	15,8%	15,2%	15,6%
Stary Targ	7,1	7,7	3,9	7,2	-7,0	-10,9	-1,2	-4,4	73,9%	64,9%	58,0%	54,6%	12,1%	12,2%	11,8%	12,7%
Stegna	2,5	0,7	-3,1	-1,5	4,3	4,8	2,9	7,1	72,5%	63,3%	55,6%	51,4%	15,2%	15,3%	14,9%	15,6%
Stężyca	12,5	9,8	9,2	13,4	4,4	4,9	3,2	3,7	82,2%	75,9%	68,3%	65,7%	11,7%	11,8%	11,8%	12,7%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Studzienice	8,8	0,6	6,8	5,5	-4,0	-5,7	6,8	6,7	72,5%	64,6%	58,3%	55,7%	12,0%	12,3%	12,5%	14,0%
Subkowy	7,6	6,1	5,8	6,6	-4,0	6,9	1,5	-3,8	77,5%	70,5%	65,3%	59,0%	12,5%	12,0%	11,9%	12,3%
Suchy Dąb	1,9	2,6	5,0	5,1	-2,4	-2,9	6,3	7,9	79,0%	67,8%	58,9%	53,6%	12,2%	12,4%	12,2%	11,9%
Sulęczyno	7,4	11,3	9,1	9,2	1,3	-0,6	5,0	2,8	90,3%	83,2%	73,5%	66,3%	13,1%	13,3%	13,3%	14,3%
Szemud	10,8	7,3	7,5	10,2	4,4	13,0	21,4	24,3	82,9%	76,0%	67,7%	62,3%	12,1%	11,7%	11,1%	11,4%
Sztum	1,7	1,9	2,3	2,9	-2,2	-3,0	-3,6	-3,7	64,2%	56,6%	51,3%	49,4%	11,7%	12,0%	12,1%	13,8%
Sztutowo	4,5	2,5	-2,0	0,0	7,0	-7,0	4,2	-1,7	71,1%	66,5%	54,5%	51,7%	15,0%	15,1%	14,5%	15,6%
Tczew	4,1	3,9	3,1	5,3	-0,4	4,1	4,2	10,9	73,6%	66,2%	59,6%	55,5%	12,8%	12,8%	12,3%	12,4%
Tczew m.	1,5	1,5	1,6	3,8	0,7	-1,8	-1,1	-4,1	61,0%	56,8%	53,9%	53,8%	14,3%	14,8%	15,3%	17,2%
Trąbki Wielkie	7,4	4,9	6,1	5,1	0,3	-0,9	4,0	7,3	77,1%	69,5%	61,9%	56,3%	11,8%	12,1%	11,9%	12,4%
Trzebielino	6,6	4,2	4,3	8,8	-3,2	-6,9	-2,4	-1,6	72,5%	66,1%	59,1%	57,1%	12,9%	13,0%	13,1%	14,2%
Tuchomie	5,6	4,1	3,3	8,3	1,6	0,0	0,8	-0,5	72,6%	65,3%	59,0%	55,2%	10,4%	10,5%	10,3%	11,5%
Ustka	1,4	1,0	1,8	2,1	4,1	2,9	7,5	7,7	71,2%	63,2%	56,5%	52,3%	14,3%	14,0%	13,5%	14,3%
Ustka m.	1,0	0,9	0,4	2,1	-4,5	-3,0	-4,4	-5,1	54,6%	49,7%	46,6%	50,0%	13,9%	14,9%	16,1%	19,6%
Wejherowo	7,7	8,2	10,1	9,3	9,3	18,8	24,4	14,7	74,9%	69,5%	63,0%	58,9%	10,1%	10,1%	9,6%	10,7%
Wejherowo m.	1,7	1,1	3,2	5,3	-3,9	-3,8	3,0	8,8	64,4%	61,8%	58,1%	58,3%	15,0%	16,0%	16,4%	17,5%
Wicko	7,6	4,4	4,0	5,8	0,0	-0,2	-2,9	6,2	73,2%	64,5%	58,3%	56,6%	11,3%	11,7%	11,7%	13,6%
Władysławowo m.	3,7	6,2	4,3	4,6	1,3	3,0	-3,0	-4,3	64,3%	59,3%	54,2%	52,3%	11,6%	12,4%	12,5%	14,3%
Zblewo	2,8	3,3	3,8	8,2	-0,8	2,1	-2,0	2,4	81,7%	72,2%	62,8%	56,5%	12,7%	12,2%	12,2%	12,6%
Żukowo	8,2	5,2	6,6	8,2	11,7	22,9	22,8	23,4	73,2%	67,8%	61,9%	57,1%	11,2%	11,3%	11,2%	11,8%

***Tabela nr 8**. Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Procesy demograficzne”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				Wskaźnik zatrudnienia ogółem				Odsetek bezrobotnych kobiet			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Bobowo	15,3%	21,2%	22,9%	8,4%	7,2%	4,3%	5,0%	4,3%	54,4%	49,7%	48,1%	65,4%
Borzytuchom	22,5%	27,0%	23,0%	9,4%	10,6%	9,4%	10,9%	9,9%	61,5%	53,8%	58,2%	56,9%
Brusy	17,8%	22,9%	20,3%	8,2%	11,8%	10,8%	12,0%	13,2%	54,7%	50,3%	55,4%	59,6%
Bytów	17,3%	22,2%	19,1%	10,1%	39,3%	29,6%	32,0%	35,2%	61,0%	54,4%	57,5%	65,9%
Cedry Wielkie	4,3%	15,6%	10,1%	2,1%	14,2%	10,2%	7,5%	11,4%	56,4%	53,8%	61,2%	62,8%
Cewice	19,9%	25,8%	21,0%	12,0%	11,2%	7,2%	8,4%	7,9%	63,3%	58,2%	58,5%	68,4%
Chmielno	10,2%	14,1%	11,1%	3,4%	13,5%	9,1%	9,6%	11,9%	60,9%	51,4%	55,0%	65,0%
Choczewo	11,7%	20,2%	14,9%	4,6%	13,7%	10,8%	9,1%	8,3%	44,4%	42,6%	54,2%	66,9%
Chojnice	17,8%	22,2%	18,0%	8,6%	14,5%	10,1%	10,8%	13,8%	57,8%	54,4%	57,6%	59,9%
Chojnice m.	14,5%	18,4%	14,2%	7,2%	38,2%	36,3%	37,0%	37,7%	57,2%	52,8%	57,0%	56,6%
Czama Dąbrówka	29,7%	35,6%	29,1%	11,6%	10,6%	8,3%	6,5%	11,6%	56,4%	52,1%	57,0%	62,7%
Czama Woda m.	11,4%	16,0%	22,9%	10,8%	42,1%	30,0%	11,5%	11,9%	59,8%	50,8%	56,7%	69,3%
Czame	26,5%	26,8%	19,7%	11,8%	18,7%	15,0%	15,5%	18,9%	62,8%	57,0%	57,0%	60,6%
Czersk	16,4%	23,0%	20,7%	12,2%	23,5%	18,8%	17,4%	17,1%	59,0%	51,9%	55,6%	57,4%
Człuchów	25,8%	26,7%	18,1%	11,6%	13,4%	13,0%	16,6%	17,4%	59,2%	53,3%	51,2%	68,2%
Człuchów m.	17,0%	19,7%	14,3%	8,5%	41,7%	32,7%	33,4%	36,1%	56,1%	51,9%	50,0%	60,6%
Damnica	20,6%	28,5%	22,7%	6,5%	20,1%	17,5%	13,2%	14,1%	57,5%	57,7%	55,5%	69,8%
Debrzno	28,2%	29,2%	20,6%	15,5%	10,6%	10,5%	8,8%	8,4%	58,3%	57,6%	54,6%	61,0%
Dębnica Kaszubska	25,3%	31,4%	24,1%	11,6%	12,5%	9,4%	9,4%	8,1%	57,0%	51,8%	55,8%	59,9%
Dziemiany	11,9%	14,2%	12,9%	8,4%	18,8%	17,2%	17,4%	16,5%	61,8%	56,1%	57,5%	71,2%
Dzierzgoń	20,6%	25,2%	19,7%	8,3%	22,3%	16,0%	11,9%	18,3%	57,2%	51,6%	57,3%	72,9%
Gardeja	18,8%	24,1%	18,0%	8,0%	8,7%	7,4%	5,7%	5,8%	51,4%	47,7%	46,5%	55,9%
Gdańsk m.	2,9%	8,8%	6,2%	1,6%	39,0%	32,6%	33,1%	35,4%	59,8%	49,0%	56,4%	56,4%
Gdynia m.	3,5%	6,4%	5,0%	1,4%	38,7%	33,2%	32,1%	33,6%	67,6%	58,3%	64,8%	65,5%
Główczyce	25,9%	30,1%	25,2%	9,0%	9,7%	7,1%	6,3%	6,5%	56,5%	50,8%	55,5%	64,5%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				Wskaźnik zatrudnienia ogółem				Odsetek bezrobotnych kobiet			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Gniew	16,9%	20,8%	18,2%	6,1%	19,4%	14,5%	14,4%	17,6%	57,8%	55,8%	62,4%	69,4%
Gniewino	8,6%	14,4%	9,5%	3,5%	30,3%	26,4%	21,0%	21,4%	55,1%	43,2%	50,3%	75,8%
Hel m.	3,3%	9,5%	10,4%	3,9%	22,8%	14,3%	13,5%	15,8%	58,9%	53,0%	52,8%	58,6%
Jastarnia m.	5,3%	12,2%	14,3%	5,2%	30,4%	21,7%	18,0%	18,5%	43,8%	47,2%	54,5%	43,3%
Kaliska	13,0%	18,7%	19,2%	8,7%	14,2%	9,6%	9,5%	10,2%	61,7%	53,2%	60,2%	75,8%
Karsin	12,9%	17,4%	14,9%	10,7%	17,9%	14,3%	15,9%	14,6%	58,6%	48,4%	55,2%	57,1%
Kartuzy	9,6%	12,8%	11,1%	3,9%	25,3%	20,0%	22,8%	24,0%	59,2%	54,0%	56,8%	58,6%
Kępice	24,3%	27,5%	24,4%	13,0%	16,7%	15,8%	14,0%	12,9%	61,0%	56,6%	57,0%	61,7%
Kobylnica	17,0%	20,3%	18,4%	6,1%	35,3%	25,7%	29,4%	26,3%	55,5%	49,5%	52,5%	65,8%
Koczała	30,1%	28,3%	24,2%	15,4%	16,0%	15,3%	16,5%	11,4%	60,9%	61,6%	60,2%	57,9%
Kolbudy	2,9%	9,1%	5,9%	1,5%	19,8%	16,0%	14,0%	17,0%	52,9%	51,1%	58,9%	68,4%
Kołczygłowy	21,9%	30,8%	26,3%	11,6%	21,9%	17,8%	18,8%	16,0%	60,0%	54,6%	56,9%	66,5%
Konarzyny	22,9%	20,4%	17,5%	9,2%	9,5%	12,5%	11,1%	13,4%	60,4%	59,3%	64,1%	63,3%
Kosakowo	3,2%	7,1%	8,4%	2,7%	24,2%	17,9%	17,1%	14,4%	65,2%	53,9%	59,0%	72,3%
Kościerzyna	11,3%	15,4%	14,1%	7,7%	30,0%	25,6%	27,9%	25,8%	58,3%	49,7%	55,8%	64,3%
Kościerzyna m.	11,2%	15,1%	12,8%	7,3%	34,5%	29,0%	29,8%	34,4%	55,9%	50,6%	55,1%	57,7%
Krokowa	6,1%	12,7%	11,3%	4,1%	16,7%	16,1%	16,1%	24,7%	51,5%	39,3%	47,7%	58,4%
Krynica Morska m.	15,8%	19,9%	18,8%	12,8%	42,1%	33,8%	14,7%	14,8%	56,6%	55,6%	48,2%	54,8%
Kwidzyn	16,7%	20,7%	15,7%	6,0%	16,3%	11,7%	10,8%	11,3%	57,2%	53,4%	53,2%	63,2%
Kwidzyn m.	11,9%	13,9%	10,3%	5,1%	47,9%	43,9%	47,9%	53,9%	54,6%	51,9%	53,1%	60,1%
Lębork m.	14,7%	22,1%	15,4%	7,7%	31,6%	23,9%	26,1%	28,0%	59,9%	54,7%	59,8%	67,5%
Lichnowy	20,4%	26,0%	20,0%	9,3%	10,5%	9,2%	8,3%	9,2%	59,6%	54,2%	63,7%	74,3%
Linia	7,6%	12,6%	9,2%	3,7%	6,2%	7,0%	6,0%	6,1%	57,8%	50,8%	55,3%	76,6%
Liniewo	13,4%	16,3%	15,0%	7,2%	6,0%	6,9%	7,5%	7,2%	59,6%	49,2%	57,8%	66,2%
Lipnica	23,0%	22,5%	18,4%	7,8%	13,8%	10,8%	11,5%	17,1%	51,4%	50,5%	53,7%	52,3%
Lipusz	13,1%	14,2%	14,7%	7,1%	9,5%	10,2%	9,9%	11,8%	60,9%	48,1%	47,5%	64,5%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				Wskaźnik zatrudnienia ogółem				Odsetek bezrobotnych kobiet			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Lubichowo	13,9%	18,5%	18,9%	8,7%	9,7%	7,5%	6,5%	6,4%	53,6%	51,7%	52,7%	68,5%
Luzino	5,7%	11,1%	8,0%	3,0%	10,2%	9,5%	10,8%	12,4%	67,9%	47,2%	56,5%	67,3%
Łeba m.	10,7%	18,0%	16,1%	8,8%	36,7%	26,0%	34,3%	29,4%	55,0%	50,1%	48,6%	45,8%
Łęczyce	10,4%	16,5%	13,8%	3,8%	8,5%	10,9%	10,5%	13,0%	57,1%	49,6%	56,2%	70,7%
Malbork	18,9%	20,0%	16,0%	9,4%	8,8%	11,3%	13,9%	11,4%	45,2%	54,6%	58,2%	66,3%
Malbork m.	16,0%	18,4%	13,9%	7,2%	28,1%	24,8%	23,6%	25,3%	57,1%	55,4%	57,9%	63,2%
Miastko	24,6%	27,6%	24,6%	15,2%	28,5%	25,1%	20,5%	20,2%	53,2%	50,7%	51,8%	54,9%
Mikołajki Pomorskie	27,7%	29,2%	23,3%	8,7%	9,8%	7,6%	6,3%	8,5%	55,4%	49,9%	50,5%	65,5%
Miłoradz	23,4%	24,3%	19,6%	11,2%	11,1%	8,6%	8,3%	7,1%	56,3%	54,1%	64,8%	68,5%
Morzeszczyn	17,9%	23,3%	20,4%	6,8%	12,2%	8,5%	10,2%	11,2%	58,2%	51,5%	60,2%	64,0%
Nowa Karczma	13,5%	17,8%	13,9%	7,3%	9,1%	6,0%	6,2%	9,0%	58,5%	52,0%	58,0%	63,3%
Nowa Wieś Lęborska	16,0%	25,3%	18,3%	10,7%	11,0%	8,6%	10,2%	11,8%	56,8%	53,4%	57,2%	64,1%
Nowy Dwór Gdański	22,4%	30,0%	21,3%	12,0%	18,1%	15,9%	14,9%	15,7%	57,4%	52,3%	58,5%	63,9%
Nowy Staw	21,1%	24,0%	20,1%	12,1%	15,5%	12,6%	13,9%	11,4%	57,4%	58,4%	63,8%	66,1%
Osieczna	15,4%	21,3%	23,6%	12,8%	16,2%	15,7%	13,0%	14,0%	56,2%	56,2%	50,5%	61,0%
Osiek	14,6%	18,3%	15,9%	6,8%	9,2%	6,4%	4,8%	5,8%	45,7%	46,9%	47,8%	56,1%
Ostaszewo	17,1%	25,7%	16,8%	8,1%	11,4%	10,2%	9,5%	10,9%	59,9%	50,7%	63,8%	56,0%
Parchowo	20,3%	24,2%	22,0%	9,3%	11,0%	7,4%	6,7%	7,2%	57,5%	47,0%	52,6%	58,2%
Pelplin	14,5%	18,6%	17,0%	6,1%	22,1%	15,2%	13,9%	18,1%	53,1%	50,4%	58,3%	58,5%
Potęgowo	24,9%	28,0%	24,4%	6,8%	13,7%	11,7%	14,2%	15,7%	54,5%	49,2%	55,5%	65,6%
Prabuty	18,2%	20,5%	16,7%	7,2%	20,8%	15,7%	13,8%	13,0%	53,2%	49,4%	52,4%	70,1%
Pruszcz Gdański	3,9%	11,3%	7,5%	1,8%	23,4%	19,9%	21,9%	33,2%	60,6%	49,7%	57,1%	66,4%
Pruszcz Gdański m.	3,1%	9,0%	5,6%	1,4%	33,4%	26,6%	29,2%	36,2%	700,0%	55,2%	61,2%	62,1%
Przechlewo	25,4%	25,4%	17,7%	10,8%	22,6%	24,4%	29,9%	24,7%	58,1%	60,1%	55,9%	55,3%
Przodkowo	6,3%	10,0%	8,4%	2,5%	10,7%	9,2%	12,4%	17,6%	63,6%	54,9%	58,6%	60,0%
Przywidz	4,3%	12,3%	8,7%	2,3%	6,2%	5,2%	8,8%	7,3%	48,4%	50,8%	51,4%	55,7%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				Wskaźnik zatrudnienia ogółem				Odsetek bezrobotnych kobiet			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Pszczółki	4,0%	12,1%	7,7%	1,5%	18,7%	11,2%	10,6%	10,4%	60,6%	50,7%	62,7%	72,3%
Puck	6,5%	11,8%	12,1%	4,0%	11,0%	10,9%	12,7%	14,9%	55,6%	46,2%	52,6%	64,4%
Puck m.	5,1%	11,2%	10,4%	4,7%	33,3%	28,4%	27,7%	29,8%	58,4%	44,1%	48,3%	58,9%
Reda m.	5,3%	9,1%	6,7%	3,3%	19,0%	18,1%	15,9%	14,8%	69,1%	57,4%	65,6%	73,6%
Rumia m.	3,9%	8,0%	6,2%	2,6%	13,9%	11,7%	12,4%	15,6%	64,9%	58,4%	62,4%	67,0%
Ryjewo	17,0%	23,2%	21,0%	7,6%	12,1%	11,7%	10,7%	10,1%	53,5%	49,9%	50,7%	64,3%
Rzeczenica	27,8%	25,9%	20,9%	11,9%	18,7%	13,1%	19,2%	19,2%	59,1%	50,2%	47,3%	55,4%
Sadlinki	15,6%	19,2%	14,0%	5,7%	7,4%	6,3%	4,2%	5,0%	54,6%	52,0%	55,0%	60,8%
Sierakowice	10,1%	12,0%	10,9%	3,6%	12,1%	12,2%	13,1%	15,7%	61,0%	51,0%	60,7%	68,5%
Skarszewy	12,7%	17,8%	17,1%	7,0%	17,8%	15,2%	16,5%	21,4%	58,3%	47,7%	56,2%	68,8%
Skórcz	14,0%	18,3%	18,4%	9,4%	6,3%	6,1%	8,3%	7,0%	49,4%	47,8%	56,9%	62,6%
Skórcz m.	14,5%	18,0%	18,2%	7,5%	39,7%	32,1%	29,9%	41,4%	60,3%	53,7%	54,6%	66,1%
Słupsk	14,1%	19,0%	17,1%	6,0%	20,9%	23,0%	30,7%	32,8%	58,4%	51,0%	55,2%	63,5%
Słupsk m.	11,5%	16,9%	13,4%	4,3%	39,6%	31,6%	30,7%	34,3%	55,5%	50,5%	52,9%	60,0%
Smętowo Graniczne	13,0%	17,0%	15,3%	8,6%	11,0%	9,6%	8,8%	8,8%	55,1%	47,0%	56,3%	64,7%
Smołdzino	27,0%	25,9%	20,2%	6,5%	15,9%	12,5%	11,2%	11,4%	57,1%	48,8%	57,0%	69,2%
Somonino	10,0%	13,5%	12,2%	4,3%	11,5%	10,1%	11,5%	15,6%	62,8%	54,7%	57,9%	63,7%
Sopot m.	3,0%	6,3%	5,0%	1,4%	30,7%	29,1%	29,1%	34,0%	59,5%	50,4%	54,3%	55,8%
Stara Kiszewa	14,8%	16,5%	15,6%	7,1%	8,1%	6,6%	5,6%	7,1%	56,4%	46,9%	52,6%	66,2%
Stare Pole	22,0%	24,1%	20,5%	10,3%	12,0%	12,7%	12,4%	8,8%	53,0%	54,4%	61,6%	67,6%
Starogard Gdański	10,8%	14,1%	15,1%	6,1%	27,1%	19,5%	16,8%	21,2%	55,0%	49,8%	56,1%	65,4%
Starogard Gdański m.	11,3%	15,5%	16,1%	6,7%	40,1%	30,7%	28,0%	32,6%	52,1%	47,9%	53,5%	62,3%
Stary Dzierzgoń	25,1%	25,3%	21,6%	7,7%	6,7%	6,0%	5,4%	6,6%	54,3%	51,9%	56,0%	75,1%
Stary Targ	25,4%	28,7%	24,0%	9,0%	12,0%	9,9%	8,0%	8,7%	57,3%	52,1%	55,2%	69,2%
Stegna	20,4%	28,9%	21,6%	10,5%	11,9%	13,2%	8,3%	10,3%	54,4%	50,3%	56,0%	63,2%
Stężyca	10,3%	12,7%	11,2%	3,3%	9,4%	9,6%	10,7%	14,6%	59,7%	52,6%	55,2%	62,4%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym				Wskaźnik zatrudnienia ogółem				Odsetek bezrobotnych kobiet			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Studzienice	20,1%	24,2%	21,2%	9,0%	19,7%	19,4%	14,9%	15,6%	64,2%	60,0%	61,7%	68,0%
Subkowy	15,8%	17,7%	16,2%	6,2%	10,7%	6,7%	7,8%	8,9%	64,9%	54,3%	55,5%	65,0%
Suchy Dąb	4,2%	13,0%	9,9%	2,1%	7,6%	8,0%	10,7%	6,3%	58,0%	47,1%	57,8%	61,8%
Sulęczyno	10,2%	13,6%	12,1%	4,2%	8,6%	6,6%	5,8%	8,0%	62,4%	49,3%	56,4%	58,4%
Szemud	3,9%	8,1%	5,3%	2,2%	12,9%	12,7%	12,5%	13,5%	65,4%	51,1%	55,6%	75,7%
Sztum	17,5%	21,4%	16,8%	6,8%	27,6%	22,2%	21,3%	24,2%	55,7%	51,6%	56,9%	64,0%
Sztutowo	20,5%	28,7%	23,7%	10,9%	14,8%	11,5%	10,4%	11,9%	54,3%	50,6%	53,8%	58,7%
Tczew	14,3%	15,5%	13,8%	5,1%	13,8%	9,1%	15,3%	31,9%	57,9%	51,5%	54,4%	64,5%
Tczew m.	11,3%	12,3%	10,4%	4,6%	27,1%	25,9%	28,3%	33,3%	61,5%	54,4%	60,3%	56,9%
Trąbki Wielkie	6,0%	14,7%	9,8%	1,9%	10,9%	9,3%	8,1%	9,7%	62,5%	49,3%	58,3%	70,6%
Trzebielino	28,8%	33,6%	28,8%	16,4%	16,9%	11,9%	12,1%	15,2%	62,1%	54,6%	57,1%	61,3%
Tuchomie	25,0%	25,6%	21,5%	9,8%	10,0%	11,0%	10,5%	12,2%	61,3%	55,7%	60,5%	66,8%
Ustka	17,0%	20,5%	15,2%	8,0%	23,4%	16,3%	26,2%	27,7%	56,9%	47,1%	48,7%	59,3%
Ustka m.	12,4%	16,2%	11,6%	6,5%	29,6%	18,1%	18,8%	23,2%	60,2%	54,5%	59,0%	55,8%
Wejherowo	6,0%	11,6%	8,2%	3,6%	22,1%	21,5%	21,8%	23,7%	65,6%	51,4%	62,5%	63,3%
Wejherowo m.	6,7%	11,2%	8,1%	4,1%	25,5%	22,7%	21,9%	24,1%	62,5%	53,2%	61,2%	68,9%
Wicko	18,4%	27,2%	20,8%	12,3%	19,0%	18,6%	17,9%	15,8%	55,8%	48,7%	49,4%	64,5%
Władysławowo m.	4,9%	9,7%	11,4%	4,9%	32,0%	25,9%	20,6%	19,9%	54,5%	45,6%	49,4%	61,6%
Zblewo	12,3%	16,7%	18,5%	7,6%	12,1%	10,4%	10,3%	13,0%	56,4%	50,5%	55,7%	72,3%
Żukowo	5,7%	9,5%	7,9%	2,4%	27,8%	23,8%	22,6%	25,9%	61,8%	51,8%	58,1%	65,4%

Tabela nr 9. *Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Rynek pracy”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Bobowo	5,5	7,7	14,7	17,1	19,9	21,2	21,3	0,4	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	15,6%	13,6%	16,6%	23,3%	0,0	0,0
Borzytuchom	7,1	7,9	5,1	17,5	19,6	21,1	21,0	0,0	0,3	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	14,1%	15,3%	17,3%	18,7%	0,0	0,0
Brusy	4,0	5,4	12,8	18,3	20,5	21,8	22,0	0,2	0,1	0,00%	0,00%	0,01%	0,04%	21,1%	18,4%	17,3%	17,6%	62,8	56,5
Bytów	4,3	5,0	10,0	16,9	19,3	20,4	21,1	0,3	0,5	0,11%	0,12%	0,18%	0,18%	36,8%	38,2%	38,5%	39,2%	174,4	195,6
Cedry Wielkie	6,5	7,2	14,4	16,0	19,8	20,6	21,2	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,03%	0,05%	11,5%	8,1%	7,4%	9,2%	0,0	0,0
Cewice	4,6	5,9	14,5	16,0	17,7	20,6	21,7	0,1	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,05%	6,1%	5,5%	6,8%	5,9%	0,0	0,0
Chmielno	5,7	9,3	12,3	17,9	22,7	25,1	24,9	0,2	0,1	0,00%	0,00%	0,32%	0,32%	7,6%	8,6%	8,5%	9,5%	0,0	0,0
Choczewo	4,6	6,1	7,9	17,5	18,6	20,7	21,2	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	9,6%	7,3%	8,8%	11,7%	0,0	0,0
Chojnice	6,6	8,4	13,6	17,3	20,0	22,0	22,7	0,4	0,4	0,00%	0,00%	0,23%	0,24%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Chojnice m.	2,5	3,1	6,3	17,9	19,4	20,6	21,1	0,3	0,4	2,29%	3,00%	3,42%	3,90%	35,9%	33,8%	35,2%	39,7%	206,0	214,7
Czarna Dąbrówka	5,6	6,8	13,7	16,4	18,7	21,6	22,5	0,4	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Czarna Woda m.	2,8	2,9	5,4	17,1	20,8	23,4	23,8	0,6	0,6	0,08%	0,15%	0,13%	0,13%	27,1%	27,0%	26,9%	32,3%	97,6	96,6
Czarne	4,5	5,8	8,9	17,0	18,4	19,8	20,1	0,2	0,4	0,03%	0,02%	0,06%	0,06%	22,7%	24,3%	21,4%	27,4%	6,0	52,7
Czersk	3,4	4,0	8,8	18,3	20,4	22,1	22,6	0,2	0,3	0,01%	0,01%	0,02%	0,02%	20,4%	18,8%	19,1%	21,3%	109,8	107,3
Człuchów	5,1	7,7	12,8	16,8	18,5	20,0	20,6	0,1	0,2	0,00%	0,00%	0,10%	0,10%	8,9%	9,3%	11,7%	12,1%	0,0	0,0
Człuchów m.	4,0	3,8	7,8	18,5	21,0	22,2	23,2	0,3	0,7	18,84%	18,59%	18,66%	19,84%	43,3%	33,6%	34,4%	34,0%	268,0	261,4
Damnica	10,8	10,6	16,2	16,1	19,2	19,9	19,9	0,5	0,3	0,00%	0,00%	0,43%	0,43%	8,5%	8,8%	6,2%	10,2%	0,0	0,0
Debrzno	2,5	3,0	8,9	18,2	19,9	20,8	20,9	0,2	0,2	0,12%	0,12%	0,20%	0,19%	20,0%	18,1%	15,7%	16,0%	0,0	0,0
Dębnica Kaszubska	8,7	10,5	13,8	16,8	19,2	20,4	20,9	0,4	0,3	0,00%	0,00%	0,08%	0,08%	10,3%	10,1%	20,9%	23,5%	0,0	0,0
Dziemiany	4,1	5,1	14,6	18,8	22,4	26,4	27,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	12,0%	16,7%	5,6%	18,3%	0,0	0,0
Dzierzgoń	2,4	4,7	6,2	16,5	18,1	19,0	19,8	0,1	0,2	0,03%	0,04%	0,06%	0,06%	20,6%	22,7%	21,5%	23,6%	95,1	81,1
Gardeja	4,6	6,8	12,5	15,3	16,1	17,1	17,5	0,4	0,4	0,00%	0,00%	0,00%	0,09%	8,6%	8,1%	7,9%	10,6%	0,0	0,0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Gdańsk m.	4,2	5,3	9,7	17,8	19,6	21,8	23,5	0,2	0,3	1,98%	2,05%	2,90%	3,51%	27,4%	28,7%	31,6%	32,5%	127,7	126,2
Gdynia m.	3,9	4,5	7,3	19,0	20,8	23,4	25,1	0,1	0,2	2,03%	2,16%	3,28%	2,89%	30,7%	29,8%	31,1%	33,8%	131,3	131,2
Główczyce	4,8	7,0	18,2	17,0	17,6	18,9	19,0	0,3	0,2	0,00%	0,00%	0,07%	0,08%	14,0%	11,8%	10,1%	14,7%	0,0	0,0
Gniew	3,6	5,4	9,3	16,7	18,4	19,5	19,9	0,2	0,3	0,05%	0,06%	0,17%	0,16%	19,1%	18,8%	13,6%	15,1%	43,7	44,8
Gniewino	3,5	3,8	7,9	12,9	16,1	17,1	17,7	0,3	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	6,3%	7,1%	7,1%	7,2%	2,4	0,0
Hel m.	5,7	3,1	10,6	15,6	18,4	21,9	24,1	0,3	0,3	0,08%	0,43%	0,22%	0,22%	41,9%	39,4%	31,4%	32,4%	43,7	57,1
Jastarnia m.	5,0	5,8	6,7	22,2	27,7	35,7	40,8	0,2	0,5	1,00%	1,04%	0,64%	0,63%	12,6%	8,4%	8,1%	10,8%	0,0	0,0
Kaliska	3,9	5,2	5,9	17,4	21,0	23,4	24,1	0,2	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	19,0%	22,5%	21,6%	24,6%	0,0	0,0
Karsin	6,0	7,3	13,5	18,6	22,0	25,7	26,6	0,5	0,5	0,00%	0,00%	0,03%	0,03%	16,0%	14,5%	20,4%	21,9%	0,0	0,0
Kartuzy	3,6	5,2	9,7	17,1	21,6	23,1	23,2	0,1	0,1	0,13%	0,14%	0,12%	0,12%	13,2%	13,6%	15,7%	18,4%	183,3	188,8
Kępice	6,0	7,0	12,9	16,7	18,4	19,2	19,7	0,0	0,0	0,01%	0,01%	0,01%	0,01%	11,6%	8,3%	0,0%	0,0%	52,6	48,7
Kobylnica	5,8	7,9	10,6	18,8	21,2	23,5	24,1	0,3	0,4	0,00%	0,00%	0,07%	0,08%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Koczała	5,7	6,5	9,7	19,9	20,8	22,8	23,6	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,01%	0,01%	24,1%	25,1%	21,0%	28,1%	0,0	0,0
Kolbudy	4,3	3,6	9,4	16,3	22,4	28,9	30,1	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,11%	0,13%	20,8%	15,8%	24,8%	24,0%	5,2	8,0
Kołczygłowy	5,7	6,6	10,3	17,1	19,9	20,9	20,9	0,0	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	18,6%	17,6%	18,7%	13,4%	0,0	0,0
Konarzyny	7,7	9,6	18,2	19,8	21,0	21,4	21,8	0,0	0,5	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	23,1%	26,9%	19,1%	0,0%	0,0	0,0
Kosakowo	8,1	11,3	16,0	15,4	28,8	31,9	33,0	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,07%	0,0%	0,0%	0,0%	8,0%	0,0	0,0
Kościerzyna	6,3	6,5	8,9	14,9	20,0	23,1	24,2	0,3	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	6,9%	3,4%	8,8%	9,9%	0,0	74,6
Kościerzyna m.	3,5	4,0	6,2	16,1	19,1	20,7	21,8	0,3	0,4	2,26%	2,05%	2,61%	2,60%	35,9%	27,5%	36,9%	42,9%	296,9	252,3
Krokowa	6,2	7,0	11,2	15,0	20,3	23,3	24,1	0,1	0,2	0,00%	0,00%	0,04%	0,04%	2,5%	2,7%	2,6%	6,0%	62,9	75,0
Krynica Morska m.	8,8	9,7	25,4	16,8	32,7	50,0	61,0	0,0	0,7	0,10%	0,10%	0,12%	0,11%	18,4%	29,8%	36,7%	37,3%	0,0	0,0
Kwidzyn	8,5	10,8	14,0	17,1	19,5	20,5	21,4	0,1	0,3	0,00%	0,00%	0,11%	0,11%	17,8%	19,6%	19,0%	22,0%	0,0	0,0
Kwidzyn m.	3,8	4,8	9,3	18,1	19,3	20,3	20,9	0,3	0,4	1,67%	1,72%	6,15%	7,12%	46,4%	47,9%	50,0%	59,7%	192,2	199,9
Lębork m.	4,0	5,0	11,7	17,2	19,3	20,4	21,3	0,6	0,5	3,75%	3,68%	3,04%	3,03%	25,7%	25,3%	33,0%	35,2%	238,5	248,3

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Lichnowy	7,7	8,0	10,0	16,4	17,7	18,2	18,6	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Linia	4,4	6,2	10,2	15,9	19,4	22,1	22,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	16,3	16,3
Liniewo	7,3	11,0	13,3	17,4	19,5	20,9	21,8	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,08%	0,08%	13,9%	4,9%	21,3%	21,0%	0,0	0,0
Lipnica	5,4	7,3	17,0	19,9	23,2	26,1	26,5	0,0	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	22,7%	20,8%	30,4%	33,9%	0,0	0,0
Lipusz	5,0	8,7	12,8	17,1	20,8	22,8	23,9	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	17,6%	17,7%	19,3%	22,7%	0,0	0,0
Lubichowo	5,3	7,5	17,6	19,6	21,8	26,4	27,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	23,8%	21,2%	23,2%	25,5%	0,0	0,0
Luzino	2,9	3,7	6,2	14,6	19,3	21,4	20,9	0,2	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,7%	2,8%	3,6%	4,1%	0,0	0,0
Łeba m.	5,0	6,4	15,4	25,5	32,9	37,2	41,5	0,8	1,3	0,18%	0,18%	0,19%	0,24%	52,7%	43,1%	44,8%	43,9%	26,9	39,5
Łęczyce	5,0	5,6	11,0	15,1	18,5	19,1	19,1	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	16,1%	18,7%	13,0%	19,4%	0,0	0,0
Malbork	7,7	10,4	21,9	18,2	20,4	22,3	23,1	0,2	0,0	0,00%	0,00%	0,28%	0,28%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Malbork m.	3,1	5,4	11,1	17,6	19,4	20,8	22,1	0,2	0,4	5,97%	5,53%	8,34%	8,19%	39,1%	41,2%	39,0%	45,6%	172,1	188,4
Miastko	5,0	7,2	12,8	17,3	19,0	20,0	20,7	0,3	0,7	0,01%	0,01%	0,08%	0,09%	17,4%	21,2%	21,7%	18,0%	150,5	143,0
Mikołajki Pomorskie	8,8	10,4	14,0	17,6	19,7	20,6	20,8	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,03%	18,1%	18,0%	19,9%	26,8%	25,4	13,5
Miłoradz	9,3	9,9	16,4	17,5	19,6	20,6	21,3	0,0	0,9	0,00%	0,00%	0,01%	0,01%	13,7%	13,8%	13,4%	18,5%	0,0	0,0
Morzeszczyn	4,4	4,5	10,4	16,6	19,0	20,3	20,7	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Nowa Karczma	6,6	7,8	10,1	16,0	19,0	20,7	21,4	0,2	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	4,5%	3,4%	3,3%	3,7%	35,4	30,3
Nowa Wieś Lęborska	6,2	7,9	15,3	16,8	19,3	20,5	21,2	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,19%	0,19%	15,4%	12,8%	20,4%	20,7%	0,0	0,0
Nowy Dwór Gdański	3,9	6,5	10,5	17,6	19,2	20,2	20,8	0,1	0,5	0,09%	0,12%	0,12%	0,16%	25,8%	13,0%	26,6%	28,6%	120,3	115,9
Nowy Staw	4,7	6,5	9,3	18,0	19,3	20,0	20,5	0,1	0,1	0,02%	0,03%	0,08%	0,08%	24,0%	20,5%	25,4%	24,9%	76,6	74,9
Osieczna	6,7	6,6	12,8	18,6	20,1	23,4	23,9	0,4	0,4	0,00%	0,00%	0,00%	0,03%	26,9%	24,3%	27,3%	30,0%	0,0	0,0
Osiek	6,0	6,4	13,3	21,1	23,3	31,9	32,6	0,4	0,4	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Ostaszewo	7,9	11,8	12,0	19,5	21,5	23,2	23,7	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	11,9%	13,2%	13,0%	23,9%	0,0	0,0
Parchowo	6,4	9,4	23,2	17,0	19,1	20,7	21,9	0,0	0,3	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	17,0%	12,8%	15,2%	27,7%	0,0	0,0
Pelplin	4,0	6,8	9,1	15,2	16,7	17,9	18,4	0,1	0,2	0,02%	0,02%	0,06%	0,05%	21,8%	21,7%	25,6%	27,1%	50,3	58,0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Potęgowo	4,8	7,7	14,0	16,6	18,1	19,2	19,6	0,3	0,4	0,00%	0,00%	0,01%	0,12%	3,0%	8,0%	20,3%	20,6%	0,0	0,0
Prabuty	7,3	9,2	10,9	17,0	19,0	19,7	20,0	0,1	0,2	0,22%	0,22%	0,23%	0,23%	25,0%	22,1%	21,9%	22,8%	57,4	49,4
Pruszcz Gdański	5,5	7,5	12,8	14,8	24,5	27,8	30,2	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,09%	0,23%	4,8%	4,6%	6,1%	14,0%	67,9	57,6
Pruszcz Gdański m.	3,0	3,7	6,7	17,4	20,4	23,6	26,0	0,3	0,5	1,83%	1,66%	1,76%	2,49%	34,7%	33,3%	37,1%	31,7%	98,4	98,7
Przechlewo	4,8	7,2	11,1	18,1	19,6	21,0	21,4	0,2	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	26,1%	20,8%	23,0%	23,4%	0,0	0,0
Przodkowo	6,5	8,4	9,7	15,5	20,2	21,9	21,9	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,03%	0,03%	8,2%	3,5%	4,4%	9,2%	95,9	123,7
Przywidz	6,6	8,8	13,2	15,5	19,7	21,6	22,4	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,02%	0,03%	11,6%	1,9%	3,7%	0,0%	0,0	0,0
Pszczółki	2,1	4,9	8,9	17,7	21,1	22,7	23,6	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,06%	14,8%	16,6%	15,3%	15,1%	0,0	0,0
Puck	3,2	5,6	10,5	15,7	20,9	21,5	21,6	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	2,7%	3,1%	4,1%	4,3%	41,8	42,3
Puck m.	4,7	5,2	5,4	17,2	19,8	21,9	23,7	0,4	0,7	3,96%	4,27%	3,67%	3,82%	27,9%	28,7%	37,0%	31,0%	321,8	323,6
Reda m.	4,1	5,2	7,6	18,5	21,1	22,5	24,1	0,1	0,2	0,48%	0,48%	1,63%	1,67%	14,0%	14,4%	17,0%	24,3%	74,2	63,6
Rumia m.	2,7	3,4	6,1	18,4	22,1	24,3	25,7	0,0	0,0	0,92%	1,54%	2,85%	2,83%	17,0%	17,8%	19,2%	29,3%	84,0	81,5
Ryjewo	4,4	4,1	5,3	18,7	19,7	20,8	21,3	0,0	0,2	0,00%	0,00%	0,03%	0,04%	10,6%	11,2%	20,8%	21,4%	0,0	0,0
Rzeczenica	6,1	6,9	22,1	19,6	21,3	23,1	23,5	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	32,8%	34,0%	28,3%	32,6%	0,0	0,0
Sadlinki	6,6	7,8	13,6	17,7	19,3	20,2	20,7	0,0	0,2	0,00%	0,00%	0,31%	0,31%	4,8%	3,2%	0,0%	9,5%	0,0	0,0
Sierakowice	4,1	4,9	11,8	16,4	20,4	21,4	20,9	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,02%	0,03%	10,3%	5,5%	6,7%	8,6%	46,1	48,4
Skarszewy	4,8	5,8	10,1	16,5	19,1	20,7	21,2	0,1	0,2	0,03%	0,03%	0,05%	0,05%	15,3%	16,9%	15,9%	19,0%	69,4	71,0
Skórcz	6,7	7,6	13,1	18,6	21,2	22,2	22,8	0,0	0,0	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	9,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Skórcz m.	4,7	4,8	9,4	17,5	20,6	22,1	22,6	0,3	0,6	1,01%	0,90%	1,53%	1,55%	24,3%	28,5%	30,2%	32,1%	177,1	154,4
Słupsk	6,5	9,2	16,3	16,1	19,4	22,0	23,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	11,5%	9,3%	13,8%	10,9%	0,0	0,0
Słupsk m.	4,5	5,3	9,9	17,8	19,6	21,1	21,9	0,3	0,4	2,40%	2,48%	3,00%	2,67%	43,4%	44,3%	48,1%	49,3%	182,6	200,9
Smętowo Graniczne	6,6	6,9	13,9	18,2	20,7	22,2	22,5	0,2	0,4	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	15,4%	15,4%	12,8%	16,5%	72,5	64,8
Smołdzino	4,9	5,6	8,4	19,1	21,2	23,5	24,6	0,6	0,6	0,00%	0,00%	0,01%	0,00%	15,0%	17,7%	19,1%	28,0%	0,0	0,0
Somonino	5,2	8,8	16,6	14,5	19,4	21,6	21,4	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	8,4%	7,2%	10,4%	14,1%	69,5	73,4

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Sopot m.	4,2	8,6	13,6	22,6	23,8	27,4	29,2	0,5	0,7	4,19%	5,23%	5,97%	6,68%	39,7%	42,1%	48,7%	51,3%	153,8	190,2
Stara Kiszewa	4,4	4,8	9,1	18,8	20,5	24,2	24,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,01%	0,02%	8,5%	7,3%	11,3%	11,5%	52,8	45,6
Stare Pole	4,7	7,1	7,1	17,1	19,4	20,2	20,5	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	25,9%	29,1%	34,2%	37,2%	0,0	0,0
Starogard Gdański	5,5	7,4	16,6	16,2	21,1	24,4	25,5	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,02%	7,5%	3,9%	5,7%	7,0%	91,8	75,0
Starogard Gdański m.	2,9	4,4	9,1	16,8	19,0	20,9	21,5	0,2	0,3	1,87%	1,88%	2,15%	2,11%	29,2%	28,3%	29,2%	30,6%	164,1	166,7
Stary Dzierzgoń	4,8	5,6	16,7	18,0	18,8	21,0	21,0	0,5	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	11,2%	13,9%	15,0%	16,9%	0,0	0,0
Stary Targ	3,0	5,3	10,5	16,6	17,4	18,0	18,5	0,3	0,6	0,00%	0,00%	0,09%	0,09%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Stegna	6,4	7,7	11,9	20,2	22,8	26,3	29,0	0,0	0,2	0,00%	0,00%	0,02%	0,03%	23,4%	23,0%	29,7%	25,2%	0,0	0,0
Stężyca	4,3	5,5	16,5	16,2	21,6	23,5	23,2	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	6,3%	6,1%	13,2%	24,3%	0,0	0,0
Studzienice	5,1	12,0	21,2	18,6	22,2	24,8	25,6	0,3	0,0	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	22,7%	9,1%	13,3%	1,7%	0,0	0,0
Subkowy	4,2	6,2	11,1	16,9	20,2	21,9	22,2	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,10%	15,7%	17,4%	17,8%	19,3%	0,0	0,0
Suchy Dąb	4,2	7,9	16,5	15,9	19,6	21,0	21,1	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Sulęczyno	5,1	7,6	13,6	18,0	20,5	22,1	21,9	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,08%	0,08%	20,4%	22,4%	25,9%	23,3%	0,0	0,0
Szemud	6,2	6,8	12,6	15,6	20,9	25,3	25,6	0,2	0,4	0,00%	0,00%	0,02%	0,02%	0,0%	2,8%	12,8%	5,5%	0,0	0,0
Sztum	4,5	6,0	11,7	18,1	19,4	20,9	21,6	0,2	0,4	0,10%	0,10%	0,14%	0,14%	35,9%	34,0%	36,8%	36,7%	143,0	144,7
Sztutowo	5,7	5,0	14,1	23,0	26,3	32,4	35,3	0,0	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	31,2%	29,4%	39,5%	41,6%	0,0	0,0
Tczew	6,5	8,0	21,0	16,6	20,7	23,3	24,2	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,16%	0,60%	5,8%	4,4%	3,0%	6,0%	46,3	47,4
Tczew m.	2,8	3,7	7,3	16,3	17,9	19,5	20,4	0,2	0,3	6,80%	7,12%	7,43%	7,04%	29,8%	23,4%	24,8%	27,3%	159,3	156,1
Trąbki Wielkie	5,2	6,2	11,5	14,3	18,7	20,2	21,2	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,04%	0,10%	5,0%	4,5%	5,8%	11,1%	0,0	1,4
Trzebielino	6,9	9,9	19,4	17,8	19,5	20,4	20,5	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,04%	0,04%	7,3%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Tuchomie	9,4	10,2	17,6	17,1	19,4	20,9	21,2	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,03%	0,0%	17,5%	7,7%	27,6%	0,0	0,0
Ustka	7,3	10,3	27,9	18,4	22,3	24,6	26,0	0,4	0,3	0,00%	0,00%	0,12%	0,13%	8,7%	7,7%	0,0%	0,0%	0,0	0,0
Ustka m.	2,6	3,2	10,0	17,6	21,4	25,0	26,1	0,2	0,2	5,54%	5,44%	5,83%	5,91%	42,7%	40,9%	47,0%	47,2%	136,0	96,5
Wejherowo	4,0	4,9	6,1	14,4	21,5	23,7	23,4	0,1	0,1	0,00%	0,00%	0,00%	0,01%	3,8%	3,2%	3,1%	4,6%	0,0	0,0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Liczba zakładów opieki zdrowotnej na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich	
	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008
Wejherowo m.	3,1	3,7	7,3	16,0	18,1	20,1	21,1	0,4	0,5	1,49%	2,51%	3,13%	3,15%	20,7%	16,0%	16,6%	19,4%	196,4	220,3
Wicko	6,1	7,4	20,7	16,3	20,7	23,4	23,8	0,2	0,2	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	21,6%	20,9%	24,2%	25,8%	0,0	0,0
Władysławowo m.	5,4	6,6	9,6	24,0	30,6	40,5	44,3	0,3	0,3	0,90%	1,70%	5,49%	5,38%	7,5%	10,0%	8,6%	8,3%	38,6	53,4
Zblewo	4,2	6,5	15,1	17,4	20,3	22,4	22,8	0,3	0,3	0,00%	0,00%	0,00%	0,04%	16,8%	10,8%	12,2%	13,9%	0,0	0,0
Żukowo	5,1	5,9	9,3	16,3	22,6	28,1	28,0	0,2	0,2	0,01%	0,01%	0,03%	0,03%	6,6%	6,4%	10,9%	17,9%	46,5	43,2

***Tabela nr 10**. Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Warunki życia”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział pracujących w sektorze prywatnym		Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych				Poziom przedsiębiorczości			
	1999	2002	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Bobowo	42,4%	13,2%	61,7%	62,5%	62,7%	59,9%	68,6	85,9	89,6	89,5
Borzytuchom	36,6%	46,9%	43,8%	43,0%	41,6%	36,2%	61,2	78,1	81,3	91,7
Brusy	37,6%	52,7%	49,1%	50,3%	47,8%	42,7%	82,4	102,3	113,9	138,6
Bytów	59,3%	56,7%	62,8%	64,6%	63,8%	61,8%	134,0	140,9	138,0	138,2
Cedry Wielkie	62,4%	53,9%	60,0%	61,8%	58,8%	55,2%	89,4	106,5	101,7	101,1
Cewice	47,3%	27,1%	52,9%	57,3%	55,3%	51,3%	92,4	103,2	106,3	106,0
Chmielno	66,3%	55,6%	52,7%	50,6%	50,2%	45,3%	82,1	99,4	114,6	127,1
Choczewo	41,1%	39,4%	62,8%	64,2%	57,7%	54,5%	73,5	90,4	100,7	111,8
Chojnice	58,1%	54,4%	57,2%	59,3%	63,1%	57,9%	71,7	83,9	78,9	92,0
Chojnice m.	52,7%	59,3%	67,5%	69,5%	68,7%	66,6%	127,8	144,6	134,6	144,0
Czarna Dąbrówka	49,4%	29,7%	48,6%	52,3%	53,7%	47,4%	77,0	98,4	91,6	99,3
Czarna Woda m.	8,6%	10,0%	68,0%	59,9%	64,5%	52,9%	83,4	98,3	103,3	114,0
Czarne	32,9%	22,8%	65,2%	71,3%	71,2%	67,1%	68,8	95,9	96,0	102,7
Czersk	70,6%	67,0%	62,1%	62,0%	62,7%	59,3%	109,8	125,7	127,8	131,6
Człuchów	54,7%	74,7%	59,7%	54,3%	57,0%	51,5%	69,3	77,8	79,4	88,6
Człuchów m.	52,2%	57,0%	68,2%	71,2%	70,4%	69,2%	167,1	198,8	219,9	251,8
Damnica	55,0%	58,4%	52,8%	58,7%	59,1%	56,4%	66,0	82,5	68,7	68,1
Debrzno	44,3%	51,6%	66,5%	67,7%	70,1%	64,3%	79,9	104,1	100,8	112,0
Dębnica Kaszubska	54,3%	48,6%	49,1%	55,5%	59,1%	57,4%	92,7	103,9	105,9	109,7
Dziemiany	66,6%	72,2%	50,6%	51,2%	48,6%	46,7%	82,8	94,8	84,7	100,5
Dzierzgoń	63,3%	61,4%	61,7%	62,4%	62,2%	55,1%	97,7	123,0	125,2	138,4
Gardeja	31,7%	26,6%	63,4%	59,5%	61,4%	58,5%	70,9	83,8	85,7	88,0
Gdańsk m.	53,3%	55,1%	69,6%	70,3%	70,4%	70,4%	170,6	191,4	193,8	202,5
Gdynia m.	47,5%	61,0%	71,5%	71,8%	72,0%	70,7%	155,9	178,7	188,4	203,8

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział pracujących w sektorze prywatnym		Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych				Poziom przedsiębiorczości			
	1999	2002	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Główczyce	38,9%	30,4%	52,4%	57,6%	58,6%	50,5%	67,2	80,8	80,9	85,4
Gniew	58,8%	62,8%	63,3%	61,2%	63,2%	61,8%	87,8	99,6	110,2	122,3
Gniewino	63,0%	58,5%	49,3%	51,5%	54,0%	51,3%	80,7	87,9	96,0	97,6
Hel m.	49,8%	33,3%	79,5%	80,9%	82,6%	81,3%	136,7	164,1	186,5	208,5
Jastarnia m.	52,6%	47,7%	86,0%	85,7%	85,6%	81,7%	475,2	398,1	392,0	309,5
Kaliska	58,8%	48,4%	57,2%	63,6%	60,1%	56,1%	96,9	102,7	108,4	118,6
Karsin	63,6%	62,2%	58,4%	54,8%	56,8%	48,9%	77,5	88,1	78,4	89,4
Kartuzy	43,4%	47,1%	57,9%	58,0%	58,3%	55,0%	121,1	134,6	134,9	147,3
Kępice	56,8%	58,5%	49,1%	53,5%	54,6%	53,4%	102,4	115,5	113,6	123,0
Kobylnica	72,6%	85,7%	58,3%	62,6%	64,1%	62,3%	171,0	161,5	159,6	159,9
Koczała	58,8%	65,8%	43,3%	46,9%	48,9%	48,2%	84,2	114,1	102,7	97,9
Kolbudy	69,8%	69,4%	59,5%	61,6%	62,0%	59,9%	114,3	136,4	142,2	157,1
Kołczygłowy	73,2%	73,3%	41,3%	40,1%	43,5%	44,4%	96,7	115,2	98,3	96,7
Konarzyny	38,5%	57,1%	39,8%	38,2%	41,6%	48,2%	87,4	91,3	79,2	87,0
Kosakowo	59,4%	50,5%	57,4%	65,7%	64,3%	65,2%	134,4	153,4	170,1	190,4
Kościerzyna	83,8%	85,1%	57,8%	51,2%	51,8%	48,1%	74,6	92,3	93,9	106,9
Kościerzyna m.	47,7%	47,4%	65,0%	62,6%	64,8%	61,2%	120,4	132,7	136,8	150,2
Krokowa	52,5%	66,2%	67,2%	61,6%	62,9%	56,2%	117,8	123,8	119,8	116,5
Krynica Morska m.	55,9%	62,2%	86,3%	81,8%	82,9%	83,5%	643,4	458,3	476,8	537,8
Kwidzyn	67,2%	77,7%	62,7%	68,5%	69,3%	66,1%	93,0	111,1	112,3	119,7
Kwidzyn m.	72,9%	74,7%	72,6%	72,8%	72,8%	72,4%	165,3	169,0	165,8	180,6
Lębork m.	55,2%	46,4%	68,5%	71,6%	71,0%	68,9%	157,0	205,5	203,6	207,2
Lichnowy	50,0%	57,2%	44,8%	45,1%	47,1%	49,0%	81,2	84,9	79,2	83,9
Linia	20,4%	32,7%	41,5%	41,3%	41,4%	37,4%	65,2	77,7	69,0	86,2
Liniewo	27,2%	47,4%	47,3%	47,9%	49,8%	47,7%	64,7	77,7	78,8	91,8
Lipnica	40,7%	38,9%	36,0%	36,6%	39,5%	38,8%	90,5	110,4	99,3	106,7

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział pracujących w sektorze prywatnym		Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych				Poziom przedsiębiorczości			
	1999	2002	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Lipusz	32,7%	45,5%	55,2%	49,1%	51,8%	50,7%	85,6	87,0	84,3	100,8
Lubichowo	38,7%	25,5%	57,4%	56,5%	62,3%	55,8%	77,7	92,4	97,7	100,7
Luzino	55,5%	56,7%	48,9%	50,9%	51,0%	46,6%	88,9	95,0	98,3	110,9
Łeba m.	73,5%	73,5%	88,4%	86,9%	88,1%	88,0%	532,5	490,1	547,5	582,7
Łęczyce	51,6%	65,1%	46,8%	47,7%	47,3%	42,8%	86,9	90,1	93,1	105,2
Malbork	47,1%	63,1%	60,6%	62,9%	64,9%	63,4%	83,0	110,7	107,5	123,2
Malbork m.	44,5%	44,8%	69,3%	69,8%	70,4%	69,2%	148,3	165,1	162,1	168,9
Miastko	52,7%	49,9%	54,5%	57,3%	60,9%	58,5%	121,9	137,0	131,2	135,9
Mikołajki Pomorskie	28,3%	23,3%	61,7%	60,4%	63,1%	55,7%	73,6	70,0	71,3	77,7
Miłoradz	58,0%	52,4%	58,8%	58,9%	58,0%	54,0%	79,7	88,6	96,3	93,6
Morzeszczyn	45,5%	53,7%	40,2%	46,2%	47,9%	42,1%	62,9	70,1	70,3	78,5
Nowa Karczma	46,6%	22,9%	52,1%	45,7%	46,1%	43,3%	56,8	70,3	78,0	86,0
Nowa Wieś Lęborska	61,2%	56,9%	50,5%	59,0%	60,2%	54,9%	99,9	126,6	115,8	119,5
Nowy Dwór Gdański	45,2%	50,3%	69,2%	70,3%	70,7%	66,5%	120,0	134,5	133,1	139,5
Nowy Staw	33,2%	26,6%	57,7%	70,2%	73,3%	69,2%	73,0	102,3	99,6	108,3
Osieczna	54,0%	69,3%	46,2%	43,5%	43,1%	40,5%	69,5	79,6	84,3	87,0
Osiek	50,6%	10,2%	41,3%	43,9%	44,0%	42,5%	92,7	97,2	124,9	131,8
Ostaszewo	51,6%	54,6%	47,6%	46,2%	41,6%	39,7%	80,6	101,3	100,7	112,4
Parchowo	23,0%	13,8%	41,4%	42,7%	45,0%	35,1%	86,3	118,3	106,8	116,8
Pelplin	63,2%	68,1%	57,6%	58,9%	59,2%	56,9%	87,5	100,9	112,3	113,3
Potęgowo	57,0%	62,2%	50,2%	55,3%	58,6%	56,5%	69,5	82,4	74,3	79,3
Prabuty	30,7%	41,9%	68,9%	67,9%	67,4%	62,2%	102,9	115,0	108,3	117,0
Pruszcz Gdański	82,7%	93,7%	57,6%	60,9%	61,8%	61,5%	145,0	165,3	175,4	187,6
Pruszcz Gdański m.	67,7%	63,2%	65,1%	66,2%	66,2%	65,2%	183,0	203,1	205,4	204,8
Przechlewo	69,5%	76,0%	57,9%	59,8%	63,6%	60,3%	73,0	90,6	94,6	97,8
Przodkowo	44,5%	41,9%	43,9%	51,2%	49,3%	48,5%	78,0	98,9	104,7	121,7

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział pracujących w sektorze prywatnym		Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych				Poziom przedsiębiorczości			
	1999	2002	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Przywidz	26,3%	30,7%	53,0%	50,0%	50,0%	48,7%	80,1	101,5	116,1	129,6
Pszczółki	67,4%	60,3%	57,1%	56,1%	55,3%	51,7%	131,9	142,5	140,4	142,9
Puck	64,2%	65,1%	53,2%	57,4%	57,4%	49,3%	81,0	97,2	92,6	102,6
Puck m.	39,5%	45,7%	72,2%	74,4%	75,3%	70,1%	159,8	174,3	180,2	182,4
Reda m.	73,6%	70,8%	59,2%	62,1%	62,1%	59,3%	132,0	160,2	154,8	152,6
Rumia m.	63,5%	64,3%	63,4%	65,0%	65,5%	64,4%	128,8	142,0	150,1	158,0
Ryjewo	36,6%	47,2%	58,5%	62,4%	61,6%	58,7%	95,4	98,1	100,3	109,6
Rzeczenica	59,1%	57,1%	49,7%	50,0%	54,6%	52,7%	89,0	104,1	104,4	110,2
Sadlinki	45,6%	43,1%	55,8%	56,2%	55,8%	52,3%	67,6	68,0	60,7	64,6
Sierakowice	56,0%	65,1%	51,6%	54,3%	51,7%	45,8%	98,4	104,0	103,5	122,7
Skarszewy	65,7%	61,6%	50,0%	51,2%	54,3%	51,1%	77,0	83,6	84,8	96,5
Skórcz	60,6%	57,5%	49,2%	50,6%	55,7%	53,0%	48,5	59,9	61,8	64,7
Skórcz m.	75,8%	78,5%	60,8%	64,4%	64,7%	61,3%	124,0	130,1	129,2	148,9
Słupsk	70,8%	79,5%	54,4%	62,5%	62,9%	59,2%	97,3	112,0	108,2	116,4
Słupsk m.	48,6%	48,9%	74,1%	75,4%	75,3%	74,5%	178,5	212,9	210,4	213,4
Smętowo Graniczne	52,6%	38,4%	48,6%	55,5%	58,5%	53,0%	61,9	75,7	69,1	79,2
Smołdzino	34,9%	26,9%	58,7%	58,7%	58,4%	55,3%	90,3	111,4	100,6	104,7
Somonino	60,9%	57,0%	43,0%	45,0%	44,8%	39,4%	79,0	96,6	95,2	104,8
Sopot m.	64,4%	56,2%	72,4%	74,8%	75,4%	75,9%	230,7	272,2	293,0	315,9
Stara Kiszewa	41,1%	29,6%	51,3%	49,1%	52,9%	47,8%	69,1	87,7	80,0	92,6
Stare Pole	34,7%	45,8%	56,5%	58,5%	61,6%	57,4%	84,0	91,1	87,8	89,3
Starogard Gdański	77,7%	78,5%	51,4%	57,5%	60,2%	59,3%	70,8	87,0	87,0	110,6
Starogard Gdański m.	33,3%	54,8%	70,0%	70,9%	71,7%	69,7%	111,4	136,0	154,0	178,7
Stary Dzierzgoń	22,9%	22,1%	48,5%	48,8%	49,4%	39,2%	57,1	67,9	65,6	84,5
Stary Targ	42,6%	57,7%	57,8%	61,8%	55,8%	52,2%	53,8	61,3	67,6	70,8
Stegna	54,1%	54,6%	67,1%	64,6%	65,0%	62,8%	138,8	134,0	144,0	162,6

***Tabela nr 11**. Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Potencjał gospodarczy”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Udział pracujących w sektorze prywatnym		Odsetek podmiotów gospodarczych z sektora usług rynkowych				Poziom przedsiębiorczości			
	1999	2002	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Stężyca	38,2%	52,5%	49,2%	50,2%	49,5%	45,3%	94,5	99,6	99,8	124,2
Studzienice	51,9%	58,5%	40,7%	39,3%	41,1%	40,0%	87,6	102,3	92,2	106,3
Subkowy	50,1%	45,3%	49,3%	51,9%	55,9%	51,4%	78,0	97,9	102,1	106,4
Suchy Dąb	50,0%	52,6%	53,1%	49,3%	49,5%	51,2%	69,6	92,7	90,9	99,1
Sulęczyno	26,5%	22,2%	46,7%	46,4%	50,9%	48,1%	88,4	91,0	79,6	96,0
Szemud	67,2%	69,6%	49,0%	54,2%	56,9%	55,6%	106,6	118,4	125,9	138,7
Sztum	36,1%	40,6%	69,8%	69,4%	67,9%	65,0%	124,6	135,2	138,3	139,1
Sztutowo	38,5%	38,1%	64,5%	63,2%	65,0%	59,6%	168,1	162,5	163,3	178,5
Tczew	52,8%	74,2%	59,4%	57,3%	59,4%	57,3%	108,2	119,8	122,8	131,4
Tczew m.	50,3%	52,2%	68,5%	66,9%	67,0%	64,9%	118,8	129,7	138,0	142,7
Trąbki Wielkie	47,8%	50,2%	42,8%	44,0%	50,4%	47,0%	78,9	87,0	89,7	100,5
Trzebielino	32,5%	52,2%	45,4%	52,3%	52,9%	51,5%	83,8	87,7	81,5	99,5
Tuchomie	42,0%	46,4%	35,4%	34,8%	34,1%	35,4%	81,3	99,9	102,5	94,5
Ustka	40,2%	38,5%	75,7%	63,1%	66,7%	64,2%	193,2	156,2	160,3	160,8
Ustka m.	61,5%	51,3%	76,3%	77,5%	78,2%	77,0%	181,4	211,6	229,8	236,9
Wejherowo	86,6%	86,2%	49,4%	55,3%	52,8%	52,5%	98,4	105,4	109,2	125,6
Wejherowo m.	38,0%	44,7%	65,9%	65,8%	64,5%	62,0%	124,1	158,0	160,4	164,1
Wicko	77,1%	78,0%	60,5%	64,9%	65,4%	61,5%	119,3	139,7	153,9	183,8
Władysławowo m.	56,7%	54,9%	89,8%	88,3%	88,9%	85,0%	467,1	406,9	399,3	306,2
Zblewo	61,1%	63,5%	56,8%	58,8%	59,0%	54,3%	84,0	100,8	111,6	117,9
Żukowo	83,6%	82,7%	51,4%	55,6%	56,6%	54,3%	127,6	135,9	137,2	149,3

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem				Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2010
Bobowo	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	14
Borzytuchom	0,0%	0,0%	0,0%	39,7%	53,4%	54,3%	7,4%	37,9%	59,0%	58,7%	14
Brusy	0,1%	0,0%	0,0%	45,8%	58,5%	75,1%	35,0%	34,9%	40,8%	57,0%	27
Bytów	64,9%	61,0%	58,5%	77,4%	86,7%	87,4%	42,5%	43,7%	90,2%	88,9%	0
Cedry Wielkie	0,0%	0,0%	0,8%	30,3%	33,4%	36,0%	14,5%	18,2%	60,5%	37,6%	24
Cewice	0,0%	0,0%	0,3%	72,3%	73,5%	75,5%	34,7%	35,4%	35,0%	100,0%	21
Chmielno	0,0%	0,0%	0,0%	59,3%	61,3%	61,3%	47,7%	53,1%	54,7%	53,9%	15
Choczewo	0,0%	0,0%	0,0%	48,0%	48,2%	49,2%	33,4%	24,8%	34,4%	38,0%	42
Chojnice	0,0%	0,0%	0,8%	54,0%	61,4%	63,2%	35,6%	36,9%	69,2%	100,0%	0
Chojnice m.	95,3%	71,6%	70,6%	96,3%	97,1%	97,2%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0
Czarna Dąbrówka	0,0%	0,0%	0,0%	29,4%	39,8%	41,6%	26,0%	33,8%	52,1%	58,1%	37
Czarna Woda m.	0,0%	0,0%	0,0%	39,8%	39,2%	39,6%	0,0%	0,0%	0,0%	30,8%	35
Czarne	0,0%	0,0%	0,0%	81,1%	84,1%	84,4%	61,8%	71,3%	72,3%	71,7%	38
Czersk	24,1%	22,2%	21,9%	51,4%	57,2%	59,1%	35,0%	44,7%	51,3%	57,6%	33
Człuchów	0,0%	0,0%	0,0%	15,5%	19,2%	41,6%	6,4%	7,3%	21,6%	33,5%	0
Człuchów m.	0,0%	1,3%	1,3%	96,7%	96,8%	96,9%	95,8%	100,0%	100,0%	100,0%	0
Damnica	0,0%	0,0%	0,0%	49,0%	57,9%	60,4%	33,3%	43,3%	57,3%	59,2%	22
Debrzno	0,0%	0,0%	1,6%	61,7%	63,5%	65,4%	40,6%	48,5%	53,0%	62,8%	32
Dębnica Kaszubska	0,0%	0,0%	0,0%	61,8%	63,5%	63,9%	49,1%	57,3%	58,9%	62,2%	20
Dziemiany	0,0%	0,0%	0,1%	46,8%	66,2%	73,0%	5,8%	43,6%	47,3%	54,0%	25
Dzierzgoń	54,2%	52,5%	51,4%	80,6%	80,5%	80,4%	57,5%	57,0%	64,8%	100,0%	36
Gardeja	0,0%	0,0%	0,0%	41,4%	48,1%	48,3%	25,2%	28,5%	33,0%	33,1%	18
Gdańsk m.	91,7%	86,7%	83,1%	96,0%	96,1%	96,1%	98,6%	98,9%	100,0%	97,8%	0
Gdynia m.	89,3%	82,5%	80,1%	96,5%	96,5%	96,5%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem				Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2010
Główczyce	0,0%	0,0%	0,0%	44,5%	44,8%	44,8%	23,8%	23,6%	34,4%	36,5%	41
Gniew	44,5%	43,0%	42,1%	59,5%	65,2%	76,3%	38,2%	40,7%	44,9%	55,3%	33
Gniewino	0,0%	0,0%	1,2%	45,6%	45,5%	46,2%	32,6%	31,8%	30,9%	33,0%	33
Hel m.	0,0%	0,1%	0,0%	95,8%	95,8%	96,3%	0,0%	100,0%	100,0%	100,0%	72
Jastarnia m.	0,0%	2,4%	3,4%	98,5%	98,7%	98,4%	100,0%	100,0%	97,9%	100,0%	43
Kaliska	0,0%	0,0%	0,0%	22,9%	23,0%	38,7%	20,1%	19,8%	43,2%	43,0%	27
Karsin	0,0%	0,0%	0,4%	4,3%	22,8%	39,1%	0,0%	0,0%	0,0%	31,7%	44
Kartuzy	1,2%	1,1%	1,1%	65,3%	68,7%	68,0%	53,2%	51,1%	67,5%	68,5%	0
Kępice	0,0%	0,0%	0,0%	63,0%	67,5%	72,9%	57,6%	51,9%	54,8%	55,6%	45
Kobylnica	5,1%	4,7%	4,6%	57,4%	57,4%	58,3%	12,1%	27,8%	33,6%	37,6%	6
Koczała	0,0%	0,0%	0,0%	78,2%	78,3%	78,5%	54,1%	62,6%	66,0%	68,2%	47
Kolbudy	41,4%	37,4%	38,3%	76,5%	78,6%	81,5%	87,0%	81,0%	83,2%	82,9%	25
Kołczygłowy	0,0%	0,0%	0,0%	58,9%	62,6%	62,3%	32,8%	55,2%	64,0%	70,5%	29
Konarzyny	0,0%	0,0%	0,0%	56,1%	64,1%	70,9%	47,0%	53,6%	53,1%	60,5%	26
Kosakowo	43,9%	35,4%	36,1%	20,4%	57,3%	62,8%	0,0%	0,0%	94,7%	94,8%	25
Kościerzyna	1,8%	1,6%	2,2%	33,4%	41,9%	43,7%	9,1%	25,4%	38,9%	38,7%	0
Kościerzyna m.	0,1%	0,1%	0,8%	93,2%	93,3%	93,6%	100,0%	100,0%	100,0%	99,1%	0
Krokowa	25,7%	23,1%	23,0%	65,4%	72,6%	75,2%	33,1%	50,6%	70,5%	75,0%	28
Krynica Morska m.	14,7%	7,0%	5,7%	88,2%	92,4%	91,1%	93,6%	91,0%	88,0%	89,2%	51
Kwidzyn	22,0%	21,8%	22,1%	50,5%	52,0%	53,8%	0,0%	17,9%	16,8%	28,7%	0
Kwidzyn m.	94,6%	91,3%	89,3%	95,4%	95,1%	95,1%	100,0%	100,0%	100,0%	99,9%	0
Lębork m.	97,9%	93,6%	93,3%	94,9%	94,9%	95,1%	100,0%	100,0%	99,9%	100,0%	0
Lichnowy	0,0%	0,0%	0,0%	11,1%	10,9%	28,9%	0,0%	0,0%	2,2%	100,0%	22
Linia	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	18,7%	22,8%	0,0%	0,0%	26,1%	26,9%	45
Liniewo	0,0%	0,0%	0,3%	27,1%	27,0%	43,2%	15,2%	14,3%	17,5%	99,4%	31

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem				Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2010
Lipnica	0,0%	0,0%	0,0%	4,3%	4,4%	22,4%	22,9%	22,7%	22,9%	18,0%	28
Lipusz	0,0%	0,0%	0,1%	0,0%	1,7%	83,6%	0,0%	0,0%	0,6%	32,2%	21
Lubichowo	0,0%	0,0%	0,0%	18,9%	43,5%	44,2%	36,1%	38,4%	47,2%	47,2%	25
Luzino	0,0%	0,0%	3,6%	32,0%	39,4%	43,6%	22,4%	22,8%	23,9%	32,2%	19
Łeba m.	0,0%	0,0%	0,6%	97,6%	97,6%	97,6%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	31
Łęczyce	0,0%	0,0%	0,0%	31,8%	53,0%	70,6%	8,2%	8,4%	28,5%	100,0%	37
Malbork	0,4%	1,0%	2,2%	15,7%	15,7%	19,7%	15,8%	42,6%	23,0%	100,0%	0
Malbork m.	98,1%	92,4%	89,7%	88,5%	90,2%	90,3%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0
Miastko	0,0%	0,0%	1,1%	62,0%	67,0%	68,0%	61,0%	65,8%	72,0%	77,0%	46
Mikołajki Pomorskie	0,0%	0,0%	0,0%	60,2%	75,5%	74,0%	53,2%	77,9%	85,3%	85,4%	33
Miłoradz	0,0%	0,0%	0,2%	41,6%	52,9%	52,9%	43,5%	43,9%	57,0%	61,5%	12
Morzeszczyn	0,0%	0,1%	0,0%	61,8%	64,2%	63,2%	20,1%	48,3%	59,6%	58,3%	41
Nowa Karczma	0,0%	0,1%	0,4%	34,3%	44,0%	51,5%	0,0%	8,3%	27,1%	53,1%	21
Nowa Wieś Lęborska	10,1%	9,6%	9,9%	36,5%	38,4%	38,1%	17,1%	32,2%	27,5%	32,5%	5
Nowy Dwór Gdański	22,1%	21,4%	21,7%	58,4%	59,2%	60,8%	50,2%	56,9%	58,9%	58,8%	0
Nowy Staw	53,6%	52,9%	52,7%	57,8%	63,5%	77,7%	53,0%	49,8%	66,8%	100,0%	15
Osieczna	0,0%	0,0%	0,0%	0,2%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	55
Osiek	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	90,8%	0,0%	0,0%	0,0%	24,1%	40
Ostaszewo	0,0%	0,0%	0,0%	8,1%	8,1%	8,0%	24,3%	29,1%	29,8%	23,6%	17
Parchowo	0,0%	0,0%	0,0%	32,4%	48,2%	52,1%	0,0%	24,8%	39,5%	40,0%	23
Pelplin	0,0%	0,0%	0,1%	51,1%	58,1%	59,1%	31,2%	36,8%	45,3%	65,5%	27
Potęgowo	0,0%	0,0%	0,0%	63,3%	64,9%	65,4%	58,4%	63,3%	63,7%	63,5%	36
Prabuty	43,2%	42,2%	42,0%	56,0%	56,3%	56,7%	65,3%	63,0%	64,8%	64,6%	24
Pruszcz Gdański	38,4%	37,6%	41,4%	56,4%	58,4%	71,8%	22,5%	20,1%	59,1%	68,6%	0
Pruszcz Gdański m.	94,7%	86,3%	82,9%	98,7%	99,1%	99,9%	93,7%	98,7%	99,3%	99,1%	0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem				Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2010
Przechlewo	0,0%	0,0%	0,1%	80,7%	81,0%	82,5%	46,7%	75,6%	76,9%	80,7%	23
Przodkowo	0,0%	0,0%	0,1%	21,5%	32,2%	37,9%	39,5%	38,4%	36,7%	35,3%	14
Przywidz	0,0%	0,0%	0,2%	33,5%	39,1%	38,2%	23,1%	31,5%	73,3%	76,5%	44
Pszczółki	23,5%	22,6%	23,0%	37,0%	53,3%	56,7%	100,0%	100,0%	89,8%	85,8%	15
Puck	0,3%	0,4%	0,4%	30,9%	38,4%	57,7%	11,7%	15,2%	23,0%	47,0%	0
Puck m.	0,1%	1,1%	2,0%	96,4%	98,3%	98,4%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	0
Reda m.	74,0%	68,0%	59,9%	80,1%	80,7%	80,7%	100,0%	100,0%	98,3%	96,5%	8
Rumia m.	87,5%	80,3%	78,9%	93,5%	93,6%	93,7%	97,1%	98,0%	98,0%	97,6%	18
Ryjewo	0,0%	0,0%	0,0%	56,7%	56,7%	57,4%	38,3%	40,3%	44,1%	47,4%	19
Rzeczenica	0,0%	0,0%	0,0%	55,4%	58,0%	63,9%	54,0%	59,0%	69,9%	88,1%	19
Sadlinki	0,1%	0,0%	0,0%	40,8%	40,6%	42,0%	0,0%	0,0%	27,8%	29,9%	13
Sierakowice	0,5%	0,5%	0,5%	39,4%	38,9%	39,3%	36,5%	35,7%	36,1%	37,2%	25
Skarszewy	0,0%	0,1%	0,1%	55,8%	55,2%	53,0%	44,8%	46,5%	46,0%	46,5%	19
Skórcz	0,0%	0,0%	0,0%	4,7%	13,0%	13,0%	0,0%	5,5%	18,4%	18,6%	29
Skórcz m.	0,0%	0,1%	0,1%	0,9%	7,7%	37,1%	0,0%	20,0%	46,7%	72,4%	29
Słupsk	1,0%	0,9%	2,4%	74,2%	75,3%	81,5%	41,2%	63,9%	65,8%	62,3%	0
Słupsk m.	92,8%	88,6%	87,5%	95,9%	96,0%	96,1%	100,0%	100,0%	99,9%	100,0%	0
Smętowo Graniczne	0,0%	0,0%	0,0%	29,0%	28,8%	33,1%	14,4%	14,4%	13,8%	28,5%	36
Smołdzino	0,0%	0,0%	0,0%	17,1%	17,1%	17,1%	13,0%	13,9%	14,0%	14,3%	41
Somonino	0,0%	0,0%	0,0%	52,4%	56,5%	63,7%	44,4%	70,6%	54,8%	54,0%	14
Sopot m.	100,0%	89,6%	89,0%	99,4%	99,8%	100,1%	96,8%	99,9%	100,0%	100,0%	0
Stara Kiszewa	0,0%	0,0%	0,4%	3,7%	44,9%	44,9%	0,0%	0,0%	15,2%	20,5%	23
Stare Pole	23,3%	22,4%	22,7%	47,6%	49,6%	49,6%	42,3%	44,9%	61,5%	61,0%	14
Starogard Gdański	8,5%	7,8%	7,5%	22,7%	22,3%	35,2%	0,0%	9,8%	10,9%	21,6%	0
Starogard Gdański m.	85,8%	80,1%	79,7%	89,7%	91,0%	91,1%	95,7%	98,8%	100,0%	100,0%	0

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków do ludności ogółem				Dostępność transportem drogowym do siedziby powiatu
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2010
Stary Dzierzgoń	0,0%	0,0%	0,0%	16,1%	15,4%	15,6%	7,0%	7,3%	19,5%	19,4%	51
Stary Targ	0,0%	0,0%	0,0%	15,4%	14,4%	15,0%	0,0%	13,6%	13,5%	12,8%	24
Stegna	0,0%	0,0%	0,0%	40,0%	47,6%	51,5%	32,1%	36,1%	53,3%	52,9%	13
Stężyca	0,0%	0,0%	0,0%	14,3%	19,4%	22,5%	9,0%	8,7%	9,2%	12,4%	31
Studzienice	0,0%	0,0%	0,0%	61,0%	60,9%	66,6%	0,0%	53,1%	52,8%	67,6%	21
Subkowy	0,0%	0,1%	0,2%	0,9%	6,2%	5,7%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	13
Suchy Dąb	0,4%	0,4%	0,4%	16,6%	17,4%	27,5%	16,9%	16,8%	19,1%	19,1%	23
Sulęczyno	0,0%	0,0%	0,0%	32,1%	32,1%	32,2%	0,0%	32,0%	31,0%	34,0%	42
Szemud	0,0%	0,2%	0,3%	10,2%	10,2%	17,1%	7,4%	7,8%	7,9%	13,3%	24
Sztum	56,1%	52,4%	51,8%	77,9%	79,3%	78,8%	69,9%	71,3%	73,9%	72,7%	15
Sztutowo	0,0%	0,0%	0,1%	61,8%	69,9%	72,0%	55,8%	69,1%	86,5%	87,2%	23
Tczew	21,1%	20,1%	20,6%	40,3%	49,3%	51,0%	20,7%	24,9%	48,9%	54,3%	0
Tczew m.	90,8%	85,3%	83,6%	95,7%	95,6%	95,9%	100,0%	100,0%	99,8%	100,0%	0
Trąbki Wielkie	0,0%	0,2%	0,6%	17,9%	18,7%	18,5%	0,0%	0,0%	0,0%	7,4%	18
Trzebielino	0,0%	0,0%	0,0%	48,4%	49,1%	50,8%	10,9%	43,0%	48,5%	66,4%	54
Tuchomie	0,0%	0,0%	0,0%	50,8%	61,7%	63,7%	23,6%	34,8%	53,0%	58,4%	16
Ustka	0,0%	0,0%	0,0%	52,0%	60,9%	60,9%	61,5%	70,4%	98,1%	100,0%	24
Ustka m.	94,9%	81,4%	79,1%	98,3%	98,3%	98,4%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	24
Wejherowo	0,0%	0,1%	0,1%	4,8%	4,6%	5,4%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0
Wejherowo m.	89,6%	80,9%	75,5%	94,7%	101,4%	101,3%	100,0%	100,0%	99,2%	98,2%	0
Wicko	0,0%	0,0%	0,5%	59,1%	55,6%	61,8%	9,3%	17,1%	26,9%	31,6%	19
Władysławowo m.	10,8%	8,8%	9,5%	97,4%	97,8%	97,8%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	15
Zblewo	0,0%	0,0%	0,0%	13,7%	30,6%	31,7%	12,2%	13,0%	42,6%	51,7%	18
Żukowo	38,3%	33,0%	30,8%	31,5%	33,5%	36,0%	28,2%	26,4%	27,4%	25,7%	18

Tabela nr 12. *Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Infrastruktura”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział podatku PIT i CIT w dochodach własnych JST				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na kulturę i sztukę w łącznych wydatkach jst			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Bobowo	417,1	366,2	464,3	754,3	32,4%	15,4%	23,3%	24,1%	72,1	157,5	468,3	199,7	1,9%	1,1%	1,0%	5,1%	53,0%	52,2%	50,7%	41,1%	2,7%	2,2%	2,9%	3,1%
Borzytuchom	297,3	285,8	408,2	670,1	37,8%	20,4%	21,9%	26,9%	274,9	93,7	89,2	443,5	0,8%	0,6%	0,8%	0,3%	41,5%	45,8%	44,6%	47,4%	2,4%	2,2%	2,4%	2,0%
Brusy	311,6	387,7	400,6	772,9	40,9%	20,0%	27,2%	29,1%	123,8	590,5	468,2	455,6	0,5%	0,4%	0,6%	1,2%	52,7%	36,7%	39,0%	42,0%	3,2%	1,8%	1,7%	2,0%
Bytów	556,0	678,5	827,2	1310,9	32,2%	22,4%	33,9%	36,0%	251,5	458,9	174,3	585,6	2,4%	0,8%	1,2%	0,6%	45,0%	31,4%	42,7%	36,7%	2,7%	2,3%	2,3%	1,9%
Cedry Wielkie	515,2	697,2	715,3	1114,3	30,3%	14,5%	21,1%	24,8%	111,7	327,9	450,6	645,5	1,8%	0,7%	1,1%	0,6%	56,1%	51,7%	39,5%	34,1%	0,6%	0,6%	1,5%	8,5%
Cewice	451,7	584,6	818,4	1009,0	34,7%	19,6%	21,0%	25,5%	184,6	131,4	639,3	293,0	1,0%	0,7%	0,4%	0,5%	51,3%	45,4%	56,9%	39,8%	2,4%	3,0%	1,7%	2,1%
Chmielno	431,5	525,0	671,6	1437,8	32,9%	17,9%	26,4%	23,1%	311,2	202,6	273,5	951,9	1,2%	0,8%	0,7%	0,6%	42,2%	45,5%	43,3%	37,7%	2,0%	2,9%	2,8%	5,1%
Choczewo	565,1	585,3	732,5	1259,4	28,1%	17,2%	20,6%	19,8%	270,5	225,9	362,2	178,4	2,6%	1,0%	1,7%	1,6%	48,6%	41,6%	38,6%	35,1%	3,7%	1,4%	1,4%	1,7%
Chojnice	456,1	504,2	620,5	844,7	28,4%	18,8%	25,3%	31,1%	199,6	479,7	235,8	394,7	1,3%	0,6%	0,8%	0,6%	48,3%	43,9%	38,9%	35,2%	3,1%	2,2%	4,4%	5,4%
Chojnice m.	570,0	719,4	851,9	1360,1	37,1%	29,0%	38,5%	37,9%	152,0	229,7	211,6	302,8	2,2%	0,8%	1,3%	1,0%	42,1%	29,4%	37,2%	38,2%	3,1%	3,1%	2,8%	2,8%
Czarna Dąbrówka	457,7	391,4	458,3	876,7	23,8%	15,6%	22,0%	22,0%	64,7	301,0	100,1	375,2	1,3%	0,9%	0,9%	0,5%	46,6%	39,8%	42,4%	33,6%	4,7%	5,5%	2,0%	1,6%
Czarna Woda m.	734,4	533,9	772,8	1046,9	33,2%	17,5%	26,0%	28,5%	57,8	22,9	428,8	55,1	1,0%	0,4%	0,7%	0,6%	47,3%	39,5%	32,6%	41,1%	1,8%	2,6%	2,7%	3,9%
Czarne	422,4	487,4	600,0	1050,2	37,6%	24,2%	31,2%	30,0%	90,5	256,1	239,7	248,4	1,9%	0,7%	0,6%	0,5%	38,6%	33,5%	32,5%	30,9%	3,3%	2,3%	2,2%	2,8%
Czersk	360,2	381,6	504,6	795,5	43,3%	26,3%	36,9%	35,0%	193,2	472,5	269,5	576,6	1,4%	0,8%	0,9%	0,6%	40,8%	32,2%	43,0%	33,3%	2,3%	2,1%	1,9%	1,9%
Człuchów	508,0	501,2	771,3	1331,5	22,0%	13,1%	13,0%	15,6%	63,8	117,7	384,2	727,2	0,8%	0,8%	0,4%	0,3%	45,7%	40,7%	30,4%	29,7%	1,5%	1,4%	1,0%	1,1%
Człuchów m.	627,5	669,9	883,1	1460,0	33,5%	30,3%	36,4%	37,3%	251,9	405,9	215,7	495,6	0,9%	0,7%	0,8%	0,7%	36,6%	27,0%	31,5%	31,9%	4,6%	4,4%	4,7%	5,6%
Damnica	385,4	447,1	559,5	808,1	34,2%	22,4%	24,6%	28,4%	214,4	208,1	260,6	346,5	1,1%	0,8%	0,5%	0,4%	44,4%	45,3%	43,3%	40,7%	1,5%	2,2%	2,7%	2,6%
Debrzno	335,9	363,6	486,0	748,5	38,7%	24,4%	30,6%	31,8%	135,0	159,5	490,7	568,6	1,0%	0,7%	0,5%	0,5%	39,9%	37,9%	28,2%	27,7%	3,4%	4,9%	2,4%	2,9%
Dębnica Kaszubska	355,5	381,8	508,6	819,6	35,0%	21,3%	26,7%	30,8%	163,7	90,9	967,9	197,4	1,3%	0,7%	2,0%	0,6%	46,1%	53,2%	51,8%	41,9%	1,9%	1,9%	1,1%	1,9%
Dziemiany	442,8	554,4	612,2	774,7	32,0%	16,0%	22,6%	33,2%	119,7	382,8	313,1	574,5	1,4%	0,7%	0,5%	0,5%	52,6%	43,9%	40,7%	35,5%	2,4%	1,8%	1,7%	1,4%
Dzierzgoń	463,8	339,2	459,7	969,4	31,7%	28,4%	34,6%	31,1%	111,3	292,0	42,0	248,1	1,0%	0,7%	0,6%	0,9%	43,9%	34,5%	45,5%	41,4%	2,5%	4,4%	2,2%	2,7%
Gardeja	325,1	459,4	606,6	1008,3	35,0%	19,5%	26,4%	28,5%	232,0	260,5	161,4	599,8	1,0%	0,8%	1,2%	0,7%	53,1%	43,6%	39,9%	40,7%	3,0%	3,8%	2,6%	2,6%
Gdańsk m.	998,9	1119,5	1938,1	2746,2	34,6%	34,9%	40,3%	46,6%	476,9	315,3	264,8	896,0	2,9%	1,3%	1,2%	0,8%	34,4%	31,1%	34,0%	29,2%	2,4%	2,7%	2,9%	5,0%
Gdynia m.	862,0	1011,2	1867,8	2707,2	39,2%	39,7%	41,8%	46,3%	373,7	152,4	446,3	1003,8	2,4%	1,1%	1,3%	1,0%	35,9%	33,8%	30,7%	26,1%	2,0%	2,2%	2,3%	3,1%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział podatku PIT i CIT w dochodach własnych JST				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na kulturę i sztukę w łącznych wydatkach jst			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Główczyce	359,5	400,1	492,4	920,0	32,4%	17,6%	22,3%	22,3%	65,5	126,9	271,4	256,1	0,9%	0,4%	0,4%	0,3%	49,7%	45,9%	49,7%	41,3%	2,4%	2,3%	2,8%	3,2%
Gniew	416,1	434,5	555,2	861,7	38,9%	23,0%	30,7%	37,6%	75,2	101,7	493,5	134,0	1,5%	0,9%	0,4%	0,6%	44,5%	38,5%	31,1%	38,0%	2,7%	2,1%	1,7%	2,2%
Gniewino	710,4	1651,7	1793,4	2687,5	25,8%	6,7%	9,0%	9,8%	879,0	430,4	803,5	1188,5	1,0%	0,5%	0,7%	0,5%	50,7%	36,6%	30,4%	24,8%	0,6%	2,8%	0,8%	8,9%
Hel m.	803,0	1342,1	2311,7	3219,4	32,3%	16,7%	18,3%	18,4%	608,9	823,1	1265,2	465,1	1,9%	0,9%	1,2%	1,9%	37,5%	28,6%	27,3%	38,2%	0,9%	1,1%	1,3%	4,2%
Jastarnia m.	1381,8	2405,6	1911,5	9723,1	12,8%	9,8%	17,8%	3,9%	365,4	836,3	1087,1	6895,5	1,3%	0,9%	1,1%	0,6%	25,0%	21,2%	23,5%	10,3%	5,2%	4,4%	4,2%	2,8%
Kaliska	454,0	410,0	583,7	805,1	32,9%	17,3%	25,0%	30,4%	98,6	221,1	730,3	925,2	1,8%	0,7%	0,4%	0,5%	45,5%	41,8%	41,8%	53,5%	3,3%	5,1%	1,7%	2,0%
Karsin	488,5	548,4	731,1	913,9	28,4%	11,8%	13,7%	21,6%	203,4	114,8	394,5	343,1	1,5%	1,1%	0,7%	0,8%	52,0%	47,1%	40,0%	43,2%	3,8%	4,7%	3,6%	3,6%
Kartuzy	488,4	538,6	694,9	1023,3	40,8%	36,1%	39,5%	46,0%	193,2	290,5	221,8	334,6	1,7%	1,1%	0,9%	0,8%	46,0%	47,4%	46,4%	36,7%	2,8%	2,2%	2,4%	2,1%
Kępice	491,0	561,1	519,0	753,1	30,5%	17,7%	30,9%	35,9%	122,8	227,6	198,8	109,5	1,3%	0,7%	0,6%	0,5%	44,9%	40,1%	45,7%	40,5%	2,4%	2,6%	3,3%	3,4%
Kobylnica	600,2	713,4	1033,3	1964,5	23,7%	18,6%	23,8%	24,1%	298,8	280,4	452,5	1026,2	1,0%	0,7%	1,0%	0,9%	47,0%	46,1%	32,9%	26,2%	4,0%	3,9%	4,1%	4,0%
Koczała	454,4	596,9	662,1	1049,4	33,3%	16,5%	27,2%	29,6%	298,3	160,5	254,4	607,6	1,0%	0,8%	0,8%	0,5%	39,3%	34,1%	34,7%	32,0%	3,0%	2,7%	3,6%	3,8%
Kolbudy	720,7	1056,9	1613,9	2182,3	24,5%	17,5%	24,1%	34,9%	332,0	292,4	369,3	1177,3	2,4%	1,8%	0,6%	0,6%	37,1%	32,3%	30,2%	29,4%	0,9%	2,1%	2,5%	1,7%
Kołczygłowy	484,0	523,7	590,7	995,1	26,0%	14,1%	20,1%	22,9%	367,7	127,1	314,1	335,8	1,1%	0,9%	0,7%	0,7%	50,6%	49,6%	42,4%	42,1%	2,5%	2,8%	3,5%	3,1%
Konarzyny	421,3	476,3	594,0	843,5	27,2%	20,9%	22,0%	31,4%	441,6	183,1	1288,9	93,7	0,5%	0,7%	0,6%	1,2%	54,6%	44,7%	29,3%	43,2%	1,5%	2,4%	1,5%	1,9%
Kosakowo	1012,2	1741,9	2097,9	3149,6	17,9%	12,8%	22,1%	25,4%	465,5	1069,7	936,3	2144,1	0,5%	1,0%	0,5%	0,4%	43,1%	23,0%	24,9%	19,1%	1,6%	0,7%	1,1%	2,9%
Kościerzyna	646,7	780,8	963,6	1393,9	24,6%	14,1%	20,1%	23,6%	175,9	256,7	218,1	381,5	1,5%	0,7%	0,6%	0,5%	40,9%	43,8%	39,6%	36,6%	0,3%	0,3%	0,4%	1,0%
Kościerzyna m.	511,1	581,3	746,6	1407,6	42,8%	33,7%	42,0%	37,9%	72,4	86,1	332,7	478,9	1,5%	1,1%	1,0%	1,1%	42,4%	37,5%	39,9%	34,3%	3,8%	2,9%	2,9%	4,0%
Krokowa	628,9	837,0	1280,5	1428,2	23,5%	10,0%	11,4%	19,4%	319,0	627,5	749,5	711,1	1,0%	0,6%	0,7%	0,7%	38,7%	33,1%	33,0%	35,5%	2,3%	1,9%	2,0%	2,0%
Krynica Morska m.	2753,3	3592,3	3776,5	7543,5	5,1%	2,6%	4,9%	5,2%	555,0	1070,3	729,2	654,5	2,1%	1,0%	1,4%	0,9%	23,6%	18,9%	24,9%	24,3%	1,3%	1,2%	2,5%	3,3%
Kwidzyn	517,5	687,3	809,0	1226,0	25,6%	13,1%	20,0%	26,9%	144,3	156,8	156,5	588,5	1,1%	0,8%	0,5%	0,6%	48,1%	40,5%	38,9%	34,0%	2,6%	2,9%	6,0%	3,3%
Kwidzyn m.	981,7	1239,4	1484,3	1946,4	31,9%	29,4%	31,4%	35,3%	283,9	289,0	105,5	436,8	2,5%	1,3%	2,7%	1,0%	32,2%	29,8%	30,1%	25,2%	2,9%	3,5%	4,9%	4,9%
Lębork m.	603,7	724,5	1010,1	1390,6	32,9%	28,1%	30,6%	38,2%	199,8	100,2	227,6	255,6	1,7%	0,7%	0,8%	1,0%	36,9%	33,2%	35,1%	36,5%	2,3%	2,7%	2,5%	4,6%
Lichnowy	367,4	522,6	590,0	841,5	35,0%	15,7%	20,0%	23,8%	84,2	133,9	250,4	357,3	1,3%	0,8%	0,5%	0,6%	47,2%	47,6%	37,4%	37,7%	0,6%	1,0%	3,1%	3,2%
Linia	326,4	370,4	417,0	675,3	36,0%	16,2%	23,3%	25,1%	188,9	651,2	136,4	537,8	1,0%	0,7%	0,4%	0,3%	51,5%	37,3%	47,1%	37,2%	1,5%	1,5%	1,3%	1,3%
Liniewo	468,3	491,2	558,6	763,3	28,4%	14,3%	22,5%	28,3%	149,0	267,0	397,3	234,3	1,3%	0,5%	0,6%	0,9%	47,2%	48,7%	35,5%	35,0%	3,0%	2,6%	4,9%	2,5%
Lipnica	459,2	531,3	701,0	1122,2	23,5%	12,4%	18,1%	24,6%	94,8	120,7	1155,7	189,8	0,7%	0,8%	0,5%	0,6%	54,8%	55,2%	37,0%	43,0%	1,7%	1,3%	1,0%	1,5%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział podatku PIT i CIT w dochodach własnych JST				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na kulturę i sztukę w łącznych wydatkach jst			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Lipusz	401,8	379,1	600,7	982,7	38,9%	25,9%	24,8%	28,3%	47,3	56,7	672,5	901,9	1,3%	0,9%	0,8%	0,5%	50,5%	44,7%	36,1%	34,0%	4,5%	4,1%	2,4%	2,0%
Lubichowo	552,3	544,8	666,9	1049,3	26,3%	13,4%	21,0%	23,6%	161,2	220,0	144,5	523,2	1,8%	1,0%	0,7%	0,4%	51,8%	52,1%	44,9%	52,2%	2,2%	2,2%	1,9%	1,6%
Luzino	379,9	430,6	500,3	746,6	36,8%	22,2%	32,9%	40,3%	164,3	315,7	242,8	353,7	1,1%	0,8%	0,5%	0,5%	48,3%	61,5%	49,4%	47,9%	2,2%	2,0%	1,6%	1,7%
Łeba m.	1844,1	1759,1	2445,6	3429,3	10,3%	8,5%	11,3%	14,8%	292,8	849,1	1252,4	1278,9	1,7%	2,3%	2,1%	3,5%	28,4%	23,9%	23,8%	26,1%	5,9%	2,5%	4,6%	3,9%
Łęczyce	329,0	376,1	461,7	972,0	42,4%	21,1%	27,6%	25,7%	232,5	218,4	245,0	1113,1	1,3%	0,7%	0,7%	0,3%	50,4%	52,8%	49,0%	35,7%	1,4%	1,2%	1,7%	1,9%
Malbork	476,5	647,4	926,8	1604,2	25,0%	11,9%	19,1%	18,3%	61,5	254,9	294,9	187,8	1,0%	0,5%	0,7%	0,6%	35,0%	41,7%	46,2%	34,3%	3,5%	4,6%	3,7%	3,4%
Malbork m.	605,9	611,3	880,1	1654,4	37,3%	34,8%	39,0%	31,9%	328,7	96,8	136,0	908,0	1,7%	1,0%	1,1%	0,6%	34,6%	33,0%	37,0%	26,8%	2,0%	2,1%	2,3%	2,1%
Miastko	470,1	657,7	713,6	1045,2	34,8%	19,7%	41,1%	40,7%	118,9	328,6	254,0	251,7	1,3%	1,0%	0,8%	0,7%	42,5%	43,2%	38,1%	37,0%	4,1%	2,7%	2,1%	1,9%
Mikołajki Pomorskie	352,5	340,6	452,7	837,7	32,5%	18,5%	20,3%	21,1%	25,7	146,4	752,5	540,9	0,6%	0,3%	0,4%	0,4%	49,7%	43,1%	57,5%	31,9%	2,7%	1,9%	3,3%	1,6%
Miłoradz	380,9	504,8	591,9	767,0	29,9%	11,6%	17,2%	24,5%	290,0	237,7	169,8	250,4	0,7%	1,1%	0,9%	0,3%	36,5%	39,8%	39,0%	35,8%	3,0%	6,9%	3,7%	3,4%
Morzeszczyn	472,7	545,7	726,2	1035,1	33,6%	14,7%	17,8%	25,2%	26,5	194,6	213,5	243,7	1,0%	0,4%	0,6%	0,3%	45,4%	39,5%	38,7%	38,4%	3,6%	3,3%	2,9%	2,6%
Nowa Karczma	359,1	426,8	589,6	820,4	38,4%	22,9%	27,6%	27,9%	136,2	287,2	753,6	494,1	1,2%	0,7%	0,4%	0,3%	43,9%	44,0%	32,5%	40,3%	2,1%	2,3%	1,7%	1,8%
Nowa Wieś Lęborska	454,9	515,5	731,4	1175,4	29,0%	21,6%	26,9%	29,5%	71,5	86,6	84,7	246,2	1,0%	0,7%	0,6%	0,5%	50,0%	43,9%	42,5%	36,8%	2,0%	2,8%	2,6%	2,9%
Nowy Dwór Gdański	536,5	668,7	754,6	1106,0	28,7%	16,4%	23,4%	28,5%	167,8	292,6	120,9	687,6	1,1%	0,6%	0,7%	0,6%	47,6%	42,7%	44,6%	32,3%	3,1%	2,8%	2,6%	2,0%
Nowy Staw	469,4	521,8	646,1	996,0	32,2%	20,2%	24,0%	27,4%	154,1	15,0	298,0	478,2	0,8%	0,7%	0,5%	0,4%	39,9%	40,6%	38,8%	32,7%	3,1%	3,7%	4,2%	4,3%
Osieczna	450,4	377,1	518,7	736,4	32,0%	16,2%	22,9%	25,1%	116,9	39,9	434,6	169,6	1,2%	0,7%	0,6%	1,1%	50,1%	49,9%	57,6%	45,0%	0,6%	0,5%	0,7%	0,6%
Osiek	536,2	496,6	630,4	988,8	26,6%	12,0%	21,2%	27,2%	75,6	62,1	33,8	136,5	1,6%	1,5%	1,7%	1,1%	41,2%	42,7%	40,8%	33,5%	3,2%	2,0%	2,1%	2,4%
Ostaszewo	403,4	466,4	649,8	875,7	33,0%	21,9%	23,4%	33,4%	170,3	202,9	62,4	95,9	1,2%	1,0%	0,7%	0,6%	51,2%	51,3%	44,6%	43,2%	3,7%	3,9%	5,5%	4,7%
Parchowo	391,6	462,7	551,5	933,8	27,0%	13,2%	18,0%	29,2%	232,9	217,9	84,5	685,9	0,9%	0,7%	0,7%	0,3%	46,6%	38,4%	46,9%	36,6%	3,4%	4,9%	4,6%	3,3%
Pelplin	469,3	419,4	545,8	722,4	35,3%	25,6%	32,1%	40,9%	282,2	87,3	122,2	171,7	1,1%	1,0%	0,7%	0,6%	43,7%	41,2%	40,6%	42,3%	2,0%	1,8%	3,2%	2,4%
Potęgowo	404,0	382,6	528,7	926,6	30,4%	18,6%	21,7%	24,3%	215,2	284,0	392,0	193,1	1,1%	0,8%	0,5%	0,4%	45,1%	42,7%	36,9%	38,5%	1,7%	1,6%	2,0%	2,8%
Prabuty	397,0	402,2	626,1	792,5	37,4%	26,6%	25,6%	35,7%	129,4	268,7	435,0	154,8	1,0%	0,7%	0,5%	0,6%	49,2%	35,8%	39,4%	39,7%	1,5%	2,2%	1,6%	1,6%
Pruszcz Gdański	651,8	965,0	1098,5	2000,1	32,9%	21,6%	35,8%	39,0%	319,2	289,8	660,0	898,2	1,0%	0,9%	1,7%	1,4%	44,7%	38,7%	40,6%	44,9%	1,7%	2,0%	2,2%	1,5%
Pruszcz Gdański m.	916,1	1003,4	1853,7	2442,4	31,6%	32,5%	27,2%	34,1%	356,2	446,6	797,6	1716,1	0,6%	1,1%	0,8%	0,4%	46,4%	35,5%	37,0%	26,0%	1,1%	1,2%	1,0%	2,9%
Przechlewo	448,2	540,0	679,1	935,4	29,0%	17,8%	28,0%	34,7%	907,8	182,7	317,5	744,7	0,7%	0,6%	0,5%	0,4%	26,6%	40,7%	38,0%	36,8%	2,1%	0,9%	1,2%	2,5%
Przodkowo	412,4	416,2	656,0	1086,8	31,3%	20,9%	25,7%	27,0%	324,4	365,7	642,6	400,9	1,9%	0,8%	0,7%	0,5%	57,6%	38,2%	41,7%	34,0%	0,7%	0,9%	1,1%	1,5%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział podatku PIT i CIT w dochodach własnych JST				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na kulturę i sztukę w łącznych wydatkach jst			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Przywidz	462,2	541,6	591,4	1182,0	32,0%	18,1%	30,2%	27,7%	61,7	77,6	229,7	292,3	1,0%	0,9%	0,6%	0,4%	50,8%	47,8%	40,0%	36,5%	2,2%	1,7%	1,6%	1,5%
Pszczółki	515,1	643,6	808,5	1167,0	34,1%	21,7%	25,1%	34,6%	216,3	354,6	450,9	593,0	0,8%	1,5%	0,7%	0,7%	43,4%	41,8%	37,2%	34,1%	1,8%	1,4%	2,1%	3,3%
Puck	514,3	582,2	647,7	1036,7	35,9%	20,7%	24,7%	30,9%	205,1	399,6	212,7	907,6	1,0%	0,7%	0,7%	0,6%	54,7%	43,0%	46,7%	36,1%	5,0%	2,4%	2,6%	2,0%
Puck m.	592,4	871,1	1094,1	1464,2	35,3%	23,4%	30,8%	39,6%	82,0	207,5	450,0	573,0	1,6%	1,3%	1,0%	1,0%	33,8%	28,5%	26,8%	27,1%	5,4%	3,9%	3,0%	2,8%
Reda m.	491,2	701,4	810,1	1165,7	46,0%	34,7%	44,2%	51,3%	561,3	214,4	51,6	388,3	0,6%	0,7%	0,8%	0,7%	42,6%	41,9%	46,6%	40,8%	0,7%	0,9%	0,9%	0,8%
Rumia m.	496,9	642,2	797,3	1347,0	47,7%	38,7%	48,7%	51,2%	387,8	262,3	430,6	860,3	0,7%	1,0%	0,7%	0,7%	34,9%	35,3%	37,2%	31,4%	1,9%	2,1%	1,8%	1,5%
Ryjewo	341,5	416,5	416,7	567,9	36,6%	22,0%	30,9%	41,4%	301,5	159,9	42,0	514,2	1,5%	0,4%	0,6%	0,4%	51,6%	41,9%	41,4%	33,1%	1,1%	1,5%	1,8%	2,0%
Rzeczenica	502,0	740,7	573,2	979,1	25,4%	10,5%	22,4%	28,5%	96,6	69,2	60,6	425,2	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%	43,7%	35,4%	39,2%	34,6%	2,5%	2,4%	3,0%	4,1%
Sadlinki	353,1	338,5	424,4	610,6	32,5%	23,9%	36,7%	41,7%	206,3	340,6	233,3	532,5	1,2%	1,4%	0,9%	0,4%	47,6%	62,3%	51,6%	39,7%	0,2%	0,2%	1,4%	0,5%
Sierakowice	403,8	415,8	529,5	712,9	37,2%	21,8%	26,1%	42,3%	153,2	266,9	362,3	527,5	1,4%	0,6%	0,7%	1,0%	56,6%	54,8%	50,6%	41,4%	3,4%	2,3%	2,0%	2,0%
Skarszewy	398,7	443,5	583,4	964,4	38,7%	20,9%	30,6%	34,1%	76,1	135,5	227,1	320,4	1,3%	0,8%	0,6%	0,5%	52,0%	53,7%	47,2%	42,7%	2,5%	2,7%	2,1%	2,0%
Skórcz	425,8	378,6	457,1	775,0	31,1%	16,2%	20,8%	28,5%	244,7	210,9	602,0	235,8	1,0%	0,8%	0,5%	0,5%	54,3%	44,9%	33,4%	37,4%	1,4%	1,5%	2,3%	1,3%
Skórcz m.	479,3	536,3	648,5	1117,8	35,4%	30,2%	37,6%	35,6%	155,5	1010,5	74,2	100,1	1,1%	0,6%	0,7%	0,7%	48,3%	28,7%	47,6%	42,6%	4,0%	2,1%	3,5%	4,1%
Słupsk	579,4	1026,4	1376,3	2426,4	26,0%	22,9%	19,1%	18,9%	426,7	502,5	886,8	2580,9	1,0%	0,7%	0,4%	0,2%	48,4%	37,1%	42,3%	21,6%	1,7%	3,2%	2,1%	3,7%
Słupsk m.	738,3	1101,6	1517,7	2130,6	36,7%	27,4%	37,4%	40,2%	287,0	284,2	604,7	476,1	1,7%	0,8%	4,5%	2,3%	41,0%	28,4%	30,1%	32,9%	3,9%	3,2%	3,7%	4,4%
Smętowo Graniczne	438,1	471,5	537,6	936,0	33,3%	19,5%	30,0%	31,0%	119,0	255,4	142,0	395,4	1,2%	0,6%	0,7%	2,3%	53,0%	56,8%	43,4%	39,6%	1,9%	2,1%	3,3%	3,4%
Smołdzino	402,8	423,8	521,1	765,7	31,4%	18,7%	23,9%	34,6%	291,9	24,8	92,6	199,1	1,1%	0,6%	0,7%	1,1%	42,0%	40,9%	41,3%	41,0%	2,0%	3,9%	4,2%	4,4%
Somonino	325,8	376,7	433,9	1040,3	44,7%	29,1%	27,6%	31,5%	257,6	234,3	227,0	903,5	1,0%	1,2%	0,6%	0,5%	48,9%	50,9%	45,1%	36,3%	3,1%	2,4%	1,9%	1,7%
Sopot m.	1601,4	2095,5	3203,9	4049,4	27,8%	39,1%	33,9%	47,7%	372,2	613,7	634,4	4659,4	2,8%	1,3%	1,2%	0,7%	26,8%	20,9%	27,0%	13,1%	3,9%	5,8%	5,0%	2,5%
Stara Kiszewa	364,4	452,2	607,3	865,7	34,5%	14,2%	17,4%	28,8%	82,6	774,6	145,8	456,6	2,1%	2,1%	2,0%	0,7%	53,4%	33,4%	45,6%	45,4%	1,2%	3,0%	1,7%	1,4%
Stare Pole	532,7	779,8	1107,3	1397,3	24,0%	12,3%	13,3%	16,4%	119,5	521,9	243,2	734,4	0,8%	0,5%	0,7%	0,4%	45,0%	55,0%	36,0%	32,9%	3,5%	3,5%	3,1%	4,0%
Starogard Gdański	625,7	619,9	689,2	1060,3	21,9%	19,0%	30,8%	42,2%	224,7	309,1	455,6	422,5	1,1%	0,8%	0,5%	0,5%	38,0%	37,3%	32,8%	40,5%	1,6%	1,1%	0,9%	2,2%
Starogard Gdański m.	733,2	879,5	1055,1	1379,4	38,4%	32,8%	37,3%	40,3%	183,8	237,1	394,6	396,6	0,5%	0,9%	0,8%	0,7%	35,2%	34,6%	34,4%	36,5%	3,6%	3,2%	2,7%	3,1%
Stary Dzierzgoń	431,3	432,0	519,2	745,1	26,3%	13,6%	16,1%	20,3%	266,9	169,0	212,0	93,8	1,1%	0,4%	0,5%	0,4%	49,2%	48,9%	38,5%	43,6%	2,4%	2,1%	2,3%	2,0%
Stary Targ	373,7	456,9	605,1	560,1	30,6%	14,5%	15,2%	32,3%	161,5	803,0	47,5	290,3	0,4%	0,2%	0,3%	0,5%	38,2%	26,4%	37,6%	37,3%	2,3%	1,6%	1,8%	1,8%
Stegna	685,2	801,3	957,6	1295,0	19,0%	11,2%	16,4%	21,2%	682,8	216,8	154,1	220,6	1,2%	1,6%	2,0%	1,0%	29,7%	36,4%	39,2%	36,6%	3,2%	2,6%	2,2%	2,3%

***Tabela nr 13**. Wskaźniki cząstkowe dla gmin dla aspektu „Finanse jst”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział podatku PIT i CIT w dochodach własnych JST				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na oświatę i wychowanie w łącznych wydatkach jst				Odsetek wydatków na kulturę i sztukę w łącznych wydatkach jst			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
Stężyca	518,4	593,1	734,8	1095,2	26,5%	15,1%	17,6%	23,1%	239,1	199,3	465,3	484,7	2,0%	1,5%	1,1%	0,7%	48,6%	49,0%	47,8%	41,2%	1,3%	1,3%	1,1%	1,2%
Studzienice	712,4	941,4	977,4	1364,8	21,7%	9,7%	17,1%	22,6%	200,7	74,2	73,5	539,7	0,8%	1,5%	0,8%	0,6%	48,2%	45,7%	51,0%	39,9%	4,1%	1,8%	2,3%	2,6%
Subkowy	440,3	525,0	607,9	891,0	32,0%	18,2%	28,1%	33,5%	237,0	489,4	184,0	535,4	0,9%	0,5%	0,7%	0,4%	54,0%	50,1%	50,5%	39,7%	3,1%	3,7%	3,1%	3,0%
Suchy Dąb	428,2	679,4	754,6	1011,6	31,6%	11,0%	23,5%	28,7%	203,3	231,5	598,3	142,2	0,6%	0,8%	0,7%	2,1%	50,0%	38,3%	46,3%	40,4%	1,0%	1,3%	1,6%	2,6%
Sulęczyno	488,3	576,2	734,5	1056,7	24,3%	10,2%	15,8%	25,2%	452,0	74,6	268,6	426,0	1,0%	0,9%	0,8%	0,6%	33,2%	41,5%	49,0%	35,5%	1,4%	3,0%	3,2%	2,2%
Szemud	482,4	694,1	782,9	1244,7	27,6%	13,9%	22,7%	33,5%	285,9	421,2	214,0	735,1	4,0%	1,0%	0,6%	0,4%	51,0%	57,0%	51,1%	45,7%	3,6%	2,6%	3,5%	2,1%
Sztum	466,6	620,1	723,2	1367,8	36,1%	24,4%	31,2%	29,4%	57,1	252,0	264,6	442,9	0,9%	0,7%	0,6%	0,5%	46,0%	34,2%	38,8%	48,7%	3,0%	6,8%	2,9%	2,6%
Sztutowo	697,9	819,0	1101,2	2098,9	19,9%	12,3%	17,1%	14,4%	125,9	152,1	248,6	1428,6	1,1%	1,8%	1,4%	1,3%	38,8%	36,4%	42,8%	27,2%	2,3%	2,3%	2,3%	2,5%
Tczew	586,3	606,2	815,5	1365,4	26,1%	16,9%	21,0%	24,9%	435,0	408,7	388,8	611,5	1,4%	0,7%	0,4%	0,3%	38,9%	43,3%	37,0%	40,5%	1,2%	2,0%	0,8%	1,3%
Tczew m.	575,0	627,8	853,4	1327,9	39,0%	30,6%	36,6%	45,0%	167,6	245,9	140,4	555,6	1,1%	1,0%	1,2%	0,6%	36,8%	29,5%	34,9%	30,8%	4,9%	7,6%	3,0%	3,4%
Trąbki Wielkie	486,5	496,9	580,7	853,9	30,0%	19,2%	27,3%	35,1%	287,1	318,1	136,7	466,2	1,9%	0,7%	1,2%	2,2%	56,6%	61,0%	44,8%	41,5%	2,4%	3,0%	3,1%	3,9%
Trzebielino	437,4	385,4	451,1	725,4	30,6%	19,7%	23,5%	31,2%	276,6	327,0	30,9	173,5	1,0%	1,1%	0,8%	0,5%	39,6%	47,3%	48,4%	39,0%	1,8%	1,4%	1,6%	2,7%
Tuchomie	309,5	417,0	499,7	843,0	33,7%	11,4%	19,3%	22,0%	320,0	213,1	443,9	388,5	0,8%	0,6%	0,5%	0,6%	52,7%	46,2%	38,1%	43,3%	2,6%	3,5%	2,3%	2,7%
Ustka	1194,6	1815,2	1994,7	2922,1	11,3%	6,7%	13,8%	16,4%	882,9	1158,5	497,8	1810,5	1,5%	0,9%	1,8%	0,7%	26,2%	24,5%	29,2%	19,7%	2,7%	2,7%	6,0%	3,5%
Ustka m.	875,9	774,0	1610,2	2189,2	26,8%	29,4%	20,6%	26,2%	184,4	76,9	582,4	269,4	2,5%	1,7%	1,1%	1,0%	37,8%	37,9%	33,1%	27,8%	3,2%	3,8%	2,0%	2,3%
Wejherowo	605,1	655,1	676,9	1561,5	28,9%	22,8%	35,9%	32,5%	221,2	214,3	251,0	650,1	0,8%	0,7%	0,7%	0,5%	49,8%	54,3%	50,1%	44,6%	1,3%	1,7%	2,0%	1,6%
Wejherowo m.	548,4	732,0	944,2	1381,3	43,3%	29,9%	34,5%	39,5%	350,2	163,7	394,1	379,4	1,2%	0,7%	0,9%	1,0%	33,6%	30,9%	35,6%	29,6%	2,2%	2,7%	3,4%	6,6%
Wicko	556,3	718,7	1325,4	2396,7	25,6%	17,0%	13,0%	10,2%	14,0	186,5	578,8	423,2	0,9%	0,9%	0,6%	0,6%	46,3%	36,9%	34,9%	33,7%	0,8%	0,6%	0,5%	1,2%
Władysławowo m.	919,5	1140,5	1551,8	2097,4	26,1%	24,2%	17,9%	24,2%	278,3	446,2	389,3	468,7	1,9%	2,2%	4,4%	1,3%	40,3%	48,4%	33,1%	30,9%	1,4%	1,9%	1,8%	2,5%
Zblewo	386,9	371,2	487,3	864,5	41,1%	22,0%	33,8%	43,4%	266,9	450,6	745,6	734,8	1,5%	1,1%	0,6%	0,4%	51,3%	43,9%	36,8%	45,0%	1,2%	3,0%	1,0%	1,5%
Żukowo	625,9	721,5	882,6	1355,3	27,6%	22,2%	34,0%	41,2%	206,5	306,9	299,0	744,7	2,4%	0,9%	0,7%	0,6%	49,0%	54,2%	46,7%	37,7%	1,6%	1,6%	1,0%	1,0%

WYSZCZEGÓLNIENIE	Przyrost naturalny na 1000 osób				Saldo migracji na 1000 osób				Wskaźnik obciążenia ekonomicznego ludności				Wskaźnik starości demograficznej			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
POMORSKIE	**2,4**	**2,0**	**2,2**	**3,5**	**0,5**	**0,3**	**0,5**	**0,6**	**64,3%**	**59,3%**	**55,4%**	**54,8%**	**14,8%**	**15,3%**	**15,6%**	**17,1%**
Powiat gdański	4,0	3,8	3,9	6,3	10,0	10,3	13,7	14,3	66,0%	59,1%	53,5%	51,6%	11,9%	12,3%	12,2%	13,2%
Powiat kartuski	8,2	7,4	7,8	8,9	3,6	5,2	6,1	7,0	77,7%	71,7%	65,6%	61,8%	12,4%	12,5%	12,2%	12,9%
Powiat nowodworski	3,9	1,2	-0,8	1,6	-0,4	-1,2	-0,8	0,1	70,8%	63,5%	57,1%	53,2%	14,3%	14,6%	14,5%	15,3%
Powiat pucki	5,1	5,1	5,3	6,1	2,0	-0,1	2,5	4,1	67,0%	62,5%	57,1%	55,7%	12,4%	13,0%	12,9%	14,0%
Powiat wejherowski	5,5	5,0	5,7	7,2	3,9	5,4	7,4	9,0	67,5%	62,6%	57,4%	55,6%	12,1%	12,5%	12,6%	13,8%
Powiat bytowski	6,5	4,2	3,0	5,1	-2,9	-3,7	-3,2	-2,2	72,6%	65,6%	58,6%	55,5%	12,4%	12,6%	12,7%	14,1%
Powiat chojnicki	3,8	3,9	4,4	5,9	-0,7	-1,4	-0,1	0,2	72,0%	65,8%	60,8%	58,6%	14,1%	14,5%	14,5%	15,4%
Powiat człuchowski	3,9	4,0	2,5	4,2	-5,8	-3,7	-4,0	-4,4	69,7%	62,5%	56,2%	53,3%	12,9%	13,2%	13,4%	14,9%
Powiat lęborski	4,0	4,0	2,9	3,7	-0,1	-1,2	-2,2	-1,9	69,2%	62,7%	57,5%	55,3%	13,2%	13,5%	13,7%	15,2%
Powiat słupski	4,0	3,1	2,3	4,9	0,1	-1,6	-2,1	-0,3	69,1%	61,2%	54,5%	52,3%	12,9%	13,0%	13,1%	14,4%
Powiat m. Słupsk	0,4	-0,4	-0,8	0,6	-1,8	-2,0	-1,8	-2,6	57,9%	52,7%	49,6%	50,8%	15,1%	16,1%	16,9%	19,3%
Powiat kościerski	6,6	6,5	5,3	6,2	-0,5	-0,1	-0,4	-0,6	72,7%	67,1%	61,9%	59,6%	13,4%	13,7%	13,8%	14,8%
Powiat kwidzyński	4,2	3,7	4,3	4,6	0,5	-0,4	-1,8	-1,0	68,4%	60,6%	55,1%	53,4%	12,6%	12,6%	12,6%	13,9%
Powiat malborski	2,6	1,1	0,7	1,5	-1,9	0,1	-1,0	-1,9	68,4%	60,6%	55,6%	53,4%	13,9%	15,2%	15,2%	16,4%
Powiat starogardzki	3,0	2,7	3,8	4,9	1,0	-0,4	-0,6	-0,5	72,3%	65,4%	59,5%	56,8%	13,8%	14,1%	14,1%	15,1%
Powiat tczewski	2,8	2,3	2,4	4,4	-0,8	-0,4	-1,2	-2,6	66,0%	60,6%	56,3%	54,8%	13,7%	14,0%	14,3%	15,7%
Powiat sztumski	-	3,4	2,6	4,2	-	-4,3	-4,0	-4,7	-	63,4%	56,1%	52,8%	-	12,7%	12,6%	13,7%
Powiat m. Gdańsk	-0,8	-1,2	0,0	0,7	-1,2	-1,1	-0,7	0,0	55,9%	52,7%	51,4%	53,4%	17,7%	18,5%	19,1%	21,1%
Powiat m. Gdynia	-0,5	-0,2	-0,5	0,5	3,2	1,9	-0,8	-3,8	56,3%	53,8%	52,3%	54,6%	17,6%	18,5%	19,2%	21,6%
Powiat m. Sopot	-6,3	-6,1	-5,1	-4,4	-2,7	-5,2	-2,5	-6,6	63,8%	58,9%	57,5%	58,4%	23,5%	24,2%	25,2%	27,6%

***Tabela nr 14**. Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Procesy demograficzne”*

Tabela nr 15. *Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Rynek pracy”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Odsetek bezrobotnych kobiet			Wskaźnik zatrudnienia w usługach rynkowych			Liczba ofert pracy na 100 bezrobotnych				Przeciętne wynagrodzenie miesięczne w stosunku do średniej krajowej (Polska=100)			Stopa bezrobocia				
	1999	2002	2005	2008	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2002	2005	2008	2000	2002	2005	2008
POMORSKIE	**58,1%**	**52,0%**	**56,5%**	**62,4%**	**31,5%**	**31,5%**	**33,3%**	**0,5**	**0,2**	**0,7**	**3,2**	**97,1**	**100,2**	**100,3**	**13,7%**	**22,5%**	**19,3%**	**8,4%**
Powiat gdański	59,4%	51,5%	59,0%	65,2%	25,2%	26,3%	32,6%	22,5	0,2	0,8	5,1	85,6	85,5	89,8	10,8	20,4	15,8	3,5
Powiat kartuski	60,7%	52,8%	57,6%	62,6%	16,5%	15,2%	19,0%	0,0	0,0	0,3	3,4	78,2	78,7	79,8	13,8	17,9	18,9	6,3
Powiat nowodworski	56,5%	51,6%	57,3%	62,3%	20,9%	18,3%	19,8%	0,7	0,3	1,5	4,7	79,6	79,6	78,8	33,6	38,2	37,0	21,9
Powiat pucki	55,2%	45,6%	51,4%	61,1%	26,4%	23,3%	24,7%	0,2	0,1	0,2	9,6	84,4	81,9	83,2	11,5	17,6	21,0	8,4
Powiat wejherowski	62,0%	52,4%	59,8%	69,2%	23,4%	24,2%	29,5%	0,4	0,0	0,4	1,2	83,0	81,8	86,3	15,8	21,9	19,0	8,1
Powiat bytowski	57,6%	52,9%	55,7%	60,7%	17,3%	17,4%	19,1%	0,0	0,0	0,0	0,4	75,9	79,9	80,3	31,5	33,0	34,7	20,1
Powiat chojnicki	57,4%	52,6%	56,7%	57,9%	22,3%	22,4%	24,2%	0,0	0,0	0,2	1,9	75,4	75,1	74,4	24,0	27,2	26,5	14,7
Powiat człuchowski	59,1%	55,6%	53,5%	60,9%	17,6%	15,8%	18,9%	0,0	0,0	0,1	0,9	78,1	80,6	80,8	32,9	35,1	30,3	20,7
Powiat lęborski	59,2%	54,1%	57,4%	65,3%	23,2%	21,3%	25,7%	0,0	0,0	0,0	1,4	79,5	82,9	84,2	26,9	34,3	28,3	16,3
Powiat słupski	57,7%	52,1%	55,4%	62,2%	15,3%	14,7%	13,4%	0,3	0,1	0,1	0,3	74,2	78,0	76,3	30,7	35,3	33,5	16,2
Powiat m. Słupsk	55,5%	50,5%	52,9%	60,0%	37,1%	38,2%	41,4%	0,0	0,1	0,2	0,7	88,3	84,2	84,5	17,4	22,9	19,7	6,6
Powiat kościerski	57,7%	50,1%	55,2%	62,0%	19,8%	19,5%	19,5%	0,0	0,0	0,0	1,3	80,8	77,4	75,5	19,5	22,6	23,7	13,8
Powiat kwidzyński	54,2%	50,9%	52,0%	62,2%	12,1%	12,9%	17,6%	0,0	0,0	0,1	1,2	99,3	96,3	89,3	21,8	24,0	21,4	9,9
Powiat malborski	56,2%	55,5%	60,1%	65,5%	28,7%	27,7%	29,4%	0,1	0,3	0,2	0,9	84,6	81,5	84,1	31,4	32,4	29,8	17,8
Powiat starogardzki	54,4%	49,2%	54,6%	65,7%	17,5%	17,5%	21,4%	0,1	0,0	1,6	1,4	89,9	92,3	86,3	20,9	25,7	30,3	13,8
Powiat tczewski	59,2%	53,5%	59,5%	60,7%	23,4%	23,4%	24,0%	0,3	0,7	1,6	5,2	88,6	92,4	87,8	23,7	26,8	24,9	9,7
Powiat sztumski	-	51,5%	55,9%	68,3%	12,9%	13,4%	14,9%	-	0,0	0,0	0,0	74,9	79,5	76,9	-	37,4	37,3	16,9
Powiat m. Gdańsk	59,8%	49,0%	56,4%	56,4%	42,5%	43,0%	44,4%	0,0	0,7	1,6	13,1	111,2	120,4	121,8	6,7	13,1	9,6	2,6
Powiat m. Gdynia	67,6%	58,3%	64,8%	65,5%	46,1%	47,4%	48,5%	1,9	0,8	2,8	13,4	108,2	109,3	110,6	7,0	9,8	8,0	2,3
Powiat m. Sopot	59,5%	50,4%	54,3%	55,8%	57,7%	56,1%	55,0%	0,0	0,7	0,6	17,8	111,5	112,7	117,8	5,8	9,1	7,3	1,9

***Tabela nr 16**. Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Warunki życia”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Współczynnik skolaryzacji brutto na poziomie szkół średnich		Współczynnik komputeryzacji w szkołach podstawowych i gimnazjach każdego typu (na 100 uczniów)			Powierzchnia użytkowa mieszkań na 1 mieszkańca				Odsetek dzieci w przedszkolach i żłobkach				Liczba ZOZ na 1000 mieszkańców		Odsetek terenów zielonych			Wskaźnik wykrywalności przestępstw				Emisja zanieczyszczeń gazowych			
	2005	2008	2003	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2005	2008	1999	2002	2005	2000	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
POMORSKIE	**99,7**	**98,5**	**4,4**	**5,6**	**10,2**	**17,6**	**20,1**	**22,2**	**23,4**	**22,1%**	**21,4%**	**23,6%**	**25,7%**	**0,2**	**0,3**	**0,6%**	**0,1%**	**0,2%**	**48,2%**	**55,7%**	**57,2%**	**64,1%**	**5305337**	**5187779**	**6365964**	**5516077**
Powiat gdański	38,7	36,7	4,4	5,6	10,4	16,1	21,2	24,2	26,0	15,1%	14,0%	17,2%	18,3%	0,2	0,3	0,0%	0,0%	0,1%	57,0%	50,4%	58,9%	62,7%	20330	23115	497	0
Powiat kartuski	78,1	79,7	4,6	6,2	11,5	16,5	21,4	23,9	23,8	9,9%	8,8%	11,7%	15,8%	0,1	0,2	0,0%	0,0%	0,0%	50,4%	56,4%	69,4%	75,2%	12467	14129	18178	14520
Powiat nowodworski	63,3	61,1	5,3	7,3	11,8	19,0	21,6	24,5	26,2	24,2%	17,8%	27,8%	28,8%	0,1	0,4	0,0%	0,1%	0,1%	53,9%	58,7%	50,0%	75,8%	4016	4491	3804	3359
Powiat pucki	73,7	72,2	4,9	6,3	10,2	17,9	23,6	27,5	29,1	9,3%	9,6%	10,0%	11,1%	0,2	0,3	0,1%	0,2%	0,4%	40,5%	61,0%	60,2%	73,2%	41380	18542	306418	18489
Powiat wejherowski	72,5	69,9	3,7	4,5	7,7	16,5	20,0	22,1	22,9	11,8%	11,4%	12,6%	16,1%	0,2	0,2	0,1%	0,1%	0,2%	42,7%	56,6%	69,6%	66,9%	42683	32497	32070	31846
Powiat bytowski	95,5	94,0	5,4	7,1	13,3	17,3	19,6	21,1	21,7	20,5%	21,8%	22,9%	23,5%	0,2	0,4	0,0%	0,0%	0,0%	57,2%	70,6%	77,0%	85,1%	25089	25116	22784	23162
Powiat chojnicki	121,2	119,2	3,7	4,7	9,4	18,0	19,9	21,4	21,9	22,4%	21,0%	21,2%	22,9%	0,3	0,3	0,0%	0,0%	0,1%	54,7%	68,2%	68,9%	75,6%	51592	41818	38927	37753
Powiat człuchowski	67,2	71,3	4,3	5,3	10,4	18,0	19,8	21,1	21,7	24,6%	22,5%	22,0%	23,8%	0,2	0,4	0,2%	0,2%	0,2%	56,9%	69,9%	74,4%	77,5%	31218	29465	26111	25445
Powiat lęborski	125,4	125,1	4,7	5,9	13,6	17,4	20,1	21,7	22,8	22,0%	20,3%	26,5%	27,7%	0,5	0,5	0,1%	0,1%	0,2%	40,7%	57,9%	65,0%	64,9%	54825	66144	87087	47823
Powiat słupski	25,3	18,5	6,0	7,7	14,4	17,2	19,8	21,8	22,6	13,7%	13,0%	15,1%	15,8%	0,3	0,3	0,0%	0,0%	0,1%	41,6%	60,9%	68,1%	80,0%	64231	58952	62155	48119
Powiat m. Słupsk	182,6	200,9	4,5	5,3	9,9	17,8	19,6	21,1	21,9	43,4%	44,3%	48,1%	49,3%	0,3	0,4	2,4%	2,5%	3,0%	41,6%	60,9%	68,1%	80,0%	177004	136145	168868	142942
Powiat kościerski	108,1	102,9	5,0	6,0	9,4	16,7	20,0	22,4	23,4	17,9%	14,2%	19,5%	22,9%	0,3	0,3	0,0%	0,0%	0,1%	58,2%	73,3%	74,9%	79,2%	51674	46955	48788	42827
Powiat kwidzyński	93,2	90,9	5,3	6,6	10,4	17,5	19,0	19,9	20,5	28,0%	28,9%	30,9%	37,0%	0,2	0,3	0,1%	0,1%	0,3%	48,6%	52,0%	66,8%	74,7%	1552862	1725496	1647269	1475861
Powiat malborski	112,4	114,0	4,5	6,4	11,3	17,5	19,3	20,6	21,6	25,2%	28,9%	28,9%	32,8%	0,2	0,4	0,1%	0,2%	0,4%	61,0%	73,2%	69,8%	75,5%	135348	110532	130756	120643
Powiat starogardzki	89,8	85,7	4,2	5,6	11,3	17,2	19,9	22,2	22,9	20,4%	18,9%	19,8%	21,9%	0,2	0,3	0,0%	0,0%	0,1%	57,8%	68,2%	75,0%	73,4%	270513	215078	218202	192927
Powiat tczewski	96,5	96,3	3,6	5,0	9,4	16,3	18,2	19,8	20,5	22,2%	19,0%	19,5%	21,6%	0,2	0,3	0,2%	0,2%	0,3%	60,3%	71,8%	69,4%	69,3%	133684	105329	115463	100890
Powiat sztumski	84,6	78,5	4,2	6,0	10,8	-	18,7	20,0	20,6	-	22,0%	23,3%	24,9%	0,2	0,4	-	0,0%	0,1%	-	58,8%	76,9%	82,4%	-	13011	14515	13596
Powiat m. Gdańsk	127,7	126,2	4,2	5,3	9,7	17,8	19,6	21,8	23,5	27,4%	28,7%	31,6%	32,5%	0,2	0,3	2,0%	2,1%	2,9%	45,0%	44,7%	43,0%	47,7%	1619167	1574446	2471276	2359052
Powiat m. Gdynia	131,3	131,2	3,9	4,5	7,3	19,0	20,8	23,4	25,1	30,7%	29,8%	31,1%	33,8%	0,1	0,2	2,0%	2,2%	3,3%	51,0%	56,8%	39,3%	58,5%	1017254	946518	952796	816823
Powiat m. Sopot	153,8	190,2	4,2	8,6	13,6	22,6	23,8	27,4	29,2	39,7%	42,1%	48,7%	51,3%	0,5	0,7	4,2%	5,2%	6,0%	40,1%	37,2%	44,7%	49,5%	0	0	0	0

Tabela nr 17. *Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Potencjał gospodarczy”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z miejsc noclegowych na 1000 mieszkańców				Odsetek podmiotów z sektora usług rynkowych				Udział pracujących w sektorze prywatnym		Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca			Liczba nowopowstałych przedsiębiorstw na 1000 mieszkańców		
	2000	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2002	2005	2002	2005	2008	2003	2005	2008
POMORSKIE	**604,2**	**561,9**	**611,7**	**718,8**	**67,4%**	**68,1%**	**68,3%**	**66,3%**	**62,5%**	**64,1%**	**1486,1**	**2064,2**	**3990,9**	**7,8**	**8,5**	**11,0**
Powiat gdański	315,8	230,8	316,1	557,8	59,8%	60,9%	61,3%	59,8%	75,9%	78,0%	1467,6	1175,8	3420,0	8,2	8,8	11,1
Powiat kartuski	553,7	421,0	323,0	367,8	52,6%	54,4%	54,4%	50,8%	77,1%	78,4%	649,5	946,0	1342,0	5,7	7,5	9,6
Powiat nowodworski	3004,8	1981,3	2016,0	2367,4	70,1%	68,1%	68,5%	65,3%	63,8%	65,3%	199,1	467,0	648,7	9,5	11,9	13,3
Powiat pucki	2148,8	2266,9	2171,6	2782,2	79,1%	77,9%	78,0%	71,5%	62,3%	62,4%	1065,2	990,7	3025,8	12,2	11,2	36,5
Powiat wejherowski	181,5	178,6	273,4	341,9	59,6%	61,5%	61,0%	58,5%	65,6%	67,0%	600,9	955,8	1519,8	7,1	8,5	11,2
Powiat bytowski	274,4	228,4	214,9	273,1	53,6%	55,0%	56,4%	53,8%	64,9%	67,5%	426,0	642,5	1342,8	5,4	7,8	7,0
Powiat chojnicki	409,0	386,2	393,4	417,3	62,7%	64,0%	63,5%	60,1%	69,2%	71,9%	819,0	1315,0	1382,7	6,8	6,6	9,1
Powiat człuchowski	159,6	105,4	227,4	261,3	63,6%	65,6%	66,6%	63,9%	67,0%	68,2%	931,3	928,5	1930,2	5,2	5,8	7,2
Powiat lęborski	1446,2	1330,9	1506,4	1713,9	69,1%	71,2%	71,4%	68,9%	56,1%	60,4%	648,7	1263,6	1935,2	8,5	8,7	10,7
Powiat słupski	1018,6	1044,5	1069,3	1320,8	62,9%	64,9%	66,6%	64,0%	67,1%	70,6%	633,0	1255,1	2793,5	6,4	6,2	7,2
Powiat m. Słupsk	318,0	239,3	265,9	335,4	74,1%	75,4%	75,3%	74,5%	51,2%	52,8%	1318,2	1412,4	1784,6	8,6	8,7	9,3
Powiat kościerski	735,8	601,5	720,5	890,3	59,6%	56,1%	57,7%	53,7%	69,9%	71,0%	394,2	517,7	826,3	5,8	7,4	10,3
Powiat kwidzyński	142,2	114,7	96,0	80,6	69,4%	69,8%	69,9%	68,1%	74,8%	77,9%	2574,2	4487,1	2193,2	6,1	6,2	7,0
Powiat malborski	427,7	948,1	502,8	654,2	65,7%	67,6%	68,6%	67,0%	51,9%	53,9%	745,7	824,7	3209,9	7,2	7,3	8,3
Powiat starogardzki	174,3	115,6	155,1	167,9	62,3%	64,0%	65,3%	62,5%	64,8%	68,3%	761,0	1184,8	1533,3	6,5	6,4	8,1
Powiat tczewski	106,7	96,5	92,7	110,7	64,6%	63,4%	64,1%	61,7%	64,1%	70,1%	1846,9	1315,3	2864,9	6,7	7,0	8,8
Powiat sztumski	-	36,9	11,3	11,5	-	65,3%	64,1%	58,9%	58,2%	59,3%	230,7	410,6	1407,4	5,7	7,2	8,0
Powiat m. Gdańsk	661,5	673,6	796,6	850,2	69,6%	70,3%	70,4%	70,4%	56,0%	59,7%	2809,9	4335,3	10484,4	8,9	9,6	11,7
Powiat m. Gdynia	402,6	394,1	396,3	446,0	71,5%	71,8%	72,0%	70,7%	63,6%	56,6%	1884,0	2822,1	3859,9	9,5	10,1	11,9
Powiat m. Sopot	2703,2	2231,1	3339,1	4178,7	72,4%	74,8%	75,4%	75,9%	59,3%	65,1%	2890,6	1499,7	5386,3	11,3	12,3	14,8

WYSZCZEGÓLNIENIE	Korzystający z gazu w % ludności ogółem			Stosunek osób korzystających z kanalizacji do korzystających z wodociągów			Odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków				Stosunek długości dróg o twardej nawierzchni do dróg ogółem				Odsetek odpadów poddanych odzyskowi			Dostępność transportem drogowym do siedziby województwa
	2003	2005	2008	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	2002	2005	2008	2010
POMORSKIE	**57,0%**	**52,7%**	**50,8%**	**78,2%**	**79,7%**	**80,7%**	**73,3%**	**74,8%**	**78,4%**	**80,7%**	**87,0%**	**87,4%**	**88,0%**	**88,9%**	**68,7%**	0,763	**81,7%**	**-**
Powiat gdański	42,0%	39,0%	39,6%	61,9%	65,1%	69,7%	55,1%	**56,1%**	**69,2%**	70,4%	91,6%	92,5%	92,5%	92,5%	100,0%	83,6%	100,0%	15
Powiat kartuski	9,0%	8,0%	7,9%	44,6%	47,2%	48,5%	37,4%	40,0%	43,4%	43,2%	85,3%	85,6%	86,3%	87,3%	100,0%	100,0%	100,0%	43
Powiat nowodworski	11,7%	11,0%	11,1%	50,5%	53,9%	55,9%	45,2%	51,3%	58,6%	58,0%	84,1%	88,1%	88,1%	88,1%	100,0%	100,0%	100,0%	40
Powiat pucki	10,2%	9,1%	9,8%	67,5%	73,4%	79,3%	51,0%	59,2%	72,6%	80,1%	87,6%	88,7%	89,1%	88,8%	100,0%	100,0%	100,0%	65
Powiat wejherowski	52,1%	46,8%	44,0%	68,8%	71,2%	71,8%	67,1%	65,0%	65,8%	70,0%	88,5%	87,8%	87,6%	93,9%	71,5%	79,7%	62,6%	55
Powiat bytowski	20,2%	19,1%	18,7%	59,0%	66,2%	68,1%	36,8%	46,9%	67,7%	70,9%	92,3%	93,1%	93,4%	94,7%	69,1%	70,3%	97,9%	95
Powiat chojnicki	47,0%	36,1%	35,4%	74,0%	78,2%	80,8%	65,1%	66,3%	74,1%	83,4%	69,3%	70,7%	74,1%	70,9%	84,8%	95,5%	81,8%	125
Powiat człuchowski	0,0%	0,4%	0,6%	69,9%	71,2%	75,7%	54,8%	62,8%	67,1%	72,2%	87,2%	87,3%	87,4%	87,2%	76,2%	94,8%	96,0%	134
Powiat lęborski	56,1%	53,5%	52,8%	80,8%	80,4%	80,6%	72,8%	73,0%	72,5%	80,5%	91,3%	93,8%	95,1%	98,3%	74,0%	73,8%	76,6%	94
Powiat słupski	17,6%	15,0%	14,5%	65,4%	67,6%	69,4%	51,7%	57,7%	63,2%	64,0%	85,0%	84,9%	85,3%	88,8%	58,6%	82,8%	73,1%	140
Powiat m. Słupsk	92,8%	88,6%	87,5%	95,9%	96,0%	96,1%	100,0%	100,0%	99,9%	100,0%	92,9%	97,2%	93,9%	100,0%	71,4%	80,5%	82,5%	140
Powiat kościerski	0,4%	0,4%	0,9%	58,0%	63,8%	68,5%	39,6%	44,6%	50,4%	62,9%	82,7%	83,2%	84,3%	84,3%	82,6%	95,2%	72,3%	62
Powiat kwidzyński	54,3%	52,5%	51,4%	73,4%	73,9%	74,1%	66,4%	65,3%	68,0%	69,6%	84,7%	84,9%	87,9%	86,9%	68,0%	83,5%	82,0%	88
Powiat malborski	68,3%	64,7%	63,0%	70,6%	73,1%	75,9%	65,2%	75,8%	78,7%	95,1%	87,2%	93,9%	92,3%	92,3%	98,7%	99,7%	99,8%	57
Powiat starogardzki	35,4%	32,6%	32,1%	53,9%	56,4%	59,6%	48,6%	51,5%	56,5%	60,8%	82,9%	84,2%	85,4%	86,9%	90,7%	96,3%	98,4%	45
Powiat tczewski	56,9%	53,6%	52,3%	75,6%	78,1%	79,2%	67,6%	68,7%	73,2%	77,9%	100,0%	92,4%	92,4%	93,1%	72,8%	59,3%	92,7%	37
Powiat sztumski	36,3%	34,4%	33,9%	64,8%	65,7%	65,4%	-	53,3%	58,0%	65,5%	-	82,9%	82,9%	82,8%	100,0%	100,0%	100,0%	73
Powiat m. Gdańsk	91,7%	86,7%	83,1%	96,0%	96,1%	96,1%	98,6%	98,9%	100,0%	97,8%	99,4%	96,2%	97,3%	97,4%	36,9%	45,2%	86,6%	0
Powiat m. Gdynia	89,3%	82,5%	80,1%	96,5%	96,5%	96,5%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	57,4%	58,0%	52,1%	37
Powiat m. Sopot	100,0%	89,6%	89,0%	99,4%	99,8%	100,1%	96,8%	99,9%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	21

Tabela nr 18. *Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Infrastruktura”*

Tabela nr 19. *Wskaźniki cząstkowe dla powiatów i województwa dla aspektu „Finanse jst”*

WYSZCZEGÓLNIENIE	Dochody własne JST na mieszkańca				Udział PIT i CIT w dochodach własnych				Wydatki majątkowo-inwestycyjne na mieszkańca				Odsetek wydatków na ochronę zdrowia				Odsetek wydatków na oświatę				Odsetek wydatków na kulturę			
	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008	1999	2002	2005	2008
POMORSKIE	**716,0**	**849,4**	**1269,1**	**1859,2**	**34,2%**	**29,90%**	**35,40%**	**39,9%**	**306,1**	**277,9**	**348,8**	**761,5**	**2,0%**	**1,0%**	**1,3%**	**0,8%**	**38,8%**	**35,1%**	**35,7%**	**31,2%**	**2,6%**	**2,8%**	**2,7%**	**3,4%**
Powiat gdański	670,0	844,2	1223,7	1800,3	30,9%	23,5%	27,7%	34,7%	279,7	330,7	536,4	1009,7	1,2%	1,1%	1,0%	0,9%	46,9%	41,1%	38,1%	33,8%	1,4%	1,7%	1,9%	2,8%
Powiat kartuski	485,5	543,9	692,1	1094,7	34,0%	25,0%	31,1%	37,4%	226,3	268,2	312,7	567,2	1,7%	1,0%	0,8%	0,7%	48,5%	49,5%	46,7%	37,8%	2,3%	2,0%	1,8%	1,9%
Powiat nowodworski	659,9	808,7	950,1	1477,5	21,8%	12,6%	18,0%	20,6%	313,6	278,6	160,6	579,7	1,2%	1,0%	1,2%	0,8%	39,0%	39,0%	41,1%	32,7%	3,0%	2,6%	2,7%	2,4%
Powiat pucki	739,9	1035,8	1297,3	2166,5	26,9%	17,7%	20,4%	21,4%	274,8	524,5	539,4	1178,0	1,3%	1,1%	1,5%	0,8%	41,2%	35,2%	32,9%	27,7%	3,1%	2,2%	2,2%	2,5%
Powiat wejherowski	505,1	672,4	803,6	1312,2	40,2%	27,4%	35,3%	38,5%	358,0	256,6	327,5	621,6	1,2%	0,8%	0,8%	0,7%	41,6%	41,8%	41,5%	35,8%	1,8%	2,0%	2,1%	3,1%
Powiat bytowski	486,9	592,4	691,2	1087,4	30,6%	18,6%	30,8%	32,9%	201,0	311,3	255,3	409,9	1,5%	0,9%	0,9%	0,6%	45,7%	40,5%	41,6%	38,4%	3,2%	2,8%	2,2%	2,1%
Powiat chojnicki	463,0	553,2	663,0	1044,9	36,9%	25,9%	34,7%	35,4%	172,1	377,7	291,1	397,4	1,6%	0,7%	1,0%	0,9%	44,9%	34,3%	38,7%	37,2%	2,9%	2,5%	2,6%	2,9%
Powiat człuchowski	485,7	545,4	695,1	1138,0	31,6%	21,9%	28,2%	29,8%	236,9	228,1	298,6	538,9	1,1%	0,7%	0,6%	0,5%	37,6%	34,6%	32,2%	31,3%	3,1%	3,0%	2,6%	3,2%
Powiat lęborski	631,6	732,7	1048,8	1514,8	28,0%	22,7%	24,6%	28,9%	164,7	154,4	336,7	332,7	1,5%	0,9%	0,9%	1,1%	40,4%	35,4%	37,7%	35,4%	2,5%	2,5%	2,5%	3,5%
Powiat słupski	594,6	718,8	1007,1	1599,1	25,7%	19,4%	20,8%	23,4%	273,3	290,2	518,3	794,6	1,4%	0,8%	1,0%	0,6%	42,2%	39,7%	40,1%	30,4%	2,5%	2,9%	2,8%	3,2%
Powiat m. Słupsk	738,3	1101,6	1517,7	2130,6	36,7%	27,4%	37,4%	40,2%	287,0	284,2	604,7	476,1	1,7%	0,8%	4,5%	2,3%	41,0%	28,4%	30,1%	32,9%	3,9%	3,2%	3,7%	4,4%
Powiat kościerski	494,3	572,2	732,0	1151,1	34,4%	22,1%	28,1%	30,9%	117,5	233,7	358,0	457,5	1,5%	1,0%	0,8%	0,7%	45,6%	41,3%	39,0%	37,5%	2,5%	2,4%	2,3%	2,5%
Powiat kwidzyński	670,4	833,0	1021,3	1381,4	32,2%	26,5%	29,5%	34,2%	231,8	260,6	175,5	439,5	1,9%	1,1%	1,7%	0,8%	40,6%	36,0%	35,7%	31,5%	2,4%	2,9%	3,8%	3,5%
Powiat malborski	502,6	602,3	833,6	1442,7	34,2%	27,3%	31,8%	28,8%	195,1	137,7	184,4	718,4	1,2%	0,9%	0,9%	0,6%	40,0%	38,4%	38,0%	29,6%	2,4%	2,8%	2,9%	2,7%
Powiat starogardzki	585,5	636,8	774,1	1114,9	35,1%	26,8%	33,3%	37,3%	167,3	256,7	399,7	410,5	1,0%	0,9%	0,7%	0,8%	43,0%	41,0%	38,4%	40,9%	2,7%	2,7%	2,2%	2,5%
Powiat tczewski	528,5	560,3	747,5	1148,6	36,7%	26,7%	32,9%	40,3%	195,2	227,4	215,7	435,8	1,2%	0,9%	0,8%	0,6%	40,4%	35,2%	36,3%	35,0%	3,6%	5,2%	2,6%	2,9%
Powiat sztumski	-	486,5	600,3	1042,7	-	22,3%	27,3%	28,8%	-	330,4	218,0	349,6	-	0,5%	0,5%	0,6%	-	34,6%	42,3%	43,0%	-	4,2%	2,6%	2,3%
Powiat m. Gdańsk	998,9	1119,5	1938,1	2746,2	34,6%	34,9%	40,3%	46,6%	476,9	315,3	264,8	896,0	2,9%	1,3%	1,2%	0,8%	34,4%	31,1%	34,0%	29,2%	2,4%	2,7%	2,9%	5,0%
Powiat m. Gdynia	862,0	1011,2	1867,8	2707,2	39,2%	39,7%	41,8%	46,3%	373,7	152,4	446,3	1003,8	2,4%	1,1%	1,3%	1,0%	35,9%	33,8%	30,7%	26,1%	2,0%	2,2%	2,3%	3,1%
Powiat m. Sopot	1601,4	2096	3204	4049,4	27,8%	39,1%	33,9%	47,7%	372,2	613,7	634,4	4659,4	2,8%	1,3%	1,2%	0,7%	26,8%	20,9%	27,0%	13,1%	3,9%	5,8%	5,0%	2,5%

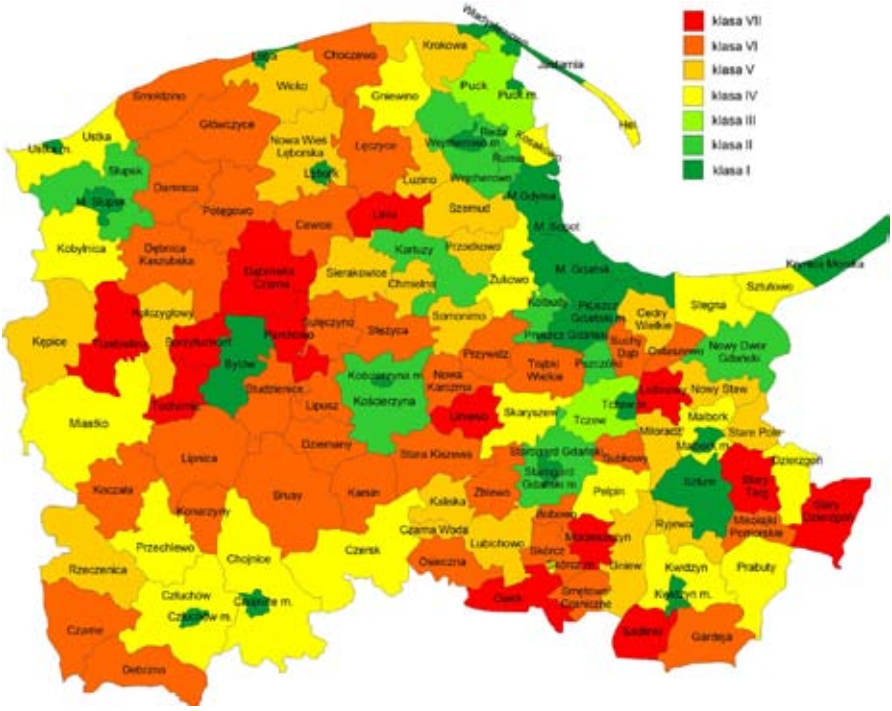

Rysunek nr 1. *Ogólny wskaźnik syntetyczny dla gmin – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

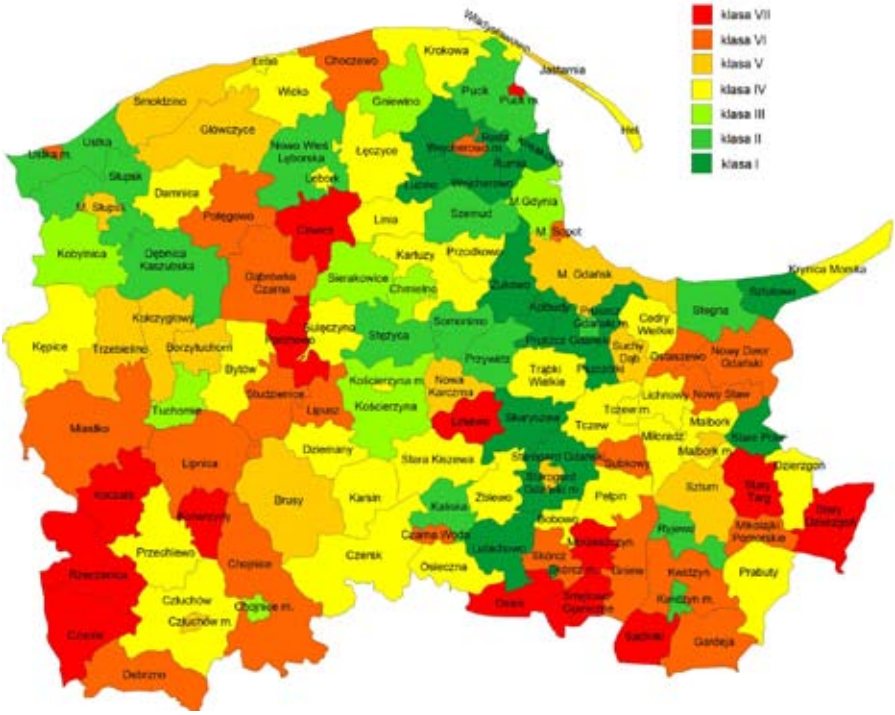

***Rysunek nr 2**. Syntetyczny wskaźnik dla gmin dla aspektu „Procesy demograficzne" – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

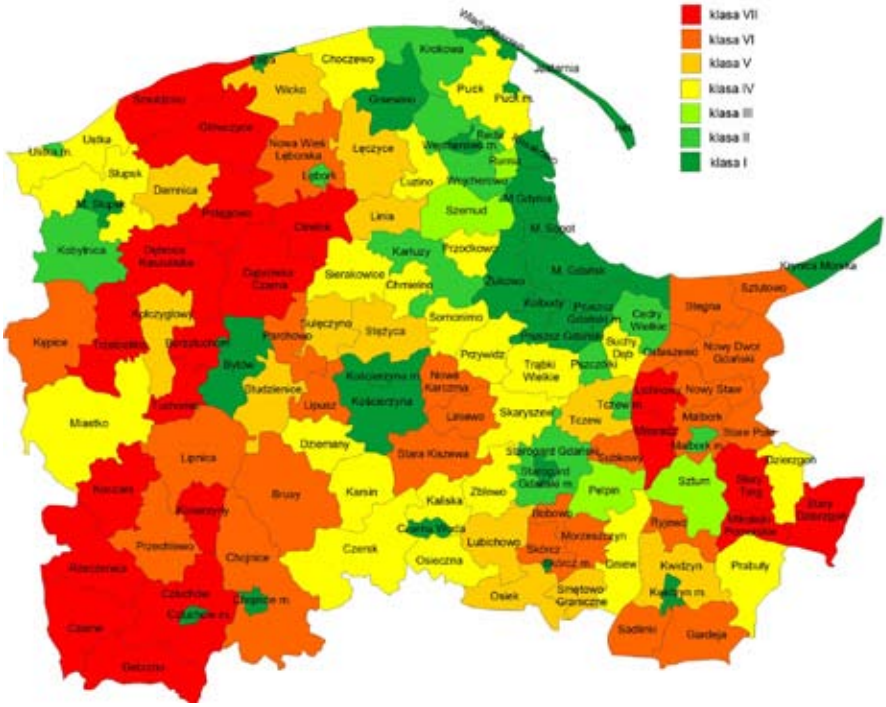

Rysunek nr 3. *Syntetyczny wskaźnik potencjału dla gmin dla aspektu „Rynek pracy" – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

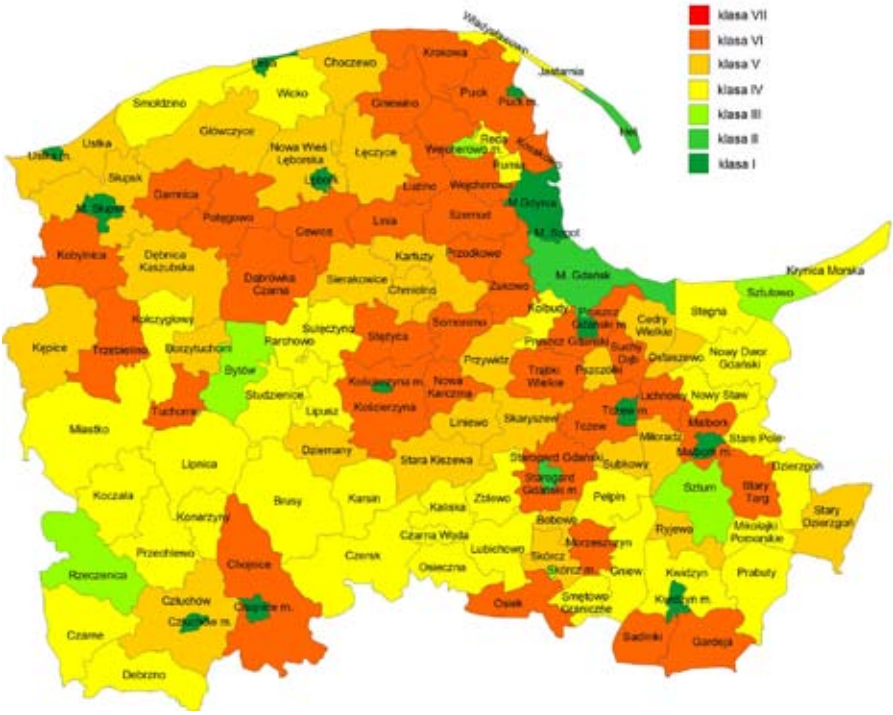

Rysunek nr 4. *Syntetyczny wskaźnik potencjału dla gmin dla aspektu „Warunki życia" – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

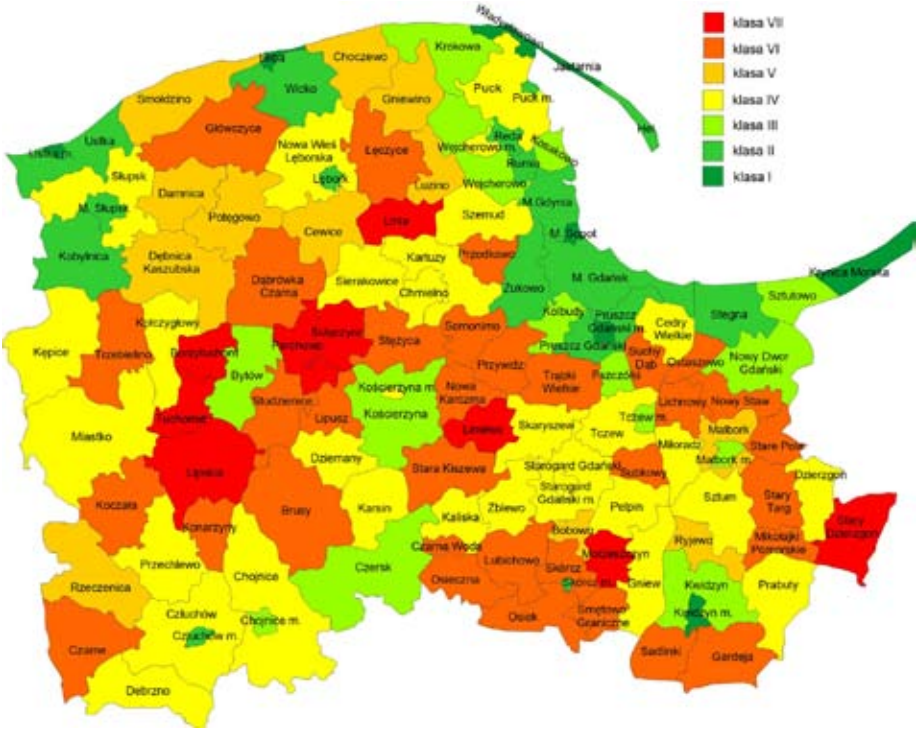

Rysunek nr 5. *Syntetyczny wskaźnik potencjału dla gmin dla aspektu „Potencjał gospodarczy" 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

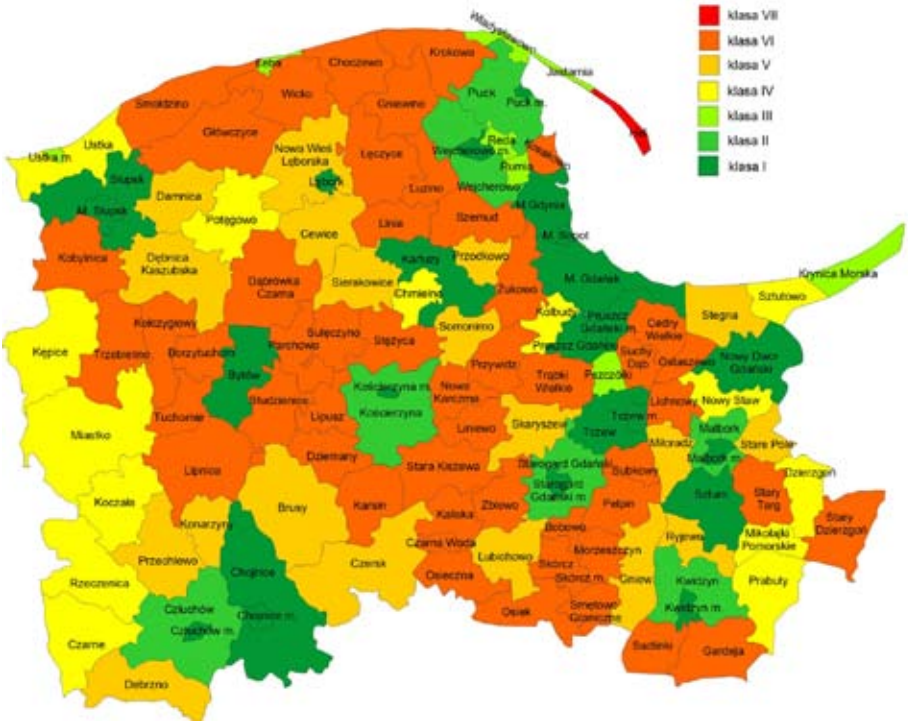

Rysunek nr 6. *Syntetyczny wskaźnik potencjału dla gmin dla aspektu „Infrastruktura" – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

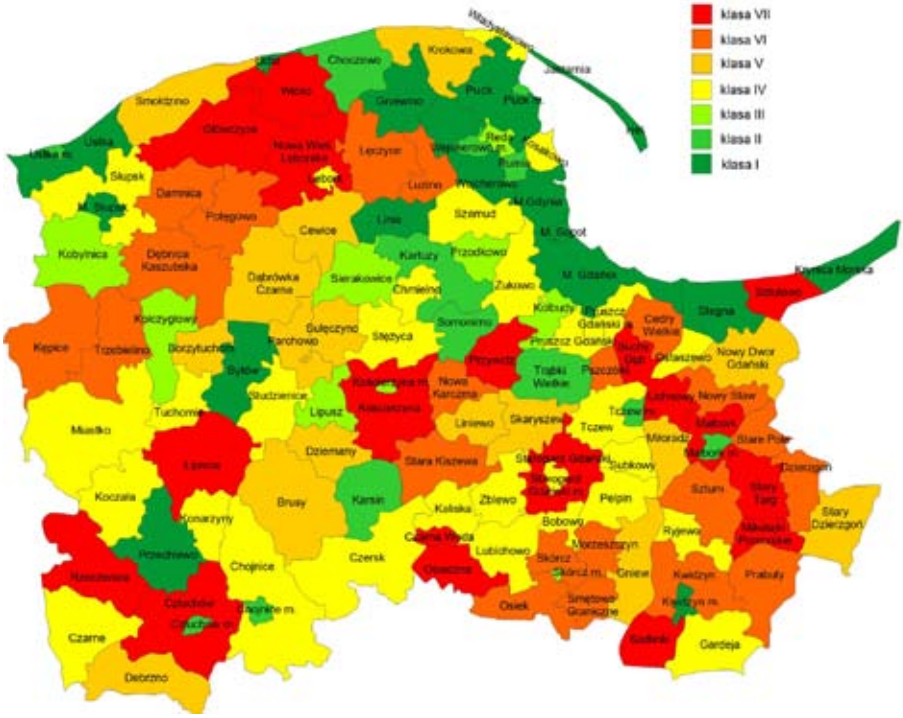

Rysunek nr 7. *Syntetyczny wskaźnik potencjału dla gmin dla aspektu „Finanse jst" – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.

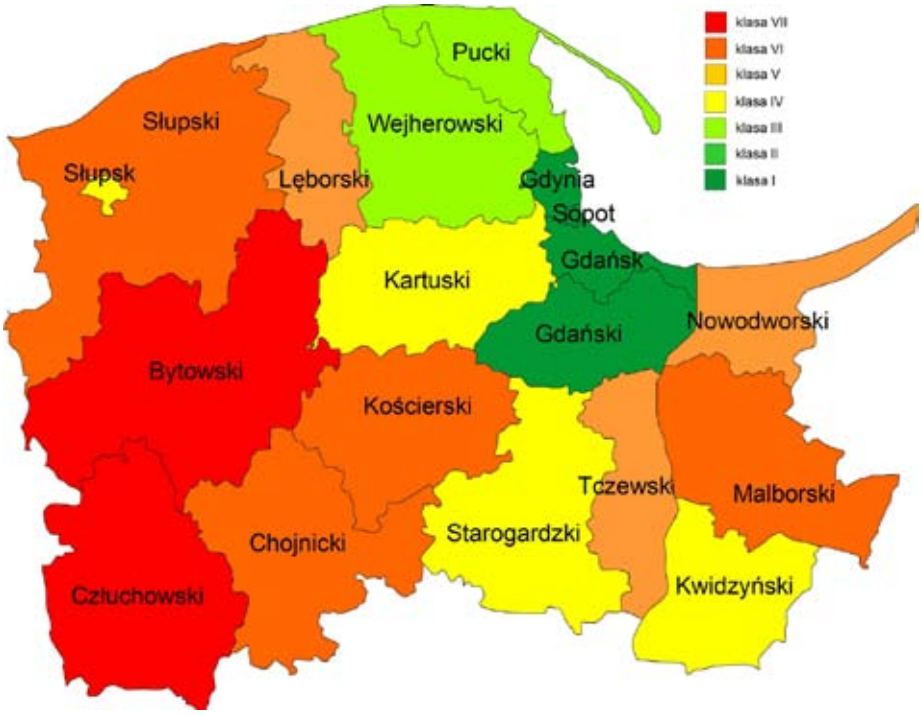

Rysunek nr 8. *Ogólny wskaźnik syntetyczny dla powiatów – 1999 r.*

Źródło: Opracowanie własne.